

KÄLLOR TILL JÄMTLANDS OCH HÄRJEDALENS HISTORIA
utgivna av Riksarkivet i Östersund och Jämtlands läns fornskriftsällskap

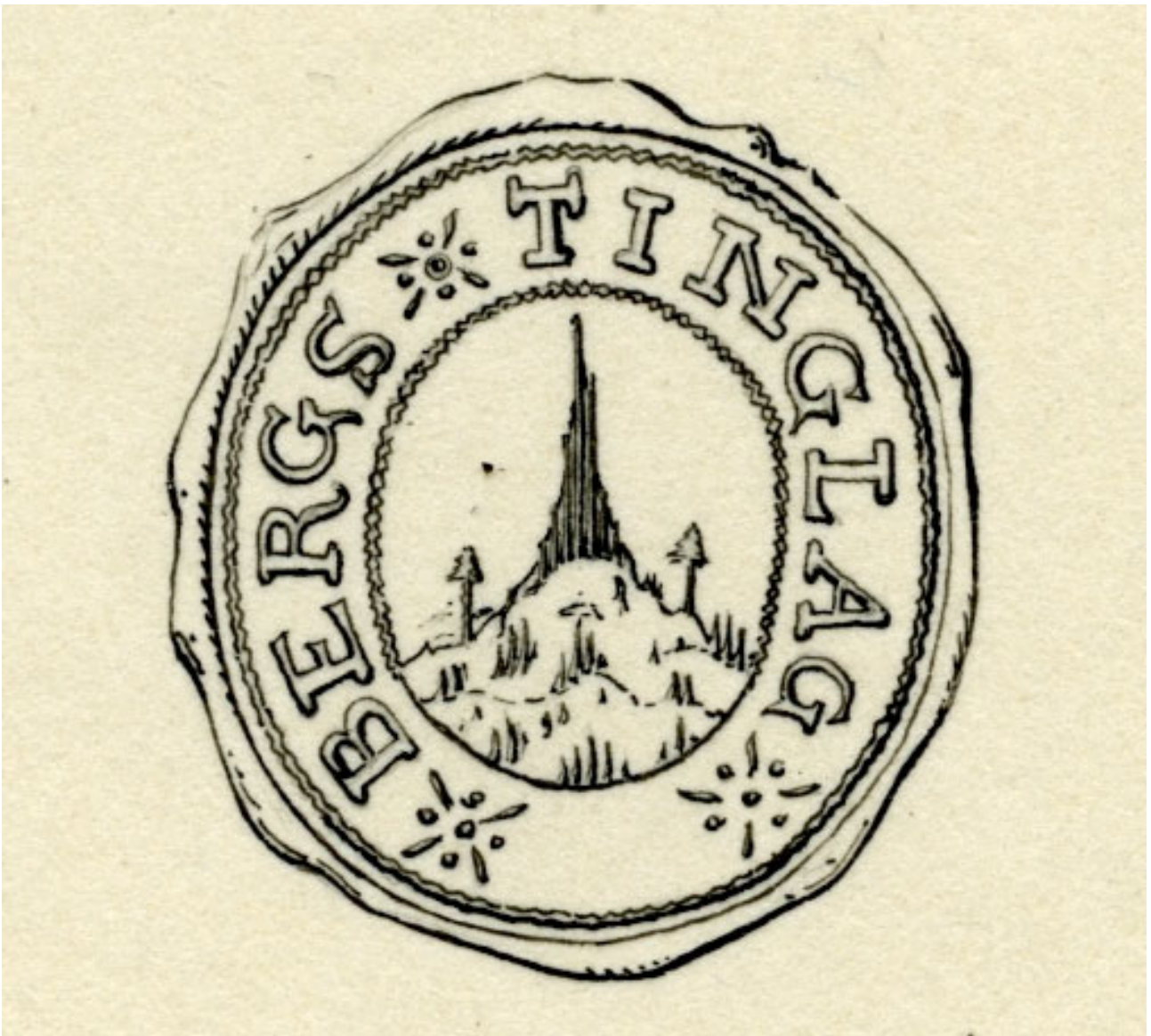

BERGS TINGSLAGS DOMBOKSPROTOKOLL

1691–1700

Redigerade av Andreas Tegen

KÄLLOR TILL JÄMTLANDS OCH HÄRJEDALENS HISTORIA
UTGIVNA DIGITALT AV RIKSARKIVET I ÖSTERSUND
OCH JÄMTLANDS LÄNS FORNSKRIFTSÄLLSKAP

Bergs tingslags
domboksprotokoll
1691–1700

Redigerade av Andreas Tegen

Serien *Källor till Jämtlands och Härjedalens historia* består av fritt tillgängliga utgåvor i pdf-format. De nås via Jämtlands läns fornskriftsällskaps hemsida, www.fornskrift.se, samt genom DiVA, www.diva-portal.org.
En förteckning över tidigare utgåvor finns i slutet av denna publikation.

© 2025 Andreas Tegen och Jämtlands läns fornskriftsällskap
Omslagsbild: Bergs tingslags sigill från omkring 1650. Efter avbildning i Svante Höglins arkiv, Riksarkivet i Östersund.
ISBN 978-91-987044-8-8

Innehållsförteckning

Förord	7
Inledning	9
Domboksprotokoll 1691–1700	11
Förteckning över återgivna protokoll	177

Förord

Denna utgåva innehåller domboksprotokoll 1691–1700 från Bergs tingslag i Jämtland. Protokollen har med stor noggrannhet transkriberats och redigerats av Andreas Tegen. Undertecknade har bistått med kontrolläsning av vissa protokoll.

I serien Källor till Jämtlands och Härjedalens historia finns nu domboksprotokoll utgivna för alla tingslag i Jämtland och Härjedalen fram till 1690 utom Brunflo och Hede. Dessutom är protokoll från decenniet 1691–1700 utgivna för 11 av 15 tingslag och från decenniet 1701–1710 för ett tingslag (Hallen). Närmare upplysningar om detta ges i den fullständiga förteckningen i slutet av volymen.

Stockholm i oktober 2025

Olof Holm

Inledning

Bergs tingslag omfattande tre socknar: Berg, Rätan och Klövsjö. Berg var dominerande med 178 tunnland skattejord och 39 tunnland kronojord, medan Rätan hade 28 respektive 22 tunnland och Klövsjö 28 tunnland skattejord och ingen kronojord alls, enligt jordeboken 1696. Till Rätans socken hörde på 1600-talet byarna Över- och Ytterturingen längst i öster vid Ljungan, men de överfördes senare till grannsocknen Haverö i Medelpad.

Domböckerna ger en inblick i såväl speciella händelser som vardagslivet och hur man tänkte i slutet av 1600-talet. Flera mål behandlar tvister eller utredningar i samband med arv. Andra mål handlar om ägotvister och osämja mellan grannar och mellan byar. Skulder, både stora och små, krävs tillbaka. Ärekränkning, misshandel, stöld, lönskalägen och sabbatsbrott är andra mål som behandlas. Här följer några glimtar ur materialet.

På tre ting (vårtinget 1696 § 2, hösttinget 1696 § 18 och vårtinget 1698 § 19) behandlas ett bråk mellan dragonen Matts Frimodig och tre bönder från Hallens socken. De tre bönderna kommer till Äldkrogen för att vila sina hästar och ta några öl. Där sitter också Frimodig och dricker öl. I ett obehagligt ögonblick stjälar han en oxbog och gömmer den utanför huset. När husfolket går ut för att leta efter köttstycket, som de hittar, ser de att någon, som de misstänker Frimodig, har löst upp böndernas lass, och går in och talar om det för bönderna, som ilsknar till och klår upp Frimodig, bland annat genom att "basa" honom med oxbogen. Frimodig kommer ur detta med blodigt ansikte och åtminstone ett brutet revben. Han undersöks efter en tid av fältskären, som konstaterar revbensskadan, men också att den håller på att läka så pass att Frimodig kan fortsätta sin tjänst som dragon. Efter något år återkommer Frimodig till tinget och vill ha ersättning för att ha blivit så handikappad att han inte kan vara dragon längre, men domstolen hänvisar till fältskärens utlåtande, och Frimodig får nöja sig med de fyra daler han fick i ersättning för sveda och värk.

Prästen Hans Bröms i Klövsjö förekommer då och då i protokollen. Han hade, vad jag förstår, sju söner. En av dessa, Samuel, förorsakar viss uppståndelse, när han efter tre lysningar med pigan Kerstin Gunnarsdotter ändå vägrar gifta sig med henne (vårtinget 1694 § 7 och vårtinget 1696 § 10). Saken hänvisas till konsistoriet i Härnösand, dit pigan beger sig, men Samuel dyker inte upp, utan vänder om på vägen dit. Vad som hände sedan framgår inte, men något äktenskap blev det inte.

På hösttinget 1697 (§ 2) påpekar kaptan Planting, som är chef för Bergs kompani, att tre av Hans Bröms söner, ovan nämnde Samuel samt Jonas och Anders borde förklaras lösdrivare, eftersom de "utom tjänst skohla sig hoos broderen i Åsarne uppehålla, farandes bland hijt, bland tijt", och varit i Röros utan pass. Och om de stämplas som lösdrivare kunde de tvångsrekryteras som dragoner.

Dragonen Jöns Gabrielsson blir föremål för en lång rannsaking på ett extraordinarie ting i januari 1698. En bonde i Skanderåsen har anmält att han blivit bestulen på en hel del pengar, och han misstänker Jöns, eftersom denne har bott där tidigare och känner gården väl, och dessutom har uppehållit sig där i närheten vid tiden för stölden, trots att han är förlagd i Grönviken i Näs socken. Flera vittnen kallas in, som berättar att Jöns plötsligt hade väldigt gott om pengar, hade råd att dricka öl och brännvin var och varannan dag och dessutom bjöd sina kamrater gång på gång. Jöns har svårt att förklara varifrån han fått alla pengar och hans historia om var han befann sig vid tidpunkten för stölden går inte riktigt ihop. Målet hänvisas till Brunflo tingslag, där han bor och mer information om hans leverne finns.

På hösttinget 1698 § 2 kommer änkan Elisabet Falck och anklagar majoren Rutencrantz för att ha undanhållit henne 25 daler "som Hans Kongl. Maj:t henne i nåder bestådt, som ett nådår effter hennes mans död i Norrie". Mannen dog 1677, och "alt sedan a:o 1680 hon hade h:r majorn der med oroad, så hans alla h:r gouverneurer och landzhöfdingar, som wijd krigzrätten

och änteligen nu sidst wid Kongl. commissionen, men allestädz blifwit afwist”. Majoren förklarar att pengarna är utbetalda för länge sedan, men änkan står på sig och avbryter majoren gång på gång när han försöker förklara. Man anar hur less majoren är på hennes påstridighet. Paragrafen slutar med att saken skjuts upp. Men just när tinget avslutas, kommer änkan Falck in i salen igen (§ 26) och begär att få tala med major Rutencrantz ”eftersom hon nu hade sig något bättre besinnadt”, och ”hon nu wille alt låta falla”. Majoren går med på detta, men kräver att hon lovar att aldrig mera besvära honom i detta ärende.

Bränder är en anledning till flera mål. Ofta är det skogseldar som uppkommit efter svedning eller öppen eld i det fria, då elden har flammats upp senare och bränt av en del skog, och för det mesta blir det böter för oaktsamhet. Ibland är det hus som brunnit ner efter att ha antänts av gnistor från en skorsten eller liknande. Om domstolen anser att det är olyckshändelse tilldöms husinnehavaren brandstod, vilket betydde att häradet skulle hjälpa till att betala för den förlorade egendomen, med vissa undantag för lösören.

Flera mål behandlar husesyner, framför allt vad gäller bostäder för militären. Då går man igenom vilket skick gårdens hus, åkrar, ängar och gårdsgårdar befinner sig i och jämför med husesynsordningen och noterar hur mycket alla brister kommer att kosta att åtgärda. Det kan vara allt från att ett helt hus döms ut och måste ersättas med ett nytt till att ett lås behöver bytas eller dylikt. Här får man en bra inblick i hur en gård var organiserad, vilka byggnader som fanns och hur de såg ut.

Efter ett bråk mellan några bönder i Klövsjö i Jämtland och Vemdalen i Härjedalen hålls en syn 6 juli 1698, då man bestämmer var gränsen mellan dessa två landskap egentligen går. Denna fråga har tagits upp flera gånger tidigare, bl a på 1480-talet, men nu vill man få saken klar en gång för alla, och det lyckas man bra med, enligt protokollet.

Av protokollen framgår indirekt hur intensivt bönderna och dragonerna reste utanför Jämtland för att utbyta, köpa och sälja varor. Två områden eller platser framträder speciellt: Norge och Kopparberget, och många gånger dyker folk inte upp på tinget, trots att de är kallade, av orsaken att de inte har kommit tillbaka från resan.

De äldsta bevarade domboksprotokollen (1621–1648) för Bergs tingslag finns utgivna i Jämtlands domböcker och landstingsprotokoll 1–4 (Skrifter utgivna av Jämtlands läns fornskriftsällskap 3–5 och 12). Föreliggande utgåva omfattar 24 protokoll under perioden 1691–1700. Vanligtvis hölls varje år vårting och höstting, och ibland även extraordinarie ting.

Avskriften i denna utgåva är gjorda efter ArkivDigital's bilder av originaldomböckerna i Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv i Riksarkivet i Östersund (ÖLA) när det varit möjligt, men för flera år saknas protokoll i detta arkiv, och i stället har då de renoverade protokollen i Svea hovrätts arkiv i Riksarkivet i Stockholm (RA) använts som förlaga. Hovrättens renoveringar har varit primärkälla även i andra fall, då häradsrättens version är mer svårläst. Källan anges vid varje protokoll. Avskriften återges efter handskriften, men läsfel kan förekomma. Bruket av stora och små bokstäver samt interpunktion har i viss mån anpassats efter nutida praxis för att underlätta läsningen. Kursiv stil anger upplösta förkortningar. Kompletterande text i marginaler eller mellan rader har placerats på sin rätta plats mellan tecknen \ /. När handskriften är skadad har rekonstruerad text satts med rak stil inom hakparentes [ ]. Paragrafnummer återges med fet stil, när de förekommer i handskriften. Av redaktören infogade uppgifter och kommentarer, som där ny sida i handskriften börjar, förtydliganden, tveksamheter etc., har satts inom hakparentes med kursiv stil.

Stockholm i maj 2025
Andreas Tegen

Domboksprotokoll 1691–1700

Ting den 6–7 mars 1691

Källa: Svea hovrätt, Advokatfiskalens arkiv (Västernorrlands län), vol. E XI e:3480, fol. 71v–77v, RA. Komplettering från Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv, vol. A I:14, fol. 84v–91r, ÖLA.

Anno 1691 den 6 och 7 martij medh allmogen aff Bärgez tingellagh præsentē prætores och nämnden:

Joon Oloffsson i Byen	Peder Jonson i Moo
Oloff Jönson i Högen	Jöns Jonson i Röröön
Jon Oloffson i Åhsan	Peder Isachson i Skucku
Jon Jöranson i Bergzbyen	Erich Hanson i Tåssåhsen
Oloff Swenson i Wigge	Mårten Jönson i Wigge
Oloff Anderson i Åhsan	– – –

1. Dato publicerades förr specificerade Kongl. Maj:ts placater.

2. Dragon Henrich Larsson Buske, barnfödd i Ståckholm, anklagades hafwa första söndagen effter trättandedagen sidstleden, som war den 11 januarij, kommit drucken i Bergz kyrckia och satt sigh i trappan till lächtan, och där sombnat, och fallit framstupat uthför trappan och stadnat i fambn och knähn på Oloff Swenson i Wigge, som såth på gålfwet widh trappan, och enär han wäckte på honom, rörde han sigh intet, och dy förordsakadt föra och skiuta honom ifrå sigh, och kom så liggjande på gålfwet. Sedan gaf han teckn åth kyrckiwachtaren Oloff Samsson, som dijth kom och wille resa honom upp.

Henrich omsider swaradt och bedit honom låta sigh liggia, och dy föranlåten bedia dragon Jöns Olofson Röör komma sigh till hielp, och dee honom opreest, oachtadt han tagit något emoth och sagt sigh intet hafwa ondt heller wara siuker, och satte han sigh på trappan till des gudztiensten war ändat, och tillijka medh andra uthgått, och syntes ej wara mycket drucken, utan måste wara mycket hård söfd, och sedan intet oskick af honom föröfwadhes, deth Oloff Swänson i Byen och Oloff Samson tillijka medh Oloff Oloffson i Byen bekänt och attesterat berörde den 11 januarij, och dee tuenne först nembde [fol. 72r] sin attest nu tillstå, och den tredie är icke hemma.

Oloff Samsson, at dhet skedde under predijkan, och hörde wäll prästen och dee som näst in till trappan stodo, at dhet bullrade enär han föll, huartill Henrich icke kunde neka, föregifwandhes sigh sielff tredie allenast om morgonen förr än han gått i kyrckian druckit två kannor öhl hoos *gamle* capitenskan, och wid sammanringningen gått i kyrckian.

Dragon Magnus Lindbergh bekänner sigh om lögerdags affton tillijka medh Henrich Buske och Tönnes Jörgen wara hoos *gamle* capitenskan, och huar sin kanna öl köpt, och om morgonen effter tillhopa två kannor öhl. Kyrckiwachtaren berättar honom intet brukat elack mundh heller Herrens huus orenat. Pastor loci herr Johan Drake berättadt, at folcket sårlat baak i kyrckian, och wändt sigh tillbaka enär Henrich sålledes fallit, och intet wellat sielff hielpa sigh upp, utan blifwit af kyrckiwachtaren och dragon Jöns Röör ophafft.

Lenzman Halfward Jonson och nembdemän Peder Isachson och Jon Oloffson beskickades till *gamle* capitenskan hustru Anna Bångh, at förfara om dragonerne köpt där öhl om lögerdagsaffton och om söndagzmårgon, och gifwit till swaar at opnembde persohner tillijka medh dragon Brynte Hammarström hoos sigh warit, och om afftonen köpt huar sitt stoop öhl, widh pass

half mörckt, kommande ifrå mötet, och om morgonen köpt math och begärt öhl, och intet fått förr än Brynte uthbedit 1 ½ kanna, föregifwandhes sigh gärna willia träda för rätten och sigh excusera om hon förmådde, bediandhes länsman å sine wengnar där om talla.

Dragon Tönnes Jürgen berättar sig wara i lagh medh Henrich och Magnus, och sedan mörckt war, kommit till *gamle* capitenskan, och köpt något ööl, och där blifwit quaar, och om söndagzmorgonen köpt math och till tree stoop öhl, som han [fol. 72v] kan minnas, och denne gått till kyrckian, och Henrich och Magnus gått upp i gårdarne, och meera där af weeth han intet, förutan deth at Brynte, Johan Lustigh, Peder Hallström och fleera andra wore där. Magnus Lindbergh, att dee och om morgonen köpt öhl och bruttit brödh der uti.

Saken discurerades uthförligen till fölliandhe doom.

Alldenstundh dragon Henrich Larsson Buske hafwer kommit drucken i Bergz kyrckia, och des medelst sombnat, och fallit uthföre trappan ifrå lächtarne, och intet kunnat sigh sielff rätta, utan af kyrckiwachtaren och en dragon oprester, huar af sorll och oliudh baak i kyrckian blifwit; altså kan rätten icke mindhre göra, än applicera hans förseende och brått derutinnan till Kongl. Maj:ts placat a:o 1686 om oliudh och förargellse i kyrckian, och i krafft der af döma honom at plichta med fembtijo dahl. s:rm:t heller sittia i fierton dagars tijdh i kijstan [fängelset] och spijsas medh watn och brödh, och sedan ståndhe uppenbara skriffth [bekänna sina synder inför församlingen].

Och efftersom hustru Anna Bångh hållit otijdigt krögerj och öhlsälliande om söndagzmorgonen, huar af bem:te förargellse är förordsakat och händt, som är förbudt, och sträfwar emoth Kongl. Maj:ts renoverade stadga om sabbatzbrått a:o 1687 och des 5 §, och dy effter 4:de § saker till sina 40 marck. Och dragonerne som medelst öhlköpande icke sigh otillbörligen ställt och förhållit, ansees icke medh böter, utan dee sampt alla andra warnas at gå nychtre till Herrans huus och kyrckia.

3. Dragon Larss Oloffson Strängh fordrade resterande arff på sin hustrus Kerstin Amphinsdotters wengnar effter sin fadher Amphin Jönson, utaf sin faderbroder Oloff Jonson i Quissle, och på huar broderspart belupit 20 r.d:r à 6 m:k, [fol. 73r] och på huar systers 10 r.d:r dito, och medelst modrens siuklige tillståndh, huardera broderen cederat 4 r.d:r och huar syster 2 r.d:r dito och hafwer Oloff Jonson sålledes inlöst huar broders part medh 16 r.d:r och huar syster medh 8 r.d:r, warandes brodren Erich Jonson soldath, och uthcommenderat 1657 eller 1658, och fadren dödh blefwen winteren effter, och sedan intet hördt af honom, som och ogiffte war.

Systrarne Luci och Brita äre och dödhe ogiffte, Luci för tiugu år sedan, och Brita för 18 år, och sidstledne juhhlälgh hafwer Oloff kallat syskonen tillsammans, och giort ett nytt contract om hemmannetz lösn, och dee något efftergifwit, huar af han intet will wetta.

Huaremoth inwändes, att tillförenne intet köp om lösn warit, utan Amphin bekom såsom halfparten, som war åtta r.d:r, och skulle åtta afstå, för deth han skulle i sin lijfstijdh sittia där inhyses, som han och een stugu opbygdhe, efftersom han mehnföör war, och effter hans dödh lefwerertes dee andra 8 r.d:r, fyra aff broderen Anders Jonson till Kerstins förmyndare Anders Erson i Tossåsen i Myskie sochn, och Oloff till Kerstins man Larss, tillståendes fullkombligitt köp julase skedde, och at hemmannet wärderades syskonen emellan för 168 d. s:rm:t, som är af 3 ¼ tunlandh, och såsom dee döde aldrih warit till. Test., Joon Oloffson i Byn, warandhes samarfwa, Stehn, Amphin, Peder, Anders, Oloff och Anders, tillijka medh systrarne Gertrudh och Anna, och löper sålledes på huar broders part 24 dahl. s:rm:t, huilcka Lars på sin hustrus wengnar bekänner wara clarerade, men förmenar sigh hafwa rätt och fogh at niuta sin hustrues dehl effter dee döda, efftersom så mycket låttades på huardera af syskonen, men Oloff förebär intet wist sluth om någon lösn förr warit giort, och där actor tycker wärderingen wara ringa, så står honom fritt lösn [fol. 73v] gifwa.

Actor säger sigh icke wara mächtig lössn gifwa, och at Gertrudh fått först 10 r.d:r och måst gifwa tillbaka 2 r.d:r. Resp. att han eij weeth om dee 10 gåfwes iust för jordepennigarne

eller förordsakat af annat. Gertrudz man Jöns Jonson berättar, at tijo r.d:r uthgåfwes för jordepenningarne, efftersom alla wille besittia hemmannet, och den ena med dhen andhra tråtzat, och intet wist accord warit giort som han weeth, emedhan som han eij stoort sigh där om bekymbrat. Men nu är änteligen afftallt, at huar broder skall få 24 dahl. s:rm:t, huartill actoris hustru Kerstin skall beiakat, men han nekar dertill och beropar sigh på första köpet.

Under betänckiande till dombs förlijhtes parterne, at Lars Strångh på sin hustrus Kerstins wengnar skall i ett för allt bekomma nije dahl. k:rm:t, huar öfwer Oloff och Anders Jönssöner strächte honom handh.

4. Hustru Kerstin Oloffsdotter i Bingsta tilltallte Lars Pederson i Hallen i så måtto, at hon intet kan effter sin swärfaders Peder Biörnsons förordningh lösa hemmannet för 20 r.d:r, efftersom swärfolcket längie läfwat och stort förrådth niutit, som hela bylaget kunnigt är? Swaar, att dhet kan wäll så wara, och han i gode mäns närwaru på sine syskons wängnar cederat och afstått 4 r.d:r och hon ändå icke will wara nögder. Sedan, att dee i juhlas woro tilhopa, och intet wille mehra efftergifwa, och sedan intet taltz widh därom, och icke någon fullmacht hafwer af dem at agera, eller därom wara bedin; altså kan rätten intet där till göra.

5. Erich Grehlson i Böhle itererade sin præension på Baggewählen, som Swän Kiehlsons änckia, hustru Kerstin Pedersdatter brukar, och brodren Jöns Kiehlson giffwit actori [*fol. 74r*] en attest därom som bör besannas, huilcket företogz, och Jöns aflade sin wittnesedh, berättandes sigh minnas at Oloff Nillson, som åbodde Erich Grehlsons hemman näst för än landet kom under swänske regementet possiderade och slogh Baggwåls ängiet, och effter hans dagar des söner Jon och Larss någon tijdh, som dhet sållde till Swän Kiehlson pass för 40 år sedan, wettandes intet huru mycket derföre gafs, tilläggjandes at Erich Grehlsons hemman å samma ort widh elfwan Rödan [*Röjan*] och sin dehl hafwer tillijka medh Gussorms hemman, och där Baggewählen skulle igenwinnas, skulle ungefehr huardera hemmannet effter proportion å den tracten slått hafwa.

Änckian hustru Kerstin undrar, hwij actor i sin mans tijdh intet där på klandrat, och där iempte at hennes sahl. man skulle lembna till förrådth deth som twistigt wore, emedan som han deth icke för nöden hade, effter han ägde halfwa hemmannet medh Gussorm, begärandes i allt fall, där Baggewählen skulle dömmas till Erich Grehlson, at Gussorm kunde så mycket henne wedergälla, och at hon för 40 år sedan blifwit giffit till Böhle, och då allareda brukadhes Baggwålen af hennes sahl. man, och ingen wettenskap mehra där om hafwer.

Enhälligt votum till dombs.

Såssom edeligen intygat och bewijst är, at Baggwähl ängie allareda den tiden landet sorterade och lågh under danske regementet warit brukat af Oloff Nillson, och några år sedan landet kom under Kongl. Majj:ts och Sweriges cronos devotion af dhes söner Jon och Larss, som åbodt Erich Grehlsons nu hafwande hemman i Böhle, huilcka dhet till framledne Swän Kiehlson pass för 40 år sedan såldt; altså bör Baggwåls ängiet, till [*fol. 74v*] underdånigst föllie af Kongl. Majj:ts jordeplacater om skattskyldigh jordz dehlningh de annis 1673 och 1677, läggias till förra boohlstadh, som är Erich Grehlsons hemman och effter högstbem:te Kongl. Majj:ts resolution a:o 1685 d. 10 martij emoth lösn och så många penningar, som kan pröfwat och bewijsas wara därföre gifwit.

6. Joon Pålsson i Ältnäs förmente sigh wara så när at till sigh lösa fadershemmannet i Ältnäs af två tunlandh som broderen Jöns Pålson, warandes fyra bröder, Jon, Jöns, Peder och Jöran Pålssöner. Jon är dragon, och niuther räntan af hemmannet. Jöran ähr och så dragon, och Peder, som capitein Plantingh betygar, låfwat willia blifwa Jöns Pålsons swäntienare för fadershemmannet, som nu är vacant quartiere för Joon Pålson. Han haar och brukat 1/4 i

Gahlhammar, som chrono är, uti fem åhr, och lærer häffta för sin försummelse där uthi, som han des utan skall wara gäld skyldig.

Jöns Pålson hafwer effter fadrens död brukat hemmanet i tree åhr, och effter capitens intygande wähl häfdat och riktigt räntan clarerat, och håller honom der till bequämligare och mera sufficient än Jon Pålson. Jon Jöranson i Bergzbyen berättar, fadren Pål Jonson sagt, dhet Jöns skulle effter sina dagar besittia hemmanet, och at Jöns stadigt warit hemma, och dee andra tient een och annanstantz.

Såssom Jönss Pålsson icke allenast uti fadrens lijfstijdh stadigt warit hemma, utan och effter des död, hemmanet uti tree åhrs tijdh wähl häfdat. Sedan hafwer hans broder Peder låfwat blifwa des swäntienare, och Jon Pålsson är både dragon och gäld skyldigh, föruthan huad han kan efftersatt i bruk och häfd på 1/4 cromo i [fol. 75r] Gahlhammar, och Peder och Jöran willia taga lösn; altså fins skähligt, at Jöns Pålson skall blifwa besittianthe på fadershemmanet i Ältnäs, och effter 3:de capitlet Jordabalken L.L. sina bröder uthlösa, som tree å huarderas wängnar säija jorden wärdh wara.

7. Dato öfwersågs hålldne husesyn på Galhammar och befans som föllier, nembl.
Erich Larsons 1/4 part om 5 ½ tunlandh.

1. Huardagzstufwans wästre långsylla och närre tuärsylla måste bewaras medh näfwer och mullbänck, som pröfwes kunna göras medh och för Halfwa gålfwet odugeligt, inlägges och repareras medh	– : 16: – 1: 10: 16
2. Gäststugan ny, och felas murstång, jernstålpe och windspioldh, som rächnas för 1: 8: –. Dörr medh gångiern 16 öre, och två st. fönster för 1 d. 16 öre, görandes tilhopa	3: 8: –
3, 4. Wisterhuus och miöhlbodh söder på gården färdigh, förutan låås till wisterhuset som rechnas för	– : 12: –
5. Heembligit huus ferdigt.	
6. Stalltaket belägges medh näfwer för	1: 10: 16
7. Swahlan utanför räknas för redskapshuus.	
8. En ny badstugu opsätties med och för	8: – : –
9. Fähuustaket belägges 2/3 med ny taakwedh för	– : 21: 8
10. Kornladan ferdigh.	
11. För foderbodh rächnas källarboden med ferdigt näfwertaak.	
12. En höölada i Långängie och een dito i Lillbahlan opsätties å nyo å 6 m:k s:rm:t som är	3: – : –
Åkeren i godt bruk och gerdzlegårderne förswarlige, men ängiarne icke som sigh bör afrödde, och åthminstone æstimeras felas derutinnan arbete för	4: – : –
[Resolutio.] Altså dömmes Erich Larson at byggia och fullgöra innevarande åhr heller ersättia med penningar	22: 14: 16
[fol. 75v]	

8. Oloff Jonssons 1/4 å 5 ½ tunlandh.

1. Huardagsstufwan ferdigh, doch utan förstugu, enär spioldh för bakungns rökänggen skaffas	– : 24: –
2. Ingen gäststufwa, och bör en å nyo opsättias och fogas ihoop med huardagzstugun, så at förstugu och een afdelt cammar kan blifwa med alt innanrede, och æstimeras ej för ringare kunna ske än medh och för	24: – : –
3, 4. Låfftsbyggningen öster på gården räknas för wisterhuus, sädes-	

och miöhlbodh, men närre gafwellwäggen måste bewaras med bräder
och kan kåsta 24 öre, och jern på södra öfwerbodhdören för 6 öre,
och är tillsammans — : 30: —
5. Stallen ferdigh, förutan en dör och gångiern för — : 10: —
6. Fähuset dugelligit.
7. Kornladan dito.
8. Badstugun half medh Jon Pählson som brukat Erich Siuhlsons 1/4,
som kan passera denne gången, huars halfwa taak är odugel. och pröfwes
kunna göras färdigt medh 16 öre, des halfpart utföres här, och dör medh
jern för 10 dito öre och blifwer — : 13: —
En lada i Långängie opsätties medh och för 1: 16: —
För foderbodh räknas halmljrdret widh kornladan och till stallen är
hööskullan.
Gerdzlegårdar förswahlige, så wida 18 famnar rijshagh passera som
tillförenne.
Åkeren i bruk, men ängierne skoghwuxne och illa rödde och bör
förbettras medh 4: — : —
Blifwer altså som ehrsättias bör nästkommande sommar widher laga botum 31: 29: —

9. Erich Siuhlsons 1/4 à 5 ½ tunlandh, som han brukat 1682 och 1683. Joon Pählson 1684,
1685, 1686, 1687 och [fol. 76r] 1688. Föraren Melchier Anderson Stark 1689, och 1690 legat
öde och obrukat.

1. En huardagsstugu optäckt, murat och gålfwet inlagdt af Erich Siuhlson
och felar ny taakwedh och een knuth bewaras för och medh 3: — : —
emedan som stugun meriterar ingen panelningh.
2. Ingen gäststufwa, förstugu och cammar som måste geent emoth
huardagzstugun af nyo byggias, och pröfwes kunna skee in alles medh 24: — : —
3, 4. En låfftsbyggningh transporterat aff Jon Pählson med twenne öfwer-
och twenne underbodar och felas ett stäcklås och näfwertaak 2: 8: —
5. En stall af Erich Siuhlson opsatt, färdigh enär dräppen blij uthtäckta
och taakweden förbettras — : 24: —
6. På fähuset, som Jon Pählson opsatt, felas några båhs lagh, dörjern,
näfwer at botha dräppen medh, och taakweden dels å nyo opläggia,
som pröfwes kunna skee medh 3: — : —
7. Kornladan sammaledes af Jon Pählson opsatt, som är dugligh.
8. Badstugun med Oloff Jonson och felar till 1/4 taket, döran och 1/4 jernen — : 13: —
9. 70 famnar *gammal* haga som räknas för halff, och felar dy 35 famnar.
Nåch 180 famnar rijshagh som böör gärdas, och är tilhopa 215 famnar
à 1 öre s:rm:t 6: 23: —
Gammall yppen åker af 21 *mählingar*, brukat aff Erich Siuhlson, och
Jon Pählson några *mällingar* oprest, som nu in alles ligger i fast linne,
och kan ej bringas i fult bruk under 6 mark *mällingen* och löper för
21 *mehlingar* 31: 16: —
En hölada i Lillbahlen bygges medh 1: 16: —
Ängiarne skoghwuxne och graveres i deth anseende icke mehra ännu
medh arbete för 4: — : —
[Summa] 77: 4: —
[fol. 76v]

Jon Pålson ifrå Eltnähs bekänner sigh accorderat medh Erich Siuhlson, och sigh påtagit at swara för hans 1/4 i Gahlhammar, och niuttit een åhrränta af honom, som han till frijheet bekommit, och 1687 åhrr tunsädhskatt och contribution för 5 ½ tunlandh à 10 ⅔ öre s.m:t, facit 21: 1: 13.

Resolutio. Såsom Jon Pålson ifrå Eltnähs hafwer till sig accorderat Erich Siuhlsons antagne 1/4 i Gallhammar, så dömmes han och at swara till huad i så måtto är efftersatt, och måste derföre effter opnembde specification af 77 dahl. 4 öre s:rm:t fullgöra, som skolla användas till des reparation, och dertill medh wara responsabel för 1670 åhrr uthlagor och sökia Melchior Stark för 1689 åhrr byggnadh som han bäst kan och gitter.

10. Tohmas Larsons 1/4 à 5 ½ tunl. öfwertalt at bruka första åhret 1682. Effter honom 1683 då warande fureer Anders Tydsk, med 1684. A:o 1685 hafwer lensman Jacob Hansson åthskillige dijth tingat som där sådt och slagit på halfparten. 1686 och 1687 Oloff Pederson på Krogen. Mårten Halijs 1688 och 1689, och 1690 obrukat och öde legat.

1. Huardagzstufwans wästre och närre långsyllor på knutarne rutnade. Ingen jernstång, ingen jernstolpe, ena fönstret halff båta. Tree tählningar i gålfwet rutnade, taket odugelligit, som bör repareras och göras ferdigh in alles medh	10: – : –
2. En gäststufwa opsättes medh	24: – : –
3. En byggningh nårr på gården med utskått öfwer portlijdret, huars närre knutar på tree huarff rutnade, och nedersta syllan widh dörren dels förderfwat etz. Kan nederhafwas och göras ferdigh medh	3: – : –
4. Stallens swaladör och jern och taket optäckes med	1: 16: –
5. En ny kornladu opsättes medh och för	15: – : –
[fol. 77r]	
6. Fåhuset opsatt aff Oloff Peerson utan innanrede och taket odugelligit, kan göras ferdigt medh	6: – : –
100 famnar gerdzlegårdh halfd dugligh, och 140 famnar med rijshagh, facit 190 famnar aldeles odugl. à 1 öre	5: 30: –
21 mälling åker tildeltes och så denne 1/4 som i två åhr legat i lin och lägde och pröfwes eij under ringare kåstnadh kunna bringas till fullt bruk än à 6 m:k mällingen, som är	<u>31: 16: –</u> 96: 30: –

Fureren Anders Tydsk är dödh och hustrun betyger capiten Planting sökia sin föda med tiggerij.

Gamble länsman Jacob Hanson håller till widh Messlinge bruk, och synas eij kunna graveras för någon bygnadh, efftersom han på ämbets weggar skaffat dem som sådt, och intet kunna heller der till obliigas.

Thomas Larson kan först intet undraga sigh at swara för 1682 åhrr byggnadh och bruk, och föregifwes genom Jacob Hanson kommit der ifrån medelst ett hemmansköp i Bergzwijken, och Jacob skall låfwat skaffa een karl i ställe. Tomas haar och så, som dee andra, bekommit och niuttit ett åhrr uthlagor, som han skall sedan till en och annan lefwereradt effter behagh.

Resolutio. Emedan som Tomas Larsson i Bergzwijken antagit 1/4 af Gahlhammars gårdh, och niuttit till des oprättelse ett åhrr utlagor, så synes fuller honom böra wara responsabel för samma 1/4, och efftersom han icke hemma stadder är, måste der medh beroo. Och i medler tijdh ophöres medh dömmande öfwer Oloff Pedersons twenne åhr och Mårten Halijs ena. Däch förehåller lenzman dem alla tree, at wara bekymbrade, at deras brukade 1/4 icke allenast blijr optagen och bebygd, utan och skatten betallt. [fol. 77v]

11. Twå hemmans heller 1/4 parter i Gahlhammar warit 1690 osådde och obrukade.
12. Chrestopher Jonson opbödth andra gången Oloff Ersons hemman i Wigge effter ingångit contract den 26 martij 1690 och betalla någon gäldh som Oloffs son Erich skyldig warit, och skötha Oloff och des hustru till dödedagar, och inlösa någre försålde ägodelar ifrå hemmannet.
13. Hanss Oloffson ifrå Klöfsiö opbödth andra gången Jon Stehns sons halfwa hemman i Skålan 1 ½ tunlandh för 46 dahl. s:rm:t.

Ting den 2–4 november 1691

Källa: Svea hovrätt, Advokatfiskalens arkiv (Västernorrlands län), vol. E XI e:3480, fol. 193v–200v, RA. Komplettering från Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv, vol. A 1:14, fol. 233v–242r, ÖLA.

Anno 1691 d. 2, 3 och 4 november medh allmogen aff Bergz tinglagh præsentate prætores och nämndens.

Joon Oloffson i Byen	Oloff Jönson i Högen
Jöns Jonson i Röröön	Jon Oloffson i Åsan
Peder Isachson i Skucku	Jon Jöranson i Bergzbyen
Erich Hansson i Tåssåsen	Anders Oloffson i Bergzbyen
Nills Jonson i Klöffsiö	Jon Erson i Watuwijken
Sunwijs Erson i Rätan	Oloff Swänson i Quissle

1. Dato aflade Sunwijs Ersson och Oloff Swänson sin nämndemans eedh.
2. Kongl. Maj:ts tobackzplacat de anno 1687 uplästes.
3. Klöffsiö, Peder Påhlsons hemman 1 ½ tunland, anskrifwit 1678 för 1/3 crone, emedan som dhet samma år inga utlagor kastat aff sigh, men lijkawäll af årswexsten satt och lefwereradt halfparten, som högre blifwit än ränthan, dy hafwer h:r generalmaioren och gouverneuren h:r Otto Vellingk resolverat d. 3 september 1688, at bem:te 1/3 skall annoteras för skatte och icke för chrone.
4. Om förmedladhe hemman.
Watuwijken, herr Jöns 3:ne hemman ihoopslaghe, af 7 tunland och betyges dertill fast ringa slått wara, och intet tillfelle ägorne uthwidga, och medh stor möda at dhet kan conserveras.
Bergzwijken, h. Johan Drake 2 ½ tunl:d, som Tohmas Larson åboor, betyges af lijka beskaffenheet som Watuwijken.
Ältnäs, Jonas Isachson 3 ½ tunl:d, är capitens boostelle.
5. Lenssman Halfwar Jonson angaf Oloff Jönson i Högen förledne [fol. 194r] höst Olofsmässa dagh funnit een nyskuttan älg, då han på sin slåttmyra warit? Resp. att han först hörde ett hundeskall, och alt närmare komma, och omsijder at een bössa låssades, och litet där effter kom een älg springande, och widh dhet samma kastatt sigh omkull och stört, dhet Erich Månson, dragon Wellam Busk och Peder Skåhlbergh hördt och sedt, och ingen dera nu närwarande. Hudan besåg och war af een oxen på andra åhret. Bösskuhlan träffat på höggra sijdan strax baak

om bogen, och sedan han war fallen, hafwer Skåhlbergh medh een tällieknijf på wänstra sijdan in emoth hiertat stuckit, men Oloff Jönson säger honom då merndels wara dödh.

Oloff Jönson bekänner sigh tillijka medh Erich Månson diuret optagit, och köttet förtärdt, medh lensmans consens dhett at betalla om så skulle lagligen pröfwas. Huden af 14 m:k werderades för tree dahl. s:rm:t och köttet för två dahl. s:rm:t.

Resolutio.

Huden reserveres Kongl. Maj:tt och chronan, och till näste tingh skall Erich Månson tillijka medh dragonerne Wellam Busk och Peder Skåhlbergh wara till förhör, och åligger dem uthspana bahneman till sin säkerheet.

6. Pijparen [*en som spelar blåsinstrument*] Chrestopher Graan angafs hafwa belägrat Karin Swänsdotter i Räthan och aflat barn tilsammans. Resp. att dhett är skedt under ächtenskaps låfwen, och medelst hans reesa förledne winther till Stockholm, hafwer copulation intet skedt, efftersom han intet heemkommit för än in junio sidstleden, inom huilcken tijdh hon födt barn, och hon icke tillstädhes är. Efftersom han henne ächta will, och både skrifftelligen och mundteligen nu inför rätten dhett tillstår, begärandes i regard der af blifwa skont för bötherne.

Nembdeman Sunwijs Erson betygar, sig tillijka medh Joon Jonson i Turingen fiorton dagar effter sidstledhne [*fol. 194v*] Michaelis warit tillstädhes på deras handslagh, nekandes Chrestopher medh någon annan huarcken till lägersmåhl eller medh frijerie wara häfftat. Capitein Michell Johanson Plantingh gaf widh handan sig wara af hans föräldrar ombedin att see på hans bästa, och dy kan eij underlåtha at optäckia dhett föraren Melchior Stark ifrå Stockholm d. 18 aprill 1691 skrijfwit, Chrestopher skulle giffa sigh med een leutenantz dätter som tiente på packhuset, och skulle bröllopet skee emellan påsk och pingest, dhett han säger sigh af Chrestopher sielff hört säijas.

Chrestopher, att dhen samma hether Lissbetta Jernstätt, och dem emillan warit afftallt om ächtenskap med sin moders willia, och at modren uthan twijfwell hördt och förstätt, dhett han lägersmåhl här i landet giort. Han bekänner och sin modher hällsat sigh på Lijas wängnar och samma breff oprändt. Han begärte på tillfrågan intet willia wijsas medh Karin, förrän han confererat därom medh sin moder, dhett h:r capitein och så som tutor och curator giorde.

Emedan som Chrestopher Graan hafwer friat i Stäckholm till Lissbetta Jernstätt, och af sin moder nyligen fått breeff, och där uthi ifrå henne hellssningar warit som han kastat i ellden, och will intet wetta af henne, och han hafwer likawell i betänckiande intet giffa sigh här, förr än han dhett communicerat sin moder; huarföre är skälligt funnit, at saken om hans lägersmåhl medh Karin Swänsdotter differeres till nästa tingh, innom huilcken tijdh han bör skaffa bewijs, så ifrå sin moder som ifrå Lissbetta Jernstätt, att dee äre ense och förlijchte.

7. Dragon Mårten Halijs förfrågadhe sigh, om icke hans hustru Karin Jonsdotter, som förr haftt till man Jöran [*fol. 195r*] Pederson, skall wara berättigat at taga arff effter sin förre mans syster Kerstin Pedersdotter, som warit giffit med Swen Kiehlsen i Böle, och barnlöös genom döden afgången, af skåhl att hon haftt barn medh Jöran, som dåch dödt strax effter fadheren.

Sallomon Pederson swarar, att han medh sina medharfwa lämbnar dhett under rättens censur och dömmande. Actor, på tillfrågan, at hans hustrus hafde barn medh Jöran Pederson är dödt för fyra åhr sedan, och Jörans syster Kerstin förledne wårasse genom döden afgången, sade sig det wetta och sig förfrågar.

Resolutio.

Såssom hustru Karin Jönsdotters barn medh Jöran Pederson är dödt blifwit förr än dhes fadersyster hustru Kerstin Pedersdätter; altså kan hustru Karin i anseende till sitt barn intet komma till arfs effter sin förre mans syster.

8. Jon Anderson i Åsan kärade till Hanss Jonson i Bergzwijsken om een dahl. 46 öre s:rm:t som hans swärfadher Oloff Oloffson ib:m är skyldigh på een obligation af 13 r.d:r, daterat den 5 maj 1678, gifwen till actoris fader Anders Jonson. Resp. att hans swärfader nekade sigh wara skyldigh något på bem:te obligation, som han och giordt i comministro herr Hanss Bröms närwaru, effter attest d. 8 feb. 1689. Actor påstår sin fordran, efftersom obligation ähr intet inlöst, huartill swaras att han bordt förlengst dhen hafwa igenfått, men hans orättwijsa haffwer dhet hindrat och wållit.

Partherne förlijcktes, at Jon Anderson efftergaf halfparten, och Hanss låfwade betalla 24 öre s:rm:t.

9. Joon Pålsson i Gahlhammar kärade till föraren Melchier Starck, som hafwer 1689 antagit 1/4 af Gahlhammar och 1690 dhet lämbnat utan åbo, och blef det altså liggjande [fol. 195v] osådt, och Jon, som dhet emottagit, dömbd att betalla 1690 åhrs uthlagor, begärandes wetta, om han icke wore plichtigh betalla samma åhrs uthlagor? Resp. att han dhet 1689 antagit och brukat, och derföre clarerat, men icke obligerat sigh framgeent dhet behålla, och war 1690 om wåren i Ståckholm och kunnat händt, om han hemma warit, att han deth, dhet åhret och brukat, ehuruwell intet contract honom tilbundit.

Actor, att han för fattigdom skuldh dhet måst öfwergifwa, och bekänner sigh intet wist sluth medh föraren där om giordt, uthan war gladh at någon wille dhet antaga. Capitein Michell Plantingh berättar, föraren då för sigh säija, sigh allenast ett åhr skola dhet bruka. Jon Pålsson prætenderer ett åhrs huusbyggnadh af föraren Melchior, hwar till han intet nekar, och will förlijkas med honom därom. Men actor lembnar dhet till lagligit uthslagh.

Resolutio. Såsom Jon Pålson intet kan bewijsa, föraren Melchior Starck hafwa antagit sin 1/4 i Gahlhammar wijdare at bruka än 1689, så kan han intet obligeras att betalla prætenderade 1690 åhrs uthlagor. Men emedan som föraren ingen huusbyggnadh 1689 giort, dömmes han den ehrsättia medh $6 \frac{2}{3}$ dahl. s:rm:t, huilcka till intet annat skolla användas.

10. Jönss Esbiörsson i Klöffsiö fordrade arf på sin hustrus Ingridh Jonsdotters wengnar effter Peder Hanssons afledne hustru Anna Jonsdotter, som dödde barnlöös. Huaremoth exciperades sållunda, at hans sahl. hustru på sitt yttersta sigh både löst och fast testamenterat, som gode mäns attest innehåller, nembl. comministri herr Hanss Bröms, pijparens Chrestopher Graans, bonden Chrestiern Jöransons och dragons Joon Fiällmans, daterat den 15 october 1690, lydandes at hustru Anna både förr än hon anammatt [fol. 196r] Herrans helige nattwardh, och sedan testamenterat sinom man Peder Hansson Bröms all sin arfspart och bördzrätt i löst och fast, at behålla.

Hwaremoth actor inwände och föregaf henne så swagh wara, att hon intet förmodde och kunde göra fullkombligh redo för sigh, och som dee läfde illa tillhopa, så är ej stort tilltroendhe, at hon sådant hiertelagh till honom kunnat hafft.

Christiern Jöranson berättar sigh blifwa kallat till Peder Hansson, då hans hustru förledne åhr besöctes med Herrens helige nattwardh, och betyger henne wara af sitt fulla förståndh, som han ej annat kunde förstå, och satte sigh sielf upp i sängen, och talte frimodeligen, säijandes sigh unna sin man, där hon skulle då döo, allt dhet som effter henne skulle finnas och dhet tillförne åth hoos sig warande hustrur sagt, hwar effter herr Hanss frågade, och hon både förr och effter helige nattwardens annammande frijwilliigt och frijmodelligen sade sigh unna sin man allt dhet som effter henne kunde finnas.

Pijparen Chrestopher Graan berättar sigh wara tillstädes enär sahl. hustru Anna Jonsdotter på sitt yttersta besöctes medh Herrens nattwardh, betygandes henne säija, sig af godt hierta unna sin man allt dhet som effter henne kunde finnas, påminnandes sigh ej rätt wåll, om hon nämbde löst och fast, men dhet ordet frijwilliigt sade hon förwisso, och sadt i sängen medh godt förståndh.

Enhälligt votum till fölliande doom.

Ehuruwäll frambledne hustru Anna Jonsdotter hafwer på sitt yttersta gifwit och testamenterat sinom man Peder Hanson Bröms allt dhet som effter hennes dödellige afgangh skulle på des arff belöpa, som troowärdige mäns uthgifne attestatum af den 15 october a:o 1690 medh meera innehåller och uthwijser, och dee för rätten intygat hafwa, huar under præterendes så wäll dhet lösa som fast ägendom; men såsom [fol. 196v] 19:de capitlet Ärfdabalcken Stadz-lagen intet tillåter bårtgifwa och testamentera arfwejordh, och det 9:de cap. Jordabalcken L.L. där medh är enigh, i dhet att aflingejordh och löösören står enom fritt, hwem en hälst behagar, gifwa eller sällia, och icke arfwejordh; altså finner rätten skälligt, så wijda bijfalla hustru Annas testamente, som deth icke sträfwar emoth bemelte capitels innehåldh, och flera i lagboken där om införde, och i krafft och förmågo däraf, tillerklarar Peder Hansson Bröms at niuta till goda all befindtlich afladh ägendom, som hans frambledne hustru effter lagh tillhörigh warit, dhet wari sikh löst eller fast, men af ärfde löösören icke mehra än 1/3 effter besagde 19 capitell.

[*Något förenklat: arvejord och arvegods var egendom som var ärvd – avlingejord/gods var egendom som var förvärvad på annat sätt än genom arv. Arvejord/arvegods kunde inte säljas eller överlätas utan släktens tillåtelse, i motsats till avlinge.*]

11. Dato stältes för rätten een quinspersohn Catharina Danielsdotter Gardi, som hafwer nu i höst kommit till Klöffsiö annexa, och wellat köpa pärlor, och som dhet förbudit ähr och hon där till medh intet pass eller bewijs hafwer haft om sin reesa, är hon quaarhållen, och nu för rätten berättar sig wara hemma i Silliesdahlarna, Orsa sochn och Kyrckiobyn, och till at köpa pärlor, resan sikh företagit åth Klöffsiö, kommandes öfwer tolff mijhl skogen till Lillherrdahl, och därifrå een bywägh till Färilla sochn i Hellsingelandh, där leutenant Lars Ram boor, och sedan tillbaka hijth åth Jemptelland och Klöfsiö, föregifwandes sikh offta reest till Ståckholm utan pass, och ingen där effter frågat, och dy intet förstått dhet nödigt wara denne gången. Hafwer och inga pärlor köpt, emedan som hon i Klöffsiö mände höra sådant wara förbudit, som intet warit publicerat i Silliesdahlarne.

Nämbdeman Nills Jonson i Klöffsiö berättar sig wara hoos gamble giästgifwaren Oloff Swenson enär hon kommit resandhe, och henne strax tillsagdt fnaska [*pallra*] sikh dädan till befallningzman, och bewijsa huad hon reeser effter, och war där allenast öfwer nattan, [fol. 197r] och kunde fuller intet där några pärlor få köpa, föregifwandes hon twenne pijgor tienä här i grändan, som äre födde i Orsa sochn och by där hon födder är, och wäll kunna sikh känna, och wetta berätta sikh förledne winter warit till Chrestiania uthi Nârie.

Anna Larsdotter ifrå Orsa berättar sig känna Chararina Gardi och at hennes fader warit fendrich, och hans broder Hanss är feltwäbell som boor på hemmannet, hoos huilcken Catharina sitt tillhåldh hafwer, och des utan tient i Ståckholm.

Cattharina berättar sikh för tree åhr sedan i tu åhr tient hoos håfjunckaren Adolph Crusebiörn. Anna Larsdotter berättar intet annat af henne hördtz än dhet som ährligit warit. Cattharina bekänner dhet capitein von Swartzhåf till Orssa in augusto warit och söcht köpa pärlor, och då hördes soldatherne wara förbudne sökia och taga pärlor, men intet war något placat där om opläsit.

Resolutio. Aldenstundh Catharina Gardi intet kan bewijsas haft någon pärlehandell här i landet, och föregifwer sikh intet wettat sådan handell warit förbuden förr än hon kommit hijt till Klöfsiö; altså fins hon intet där uti straffwärdigh. Men såsom hon utan pass och bewijs ankommen är och i synnerheet okunnigt är, huru hon sikh i Silliesdahlarne, där hon räknar sikh wara hemma, kan förehållit och ställt, så fins skälligt, at hon begifwer sikh samma wägh tillbaka igen heemåth, lensman ifrå lensman, doch medh egen bekåstnat.

12. Hustru Hanna Ersdotter, Anders Oloffsons i Bergzbyn, beswäradhe sikh öfwer för detta capitein Michell Erson Plantings hustru Anna Bångh för dhet hon sikh beskyllt hafwa tubbat

sin pijga Anna Jonsdotter, och dhes medelst intet fått ifrå fäbodarne så mycken afwell som förr, dhet hon intet kan tåhla och sigh påtaga? Resp. att sant är, dhet hon liten afwell fått och tilltalt pijgan därföre, men intet nembdt hustru Anna eller någon annan därtill ordsak wara.

Pijgan Anna [fol. 197v] berättar, capitenskan sigh misstänckia, och tilltalt för afwelen, och att Anders Oloffsons hustru måtte sigh därtill tubbat, dhet dragon Jacob Utter och hört, som betygar sigh wara tillstädes enär Anna skulle gå uhr tiensten, då capitenskan sade, sigh wähl kunna hafwa fogh kårta och innehålla något af hennes löhn, för dhet hon hafwer låtit af sigh tubba hoos hustru Anna, men will dhet dåch icke göra.

Capitenskan exciperer emoth Jacob Utters relation och wittnande, at han kan i dryckenskap hördt något tahl, men intet at hustru Anna blifwit beskylt.

Åklagarinnan beropar sigh på dragon Jon Gabrielson, som tient hoos capitenskan, och hört hennes förwijthelse, som och låfwat dhet inför rätten betyga, men sigh absenterat, twijfwells utan af henne intaller, seendes sigh intet altså kunna där medh denne gången komma till ändskap, huar medh dhet och ophöres till nästa tingh.

13. Sunwijs Essbiörnson och Nills Peerson i Skucku prætenderade ett slättegodz, Lillhallen benämnd, som Jonas Sunwijsson till fyrattijo år brukat, huilcket Essbiörn Sunwijson och Oloff Sunwijson såldt till Jöns Pederson, som war dheras faders systems man, huilcket actores intet längre kunna tåhla, hemmannet till stor afsachnadh. Huar emoth exciperades och inwändes, att dhet war alldrigh såldt, utan ärfft. Actor, at gamble man Kiehl Olofson i Bingstad mins dhet wara såldt till *gamle* syskonens uthlösnings. Jon Sunwijson opwijste en hållen uthhäradz tolffmanna syhn, effter rijchsrådens Kongl. commissariernes excellentiers resolution d. 22 februarij 1670, att där öfwer medh annat mehra skulle hållas syhn och undersökningh, som den 14 junij a:o 1670 är effterkommit, och i slutet hisce verbis.

Så emedan ährendet wijdare ej är committerat, så är dhet under höglofl. Kongl. Swea håffrättz högwijisa omdöme heemställt, tillaggiandes Jonas at sahl. Påhl Jonson i Ältnäs hafwer uthwärckat högstbem:te [fol. 198r] Kongl. håffrättz resolution och swar där på, som antingen lærer där finnas heller hoos kyrckioherden.

Länssman Halffwar Jonson berättar, sig sedt hoos Påhl befallningzmans Daniel Bertellsons immission på mehrhögstbem:te Kongl. rättens resolution öfwer ährendet. Kiehl i Bingstad är icke heller tillstädes. Jonas, at Påhl och derföre sagt till Skucku, om dee hafwa någon prætion, så må dee gripa an action, och dy sig wedersakat; altså kan därtill intet göras förr än höglofl. Kongl. håffrättens resolution och der på fölgde immission å nästa tingh blifwer framwijst.

14. Sahl. regementzskrifwarens Daniel Larsons Sideni änckia hustru Anna Oloffsdotter, effter sin suppliche till herr öfwersten och *vice* gouverneuren h. Carl Hårdh, och des resolution och remiss till häradzrätten af den 18 junij sidstleden, prætenderade af capiten welb. Mickael Johanson Planting, halfwa capitens löön för 1686, som effter aflöningzlistan war Kongl. Majj:tt och chronan besparadh neder i Ångermanland, och capiten sigh oåthfrågat tillgriipit, wettandes intet huru den är anlagdh, efftersom gamble capiten Michell Ersson Planting, des bestådde halfwa löön här hemma af munsterskrifwaren Petter Wärnhålt bekommit.

Huar öfwer h. capiten sigh förklarade, att så wida han effter Kongl. Majj:ts aflöningzlista intet fåth compagnietz fyldnadt, bekänner han sigh upburit innestående 1686 åhrs halfwa capitens löön i Ångermanlandh för det siette compagniet, som åhrligen effter Jordeboken åhr 101: 13: 4 s:rm:t, tillijka med förhögnings effter marckgången [*marknadsvärdet*], som hans quittens uthwijsa lærer, och samma medell clarerat med compagnieskrifwaren Petter Wärnhålt.

Huartill han swarade, det herr capiten der af berächnat och ehrkändt 62 d. 11: 4 5/7 s:rm:t, och han betallt *gamle* capiten sin halfwa åhrslöön dito anno des utan här hemma, men h. capiten föregifwer, deth [fol. 198v] gamble capiten sigh committerat sin fyldnadt i Ångermanlandh

infordra, och i Brunflodh under reesan till Hernösandh råkat hustru Anna i prästegården, och blifwit bedin hela summan af halfwa 1686 åhrs löön infordra, och intet till Petter Bergner något der af lefwerera, huartill änckian nekar och säger, dhet han dem 1687 om hösten sig owitterligen tagit, och sedan widh återkombsten begärt och fått commission därtill, som wäll kan synas af tijden enär capiten quitterat penningarne och fullmachten är daterat, hållandes änckian sig alldelles därwidh, at samma medel intet bordt röras, och huad som till compagnietz fyllnad kunde behöfwat, skulle göras betallt af dee 102: 16: 7 s:rm:t som Wærnhålt af 1686 åhrs besparingh des utan effter sin rächningh den 24 aug. a:o 1687 gör sikh skyldigh.

Wærnhålt ingaf een rächningh daterat d. 31 october sidstleden, huar uti han sig först debiterer ofwan nämbde 102: 16: 7 effter 1687 åhrs sluth. Item effter een annan rächningh af samma dato giordt sikh skyldig på reservè hemmans räntor 62: 12: 5. Nách till capiten h. Plantingh till fyllnad för 131 man effter Kongl. resolution och aflöningzlistan 40: 20, huilcka capiten quitterat 15 januarij 1688, och Wærnhålt hafft original quittens till datum.

Han debiterer och sikh för 21: 21: 4 ⁵/₇ som han af capitein niuttit i rächningh. Facit 227: 5: 16 ⁵/₇, och der emoth afföres åthskillige påster, som effter assignationer och quittencier skohle wara betallte, nembl. 176: 29: 12, och effterste posten af 104 d. 3: 21 prætenderer Wærnhålt at niuta för sin giorde lefwereringh a:o 1683 och 1684, som han förment få niuta af *gamle* capiten Planting, men blifwit å regementzrätten den 6 septembris 1687 betagit, efftersom capiten med Sideni quittens skall bewijst dem vara betallte, och dy sin regress till sterbhuset tagit, huar emot änckian protesterer och håller sikh der widh at halfwa åhrs capitens löön där [fol. 199r] nedre, intet bordt utdelas, huarcken till een eller annan, utan wara chronan besparadh, och dhet som kunde felas till compagniet skulle tagas af besparingen, som compagnieskrijfwaren hade om händer, dách påminner sikh bedia h:r capiten, intet låta Petter Bergner något få af Ångermanlandz räntan, efftersom han fått sitt nöije på 12 dahl. när, begärandes see capiteins fullmacht der på, den han opwijste af den 30 october a:o 1687, lydandes:

Såsom capiten på min begäran haar sikh påtagit at uthfordra halfwa capitenslönnen i Ångermanlandh, med begäran att räntan må blifwa i godt behåldh, och icke till compagnieskrijfwaren lefwereradt, förr än h. öfwerstens och sin ordres der på wijses.

Hwar af h. capiten berättar sikh till sin antecessorem Michael Erson Plantingh lefwererat 50: 22: 14 s:rm:t, som och synes af begges underskrefne rächningh, daterat Bergh d. 21 januarij 1689 hisce verbis.

Anno 1687 den 7 september i Ångermanlandh opburit 50: 22: 14, wijsandes capiten Erichson Plantingz zedell af den 22 aug. 1687 om assistence till sin 1686 åhrs löön i Ångermanlandh, och af skrifwaren ej emoth förbudh må panta sikh sielff. Sammalledes, at capiten Erson skrifwit till sterbhusetz fullmechtige Petter Bergner om sin 1686 åhrs löön, och fått swaar af den 2 september 1687, at den blifwer effter Wærnhåltz då nylligen sluttne rächningh till d. 18 junij 107: 8: 19, och widare sig där om intet bekymbrar, huar af tages address, at capiten hade sin halfwa löön af Ångermanlandz medlen ograferat.

Wærnhålt ingaf en rächningh, huar medh han will bewijsa sikh betallt capiten Michell Erson Plantingh 1686 åhrs halfwa åhrslöön, och där effter skall honom restera hoos capiten 16: 24: 4. Då hafwer han afrächnadt effter krijgsrättens dom dhet han borde niuta, nembl. 97: 5: 8, men intet kan wijsa liquidation med honom där om, ej heller ordre hans löhn at tillgripa. Han berättar capitein sikh alldrigh kraf d lönen [fol. 199v] och han ej heller honom något budit, utan halfwa lönen innehållit.

Wærnhålt skrifwer, capitein Michael Johanson Planting tillängnat sikh spanmähls förhöjningen på 1686 åhrs besparde charger [*beskattning*] som Sideni sterbhuus bör niutha.

Dato giorde capiten den påminnelsen och uhrsächt, hwij han tillgripit och disponerat opburne halfwa 1686 åhrs löhn till compagnietz fyllnadh, nembl. för dhet munsterskrijfwaren Wærnhålt ingen caution för opbördens hafft.

Sakzsens sammanhangh oprepades uthförligen för nembden, och effter samtahl stadnade endrächtelligen till fölliande doom.

Emedan som capitens welb. Michell Planting hafwer opburit 1686 åhrs halfwa capitens löhn för dhet 6:te compagniet af anslagne hemmans räntor i Ångermanlandh, åhret effter dhet fallit och betallas skulle, som dhes quittens d. 7 september a:o 1687 uthwijser, ehuruwell regementzskrifwarens Daniel Larssons Sideni änckias skrifftellige därpå gifne commission och fullmacht, fins wara af den 30 october samma åhr 1687, som dicterer iblandh annat, at samma medell intet skulle lembnas och förtroos munsterskrifwaren med mindre högwelborne h. öffwerstens och hennes ordres och address dertill blefwe upwijst, och h. capitens det oachtadt, lijkawell infördt i rächningh medh munsterskrifwaren Petter Wärnhåldt 40: 20: – s:rm:t så mycket han wäll på compagnietz wängnar borde ehrnä och hafwa, men änckian protesterat där emoth, och påstår, at fyldnaden borde ersättias af dee 102: 16: 7 som Wärnhålt effter rächningh af den 24 aug. 1687 giort sikh skylldigh widh påfordran af 1686 åhrs besparingh (förutan 101 d. 13: 4 besparde aff capitens dito åhrs halfwa löön i Ångermanlandh) att lefrera och clarera, och icke utan commission distrahera och utgifwa.

Därtill medh hafwer h. capitens emoth [fol. 200r] fullmachten innehåldh, som lyder, att halfwa 1686 åhrs opbärande capitens löön i Ångermanlandh intet skulle utom ordre lefwereras, utan wara i godt förwahr, låtit sin antecessor capitens Michell Erson Planting i rächningh niutta 50: 22: 14.

Altså pröfwar rätten af ofwanskrefne skähl och motiver att herr capitens Plantingh bör wara responsabel för offtbem:te opburne 1686 åhrs halfwa besparde capitens löön, lijkämtigt hans der på bekomne fullmacht, huar öfwer der medh intet bordt disponeras, utan återstående fordran för compagniet ersättias af munsterskrifwarens innehafde och sikh skyldig giordhe 102: 16: 7, och sålledes söker huar sin man.

Skulle Sideni sterbhuus graveras medh interesse för penningarnes bårtowarande, så hafwer deth sin regress till h. capitens, som dem opburit och distraherat emoth commission.

I lijka consideration kommer och förhögnigen på meeroftbem:te Ångermanlandz ränta, däch så wida änckian den i fullmachten cederat för hafde möda till infordrandet, så lembnas dhet därhän.

Huad sterbhusetz rächningh medh munsterskrif:n Petter Wärnhåldt widhkommer, som endels är confunderat af ofranskrefne disposition, i dhet h. capitein emoth fullmachten lydellse låtit honom af anförtrodde medell i rächningh niutta 62: 9: 4 ^{5/7} som änckian disputerer, och håller honom sielf af under händer hafde besparingh bordt betalla, huar af han tagit tillfelle at göra sikh betallt sin förmente fordran af capitens Michell Erichson Planting för och eij åthniutne giorde leverantze 1683 och 1684, af 104: 13: 21, som han föregifwer sikh på regementzrätten den 6 september 1687 wara ifrån dömbdt, och fått address till Sideni sterbhuus, huilcket icke medh doom är bewijst, som des utan om åthskillige poster äre dels stridige, och änckian intet kan finna sikh uti.

Altfördenskull kan rätten utan någon fullmechtigh på sterbhusetz wengnar [fol. 200v] samma twistigheeter icke wijdere handtera, utan måste differera till des någon laga fullmechtigh saken andrager och utförer, då rätten effter sin skyldigheet skall sökia deth med laga doom afhielpa.

Emot denne doom är i rätten tijdh under lofl. lagmansrätten appellerat aff capitens Michell Planting. [häradsrätten: saken effter lagh intra fatalia in foro angifwa och uthföra.]

15. Om Tohmas Larsons antagne 1/4 i Gahlhammar 1682 discurerades, och Tohmas påstår sikh allenast låfwat dhet häfda 1682, och medh då warande lensman Jacob Hansons låf och minne stijgit där ifrå, och af opburne chronones medell lefwererat till Jacob Hanson ått[a] dahl. s:rm:t, och sedermera till lensman Halfwar Jonson 6 dahl. 16 dito, och will intet mehra hafwa där medh beställa än lefwerera resten som han tilbudit, och länsman hållit lijka huarest dee skulle stå.

Resolutio. Saken kan intet afhielpas förr än Jacob Hansson kommer Tohmas Larson till mundz, at rätten kan höra om han gifwit honom låff at träda aff, och sig åtagit åbo skaffa, som bör skee till nästa tingh.

16. Peder Jonson opbödh tredie gången Elin Andersdotters lösa och fasta ägendom till sythingz löön effter hennes dödedagar af bekomma, utan tilltahl af slächten.

17. Hanss Oloffson ifrå Klöffsiö opbödh tredie gången Jöran Stehns sons halfwa hemman i Skåhlan 1 ½ tunl. för 46 d. s:rm:t.

18. Chrestopher Jonson opbödh tredie gången Oloff Ersons hemman i Wigge effter ingångit contract d. 26 martij 1690, och betalla någon gälldh som Oloffz son Erich skyldig warit.

19. Comminister herr Hanss Bröms opbödh andra gången sahl. Carll Jonsons skattehemman i Österåsen af 2 ½ tunlandh, som han köpt af rätta bördemännerne för 105 dahl. s:rm:t a:o 1683 in martio. [fol. 201r]

Ting den 15–16 januari 1692

Källa: Svea hovrätt, Advokatfiskalens arkiv (Gävleborgs län), vol. E XI e:3176, fol. 363r–369v, RA. Protokoll från häradsrätten saknas.

Anno 1692 den 15 och 16 januarij höltz laga wintertingh medh allmogen af Bärgez tinglagh, wederwarande

nämnden.

Joon Oloffsson i Byhn

Jon Oloffsson i Åsan

Oloff Swensson i Wigge

Anders Olsson i Bergzbyen

Oloff Swänsson i Qwissle

Anders Jonsson i Qwissle

Jöns Jonsson i Röröön

Mårten Jönsson i Wigge

Erich Hansson i Tåssåsen

Sunwijs Ersson i Rätthan

Elias Mårtenson i Skucku

Gunnar Olson i Bergzwijken

1. Dato aflade Elias Mårtenson, Anders Jonsson och Gunnar Oloffsson sin nembdemans edh, uti dee *ordinarie* frånwarandes ställe.

2. Dato uplästes Kongl. Maij:ts skogzordningh de anno 1664, och Kongl. Maij:tz placat därom an:o 1683, tillijka medh 1684 åhrs barnemordzplacat.

3. Interlocutorie domen om een skutten älgh förledne höst, och optagen af Oloff Jönsson i Högen, Erich Månson i Norderhögen och dragounerne Wellam Busk och Peder Skåhlbergh, men af bönderne är köttet consumerat, skulle företagas, effter domens lydelsse. Men såsom Oloff Jönsson är förrest till Närje, och hwarken Erich Månson heller dragonerne tilstades, så kan saken icke vidare handteras, och åligger lensman intet försumma dem alla till nästa ting i det målet wederbörligen stämbna låtha. [fol. 363v]

4. Oloff Jönsson i Tåssåsen blef kiester [*vald*] att sittia nembdeman uti een frånwarandes ställe, och till den ändan framropadt, och ingen uhrsächt giorde, och dy anskrifwen och enär han kallades fram att aflaggia sin edh, hafwer han stuckit sig af wägen, och omsijder funnen i

prestegården, men icke effter lensmans budh sigh infunnit, utan effter excecutionskarlens påminnelse sig instält, och hafwer intet annat at säija, än han intet förstodh bättre och beder om förlåthelsse

Nämbdens betenckiande, nembl.

Såssom Oluff Jönsson blifwit lagligen kallat att sittia nämbedeman, och ingen uhrsächt der emoth brukat, och lijkawell sig strax undanstuckit och sig absenterat, och enär han funnen blefwen icke på länsmans budh sigh inställt, utan effter executionsbetientes kallelse, och hafwer ingen uhrsechtan, utan beder om förlåthelsse; altfördenskull kan rätten icke mindre göra, än applicera hans förseende deruthinnan till 33 cap. Tingmålabalcken, hwar effter han blifwer saker till sine tree m:k.

5. Jöran Essbiörnsson och Swän Anderson i Moo beswärade sigh öfwer Essbiörn Oloffsson i Hofwermo uthi Myskie sochn om ett angh, som kallas Hofwermomyran, om tree lass, och Gudzmohrslägdan, om ett lass, som af uhrminnes tijdher skolla lydt och legat undher Mellangårdarne i Moo, och där till medh fäboder, som kallas gamble Mobodhar, och åhrligen giordt skatt tree öre s:rm:t derföre in till sigh, men Essbiörn i åtta åhrs tijdh dem förhållit, anhållandes att få bemelte ägor under förra bohlstader igen, och af Essbiörn niutha åtta åhrs [fol. 364r] afradh à 3 öre s:rm:t, fast än bemelte ägor genom arff därifrå i forna tijder kombne äre, och sedan kommit uthi oskyld mans händer?

Hwar emoth inwändes, att Swän Oloffson war född i Mo, och blef gifft till Hofwermo, medh Märit Olofsdotter, hwars hemman war lijtet och derföre tagit sin broderspart i Mo, och lagt under sin hustrus hemman i Hofwermo, och derföre påskrefs honom ett halfft tunlandh större skatt, som är skiedt för så långh tijdh sedan, att ingen kan minnas Swän Olsson läfwat, eller enär slätten lades till Hofwermo, hwar om han berättar å Bärgez laga tingh skall wara i Oloff Mattzsons tijdh agerat, några åhr förr än han 1674 medh regementet uthcommenderat bleff, som hans änckia hustru Märit Påhlsdotter kan bewittna, då Momän tilbödiz att antaga ett halfft tunlandh skatt af Hofwermo för hafde ägor i Mo, dhet dee intet wellat, dhet han nu itererer, och begärer der medh måtte blifwa handhafd, och icke obligerat skatta därföre till Moo.

Hustru Märit Påhlsdotter om sina 60 åhr, berättar sig i Hofwermo wara född, och långt förr wore bemälde ägor där underlagde, och härmes wara skett i Swän Oloffsons tijdh, som hade halfwa hemmannet i Hofwermo medh Pähl Påhlsson.

Effter deras dödh kom Oloff Mattzson at blij Påhls mågh, och bekom till hustru denne Märit Påhlsdotter, och Oloff Mattzson blef sedan hijt till Bergz tingh stämbder för samma jordepart, ungefär för 28 åhr sedan, och då gafs den resolution, där halfwa tunlandzskatten icke wille af Momän antagas, skulle dhet blifwa som förr warit, att Hofwermo skulle gifwa som förr åhrligen därföre tree öre s:rm:t, dhet hennes man i sin tijdh åhrligen gjorde. [fol. 364v] Hwar till Essbiörn föregifwer sigh eij nekadt, eij heller neka, utan bekänner sigh wara skyldigh för åtta åhr à tree öre s:rm:t, och inga gamble brief berättas där om finnas.

Actor berättar sigh hafwa hemma ett gamalt brief, skrifwit för 117 åhr sedan, då i Moo warit tree bönder, men nu fem stycken, och huru långt däreffter den stridige jordeparten kommit till Hofwerno, kan han intet wetta, eij heller kan någon minnas så långt tillbaka. Jöns Jonsson i Röröön hafwer bodt i Mo uthi tiugu åhr, och för tålf åhr sedan därifrå kommit, och kan intet minnas, att någon till tingz där om warit, och håller deth af ingen sanningh bestå, dhet dee gamble tolfmån hålla medh, och säija intet wara skett, och altså effter samtahl eenhålleligen votera till fölliande domb.

Alldenstundh Hofwermomyran och Gudzmohrslägden medh där underlydande fäbodar, som kallas gamle Moobodarne, effter ransakningen, finnas genom arff i fohrna och uhrminnes tijder wara kombne ifrå Medelstgårdarne i Mo, och lagde till Hofwermo, så blifwa och dee där under, i krafft och förmågo af 1 cap. Jordabalcken L.L:n och Kongl. Majj:ts jordeplacat de anno

1677 conserverade och bijbehåldne. Men den skatt och afradh som där af är giordh till Medelstgårdarne i Moo, i dheth anseende disputeres intet, som är tree öre s:rm:t åhrligen, hwar medh Essbiörn Oloffson rester och återstår för åtta år, hwilcka han dömmes utan uppehåld och längre förhahlan at betalla, och sedan framgent åhrligen tree öre s:rm:t, så widha intet meera fodhras.

6. Comminister wällärde herr Hans Brömns tiltaltes [fol. 365r] för chronohemmanet i Råthan som Mårten Oloffson åbodt och består af tree tunlandh, och herr Hans på 1679, 1680 och 1681 åhrs friheet uptagit, dheth han intet effter sin skyldigheet bracht i fullt bruck, utan lembnadt wårdzlöst?

Hwar till swarades, att frambledne lensman Jonas Isachson uthwärcat breff där på, och gått därföre i caution, hwar effter hemmanet antogz 1679, och sin högsta flijth användt till des upbrukande, som bewijsas kan. Men såsom hans tanckar war, dheth kunna niuta såsom een prästestombn och capplans säte, och enär han märchte dheth icke kunna gå an, berättar han dheth på tinget sig där ifrå sagdt, och Jonas Isaachsson blifwit pålagt där på skaffa åbo, dheth han gjorde, och dijt satte frambledne corporalen Peder Pålsson Oxe, som deth brukat 1680, 1681, 1682 och 1683, och effter honom Halfward Pedersson 1684 och 1685, och 1686 hafwer fendrich welb. Adam Siöbergh låtit Halfward Pedersson deth bruka till halfna, hwars bostelle det war och är.

1687, 1688 och 1689 berättas fendricken hemmanet i sin wärio hafft, och intet besådt, utan låtit dragonerne något slå och höö inbärga, såsom i synnerheet 1687 af dragon Anders Pedersson Starck, som där i gårdhen 1687 såth medh twenne koor och några små crettur, och fendricken hade een häst, och där till medh alla tree åhren såldt höö till fählmännen och dee resande till nattfoder, som där consumerades. 1690 antogh capiten welb. Michael Johanson Planting Peder Halfwardson till landbonde der på, som deth och 1691 brukadt, och berättas hafwa i bruk twå tunland, förstændes i begge säden.

Herr Hans Bröms förhöltz wara Kongl. Maj:ts och chronones swarsman för hemmanet, som dheth på friheet uptagit, och breff där å uthwärcat, hwar till han sig intet will förstå, och brukar till excus förr anskrefne [fol. 365v] skähl, föregifwandes fendricken dheth ödelagt, och böör därföre swara, hwilcket fins honom af länsman Jacob Hanson och sex stycken nembdemän tillijka medh sochneskriwaren Halfward Jonsson den 15 maj a:o 1686 tillsynt wara.

Herr öffwerstens och vice gouverneurens högwelborne herr Carl Hårdz resolution på Frösö camperingzplatz den 22 junij 1691, på fendrich Siöbergz supplique, lyder att noga skulle erfaras huru wida hemmanet är synt till fendricken, och hwad af förra åboen är återsatt, kom mer fendricken till goda. Item resolution på capiten Michael Johanson Plantingz skriffit därom de dato den 26 junij 1691, af innehållt att husesyn är hållen, och bordt fullföllias medh dömande, som måste skeep nästkommande tingh, men synen fins wara förrättat d. 18 junij 1690, och på laga tingh den 13 october dito anno medh domb afhulpen, och nu sökes effter resolution af den 22 junij 1691 huru mycket hwar där aff böör häffta före.

Herr Hans exciperer som förr, sig intet tingat Peder Pålsson dijt, utan sagt sig å tinget där ifrå och Jonas Isachson befaldt där om wara särgfelldigh, dheth Peder Oxes änkia skall kunna betyga. Dee äldste nämndemän som å den tijdhen suttit i rätten, påminna sigh intet, at herr Hanss hemmanet å tinget sigh afsagt, hållandes nembden eenhälleligen, att herr Hanss är chronones swarsman, och derforre iembfördes 1686 åhrs syhn, då fendrich Siöbergh deth emothtogh, medh 1690 åhrs, och befins 1686 felat och återstått medh byggnadh och bruuk som föllier, nembl.

Gäststufwan war 1686 odugelligh och än är, som 1690 icke under 20 dahl. s:rm:t æstimerades kunna opbyggias och göras färdigh. [fol. 366r]

Låfftet närr på gården är 1690 ibland nödige huus rächnadt, som 1686 af elldh något skadt på närre knuten, och 1690 icke reparerat, och altså 1690 ehrkânt kunna ske medh tree dahl. s:rm:t.

Ett redskapshuus bordt uppsättias som intet är skedt, för tree d:r s:rm:t.

Ett hembligitt huus dito för en dahl:r.

Badstufwan war 1686 ofärdigh och än är, och pröfwat kunna repareras medh tree dahl. s.m:t.

Kornladan war 1686 dels ofärdigh, såsom medh loa, balckar och gålf samt halfwa taket, och äfwen 1690, och är æstimerat kunna färdig göras medh sex dahl. s.m:t.

Anno 1686 wore tijo mälingar åker i fast lin och lägde, och 1690 är hwar mälingh at bringa i fult bruuk berächnat à 6 m:k s.m:t. Facit 15 dahl. s:rm:t.

1686 felades 120 famnar gerdzlegårdh à 1 öre s.m:t. Facit tree dahl. 24 öre.

Tree hööladur felades 1686 och äfwen 1690, och altså æstimerade á 6 m:k s:rm:t, görandes tillhopa 59 d:r 8 öre s:rm:t.

Såssom comminister wällärd herr Hans Bröms befins hafwa på 1679, 1680 och 1681 åhrs friheet uptagit ett chronohemman i Räthan, som Mårten Oloffson hafwer åbodt och består af tree tunlandh, hwilcket han icke hafwer som sig bör cultiverat och bracht i fult bruuk och rätt häfd, hwarken till huusbyggnat, hängnadtt eller åkerbruuk, och är altså 1686 åhrs håldne syhn, då dhett inrymbdes fendricken welb. Adam Siöbergh till bostelle, iämfördt medh sedermera däröfwer hålldne syhn a:o 1690, och befunnit fehlachtigheeten, effter ofwanstående specificat-ion wara 59 d:r 8 öre s.m:t.

Och ehuruwäl h. Hanss Bröms hafwer söckt at komma därifrån, som skulle han deth [fol. 366v] allenast ett åhr, nembl. 1679 brukat, och deth sedan å tinget sagt sig därifrån, och då warande länsman Jonas Isaachson, som een löfftesman, blifwit pålagt skaffa åbo der på, deth han skall giordt, och dijth haftt frambledne corporalén Peder Pålsson Oxe, och effter honom hafwer Halfwar Pedersson dhett brukat 1684 och 1685 för uthlagor, och 1686 på halfnan till fendrich Siöbergh.

Men såsom intet bewijs är, till herr Hans i så måtto giorde berättelse och exception, och där emoth klart och oemothsäijeligt att han hemmannet på frijheet uptagit; altså hafwer nämnden stadnat i dee fulla tanckar eenhälleligén att han böör wara derutinnan Kongl. Majj:ts och chronones swaarsman, och altså finner skälligt, att herr Hanss Bröms skall swara till 59 dahl. 8 öre s:rm:ts återstående bygnadh och bruuk på fendrichz bostelle i Rätan, och han söke sina fångzmän som han bäst kan och gitter, blifwandes altfördenskul fendrich Adam Siöbergh, effter 1690 åhrs doom, skyldig 35: 10 öre s.m:t, hwar medh bostellet skall wara in alles färdigt och i fult bruuk.

Emoth denne doom hafwer herr Hanss Bröms i rättan tijdh under wehllåfl. lagmansrätten appellerat.

7. Dragon Larss Oloffson Strängh fodrade aff Anders Jonson Strängh tree orter eller en dahl. 4 öre s:rm:t som återstå på någon smidieredskap, som hans hustru Kerstin Amphinsdotter låttades för sex orter, och tree dito är lefwererade. Item, om någon löön som Anders fodrat och fått af Amphins änckia, hustru Brita Enarsdotter, den han förmenar icke wara alldeles rätt, dåch icke stort der på fordrar, och des uthan äre hustru Kerstins [fol. 367r] jordepenningar riktigt betallte? Resp. att för smidieredskapen skulle gifwas icke meera än fem orter effter träffat accord och köp medh hustru Britas ombudzman Erich Swänsson i Qwissle, och hustru Brita opburit tree ort, hwilcket actor intet disputerer, fast än Erich Swänsson berättat köpet warit för sex orter, och dee två orter till hustru Kerstins ombudzman Anders Erson i Tåssåsen, tillijka medh jordepenningarne, och altså öfwer jordepenningarne lefwereradt 24 öre s:rm:t, warandes Anders Erson icke tilstådes utan till Nårie förrester.

Partherne förlijctes sålledes, att Anders Jonson låfwade betalla till Larss Sträng 24 öre s:rm:t och hafwa sin regress till Anders Jonson där om, som dem tillijka medh jordepenningarne upburit, der emot Larss låfwade gifwa två penningar för en, om han dem af Anders Erson upburit.

8. Sunwis Essbiörnsons och Nillss Pedersons i Skucku anhängige saak emoth Jonas Sunwijson i Ältnäs, om dess dehl af Lillhallens slättegodz företogz, då sahl. befallningzmans Daniel Bärtellsons immission till Lillhallen för Ältnäs, Bergz och Bergwijkz byar och kyrckioherden i Bergh, daterat den 13 februarij 1673 effter Kongl. håfrättens resolution den 18 october a:o 1672, upwijstes, hwar af ingen uplyssningh om sielfwa saken gifs och kan tagas.

Actor Sunwijs Essbiörnson berättar sin sahl. faders faderbroder Oloff Siuhlson i Skucku hade twenne döttrar, Gunnilla och Gertrudh, och enär Gunnilla blef gifft medh Jöns Pederson, hade han intet bostelle, och dy fått Lillhallens andehl at boo uppå, och enär hans son Sunwijs Oloffson kom till att besittia fadershemmanet i Skucku uthlöste han inga syskon. Effter honom kom des son Essbiörn [fol. 367v] Sunwijson och Oloff Sunwijson som uthlöste faderbrodern Anders Oloffson, som på sin och sin broders Måns Olofsons wengnar upbar 40 r.d:r specie, och å fadersystrans datters Märitz wengnar tijo r.d:r och wore ej mechtige uthlösa Gunnillas anpart, och derfore måst låta hennes arfwingar få Lillhallens slättegodz för tijo r.d:r, den dee begära inlösa till rätta bohlstadh igen.

Hwar emoth Jonas Sunwijson exciperer, och föregifwer dhet för fyra mansåldrar wara ärfft och icke köpt, och enär sahl. öfwersteleutenanten Matthias Drakenstierna hela Lillhallen sigh 1648 med een olaga syhn tillägnadt, och 1670 begyntes action där om, då wille actoris förmän intet wetta där af, utan sin fader Sunwijs Månsson måtte medh dee andre interessenterne kåsta på synen, och uthlösa resolution af höglofl. Kongl. håfrätten, warandes Jonas Sunwijsons faders moder Kerstin Jönsdotter, hustru Gunnillas datter, och besåth Jöns Pederson, Gunnillas man, den twistige andehlen i Lillhallen allt till 1648, då Drakenstierna tilwälladhe sigh hela Lillhallen, och måste der ifrån, och hade hoos Sunwijs Månsson sitt tilhåldh till dödgedagen, och enär action 1670 begyntes, som sagt är, wille Skuckumän intet där uthi sig inlåtha.

Hwar till actor föregifwer dem ej warit mechtige, men kan ej neka Sunwijs der om agerat och giort någon kåstnadh der på, och godzet igenwunnit, påståendes att Gunnilla dhet icke ärfft, utan till des lössn kunde gifwas, dhet brukadt? Resp, att Essbiörn Sunwijson war tolfman a:o 1676 d. 30 october, då om expenserne för Lillhallen etz. skulle liquideras och dömmas, men intet någon part af åklagarena, utan Sunwijs Månson medh sina consorter, och hade han hafft der medh något göra, så hade han wäl både förr och [fol. 368r] då, där om agerat, men han twijfwels uthan wähl wettat godzet wara ärfft och icke förpantadt, och dy taghat.

Uthi jordeboken är Lillhallen å part infört för åhrligh taxa, och icke under någon by, hwarken Ältnäs eller Skucku etz.

Kiehl Oloffson i Bingstad, om sina 60 åhr, berättar sig wara 9 åhr enär Gunnilla satte sigh på Lillhallen medh fadrens Oloff Siuhlssons låff, som då bodde i Skucku, och hade sin dehl i Lillhallen, men om hon effter fadrens död beköm dhet till arfs, weet han intet säija om.

Erich Erson i Skanderåsen, om sina 63 åhr, förhördes, och berättar sigh hafwa hört, att Skucku egt een dehl i Lillhallen, och kan minnas i sin barndom Oluf Siuhlson, men intet känt Gunnilla, dåch hört Gunnilla där wara, men på hwad sätt, intet, och effter hennes död gifftade hennes man Jöns Peerson sigh, och såth längie på Lillhallen tillijka medh Larss Olson, som hade hans datter Gunnilla till hustru. Jöns blef dädan drifwen af Drakenstierna, men Larss medh hans låf såth där qwaar.

Nämnden öfwerlade saken eenhålleligen till fölliandhe domb.

Ehuruwäll een dehl och part uti Lillhallens slättegodz hafwer fordom lydt under Sunwijs Essbiörnssons och Nills Pederssons hemman i Skucku, och förlengst kommit där ifrå, uti Oloff Siuhlssons tijdh till hans datter Gunnilla, som medh sin man Jöns Pederson där suttit i sin tijdh, och effter hennes död hafwer Jöns Pederson trådt i annat giffte, och lijkawell där bofast warit till åhr 1648, då sahl. öfwersteleutenanten welb. Matthias Drakenstierna, medelst een olagha [fol. 368v] syhn, honom och dee fleere interessenterne i godzet uthträngt.

Och enär dee anno 1670 begynte klandra der på, hafwa Skuckumän intet där på tallat, utan Sunwijs Månson i Ältnäs, som war Gunnillas dätterson, som en arfwinge medh dee flera agerat, och wunnit Lillhallen tillbaka, som skedde uthi höglofl. Kongl. Swea håfrätt den 18 october a:o 1672, och enär på heemtinget effter högbem:te rättz remiss a:o 1676 agerades om expenserne, war Sunwijs äfwen wähl een åklagare, då actoris Sunwijs fader Essbiörn Sunwijson war nembdeman och såth i rätten; hwar af föllier, att där Skuckus anpart icke warit förlengst genom arff kommit där ifrån, så hade han icke allenast tillijka medh dee andra consorter där på 1670 tallat, uthan och utfört actionen, hwar till sedan kommer, att bem:te Lillhallen icke är under Skucku skattlagd, utan å part och särskilt i chronones jordebook infördt. Altså, af ofwantallde skähl, finner rätten skälligt at conservera och bijbehålla Jonas Sunwijson widh sin laghäfdade ägendom uti slättegodzet Lillhallen, så som een annan uhrminnes rättigheet, lijkmatigt 1 cap. och 18 Jordabalcken L.L.

9. Oloff Pedersson på Kroghen angaf sin sahl. systers Kerstin Pedersdätters mans Swän Kiehlsons bröder i Böhle, Gusorm, Jöns och [tomrum] effter hennes död, undantagit des mårgongåfwor för sikh, efftersom beggie barnlöös dödde, förfrågandes sikh, om det effter lagh må dhem för sikh behålla? Resp. att dee intet effter sin brodher Swän något ärfde, uthan låto änckian des ringa ägendom behålla i sin lijfstijdh, och effter des död, beggies [fol. 369r] arfwa sins emillan skiptadt, och mårgongåfworne af 10 r.d:r eller 15 dahl. s:rm:ts wärde aftagit, och satt å part till rättens uthslag, hwar på upwijstes een skriff sine dato, där uti förmähles, Swän, sin hustru på sin sothesängh sedhan han tijo eller tålfv år warit medh henne giff, uthlåfwadt 20 lodh sölfwer eller 10 r.d:r, hwilcken intet disputeres till quantumet.

Nämbdens betänckiande är, att dhet intet kan rächnas för mårgongåfwa, som icke å rätta hindersdagh gifwit är, som detta, utan håller dhet för testamente. Och efftersom han war een behållen man, så kunde han effter lagh icke allenast tijo r.d:r till sin hustru testamentera, uthan fast meera. Uti hwilcket anseendhe testamente ehrkännes richtig.

Såssom Swän Kiehlsons gåfwa till sin hustru Kerstin Pedersdatter af tiugu lodh sölfwer eller tijo richzdahl. icke kan rächnas för mårgongåfwa, så wijdha den icke effter lagh 9 cap. Giffmålabalcken L.L. är å rätta hindersdagh, enär dee natt sammanlegat, gifwen, uthan många år dereffter, och derfor erkännes såsom ett testamente, som effter 9 cap. Jordabalcken L.L., 14 cap. Kyrkiobalcken och Kongl. Majj:ts testamentzordning a:o 1686 och des 1 § tillåtelligit är, och kan altså Swän Kiehlsons arfwa intet tillfalla, dhet äganden bårtskäncht hafwer, utan hustru Kerstin Pedersdätters arfwingar hafwa gåfwens wärde af 10 r.d:r, som är 15 dahl. s:rm:t at niuta och sins emellan dehla.

10. Oloff Erson i Moo hafwer förlijcht Jon Swänsons [fol. 369v] änckia hustru Märitt Pedersdatter för een slijpsteens wärde, som han af henne till köps tagit, och gifwit 1/4 tunna korn tillförenne, och nu tillöckt åtta kannor korn, hwar med dhet blifwer.

11. Jöns Essbiörnsons saak emoth herr Hanss Bröms om hemmannet i Klöffsiö ophörer till nästa tingh, om icke någon förlijkningh i medler tijdh kommer emellan, hwar till dee uthlåta sikh wara benägne.

12. Oloff Jönson upböd förste gången Jon Jönsons odells hemman i Tåssåsen å 3 ½ tunlandh som Oloff köpt för 135 dahl. s:rm:t, at betalla på wissa terminer eller åhrligen 30 dahl. s:rm:t, begynnandes a:o 1691, och deth oklandrat honom hemullat, som sielfwa skriffen, daterat Bergh den 7 martij 1691 medh underskrefne wittnen uthwijser, warandhes där till obördigh, och effter Kongl. resolution förbehålles Kongl. Majj:tt och chronan till lösn, där deth i nåder skulle behaga.

Syn den 19 augusti 1692

Källa: Svea hovrätt, Advokatfiskalens arkiv (Gävleborgs län), vol. E XI e:3176, fol. 521v–525v, RA. Protokoll från häradsrätten saknas.

Anno 1692 den 19 augusti öfwersåg effter herr generalmaiorens och gouverneurens högwellborne herr Otto Vellingkz commission och ordres de dato Giefle den 16 julij sidstleden håldne husesyhn den 17 huius på capitens welb. Michael Plantings bostelle Ältnäs uti Bergh sochn, beståendhe nu af een rök och 3 $\frac{5}{8}$ tunlandh, som tillförenne warit 2:ne, och iembfördes medh Kongl. Maj:ts utgångne husesyhnsordningh af årh 1681, närwarandhe häradzskrifwaren well:t Lars Sundberg och ordinarie nembden, och befans som föllier, nembligén.

Till een ny byggningh hafwer Kongl. Maj:tt i nåder lembnadt och bewilliadt 164 dahl. s:rm:t, hwilcka Kongl. statzcontoiret assignerat den 7 december 1689 till regementzskrifwaren welbetodd Nills Molijn, som till h. capitén lefwererade är, jemvehl 33 d:r [fol. 522r] 26 öre 10 p:g:r s.m:t, effter laga dom a:o 1687 af förra åboerne för huusrötha, hwilcka 164 d. sålledes till een ny byggningh effter afrijthningen och noga ompröfwande och wärderingh finnes wara anlagde.

Nembl.

Byggningen är in alles 36 ahl. långh och 12 $\frac{1}{2}$ aln bredh af effterföllandhe rum och logementer, nembl.

En sahl på wästre ändan 11 ahl. långh och 11 $\frac{5}{8}$ ahl bredh innom knutar.

Förstugan 8 $\frac{1}{8}$ aln långh och 4 alnar bredh.

Kiöket 8 $\frac{1}{2}$ aln långdt och 7 $\frac{1}{4}$ aln bredt.

Källarestugun 8 $\frac{1}{2}$ aln långh 11 $\frac{5}{8}$ alnar bredh.

Östre cammaren 6 $\frac{1}{2}$ aln långh 6 $\frac{3}{4}$ aln bredh.

Närre cammaren 6 $\frac{1}{2}$ aln långh 4 $\frac{1}{4}$ aln bredh, förståendes alla innom

knuthar, warandhes hela byggningen af tree wedlängder à 12 alnar,

hwar till finnas opgångne 198 st:n ståckar à 6 öre

37: 4: –

22 st:n dito till bielckar à 6 öre

4: 4: –

Upphugg- och timbringen af 10 knutar medh rösten och 4 dito utan, och allenast till och medh wäggbandståckarne tillijka medh täckningen, som pröfwes intet undher 12 dagar medh rösten, åsarne, måssatagningh, bielckars tälliande, höflande och inhuggningh, tillijka med alla dörrars ophuggande kunnat skee af 14 karlar à 10 $\frac{2}{3}$ öre s.m:t. Belöper

56: – : –

Sahls- och kiökzspjisar är uti een rökgångh, och källarstuguns medh beggie camrarnas uti en dito, är effter een särdeles upsattz och specification med spieldstälpar och murstänger, steen, Lehr och kalck tillijka medh arbetzlönen wärderade för

71: 22: –

[fol. 522v]

Effter husesynen är till gålf och takens panehlingar och contoiren i källarestugun upgångit 22 $\frac{3}{4}$ tålffter sågbräder, och till listerne 1/2 dito, som berächnas 1/3 à 20 öre och 2/3 à 16 öre, facit

12: 19: –

Att ophöfla, plöija och inläggia gålf och tråsbåttnar och contoirens

rächnas à 10 öre s.m:t för hwar tålfft, facit för 23 $\frac{1}{4}$ tålfft

7: 24: –

Till brädernes fastsländhe upgångit 1040 st:n spijk à 10 $\frac{2}{3}$ öre [per hundra]

3: 15: –

En sängh i sahlen, nyss giordh för

1: 5: 8

2:ne wägffaste bänckar med panehlingh, wärderas för

– : 20: 16

Bräder och arbetzlön för panehlingen in- och utantill kring om tree

fönsterrum à 3 st. fönster kåstar

2: 28: –

3 st. fönsterlukor med 4 par gångiern för

– : 28: –

9 st. fönster à 20 rutor löper effter markgången à 1 öre

5: 20: –

Kring om spijzellns foth paneladt medh	– : 8: 8
Döran, gångiern, kasthakan, jern och trägrepan, haspan, smellåset och panehningen innan- och utantill kåsta	2: 1: –
Panelningh kring om kiöckzfönstren, lukan och des jern	– : 22: –
Döran, jernen, gräpan, klinkan och kasthakan	– : 26: 4
Kärillgillan och een dito långh	– : 15: –
Kiöckzfönstren äre gamla och gåes här förbij.	
Källarestugudören, panelningen, jern, grepan, kasthakan och klinckan	1: 8: 16
En kistbänck medh låås och gångiern	– : 20: –
Döran till kiöket, panelningen, gräpan, gångiern, kasthakan och klinckan	1: 3: 20
Panelningh kringom förstren med brädher och arbetzlöön, bordet och bäncken	2: 21: 16
2:ne st. dörar till contoiren, för panelningen, döraiernen, låsen och hillorne	3: 14: 8
[fol. 523r]	
Källarelukan, jernen, ringen och trappan	– : 21: –
Kring om spijzelln fodrat och 2 st. hörniern medh	– : 9: 8
3 st. fönster i stugun à 20 rutor och 4 små till contoiren om 60 dito	3: 24: –
Östre camardören, jernen, låset, klinckan, hakan, trägrepor, panelningh kringom fönstren och döranne, bordet, sängen, små hillor och eldskijfwan	5: 13: 12
4 st. fönster à 20 ruthor	2: 16: –
Närre camardören, panelningen, jern, lukan medh des jern och panelning kring fönstren och 2 st. hillor för	2: 17: –
En dör till maket med jern, grepan, klinckan, kasthakan för	– : 21: –
Twå st. fönster i camaren à 20 ruthor	1: 8: –
Förstugudöran, 2 par gångiern, kasthakan, gräpan, sinckan och panelningen	1: 12: 16
16 st. stäckar till källarbotn medh des inläggningh, leer och mull	4: 6: –
Källaregropen 78 ahl ^{nar} steenmur med des murningh, kalckslåningen, kåstar effter giordt opsattz	12: 1: 8
11 st. stäckar till heemblighuset med des timbringh och taak	3: 2: –
20 lass trod [stör, slana] öfwer hela byggningen à 2 öre. 140 st. granlöper à 1 öre. 4 lass måssa till taket kringh om wäggbanståckarne och rösten à 2 öre. 78 wågar näfwer till taket och tråssbåtn à 4 öre. 250 lass tårft dubbelt lagdt à 1 ½ öre. 24 jernkrokar emoth raffterne à 2 ⅓ öre. Dråppskijdorner 28 öre. Mullreflorner 1: 4: –. Windskijdorner 22 öre, knapp och twenne uthskurne roser på hwardera kråpåhs ändan à 12 öre.	
Facit	32: 25: –
100 ahl ^{nar} steenfoth, förutan knutstenarne, arbetet, leer och kalck	9: 13: 8
	297: 9: 16

[fol. 523v]

Sedan upwijstes Kongl. Maj:ts anbefalte afrijthningh på een sådhan byggningh, som bör wara 30 ahl. långh och 16 ahl. bredh, men denne är 36 ahl. långh och 12 ½ aln bredh, och sålledes 1/6 längre och 1/5 bredare, warandes alltså 6 ahl. längre och 2 ½ aln bredere, hwilcket togz i consideration, och stadnade där medh, att Kongl. Maj:tt intet kan där medh graveras, utan capitein, som öfwer afrijthningen bygdt, måtte dhet sielf omgälla; altså pröfwes skälligt, att samma längd och bredd bör till wäggjar och taak etz. af wärderade omkästnadz summa dragas, som effter een särdeles förtächningh belöper 17: 17: 18 p:g:r s.m:t.

Sluträkningh.

Effter högl. Kongl. statzcontoiret assignation är till byggningsmedell utgångit	164: – : –	Byggningen som hon nu står är värderat för	297: 9: 16
Afgår emedan som byggningen är större än afrijtningen biudher, hwar med Kongl. Majj:tt intet kan graveras, som belöper effter specification.	17: 17: 8		
Saldo fehlas	<u>115: 24: 8</u>		
	297: 9: 16		<u>297: 9: 16</u>

Den 20 dito jembfördes sielfwa gården och husen medh Kongl. Majj:ts 1681 åhrs husesyhsordningh och fans, nembl.

Hwardagz- och gäststugurne äre på håldne syhn den 17 huius fundne oduglige. Och såsom Kongl. husesyhsordningen biuder att twenne stugur och een camare skole byggias och hållas widh macht, och Kongl. Majj:ts breef till h:r öffwersten högwelb:ne Carl Hård af den 12 januarij 1687 lyder, att utom uthsedd officers byggningh af tillförordnade medell skohle laga och nödige byggningar effter husesyhsordningen wara, altså [fol. 524r] är skälligt att twenne stugur böre opsättias, som och där finnas så wida nödige som brygg- och bakastugu, tillijka medh drängstufwan, eij kunna till sådant huushåld ombäras, och æstimeres, förutan den nyttningh som af gamla innanrede och rösten kan hafwas, kunna skee medh 36: – : –

Stålpherberget nårr om gården räknas för wisterhuus, som capiten transporterat ifrå underlagde gården, och är på synen 1687 æstimerat kunna skee med 4 d. s:rm:t, hwarå capiten lagt nytt näfwertaak och taakweden.

En bodh wid porten, 6 ahl. i quadrat, räknat för sädes- och miöhlbodh och på synen 1687 till des reparation pröfwat nödigt 1 d. 20: –.

En dito, af capiten transporterat och reparerat, och så wida wisterhuus och miöhlbodh tillförenne finnas, gåes denne förbij, som dåch såsom Kongl. Majj:ts egit reserveres.

Portlijder fins och ett afplankat skiuhl med granlöpingar af h. capiten giordt.

Gamble kornladan är nedertagen at upsättias till redskapshuus.

Hembligitt huus alt färdigt, som synen säger.

En badstugu af h. capiten upsatt, som är färdig in alles.

Stallen bör undertimbras och medh näfwer och taakwedh förbettras.

Fähuset 12 ¼ aln långt 11 ¼ aln bredt, af h. capiten detta åhr opsatt med barcktaak, men efftersom näfwer där till är wijst och taakweden opfördt, så hålles som wore dhet giordt. [fol. 524v]

En foderbodh nårr widh fähuset flyttiadt af capiten och därtill af een gamal stall oplagadt.

En dito h. capiten reparerat af gamle bryggstugun och flyttiadt till nya kornladun.

Ett swijnhuus och så flyttiadt af h. capiten.

Kornladun nyss opsatt af h. capiten 12 ahl. långh 10 ¾ ahl. bredh innom knutar med tuå gålff och een loa, godt näfwertaak och in alles färdigh.

En *gammal* dito transporterat ifrå underlagde gården, och med underlagh och näfwertaak förbättradt.

En källare med träbotn fins färdigh och bör conserveras.

2:ne höladur flyttiadt af capiten ifrå underlagde gården och reparerat.

En dito transporterat och reparerat af *gamla* sängstufwan.

Ängiesladurne äre brukelige och en af capiten nyss bygd.

Ängiarne äre dels afrödde och 2:ne små rothuggne.

Åkeren är yppen och i fult bruk.

Gamble humblegården af 40 stöör är odugelligh och åligger h. capiten effter husesyhnsordningen uthwidga och anläggia till 200 stenger, hwar till intet rum warit, men nu är, sedan gamble husen äre flyttiade.

253 famnar laggill haga finnas, men 1687 allenast warit 190 famnar, och h. capiten altså i sine åhr gierdat 63 famnar, och altså effter Kongl. husesynsordningens 9 § återstår medh 117 famnar.

330 famnar halfgill dito måtte göras ferdig och gill, 147 fam:r odugelig dito à 1 öre.

Hemmannetz adporentier och tilhörigheeter finnes uthi 1687 åhrs syhn specificerade och antechnade. [fol. 525r]

Herr capiten Planting haar bebodt och brukadt bostellet ifrå 1687 inclusivè till och medh 1692, åhr sex åhr, och bör swara till sina åhr, hwar till fins wara giordt som föllier, nembl.

Fähuset är icke wäll så stort som ordningen lyder, men så wida större ej behöfwes, effter gårdzsens stoorleek, så hålles dhett för laghgilt, och berächnas för tree åhrs byggnadh.

Kornladan dito och något mindre, och behöfdes större, men såsom capiten een gamal dito ifrå andre och underlagde gården flyttiadt och reparerat, så kännas dee godh för tree åhrs byggnadh.

H. capiten effter laga dom a:o 1687 af förra åboerne bekommit 33: 26: 10 s.m:t för huusrötha, som sålledes finnas och räknas wara anlagde, emedhan som gårdhen medelst nya byggningen nödwendigt måst ändras.

Nembl.

Ett stålpherberge transporterat och reparerat för	4: - : -
En bodh widh porten optäckies och repareres medh	1: 20: -
En ny badstugu med kåpungn och alt innanrede opsat för	10: - : -
Stallen bör fordorsampt undertimbras och göras ferdigh effter 1687 åhrs syhn medh	2: - : -
En ny höladu opsatt i Bukwiggsängie för	1: 10: 16
Gamble kornladan opsättes till redskapshuus för	3: - : -
Förbättradt och flyttiadt sädes- och miöhlboden för	1: - : -
En foderbodh reparerat dels med nytt timber och taak	2: - : -
En dito af <i>gamla</i> stallen flyttiadt och opteckat för	1: - : -
Item swijnhuset	- : 20: -
2:ne höboddar flyttiadt ifrå andre gården till bequembligare stellen och taken förbettradt för och medh	1: 21: 8
En dito stoor, giordt af <i>gamla</i> stängstufwan och flyttiadt medh	1: 16: -
[fol. 525v]	
Så wida bostellet bör lefwereras färdigt, och wid h. capitens tillträdhe wore 224 famnar aldeles odugellig gerdzlegårdh, altså opbyggias dee à 1 öre, facit	<u>7: - : -</u> 36: 24: -

Sidsst ihugkommes at dee 330 famnar halfgill gärdzlegårdh bör fordorsampt effter Kongl. husesyhnsordningen färdige och gilla göras.

Sluthrächningh (s.m:t)

H. capiten swarar till opburne medell för huusröta af förra åboer	33: 26: 10	Effter ofwanstående specification hafwer h. capiten bygdt och reparerat för	36: 24: -
Item efftersatt ånyo byggia 117 famnar gerdzlegård à 1 öre	<u>3: 21: -</u> 37: 15: 10	Pro resto	- : 23: 10
			<u>37: 15: 10</u>

Ting den 11–12 november 1692

Källa: Svea hovrätt, Advokatfiskalens arkiv (Gävleborgs län), vol. E XI e:3176, fol. 674r–681v, RA. Protokoll från häradsrätten saknas.

Anno 1692 den 11 och 12 november höltz laga tingh medh allmogen aff Bärgez tinglagh præsen- te prætores och nämnden.

Jon Olufsson i Byen
Jöns Jonsson i Röröön
Peer Isachsson i Skucku
Jon Jöransson i Bergzbyen
Jon Erichson i Watuwijken
Sunwijs Ersson i Räthan

Oluff Jönsson i Högen
Jon Olufsson i Åsan
Erich Hansson i Tossåsen
Oluff Swensson i Qwissle
Anders Olufson i Bergzbyen
Nills Jonsson i Klöfsjö

1. Dato uplästes Kongl. Maj:ts förr nämnde placater.

2. Pijparen Chrestopher Graan förekom, till föllie af opskåfsdomen den 2 novembris 1691 om utlåfwade ächtenskap med Karin Swensdotter ifrå Turingen och tillfrågades hwij han icke till där på fölliande laga tingh sigh inställt? Resp. att han fiorton dagar för juhl reste till Stäckholm och medelst några angelägne beställningar intet kundhe komma, och icke förr än nu nyligen därifrån kommen.

Sedan, huru han will fulgöra tillsagde ächtenskap, så munt- som skrifftelligen på förledne åhrs höstetingh, med Karin Swänsdotter, som han bekändt sig under ächtenskaps låfwen besåfwit och aflat barn medh, och sedan uti ährlige mäns närwaru låtit skee handslagh? Resp. at han blef giffit i Stäckholm den 16 februarij sidstleden med Elizabet Jernstedt, och wijgder af kyrckioherden på Ladugårdzlandhet mag. Jona Gravander, och till bewijs at han war ogiffit skall bekommit af sin capiten welb. Michael Johansson Planting, attest, som lefwerertes till mag. Gravander, [fol. 674v] hwar af han berättar sig tagit copia, och den iblandh sine skriffter i Stäckholm lembnadt. Hwartill Karin Swensdotter swarade, at hon honom intet begärer till sin man, efftersom han sig så förehållit, och at han låfwdt utgifwa bötherne för henne, dhet han tilstår sig giordt, och låfwar willia hålla, och der till medh effter sin skyldigheet hielpa något till barnet opfödande, och capiten Mich. Johanson Planting, under hwars commando han står, utfästar honom ej tillåta resa och wijka ifrån compagniet, förr än han i så måtto ställt henne tillfredz, hwar med Karin war nögder.

Samptel. votum.

Ehuruwell pijparen Chrestopher Grahn på höstetinget a:o 1691, hafwer utlåtit sig willia ächta Karin Swensdoter, som han besåfwit, så fans då likkawell skälligt, intet därom definiera och dömma förrän han skulle skaffa bewijs, huru han wore förlijchter medh Elizabet Jernstedt i Stäckholm, hwilcken han medh sin moders willia tillsagt ächtenskap, och han sedan med henne är wijgder blefwen. Och såsom Karin Swensdotter intet påstår hans giordhe ächtenskaps låfwen, och ingen ordinarie trolåfningh dem emellan skedt är; altförden skuldh är hans förseende derutinnan considererat som annat lönskoläger, och dy plichtar han effter 3:de capitlet Giffitmålabalcken L.L. för mökränckningh medh sina 40 mark, och Karin Swensdotter bör i så måtto effter praxin bötha 20 mark som Chrestopher Graan och betallar, och der till medh om barnetz opfödande wara sårgfelldigh.

3. Dragon Erich Tyrrisson Bårre ifrån Räthan sochn och Klaxåhs by, angafs hafwa förledne winter den 24 [fol. 675r] januarij uti Rätans kyrckia kommit drucken och under predijkan kastadt upp och oreenadt Herrans tempel. Sexman Peder Jönsson i Söderhögen berättar sig see honom Bårre drucken wara, och wid dhet han kommit utur kyrckian hafwer dragon Peder Siuhlsson Grym i Rätans by sagt dhet Bårren hade spydt i kyrckian, och bedit honom dhet kungöra

presten, dhet han giordt, och fått till swaar, dhet han skulle taga gode män medh sigh och ransaka däreffter, dhet han giordt, tillijka medh Måns Peersson i Brönilshögen och Peer Jonsson i Rätans by, och befunnit dhet han opkastadt till två skedbladh som warit tiockt och luchtadt af bränwijn, warandes Måns och Per Jonsson icke nu tillstädhes?

Resp. at han intet stoort war drucken, och at som watn något kom i hans mundh, men icke något tiockt. Han bekänner sig köpa om söndagzmorgonen af Jacob Kiehlson i Böhle bränwijn för tree öre kopp:rm:t och dhet allena opdruckit, och sedan för 6 öre dito, och dhet tillijka medh dragon Månss Bruse förtärdt och intet meera köpt eller förtärdt.

Jacob Kiehlsson berättar sig samma gångh sällia till Bårren och Brusen för 6 öre bränwijn, men Bårren föregifwer sig, som sagt är, af honom twenne gånger köpt bränwijn, men Jacob allenast een gångh för 6 öre. Bårren föregifwer sig hoos sin wärth Gussorm i Böhle om morgonen ätha, och sedan, som sagt ähr, druckit bränwijn. Pastor loci herr Johan Drake gaf widh handen genom lensman Halfwar Jonson, att på probstetinget intet meera där om taltes, än at Bårren tillfrågades derom, och han bekände sigh kastadt upp i kyrckian, och derföre lebnadt saken under werdzligh [fol. 675v] rätt. Bårren tillstår för herr probsten bekändt sigh kastadt upp i kyrckian.

Enhälligt votum.

Såssom dragon Erich Tyrrisson Bårre hafwer Dom. Septuagesima jnnewarande åhr spytt och opkastadt utj Rätans kyrckia utaf bränwijns drickande; altså till underdånigst föllie af Kongl. Maj:ts stadga de a:o 1686 om förargellsse i kyrckior, finner rätten skälligt at döma honom Erich Bårre, at plichta derföre medh 50 dahl. s.m:t eller med kråppen som högstbemelte förordningh biuder, och der till medh stå uppenbara kyrckioplicht.

4. Dragon Brynte Hammarström fodrade på fordom dragon Larss Strengz wengnar, effter des fullmacht af den 14 augusti 1692 af Anders Jonsson i Qwissle 9 d. 24 öre k:rm:t som restera på hans hustrus Kerstin Amphinsdotters arf? Resp. att han dess arff af 6 ½ r.d:r à 6 m:k s.m:t lefwererat till hennes ombudzman Anders Ersson i Tohssåsen i Myskie sohn, hwartill han beiakar, och föregifwer sigh intet längie få hafwa samma penningar om händer, utan Kerstin dem tagit och disponerat, och at sahl. Peder Jonsson i Moo skulle wara hennes ombudzman, enär han för 7 eller 8 åhr sedan begaf sigh till Myskie sochn, och då för honom berättat, sig intet hafwa något Kerstin tillhörigt, och han låfwadt dhet låta antechna och intet sedan frågadt der effter, begärandes at hustru Kerstin, som medh sin man håller till i Herrodahlen, må sielf komma till swaars, då han will henne öfwertygha bemelte 6 ½ r.d:r handfångit. [fol. 676r]

Effter någon giordh påminnellsse uthlåfwade Andhers Ersson betalla till Larss Strängh på hans hustrus wengnar 9 d. 24 öre k:rm:t, der medh undkomma vidare beswär, ehuruwell han förmenar sig därtill oskyldig wara, hwar medh Hammarström nögder war.

5. Peder Hansson Bröms i Klöfsiö, hafwer citerat Jon Jönson, Isach Pederson och hustru Gölu, sahl. Anders Olssons i Turingen, för een gamall bränwijnspanna och några gamla slantar och penningar till wicht 1 pund 13 m:k kåppar, pastor herr Johan Drake tillhörigh, som han effter begäran af Nills Jonsson i Rätan tagit och fördt till Turingen och kopparslagaren i Hafre at opsmidha, och uti Anders Olofsons gård den wägit, Jon Jönsson tilhanda, och effter smidningen wäger pannan intet meera än ett lispund 7 m:k, och pastor altså söker sin fyllndat?

Resp. att han hwarken sedt samma panna eller penningar eller den emottaget och intet hördt tallas om, för än Sunwijns Nillson i Rätan tredie dag påsk 1691 frågadt der effter. Hustru Gölu berättar sig see Pehr Bröms hafwa een påssa med gamla penningar, och sade sig hafwa een gamall bränwijnspanna at låta omsmida, men sedan intet sedt, icke heller at Jon Jönson den emottagit, wettandes intet dhet Jon Jönson dhen gången dijth war.

Isach Peersson föregifwer sigh aldrigh hördt tallas der om för än nylligen, och fast mindre den tagit och fördt till kåpparslagaren, och dhet han sagt sig lefwereradt kåpparen, är intet wärt,

men sedan till Jon Jönson och sagt dæth Anders Olsson måtte den lefwererat, [fol. 676v] hwar till hustru Gölu nekar. Kåpparlagaren Tomas Eskillsson hafwer attesterat den 7 aprilis 1692, att 1 *pund* 7 m:k kåppar kommit honom till händers af Turingarne, men af hwilcken, kan han intet minnas, dæch at Pedher Bröms den aldrig lefwererte.

Till dombs voterades som föllier.

Emedan som Peder Hansson Bröms intet kan öfwerbewijsa Jon Jönsson i Turingen hafwa bränwijns spannan och *gamla* penningarne emottagit at föra till kopparslagaren Tomas Äskellsson i Hafrö, och Tohmas attesterat den 7 april sidstleden, sig ej minnas, hwilcken af Turingzboerne samma kåppar till sig lefwererat, som warit till wicht 1 *pund* 7 m:k; altså kan rätten till föllie af domarereglan intet där til göra, heller obligera Jon Jönsson at swara till dhet som på wichten kan fela och restera, med mindre Peder Hansson medh skiähl och bewijs honom där till kan binda.

6. Peder Mårtensson i Turingen angafs hafwa i förtijdh lefwereradt till inquarterade dragon Lars Carllson Fisk 4 caroliner, som sträfwer emoth reglementet a:o 1687, och herr öfwersten h. Carl Hård på capiten h. Michael Johanson Plantingz insinuerade punchter resolverat den 24 augusti sidstleden, att där bonden finnes skyldig där uti, och öfwerskridit Kongl. Maj:ts reglemente, så skal han å nästa tingh anklagas? Peder Mårtensson förklarade sig sålledes, at han såsom twungen måst honom lefwerera 4 caroliner, efftersom han sade h. capiten så befalt, och enär han nekat därtill föregifwit sigh ej kunna och skolla begifwa sigh på camperingen, och dhet lembna på [fol. 677r] bondens answaar, och altså fördristade han sigh intet honom dem förneka. Han skall sagt capiten hafft fremmandhe och intet tijdh at skrifwa någon zedell. Capiten påminte honom dhet förr hafwa giordt. Rp. at han nödgas dhet göra efftersom han hotas medh hugg och slag, och kan [felskrivning för: han?] offta kört uth sigh på dören. Dragon är intet tilstädes, och fins wara odygdigh och lijdeligh.

Huru gärna rätten effter skyldigheet hafwer wellat medh definitiv domb afhielpa angifwandet emoth Peer Mårtensson i Turingen, för dhet han i olaga tijdh låtit dragonen Lars Carllson Fisk på [felskrivning för: få?] des löön få 4 caroliner, så hafwer dhet dæch ej kunnat skeep, medelst bondens beswär emoth honom som och skall wara een lijdeligh persohn, och nu icke tilstädes är och altså föranlåten saken opskiuta till nästa laga tingh at confronteras med hwar andra.

7. Om den skuttne älgen S:t Olai tijdh 1691 uti Högen och Rätans sochn, företogz å nyo, och Oloff Jönsson i Högen förmeente dhet dragon Peder Jonsson Skåhlbergh måtte den hafwa skuttit, som på slätten å Gräsmyran, där älgen skötz och föll, medh sin bössa war, och strax kommit och medh een knijf stuckit älgen som lågh och sparckades, och bekändt för Erich Månson sigh älgen skuttit, dhet Erich Månsson tillstår, och säger honom för sigh berättadt wara dhes baneman. Pedher Skåhlbergh bekänner sig hafft bössan, och samma gångh warit å dhen orten, och älgen med een knijff, sedan han war fallen, stuckit, bekännandes sig omsidher hafwa skuttit älgen, och inghen warit med honom i råd, som han sågh honom intet kunna stort komma undan hunden, och sedan befän honom wara [fol. 677v] baak i låran något skadd, och at hunden wändt tillbaka widh skåttet skedde, beklagandes sig dhet af fattigdom endels hafwa giordt.

Samptel. votum.

Såssom dragon Peder Jonsson Skåhlbergh bekänner sigh hafwa skuttit en älgh, som sträfwer emoth Kongl. Maj:ts nådige resolution den 12 martij 1681; altså saakfelles han till underdånigst föllie af Kongl. Maj:ts resolution a:o 1685 den 10 martij effter högstbem:t Kongl. Maj:ts ordningh om jacht och diurfångh a:o 1664 och des 9:de § at plichta derföre med 50 dahl. s:rm:t och der till medh effter resolution de anno 1673 för förbudet at bötha 40 mark, och huden effter 1691 åhrs domb confiscerat och heemfallen Kongl. Maj:tt och cronan, som är wärderat för tree dahl. s:rm:t.

8. Länsman Jon Peersson i Wemdalen, fulmechtigh giordh af Jon Halfwarsson i Wembdahlen, fodrade af Erich Månson i Norderhögen 30 r.d:r à 6 m:k för östre halfwa gården ibidem, som han till creditorerne effter dem emellan oprättadt liquidation och iänckningh den 5 aprillis 1668 hafwer betallt, som medh wederbörändernes quittensier är bewijst? Resp. at han hemannet af öde uptagit, och kunde han deth niuta för odell, wore een saak, at han dhet till sig löste.

1677 och 1678 fins Norderhögen Erich Olsson $2\frac{1}{3}$ tunlandh wara på 1678 åhrs ödeslängd opfördh för ödhe, och i korn och höö kastat af sigh 1678 7 dahl. 9 öre s.m:t, som Oluff Jönsson i Högen på *hälften* brukadt, och berättar at östre halfwa gården war öppen åker, men den wästre halfwa gården war igenlagd och blef höslagen. Erich Månsson hafwer niuttit 1679 och 1680 åhrs friheet på hela gården af $2\frac{1}{3}$ tunland. [fol. 678r] I cronones jordebook är hemmannet opfördt för skatte $\frac{2}{3}$ och för chrone $\frac{1}{3}$, och lijkawell är niuttit friheet för hela hemmannet, som förmenes wara kommit där af, at dhet 1677 och 1678 warit brukadt på halfnan. 1677 åhrs ödeslängd fins intet, ej heller copian aff friheetzbrefwet. 1677 hafwer Jon Halfwardsson dhet brukat på halfnan.

Emedan som Norderhögen af $2\frac{1}{3}$ tunlandh fins wara i cronones jordebook opfördt för skatte $\frac{2}{3}$ och för crone $\frac{1}{3}$, och Kongl. Majj:t hafwer gifwit två åhrs friheet, nembl. 1679 och 1680 på hela hemanet, som förmenes ware förordsakadt där af, at dhet 1677 och 1678 warit brukadt på halfparten, och Kongl. Majj:tt altså något niuttit. Men såsom friheetzbrefwet, som icke widh handen är, lærer dhet utwijsa; så är skälligt funnit, intet dherutinnan döma och definiera förr än dhet blifwer opwijst, att man kan där aff om sielfwa sammanhanget blifwa underättat och försäkradt.

9. Knechtänckian hustru Kerstin Carlsdotter fodrade expenser för sin reesa till Stockholm, effter sin sons trumbslagarens Larss Peersson Funcks löner, som capiten Michell Erichson Plantingh opburit och för sig behållit, och hon där af ej wettat förr än hon kommit till Stäckholm, och uti liquidationscollegio bekommit extract af h. öfwerst Carl Hårdz giorde liquidation öfwer regementez gamla fordingar, och capiten altså den 24 octobris 1690 obligerat sig widh heemkombsten till Jemptellandh willia trumbslagarens opburne löön af 18 dahl. s.m:t betalla, dhet hans hustru in octobri sidstleden betallt hafwer; hwartill capitenskan hustru Anna Bångh swarade sig intet wetta där af, och at hustru Kerstin reest till Stäckholm icke där effter, utan effter [fol. 678v] sin senare man Anders Hake, hwar till hustru Kerstin nekar och säger sig intet annat ärende hafwa, än sökia sin sons rest hoos cronan som capiten opburit och nekat till. Hon berättar och, dhet capiten låfwadt i Stäckholm förnöija henne för giord reesa och kåstnadh wijdh heemkombsten, hwar effter hon snart två åhr wäntadt, och owist om heller enär dhet skieer.

Capitenskan föregifwer sig inga medell hafwa, något at betalla, i synnerheet dhet hon intet weeth af, utan wijser henne at sin fodran hoos honom at fodra, och hustru Kerstin sade, om ej annat hielper, skall dhet fuller skiee. Capitenskan säger sig skola innan kårt resa till Stockholm, och will med sin man där om talla, och wid heemkombsten wetta beskiedh där aff.

Resolutio. Emedan som capitenskan hustru Anna Bångh intet kan obligeras at betalla sin mans owissa och oliquiderade skuld och hon låfwar kommande till Stäckholm med sin man conferera och göra sig kunnigh om hustru Kerstin Carldotters prætenderade expenser och interesse för dhes sons bårthafde trumbslagare löön af 18 dahl. s.m:t; altså gifwes henne capitenskan tijdh där till, at saken må kunna å nästa tingh med definitif doom afhielpas.

10. Oloff Jonsson i Gahlhammar angaf dragon Jon Gabrielson hafwa förledne höst ridit hans häst förderfwat, och sedan om hästen köpslagat, att dragon skulle åtta dagar för Michaelas gifwa honom åtta dahl. s.m:t, dhet han intet effterkommit, och derfor dem nu fodrar, hwar till han beiakar, och säger sig lemnadt hästen till sin broder Jon Krook at förhythran, som intet skedt är.

Såssom Jon Gabriellson tillstår sig wara skyldigh Oloff Jonsson i Gahlhammar för een häst åtta d. s.m:t; [fol. 679r] altså dömmes han utan drögzmähl besagde 8 dahl. s.m:t till Oloff Jonsson betalla.

11. Effter h. capitens Michael Johanson Plantingz ingifne specification på dee hemmans fehl-achtigheeter under hans compagnie uti Bergz pastorat, opropades effterskrefne och påmintes som föllier.

Alla fyra åboer på cronones heman i Gahlhammar tilsades och förmantes fullgöra sin skyldigheet, hwad som effter 1690 åhrs syhn, som öfversågz och afdömbdes 1691, åtherstår. Hwar och icke, lærer lagligt medell brukas till des ehrsättiande.

12. Wästeråsen. Oloff Perssons son Peder, som är dragon och will blifwa bonde, och låfwade tillijka medh Jon Olsson, hwars swentienare han är, skaffa till wåren een duglig karl. I widrigt fall ståndhe Peder och Jon Olsson at försöria chronhemmannet med godh åbo.

13. Österåsen. Corporals bostelle, Henrich Pålsson, crone, intyges hafwa innewarande åhr giordt godh begynnelse och ämbnat till meera örckie, och låfwar caution ställa, och enär dheth skeer, ophörer dhen förra.

14. Turingen. Peer Mårtenson 1/2 tunland skatte, 1 tunland chrone, förmantes fulgöra hwad som felas kan etz.

15. Brönilshögen. Peer Johanson 1 ½ tunland förmantes, och där han intet som sig böör på tredie anmaningen bygger, befructa at blifwa drifwin.

16. Bertill Jönsson i Hwijthwattne, Nills Peerson i Turingen, Johan Jonson i Brönilshögen, Jöns Anderson i Klaxåsen, [fol. 679v] Anders Andersson ib:m [och] Peer Siuhlsson i Rätans by, äre lagligen stembde för huusröta och icke comparerat, dy hwardera saker för tredsko och contumacia effter 33 cap. Tinghmåhlabalcken till tree mark.

17. Feltwäbells bostelle i Österåsen, som Jöns Carlsson åboer, 2 ½ tunland, halfft skatte, halfft chrone, förmantes och förste gången fulgöra sin byggnadh.

18. Capiten Michell Johanson Planting hafwer låtit stembna fendricken Adam Siöbergh, som bewist är med påstmestarens Swän Danielssons och munsterskrijfwarens Johan Rijsingz attest den 21 octobris sidstleden, som tillstädhes warit enär fendricken häradzhöfdingens stembning bekommit, warandes fodran 4 d. 12 öre k:rm:t, emedan som på länte 10 d. k:rm:t tree caroliner äre d. 6 octobris betallte, lydandes obligation daterat Båssiö den 23 sept. 1692 på 10 dahl. k.m:t at betalla wid heemkombsten till Bergh, och i widrigt fall will han af sina cammerather intet helsas för någon åhrligh cavallieur och hafwa macht betallningen sökia af hans ägendom, dheth han intet giordt, utan sändt corporalen Peer Sandbergh till Frössön at fodra resten och Sandbergh skrifwit ifrå Billstadh d. 16 octobris, at fendrich Siöbergh är krafder, och först bedit honom töfwa, så skulle han få penningarne, och sedan at h. öfwersten och han skulle komma till Bergh där på fölliande odensdagh, (i samma breek förmälles, at corporalen presenterat hoos h. öffwersten twenne karlar at inskrijfwas för dragoner) prætenderandes altså sin giorde kåstnad der effter. Item, at han blifwit förordsakadt påminna [fol. 680r] Siöbergh ytterligare om betallningen, och ett sitt breek där om, medh dragon Jon Pedersson i Bräcken sändt till Frössön, och Siöbergh sagt dheth så skambligt wara skrifwit at han dheth ejj tårs wijsa etz.

Jon Pedersson berättar sikh bära breek till fendrick Siöbergh pass för tree weckor sedan och honom råkadt i Håfs lensmansgårdh, och dheth lefwereradt, och fendricken sedan han dheth

läsit och feltwebell Grijp begärt dhet läsa, swaradt, dhet så oförskiämbdt wara skrifwit, at han dhet intet kan wijsa, och lijkawell låtit honom dhet läsa, som sagt, dhet icke wara så skrifwit som sades, och fendricken därhoos sadhe, sig dagen effter skolla med sin fru wara till måhltijdz hoos herr öfwersten och samma breef wijsa. Han bekom och på h:r capitens wengnar af honom fyra dahl. kopp:rm:t som han tilbödh capiten, då han sedan rest till een krigzrätt, dhem han intet kunde föra efftersom dhet war kåpp:rm:t, och läth så liggia dem qwaar och sedan hafwer intet tillfälle warit dem at hijt sända, men nu äre dee här.

Capiten upwijste ett sitt breef till h. öfwersten h. Carl Hård af den 20 october hurusom Siöbergh intet hållit ordh om uthfästadt betallningh för länte tijo dahl k:rm:t och at han sagt sigh skulle föllia herr öfwersten till Bergh etz. etz. och h. öfwersten remitterat till tinget.

Capiten prætenderer betallning för corporalens hafde omaak och sedan dragons, dhem han måste betalla för Siöbergz skuldh, som intet honorerat sin revers at betalla länte 10 dahler kopp.m:t uti Bergh.

Dragon Jon Peerson berättar sig blifwa skickad af capiten med breef till fendricken, at få af honom betalning [fol. 680v] för omaket, och bekom öl och math, hwar medh han säger sig wara nögd, om han intet skulle meera få.

Enhälligt votum.

Emedhan som fendrich welb. Adam Siöbergh, widh sin ankombst till Bergh, icke hafwer effter sin förskrifningh betalt till h. capiten welb. Michael Johanson Planting dee länte 10 dahl. k:rm:t uti Bårdsjö, utan allenast tree caroliner d. 6 octobris och den 22 dito till dragon Jon Pedersson i Bräcken 4 dahl. k:rm:t, altså rester på länet 12 öre k:rm:t, hwilcka fendricken bör äntelligen betalla.

Hwad h. capiteins giorde prætion för användh kåstnadh at bekomma resten widkommer, så befinns, att corporal Peder Sandbergh, som fendricken förste gången krafdt, hafwer warit beordrat hoos högwelborne h. öfwersten at presentera twenne drängiar som warit uthsedde at blifwa dragoner heller swäntienare at inskrifwas, hwar af föllier at corporalen intet lærer kunna prætendera och fodra något för dhet han påmint fendricken widh samma tillfelle om h. capitens förnöijande, däch stände honom fritt at sökia fendrichen därom.

Sedan, hwad dragons Jon Pederssons hafde omaak i samma ährende anbelangar, så hafwer han berättadt sig fått öhl och maath af fendricken, och där han icke meera skulle af honom få, wara lijka nögder, hwar medh dhet förblifwer.

Sidst, att fendrichen så starckt sig obligerat om riktig betallningh, kommande till Bergh, och i widrigt fall icke will hälsas af sine cammerather för een ährligh cavallieur, är een sak som rätten icke vidare antager, än lembna honom under sina cammarather goda tyckio därutinnan. [fol. 681r]

19. Chresten Jöransson i Klöffsiö, fullmechtig giordh aff Oloff Siuhlsson i Funnesdahlen, hafwer genom lensman Halfwar Jonsson stembdt fendrich Adam Siöbergh, effter hans obligation och försäkringh den 28 april 1688 på 18 dahler kopp:rm:t, och af lensmans Alexander Pällacks breef af d. 4 huius fins fendricken wara citerat den 25 october, men sig icke infunnit. Icke dhes mindre både derföre, at intet jäf kan där om vara, och sedan till underdånigst föllie af Kongl. Maj:ts placat om stembninger innewarande åhr, dömmes fendricken Adam Siöbergh, utan förhahlan betalla till Oluff Siuhlsson heller dess fullmechtige 18 dahl. k:rm:t.

20. Peder Jönsson i Högen, fullmechtig giordh af Bertill Person i Hwijtwattne, hafwer citerat fendrich Adam Siöbergh, som af lensmans Pällachs breef d. 4 huius är at see, för 10 dahl. 24 öre kopp:rm:t, nembl. för spioldh och muurjern 3 d:r, reda penningar 3 d. 24 öre, och pärlor för 4 d. k:rm:t, men fendricken sigh icke infunnit. Oloff Jönsson i Högen betygar fendrichen taga till kiöps ett spioldh och murstångh för 3 d., hafwandes intet bewijs och wittne at han länt 3 $\frac{3}{4}$ d. k:rm:t, ej heller at han fått pärlor för 4 d. k:rm:t. Altså dömmes fendricken at betalla 3 d.

k:rm:t för spiäldet och murstången, men efftersom intet bewijs är at fendrichen hafwer länt 3 d: 24 heller fått pärlor för 4 d., kan där till intet göras denne gången.

21. Comminister h. Hanss Bröms opbödh tredie gången sahl. Carll Jonssons skattehemman i Österåsan af 2 ½ tunl. som han köpt af rätta bördemännen uthan klandher [fol. 681v] för 105 dahl. s.m:t, dåch lössn Kongl. Majj:tt och cronan förbehållen, efftersom dhet utom börden är såldt.

22. Anders Pålsson ifrå Klöfsiö opbödh förste gången Oloff Jonssons hemman i Tohssåsen uti Bergh sochn af 1 ½ tunl. för 90 dahl s.m:t, iempte underhålla Märitta Andersdotter, som till hemmannet bördigh är, till dödedagar, och sålledes berättigadt till hemmannet, som sielfwa skrifften d. 19 feb. 1692 utwijser, warandes köparen och sälliaren syskonebarn.

23. Peder Jonsson insinuerade een lagbuden och lagståndhen sytningzskriff, daterat Söderhögen den 28 sept. a:o 1689 på Elin Andersdotters lösa och fasta ägendomb, at behålla effter hennes dödedagar, warandes sidsta opbudet skedt den 4 novembris a:o 1691 utan klander, dy bewilliades honom doombreff, dåch bör han med gamble breff bewijsa odellsrätten.

24. Chrestopher Jonson läth incaminera een lagbuden och lagstånden sytningzskriff de dato den 26 martij a:o 1690, gifwen af Oloff Erson i Wigge på dhes hemman och tilhörigheeter, at behålla effter hans och hustruns dödedagar, och der med å tree laga tingh opbiuda låtit, och dhet sidsta opbudet skedt d. 4 novembris a:o 1691, dy bewilliadhes honom doom- och fastebreff, och måste sålledes framwijsa gamble breff om hemmannet är odelsgodz.

Ting den 9–10 mars 1693

Källa: Svea hovrätt, Advokatfiskalens arkiv (Gävleborgs län), vol. E XI e:3178, fol. 278r–283r, RA. Protokoll från häradsrätten saknas.

Anno 1693 den 9 och 10 martij höltz laga tingh medh allmogen aff Bärgez tinglagh, närwarande befallningzman welbetrodd Lorens Bachman och desse såto i nämnden.

Jon Olufson i Byen	Jönss Jonson i Röröön
Peder Isachson i Skucku	Nills Jonson i Klöfsiö
Erich Hanson i Tåssåsen	Jon Jöranson i Bergzbyen
Oluff Swenson i Qwissle	Anders Olufson i Bergzbyen
Oluff Swenson i Wigge	Anders Jonson i Qwissle
Mårten Jönson i Wigge	Jon Olufson i Åsan

1. Dato publicerades Kongl. Majj:t förr nämnde placater.

2. Märet Pedersdåtter i Bingstadh angafs haffwa hafft olåflig beblandelse med dragon Larss Larson Skarp, och med honom aflat barn, huar till hon bejakar, och berättar dhet skee under ächtenskapslåfwen, men ingen ringh eller wårtechn af honom där på fått, icke heller uthi någons närwaru dhet sagt. Bemelte Larss Larson hafwer på sidsta generalmunstringhen in junio 1692 fått afskedh, och strax där effter begifwit sikh här ifrån landet söderuth, och hans afskedzpass är hoos leutnanten Vallentin Wirck, och då begyntes glunckas at Märith hafwande war.

Hans bonde och wårdh Oluff Swenson i Bergzbyen berättar honom hoos sikh logerat 6 ½ åhr, så lengie han war här i landet, och i första två åhren aff sin hustru ifrå Stockholm fått breff,

och han aldrih sagt henne wara dödh blefwin. Barnet effter någre dagars förlåpp är dödt blifwit, och kunnigh at hon hafwande war, och des medelst måst gå utur sin lagstadde tienst.

Såsom Märit Pedersdåtter bekänner sikh hafft olåflig beblandelse medh för detta dragon Lars Larson [fol. 278v] Skarp, een gifft persohn, och födt oächta barn, och han lönligen begifwit sig här ifrån landet, som ransakningen medh mera innehåller; altså dömmes Märit effter Kongl. Maj:ts straffordningh at plichta för eenfalt hoor medh 40 dahl. s.m:t.

3. Effter interlocutorie dömen å sidstledne höstetingh, förhördes dragon Larss Carlson Fisk om handfångne fyra caroliner förruth af sin bonde Peder Mårtenson i Turingen, huilcken tillstår sikh dem af honom på begäran förruth at hielpa sikh på camperingen medh, bekommit, och påmint sin bonde, at ordre warit utgått, at dhen bonde som ringa ränta gifwer, hafwer tilståndh at låta dragon få något af der på fölliandhe termin, och såsom Peder Mårtenson allenast räntar 11 dahl. 3 öre s:rm:t, dy hafwer han fått bemelte 4 caroliner, bekännandes sikh des utan inga penningar eller kåst till camperingen hafwa, men icke sagt at capitein befalt, dhet bonden skulle låta sig dem få, och där hoos, at där han icke får hielp förruth, kunnat intet see, huru han skulle kunna komma till camperingen, uthlåtandes sikh fått straff der före.

Peder Mårtenson påstår sin giorde relation å höstetinget, och huru skulle han elliest lefwerera räntan föruth. Utaf herr capitein Michell Johanson Plantingz memoriale till herr öfwersten Carl Hård fins, at Larss Fisk är een oartadt karll, och förer ett lijdeligit läfwerne och icke achtar straff eller förmaningar, och till at uprächna alla dess föröfwade odygder kan paperet och tijden intet tilräckia.

Enhälligt votum.

Alldenstundh dragon Larss Carlsson Fisk berättar och tillstår sikh effter trägen begäran förledne [fol. 279r] sommar af sin bonde Peder Mårtenson i Turingen bekommit föruth på Bartholomei termin 4 caroliner, och honom påmint at ordre warit, dhet een som liten ränta hafwer, skulle hafwa tilståndh på fölliande termin upbära något föruth, och der till medh intet hafft medell at rusta sig till camperingen, och dy sagt sikh utan försträckningh af bonden intet kunnat see huru han kunde komma till camperingen, och Peder Mårtenson i godh meningh låtit honom få 4 caroliner förruth, huilcka honom sedhan äre på räntan gode giorde, huar igenom Kongl. Maj:ts tienst är befodrat och intet hindradt, icke heller bondhen någon fördeel där af hafft; altså kan rätten intet finna honom där uti wara straffwärdigh, dåch åthwarnas han tillijka medh allmogen intet utan wederbörandens tilstånd låtha dragonerne förruth på räntan något bekomma.

4. Jon Pederson i Wembdalen itererade på Jon Halfwarsons wengnar i Wembdalen des fodran af östre halfwa gården i Norderhögen i Rätans sochn, bestående af 30 r.d:r, som han effter mätismanna ordom till creditorerne effter huar och eens hafde rätt hafwer utbetalit, som liquidation af d. 3 april 1668 och der öfwer gifne quittensier utwijsa, begärandes af nu warande åbo Erich Månson sin betallning, efftersom 2/3 af hemmannet är skatte och ograverat. Huar widh ihugkommes, at hemmannet förlängst warit delt i två delar och särskilte gårdar, och Jon Halfwardson uti 9 åhr brukadt den östre half gården, och serskilte quittenzier på dee åhrens utlagor hafwer upwijst. Den wästre halfwa gården berätttes den tijden legat ödhe och i linne och lägde, men af een soldath på löhn innehafft och hö slagit.

Erich Månson berättar Jon Halfwarson [fol. 279v] tingat sikh dijt at lösa hemmannet, och skall på tinget fått dhet swaar, at han intet hade där uti at säija, utan dhet hörde cronan till, och Erich Månson bekom altså friheet på bäggie halfwa gårdarne. Häradzskrifwaren Lars Sundberg hafwer attesterat at friheetbrefwet intet fins iblandh documenterne för förrige åhren.

Ehuru gärna rätten effter sin skyldigheet wellat medh domb afhielpa Jon Halfwarsons præntention och fodran af 30 r.d:r uti Norderhögen och des östra halfwa deel, så kan dhet dåch icke skee, emedan som uthgifne friheetzbreeff på Norderhögen intet fins her i landet, som skattas nödigt såsom till fundament, alldenstundh intygat är at östre halfwa gården aldrih warit öde,

utan wästre halfwa deelen, och lijkawell är friheet meddelt på bäggie, 1679 och 1680; huarföre måtte der medh beroo till dhes copian kan ifrå landzcontoiret eller höglofl. Kongl. cammarcollegiumet skaffas.

5. Ordinarie tålfmän Jon Erson i Watuwijken och Sunwijs Erson i Rätan heemkombne, och sigh inställt, derföre dimitterades dee *extraordinarie* Oloff Swänson i Wigge och Anders Jonson i Qwissle.

6. Päder Siuhlson i Rätan tilltaltes för dhet han förledne höst hafwer skuttit ett älgzdiur? Resp. att hans mågh Mattz Pålson dhet råkadt, som war för hans ledh gångit och intet strax der af stört, och dy dhet skuttit, efftersom i Medellpadh skall låfligt wara i sådanne fall skiutha. Tålfman Sunwijs Erson i Rätan berättar grannarne som wore hemma den tijden hördt strax wijdh byen skiutas till sex skått, och Peder Siuhlsens ledh warit [fol. 280r] wäll een half mijhl där ifrån. Mattz Pålson är intet tilstädes, och berättas wara siuk blefwen. På huden synes håhl effter udden eller skiäcktan å wänstre sijdan, och bösskuhlan föregifwes och wara å samma sijda gått, men kan ej förståt wara där ingången.

Sunwijs berättar sig blifwa dijthkalladt, och då wijste Mattz Pålson honom twenne igensömmade håhl af kulor pass een half aln ifrå huar andra, som nu icke å denne finnas, hafwandes han kunnat strax medh båth köttet heemföra, som intet skiedde, utan han deth i skogen upsatt, och sedan dhet blifwit uppenbart, begärt dhet tålfmän wille see där effter, och han tillijka medh Oloff Nillson ib:m huden besågh, och effter gjorde relation funnit twenne håhl wara igensömmade.

Samptel. votum.

Så wida på upwijste älgzhud dee twenne ihoopsömmade håhl af bösskulor som tålfman Sunwijs Erson sedt tillijka medh Oloff Nillson å den som i höstas framhades, icke finnas, icke heller är Mattz Pålson tilstädes, som älgen skuttit; altså är skiälligt och säkrast ehrachtat intet där i dömma förr än Mattz Pålson blifwer å nästa tingh examinerader, och kan wijsa huarest kulorne treffat. Och emedan som offta långt effter plägar synas fiätten och spåren effter diuren, där dee gått före, och huart dee luppit och gått; därföre fins nödigt at gode män nästkommande wår och sommar som nogast besee orten, och om fiätten sträckia sigh dijthåth, där diuret är fallit. Imedlertijdh förwaras huden af lensman.

7. Dragon Larss Carlson Fisk angafs hafwa för några weckor sedan slagit sin wärdinna hustru Gunnilla Andersdotter, Peder Mårtensons i Turingen, så hemma som hoos grannen Isaach Pederson? Resp. att han deth [fol. 280v] intet giordt, utan af henne tagit baakuspaden, af fruchtan dhet hon skulle willia där medh slå sigh, och hon genast sprungit uth till grangården, och han dijth gått, men icke i wredzmodh, och henne allenast frågadt, huad hon där skulle göra, och hon brukat elack mundh, och ej widare giordt än Isachs hustru Brita Pedersdåtter och dättran Karin d. 3 huius attesterat, nembl. at hustru Gunnilla brukat på Larss Fisk een skambligh mundh, och Larss derföre stött effter henne, och allenast treffat medh fingren fram i pannan, men där af huarken blå eller blodigh blefwen, wettandes intet huru dee hemma tillförenne talltz medh.

Hustru Gunnilla är icke tillstädhes eller kunnat komma medelst mycken sniö och oföre ifrån den aflägne orten. Mannen, Peder Mårtenson säger effter sin hustrus berättelse, dhet Larss henne skuffat, huar till han nekar, williandes Peder där uthi efftergifwa sin förmente rätt, dhet hustru Gunnilla uti herr capitein Plantingz närwaru och sagt. Intet manfolck haar då warit hemma enär dee kommit i oenigheet.

Såsom dragon Larss Fisk bewijsar medh hustru Britha, Isach Pedersons, och dättrans Karins attest af d. 3 huius sig hustru Gunnilla ej slagit, huarken blå eller blodiger, och inga andra warit tilstädes, utan allenast för des skamlösa mundh stött effter henne, och hustru Gunnilla icke kunnat komma tilstädes, och hennes man Peder Mårtenson efftergifwer hennes förmente

rätt där utj, dhett hon och tillförenne giordt hafwer; altså förblifwer deth där medh, men skulle Larss ytherligare försee sigh på huariehanda sätt emoth hustru Gunnilla, så stände denne saak och för honom yppen. [fol. 281r]

8. Effter herr capitein Carl Rutenkrans ingifne specification tilsades fölliande bönder förste gången, at dee skole sine gårdar och huus rättelligen effter Kongl. Majj:ts 1681 års husesynsordningh bebyggia och hålla widh macht, så frampt dee widh och effter den tredie anmaningen icke blifwa der ifrån drefne effter Kongl. reglementet, och andra dijth satte.

Wigge. Chrestopher Jonson på Oluff Erichsons, skatte.

Jöns Anderson på Anders Nillsons, skatte.

Bergzbyen. Jöran Steenson på Jöns Olufsons, skatte.

Nygården. Jon Pederson, skatte.

9. Medh samma tenor under capiten h. Plantingz compagnie.

Wästeråsen. Peder Olufson, crone, tilsades å sidstledne höstetingh, förste gången och nu itereres.

Österåsen. Henrich Pålhlson, crone, sammalledes.

Jöns Carlsons 1/2 skatte och 1/2 crone, dito.

Turingen. Peder Mårtenson dito 1/2 *tunland* skatte, 1 tunl. crone.

Brynnilshögen. Johan Jonson, crone, dito.

Hwijtwattne. Nills Jönson, 2/3 crone, 1/3 skatte, dito.

Turingen. Nillss Pederson, 2/3 skatte, 1/3 crone, dito.

Klaxåsen. Jöns Anderson,

Anders Anderson, crone, dito.

Rätans by. Peder Siuhlson, crone, dito.

Hallen. Peder Johanson, skatte, dito.

10. Sunwijs Erson i Rätans by hafwer stembdt Oluff Olufson i Yterbergh, Sweeg sochn uti Herrioådahlen om en half saltkiettell på ett hästekiöp, at bekomma så tidigt, at han skulle kunna till nu öfwerståndne Löfångers marcknad i Närke hinna, och widh lefwereringen skulle han bekomma sex dahl. s.m:t, som skiedde i hans grannes Oloff Olsons närwaru, och Larss Halfwarsons i Hallen och Hafre sochn, och bäggie Oloff Olufssöner hijt till detta tinget stembna låtit, genom lensman Halfwar Jonson, som det betyger [fol. 281v] skiedt wara genom bref till lensman Oluff Mattzson i Elffroos, men intet hållit ordh och sin låfwen, och icke heller sigh inställt.

Anders Anderson i Klaxåsen berättar sigh tagit brefwet till lensman, och pass för een månad sedan det lefwereradt till Oluf i Lyckie uti Yterbergh, och gör sig försäkradt at lensman bekommit brefwet. Actor uppwijsste köparens Oluff Olssons zedell af d. 6 octobris 1692, af innehåld, at hästen war lytt och hade hästsothan, och dy kan han intet gifwa meera än halffparten af summan, elliest skulle han bekomma igen hästen, och i widrigt fall kunde han sigh försökia. Kiöpet skedde dagen effter midhsommaren sidstleden.

Peder Isachson i Skucku berättar sig see hästen widh Jerpe om våren på sidsta åkeföret 1692, och intet kunde förstå hästen wara siukligh, dhett Oluff Olufson, Peder Halfwarson och Jöran Halfwarson i Rätans by, som kändt hästen och honom till läns hafft, betyga.

Såsom Anders Anderson i Klaxåsen hafwer intygat sig hafwa lefwererat lensmans Halfwar Jonsons breeff till lensman i Swegh, Oloff Mattzson, pass för een månad sedan, at stembna Oloff Olofson i Yterbergh hijt till tinghet om betallningh för een sig tilhandlat häst af Sunwijs Erson i Rätan, och han sigh icke infunnit, heller wijst laga skiähl till ursächt af uteblifwande; altså till underdånigst föllie af Kongl. Majj:ts förordning angående stembningh, daterat d. 19 aprillis a:o 1692, bör lijkawäl der öfwer dömmas. Och alldenstund köpet pröfwes wara effter lagh medh win och wittne skedt, och där hoos af grannerne i byen intygat, at dee intet kunnat

förstå hästen då något fehl hafwa eller siuk wara; altså finner rätten skälligt, at Oloff Olufson böör uthan [fol. 282r] längre drögzmähl förnöija Sunwijs Erson effter treffat kiöp uthi gode mäns närwaru för hästen.

11. Dragon Johan Lustigh hafwer stembdt Jon Jacobson i Grönwijken uti Nääs sochn, för dhet han för fem weckor sedan, då han medh lass kördt neder åth Hellsingelandh, och warit inne hoos actoris wärth Oloff Nillson i Rätan, och olåfligen tagit bårt hans kookgryta af jern, af föregifwande som skulle hans grijs giordt skada på des kornsäck, och samma gryta lembnat hoos tolfman Sunwijs Erson till laga uthslaggh, dhet Sunwijs säger sant wara, wettandes eij mera där aff.

Actor berättar sigh då eij wara hemma, uthan hans hustru som detta refererat, huilcken icke tilstädes är, eij heller något wittne huru tilgångit är. Jon Jacobson hafwer intet heller sigh infunnit, och i går berättat sigh willia comparera i dagh, med sina wittnen, som nyligen äre kombne ifrån Närje, och gårdagen intet skollat förmå komma hijt. Actor, at Larss Olufson i Grönwijken war tillstädhes, och skall honom afrådt at taga lakanet och sparlakanet till widermählo, som och frånwarandhe är, och lærer kunna wittna huru passerat är.

Ehuruwäll Jon Jacobson hafwer tagit een jerngryta hoos dragon Johan Lustigh, och satt hoos tålfman Sunwijs Erson såsom till widermälo, för dhet hans swijn skall på hans lass giordt skadha, så är dåch Johan Lustigs hustru, som hemma war, icke tilstädes, eij heller Jon Jacobson at confronteras och wara till mundz, på huad sätt grytan egentelligen mån wara tagen heller lembnadh, huar till kommer at Larss Olufson i Grönwijken, som warit i sällskap medh Jon Jacobson, och lærer kunna wetta och wittna huad dem emellan i dhet måhlet kan wara passerat, intet heller tilstädes är; altfördenskuld [fol. 282v] finner rätten skälligt och säkrast wara, intet där uti definiera och dömma, förr än dee å nästa laga tingh warit till mundz och agerat saken. Och efftersom Jon Jacobson intet comparerat, så dömmes han effter 33 cap. Tingmålabalcken at böta för tresko tree mark.

12. Oloff Jönson i Tandh och Aspås sochn hafwer låtit citera dragonerne Mattz Bohm och Jöran Galbäck för en kanna bränwijjn, 15 m:k ijster och 1 ½ gångh hästskoor han mistadt för några weckor sedan uti Rätans by hoos Sunwijs Erson, och ifrå Medstugan skrifwit Jon Jöranson i Bergzbyen till, at wara sin fullmechtig, som där uti sig excuserer och undandrager. Dragonerne neka der till, och Galbeck föregifwer Johan Lustigs hustru åth sigh brändt. Lustig berättar sin hustru sagt dhet Gallbäck af sigh fått fempte dag juhl een kanna bränwijjn, och sedan fått derföre korn. Chergeanten Oloff Anderson Flobbergh betyger att Bohm och Gallbeck intet warit angifne heller dömbde för någon otrooheet, icke heller widh tingzrätten.

Såsom dragonerne Mattz Bohm och Jöran Gallbeck betyges icke warit tillförenne för någon stöldh och otrooheet angifne och dömbde; altså hörer Oloff Jönsons beswär emoth dem effter Kongl. Maj:ts nådigste resolution d. 5 junj a:o 1686 under wählåflige regementzrättens optagande och afdömande, dijthän saken remitteres.

13. Jönss Essbiörnson i Klöfsiö hafwer stembdt capplan h:r Hanss Bröms, för dhet han skall undsagt honom willia möta medh hugg och slaggh om han flyttiar till gården. Munsterskrifwaren Hanss Resell berättar h. Hanss lembnat några documenter om hemmannetz lösn, men ingen [fol. 283r] fullmacht eller bref hafwer, saken af agera och uthföra, huar uthi han och okunningh säger sigh wara, och dhet intet utlåfwat. Herr Hanss ursächtat sitt uteblifwande medh dhet han måst besökia een siuker på Krogen, och medelst oföre eij kunnat komma, huar medh nembden hålla honom ursächtadt och frij för böter, och stånde Jöns Essbiörnson fritt honom för undsägning at lagföra å näste tingh, ehuruwäll hans sak i det målet synes wara af ringa wärde.

14. Oloff Jönson upbödh andre gången Jon Jönsons odelshemman i Tåssåsen à 3 ½ tunlandh för 135 d. s.m:t at betalla på wisse terminer, warandes köpet utom börden såldt och förbehålles Kongl. Majj:tt och cronan des lösn.

15. Anders Pålson ifrå Klöfsiö upbödh andre gången Oluff Jönsons hemman i Tohssåsen i Bergh sochn à 1 ½ tunlandh för 90 dahl. s.m:t, iempte underhålla Märit Andersdåtter, som till hemmannet bördig är, och dhett oklandrat.

16. Mårten Jonson i Wigge läth insinuera sitt giorde accord medh sin son Jöran Mårtenson, daterat Bergz sochnestugu d. 19 februarij 1693, om hemmannetz inbördande med dee andra syskonens samtyckio för 200 d. s.m:t, förutan dhett at han sin fader, som af ållderdombs swagheet icke kan hemmannet förestå, föda och underhålla skall, och dee ringa löösören som effter honom kan lembnas, testamenterat sin son Jöran, at klanderlöst för dee andre arfwingarne niuta och behålla, huilcket förste gången inprotocollades.

Syn den 22 juli 1693

Källa: Svea hovrätt, Advokatfiskalens arkiv (Gävleborgs län), vol. E XI e:3178, fol. 402r–403r, RA. Protokoll från häradsrätten saknas.

Anno 1693 den 22 julij öfwersågh håldne syn på capitens welb:e Michael Plantingz bostelle i Älnäs och Bergs sochn, närwarande sex st. nembdemän, och iembfördes med Kongl. Majj:ts 1681 åhrs husesynsordningh, och befans som föllier, nembl.

Nya byggningen som herr capitens af undfångne byggningzmedel effter 1692 åhrs syhn och werderingh hafwer opsatt, fins färdigh till wäggiar och taak, med allt jnnanrede som 1692 åhrs syhn innehåller, och sedan förbättrat. Nembl. ett bordh i kiöket 3 1/16 aln långt och 2 alnar bredt med säng under, dåch är dhett förre 2 5/8 ahl. långt förwaradt tillijka med fällbordet. En kista widh kiökzdören giordt at hafwa wedh uti. En ny trappa upp till wind i förstugan. Een jernkrampa för förstugudören. Lukorne på källarestugan och östre cammaren för fönstren fast och anslagne, warandhes altså intet feel der uppå, allenast begge skorsstenarne böre dels med kalck beslæes och repareras.

Sielfwa gårdzhusen, så i man- som ladugården:

Bäggie gamle stugurne äre oduglige fundne 1692, och ej widare tagas i consideration, än dess innanrede effter förre synen reserveres Kongl. Majj:tt och cronan.

Boden på wästre sijden om porten bör optäckias och repareras för och medh 1 d:r 20 öre s.m:t, som capitens äre gode giorde [*fol. 402v*] uti 1692 åhrs liquidation af opburne medell af förra åboer, som ännu intet skedt är. Men stallen är undertimbradt och med godt näfwertaak förferdigat, och rächnas för åthniuttne 2 d. s.m:t i liquidationsräkningen.

Gamble kornladan är transporterat och opsatt till redskapshus och med 7 st. nya stäckar förbättradt, men utan gålff och taak, som i tillkommande höst för åthniuttne 3 d. s.m:t måtte göras ferdigh.

Dee andre husen, så in- som utomgårdz finnas af den beskaffenheet som 1692 förmälles, och sedan intet förwärrade, utan wid macht håldne.

Utaf dee 330 famnar som 1692 hölles för halfgille äre 1693 130 famnar med nytt gårdzell och grahnband gille giorde, och 80 famnar af *gamle* gårdzlet och ny stöör till halfparten, och 70 famnar aff gamalt gerdzell och stöör allenast med wideband ophagat, återstår altså af den halfwa duglige allenast 50 famnar. Och såsom alla gårdzlegårder intet kunna wid ett hemman wara nya och ett åhr byggias, och h. capitens dhett utan 100 famnar merndels af nyo till nya fätäet ophagat, och dy icke öfwerträdt den 9:de § i Kongl. Majj:ts 1681 åhrs husesynsordning,

huarföre kan intet der till mera göras, än at hagarne i höst och tilkommande wår måtte fulkombligen laghgille göras.

1692 belefwades at humblegården skulle effter Kongl. husesynsordningen widgas till 200 stänger, huar till rum är utsedt. Och ehuruwell berättes at ingen tienligh jordmåhn därtill här är, och altså ingen humbla mogen blefwen och wäl runnit till och ymnogh af tågar, så hålles lijkawell nödight och rätt, at den optages, omlägges och uthwidgas till 200 stänger och lagas till vidare prob på bästa sättet i anledning af Kongl. Maj:ts husesynsordning och placat om humblegårdar.

1693 hafwer capitens af nyo upsatt een stall förutan gårdzsens, som nödigh pröfwes, så till hans egit som fremmandes behof, 8 ahl. långh och 7 ahl bredh innom knutar, och ett rum på närre ändan at förwara seeltygh och annat slijkt, [fol. 403r] men mellanwäggen intet högre än till skullan, och altså består huset allenast af twenne rösten, och icke större kåstnadh än mellanwäggen, dör och jern med låset etz. kan wara giordh, och där till medh deth effter egit behag och nöije giordt; altfördenskuldh berächnes stallen för ett åhrs byggnad, som kommer för 1693.

Hwad herr capitens nya opsatte byggnings stohm, en till bryggstufwa och een till drengstuga, såsom och en der brede widh ämbnat till sängstugu, och afbalckadt cammar där hoos, alla utan gälff, spijslar och taak etz., huar till materialier finnes i förråd, widkommer, så lembnas dee till dess dee färdige blifwa, helst och emedan som h. capitens dessuthan hafwer fulgiordt sina åhrs byggnader effter praxin, då resterande 23 öre 10 p:g:r s.m:t på byggningsmedlen af förra åboer skohle ihugkommas och afdragas, warandhes h. capitens skyldigheet at utan drögzmåhl låta huad som på nya bygningens skårssteenar fehlar, kalckslå, som till dhet högsta kan kåsta 24 öre sölf:rmynt.

Ting den 15–16 september 1693

Källa: Svea hovrätt, Advokatfiskalens arkiv (Gävleborgs län), vol. E XI e:3178, fol. 431v–438r, RA. Protokoll från häradsrätten saknas.

Anno 1683 den 15 och 16 septembris höltz laga tingh medh allmogen af Bärgez tinglagh, närwarande

Nämbden.

Jon Ersson i Wattwijken

Nillss Jonson i Klöfsjö

Erich Hanson i Tåssåsen

Jon Olufson i Åsan

Elias Mårtenson i Skucku

Erich Månson i Norderhögen

Jönss Jonson i Röröön

Peer Isachson i Skucku

Anders Olufson i Bergzbyen

Sunwijs Erson i Rätthan

Jönss Essbiörnson i Wigge

– – –

1. Dato aflade Jönss Essbiörsson i Wigge och Erich Månson i Norderhögen sin nembdemans edh å book.

2. Peder Siuhlsons mågh i Rätan Mattz Påhlson tilltaltes om älgzdiuret, som förledne höst af honom war skuttit, och han då intet tillstädes war? Resp. at diuret hade gått för ledet och fått dödzhugget, och dhet blifwit warse, och på dhet dhet icke skulle komma bårt, siu skått der på gifwit, och där af twenne allenast träffadt, emedan som dee första skiedde på långt håll. Twenne igensömmade små håhl uthwijste Mattes, och håhl effter udden på vänstre sijdan. Han förefwer i Medelpadh låfgifwit wara at skiuta förgångar.

Till föllie af interlocutorie domen å wårtinget hafwa nembdemännen Oloff Jönson i Högen, Oluff Olufson i Räthan, Nillss Jonson i Klöfsjö och Sunwijs Ersson i Rätan orten besedt den 1 julij sidstleden, och funnit at ett tämmeligit stort diur war gångit genom ledet och träffat å vänstre sijdan, och diuret rändt åth ett tiokt moratz och i flychtan rifwit af een biörck både näfwer och barck, iemwäll och sunderrändt een roth och annan skogh [fol. 432r] nederbruttit, och pass tuå bösskått ifrå ledet fans blodh och håår på een asp, och sedan ett stycke af rewellen pass een ahln långh, men diurit fallit till en half mijhl ifrå ledhet, betygandes at ett diur fått af ledet dödzhugg.

Mattz Pålson föregifwer sikh intet kunna föra strax heem köttet, emedan som kiernan war half igenfrusen, men enär hon blef reen rodt effter köttet, dhett Oluff Olufson i Rätan betygar sant wara, men Sunwijs och Oloff Nillson blefwe kallade dhett at besee, sedan dhett war heemfördt.

Hålet på huden är på wänstre sijdan, och fins wara af een udd giordt och blodh i håran der brede widh, huar af nogsampt kan pröfwat, at dhett är skiedt medan diuret läfde; dhett hafwer och gått samma wägh tillbaka, huar ifrå dhett kommit war, som hålles för wist täckn, at diuret fått dödzhugget, men sträcker dhett ända fram, så hafwer dhett icke så hårdt träffat, och sällan finnes sådanne igen. Mattes hafwer medafftons tijdh skuttit, och släpt tree stycken sina hundar lösa, så at i byhn hördtz skåttan och hundskällande, huar af præsummeres, at han intet tänckt dhett döllia, och enär han sedt förgången vara wäl drabbat, släpt sina hundar.

Samptel. votum är, at så wida befins, diuret hafwa fått dödzhugget af udden, och intet kunnat läfwa, fast än dhett i dödylan något gått, at Mattz Pålson intet öfwerträdt Kongl. Majj:ts förbudh at skiuta älgar, och han det icke i löndom giordt.

Såsom intygat är, at ett stort älgzdiur hafwer gått för Peder Siuhlssons ledh och fått dödzhugg, och mågen Mattz Pålson dhett sedan skuttit på dhett det icke skulle wråkas bårt och icke igenfinnas, huar medh Kongl. Majj:ts förbudh 1681 om älghars skiutande icke pröfwes wara öfwerträdt; altså i dhett anseende blifwer han för wijdare åtahl i det måhl frijkänd. [fol. 432v]

3. Oloff Hanssons son i Åsan, Peder Olufson, och Jon Andersons ib:m pijga Margeta Michelsdåtter, angåfwes hafwa i pingestweckan sidstleden uptändt eldh i skogen, huaraf elden något widt gått upp åth älfwan på tall och lyngmohn, och i synnerheet, som skadeligit warit, itändt och upbrändt stora brohn öfwer älfwan Jongan [Ljungan]. Peder Olufson bekänner sig den dagen gå wall tillijka medh Jon Andersons pijga Margreta och frågadt henne om hon hade eldföret med sikh, där till hon beiakadt, och han deth tagit och slagit upp elldh, i meeningh at afbränna där warande myckna wåhl, som skedt om lögerdagen åtta dagar för pingest, och kommandhe heem intet talat der om, men om söndagen där effter kom dragon Tönnes Jörgen den wägen, och wiste berättat at ellden war löös, och begärt af dee wille taga den i acht och altså om måndagen een persohn af huar gård dijth warit, elden at dämpa, och som dee intet kunde förstå den kunna skada giöra, begifwit sig där ifrå, och dagen effter folgdtt boskapen till fäboderne, och samma dagh om afftonen ellden kommit så widt, och itändt brohn, och den i aska lagd medan manfolcken warit till boderne, som berättat, widh öfwerfarten intet kunna see någon elldh när in widh brohn, utan rykt här och där i stubbarne på mohn, huar till Jon Anderson och Margeta beiakat, och säija så skedt och händt wara.

Tålfman Jon Olufson i Österåsen berättar sikh intet bud fått at elden war löös blefwen, och dy intet kunnat kalla någon hielp dijth. Samma tijdh fins stoor tårka warit, warandes 50 famnar ifrå upbrände brohn till een stoor grahn som elden warit uti, och skogen däremellan och näst intill brohn intet itänd och skadd, huar af förmenes [fol. 433r] af elden måtte flögitt ifrå bemelte stoor grahn till brohn.

Effter betenckiande slötz eenhälligen till föliande doom, at Peder och Margetha finnas beggie öfwerträdt Kongl. Majj:ts placat de anno 1690, i det dee uptändt eldh i skogen uti stoor heta och tårka.

Aldenstundh Peder Olufson och Margetha Michelsdotter i Åsan hafwa effter egit tyckio förledne sommar, då stoor hetha och tårka war, uptändt elld i skogen, då dee wallat boskapen, och sålledes öfwerträdt Kongl. Majj:ts placat a:o 1690 om skogzeldh, och effter dhess innehåld tilhopa, så wida dheth är skedt med bægges willia och en eldh allenast optänd förbruttit sina 30 dahl. s.m:t, heller plichta med kråppen.

4. Jon Pålson, Oluff Anderson och Larss Olufson i Klöfsjö angåfwes hafwa förledne sommar uptändt eldh i skoghen söder om siöwijken, och ingen skada giordt. Huar till Oluff Anderson på allas wegnar swarade, at dheras hustrur hafwa bedit barnen, som gått i wall, tända up elldh för muhlbeten skuldh, dheth dee och giordt, men förr och icke å den ort som förordnat war, som skedde om tredie dagh pingest, och med grannarnes tilhielp omsijder dämpat.

Enhälligt votum.

Såsom Jon Pålssons, Oloff Andersons och Larss Olufsons hustrur hafwa befalt sina wallbarn at uptända eldh i skogen tredie dagh pingest sidstleden, då stoor hetha och tårka war och sållunda försyndat sigh emoth Kongl. Majj:ts skogzeldzplacat a:o 1690, och komma altså derföre at plichta 30 dahl. sölf:rm:t.

5. Oloff Olufson i Röröön tiltaltes, för dheth han pingesttjijd förleden, hafwer antändt een swedia, och elden där af löös kommen, och ingen skada kunnat göra för bärggh och [fol. 433v] elacka moras skuldh? Resp. att han om odensdagan i pingestweckan, uti sina grannars närwaro dheth giordt effter förordningen, nembl. Jöran Olufsons, Henrich Johansons och Swän Olufsons, huilcka deth tilstå, men Henrich och Swän om afftonen gått der ifrån, då allenast rök i några stubbor och låger, och Jöran tillijka medh Oluff Olufson warit quaar at achta elden. Dyngnet effter war Henrich där med Oloff, och tredie dagen Swän, som war om pingestlögerdagen, då tålfman Jönss Jonson ib:m war heemkommen, och gått dijth at tillsee om elden war wähl uthsläkt, och betyger nu sigh eij annat kunna förstå, men tredie dagen lijkawäll sig yppat, som omsijder blifwit af grannarne, som hemma wore, qwäfd och stillat och mäst alt manfolck wore på wägabyggningh, men ingen skada någon tillfogat.

På ena sijdan är een myra, å den andre een *gammal* swedia, och å den tredie een grahnlund, som betyghes wara något rennsadt, och grahnskogen på sijdan afqwistat, och en bäck löper der emellan, huarest watn togz. Han hafwer och grafwit för ellden, stilla wäder warit enär antändningen skedde den sidste majj.

Nemdden betyger, at den som förr antände hade ingen nytta däraf, utan qwistarne afsweddes, och at största tårckan begyntes effterst i pingesthälgen, och denne eldh gått tillbaka, twifwels utan ifrån någon bergskrefwa, enär blåswäder kom. Altså voterades eenhälligen, at han intet sig därutinnan försedt, utan observerat Kongl. Majj:ts förordningh i deth närmaste som giörligit warit.

Emedan som af ransakningen befinns, dheth Oluff Olufson hafwer giörligast tagit i acht, för än han swedian antändt, dee stycken som Kongl. Majj:ts skogzeldzplacat a:o 1690 biuder, och ellden lijkawell åtta daghar effter, medelst komne blåswäder sigh yppat, men inghen skada [fol. 434r] giordt; altfördenskuldh finner rätten honom där uti intet bråtzlig wara.

6. Jöran Olufson i Röröön kärade till dragon Swän Örnbergh för dheth han honom stadt i tienst huar fierde wecka, och gifwit till städiepenningh 6 öre s:rm:tz wärde, nembl. en aln toback och tree öre s.m:t, och i winthras hafwer han det hållit men intet i sommars, som honom till stoor skada warit, och derföre söker refusion? Resp. at han aldrigh stadt sigh i någon tienst, utan låfwadt willia hielpa honom enär han tijdh hafwer om winteren, men intet om sommaren, efftersom han hoos sin broder Oloff Hansson i Tåssåsen tagit half åhrs tienst, och mera intet låfwadt, tilståendes sigh fått een aln toback i god willia, för dheth han kiörde hans twenne fisklass till Kåpparbärgget, men intet fått dee omtalde 3 öre.

Men actor, at det war i halförar, huartill Örnbergh nekar, iemwäll och itererer sig ingen tienst af honom tagit. Actor förmente Hindrich Johanson ib:m skall wetta betyga sikh Swän stadt, som där till nekar. Jönss Jonson ib:m berättar sig hördt Jöran klaga sig därom, men intet af Swän. Actor, at ingen kan just taga wittne till det en någon lejjer, men Swän nekar aldeles. Swän Olufson säger sig och hördt Jöran i sommars wäntadt honom till at slå, men intet af Örnbergh.

Resolutio. Så wida Jöran Olufson intet kan öfwertyga Swän Örnbergh till något sommararbete sig stadt, så är swarandens nej i det fallet så godt som åklagarens ia, effter domarereglan, och blifwer altså Swän saklöös.

7. Anders Nillson i Giärde och Hackås sochn kärade till Jönss Essbiörnson i Wigge och Bergh sochn, för dhet han honom såldt twenne ofärdige rustningzhästar. Den förra [fol. 434v] hafwer han igentagit, och den senare som hölt målet hafwer han låtit wallacka och uthskära, som några dagar effter stört, emedan som han i ena knappen hafft ormen [*en sorts sjukdom*], som wallackaren Essbiörn Bruhn berättat, och sälliaren wettat dhet hästen hafft tillförenne ormen, anhållandes at få sina penningar, men och lagh likmätig näfst derföre? Swaar, at där han wore lagligen stembd och kunnat hafwa sine wittnen tilstädes, skulle han bewijsa åklagarens obillige begäran; stämningen hafwer han fått förledne tijssdagh, som war den 12 huius, huar till lensman och actor beiakar, föregifwandes ordsaken där till wara, at h. ryttmestaren Willenssens i dagh åtta dagar sedan på ett corporalsmöte inrådt sig lagföra Jönss Essbiörnson. Ehuruwell Jönss Essbiörnson unddrager sikh denne gången af ofwantalde ordsak intet kunna inlåta sikh i någon action där om, så berättar han sikh lijkawell medh wittne kunna bewijsa sikh sagt för Anders Nilson, dhet hästen tree åhr tilförenne hafft ormen, och wijst honom ett märkie däraf på halssen, huartill nekas.

Såsom Jönss Essbiörnson befins intet wara effter Sweriges lagh och Kongl. Maj:ts förordningh a:o 1692 stembder och dess medelst intet kunnat hafwa sine wittnen tilstädes, icke heller hafwer åkäranden Anders Nilson wallackarn Essbiörn Bruhn tilstädes, som skall kunna bewijsa hästen warit ofärdig. Altså kan saken denne gången intet vidare handteras, utan differeras till nästa laga tingh, då parterne böre hafwa sine wittnen tilstädes at afhöras, och effter action afwacha rättens uthslag.

8. För detta capitein Michell Erichson Planting fodrade betallning af Jon Pålson i Gahlhammar för ett litet stodh, som han 1691 om hösten tagit till kiöps och intet [fol. 435r] betallt? Swaar, at han på köp af capitenskan ett stodföhl eller sommarunge bekom 1691, och låfwadt gifwa därföre en half tunna korn eller tree dahl. kopp.m:t och en fiskskrinda höö, som eij skedde, efftersom hon reste bårt förledne höst till Ståckholm, och wid åkerkombsten begärat alt för stort interesse, och för åtta dagar sedan budit och wellat lefwerera 4 d. 16 öre k.m:t, som icke emothoges, utan sattes hoos lensman. Halffwar Jonson berättar, Jon Pålson gårdagen utlåfwa 3/4 tunna korn och en fiskskrinda med höö, huar till Jon intet kunde neka, och låfwade fullgöra, och igentaga sina 4 d:r 16 öre. kopp.m:t.

9. Mattes Pålson i Östbergh kärade till Hanss Jonsson i Bergzwijken om fem dahl. s.m:t som han bör hafwa på ett hästebyte, och intet kunnat bekomma? Swaar, at han skulle få af förlåfwade dragon Israell Peerson Tuhn 2 ½ plåth som han skulle gifwa emellan på ett hästebyte och tagit Israels hafde häst (enär han kommer igen ifrån Silliesdalarne), och tagit hans förra häst, men intet låfwat gifwa Mattes samma penningar vidare, än om och enär Israell kommer med penningarne, at han wille, som sitter i wägen dem emothtaga och lefwerera, och där han intet hade penningar och wore missnögd med hästen som Mattes egdt, wille han låta dem där om nappas, men aldrigh caverat och låfwadt dem betalla, utan anwijst till Israel Tuhn, huar till actor nekar, och berättar dragon Oloff Jönson Röör kunna wittna Hans Jonson låfwat wara sin man

om penningarne, som berättar sigh höra i Östbergh, Hanss Jonson låfwa wara Mattes Pålhlsons man, om Israell intet skulle komma tillbaka. Huaremoth exciperades och inwändes, at Oloff Röör intet war den gången tilstades, som han kan minnas, utan dragonerne Mattes Gahlbergh, Anders Lärkia och Andhers [fol. 435v] Utter, som nu intet tillstades äre, utan låtit leija sigh på wägabyggning. Hanss Jonson begärer upskåf i saken, at Anders Utter, som hördt deras tahl både i Bergzwijken och i Östbergh, kunde afhöras, huilcket togz i betenckiande och bijfölls.

10. Hustru Kerstin Carlsdotter prætenderer af fordom capiten Michel Ersson Planting gjorde expenser på sin sons Larss Pedersons Funkz löön af 10 d. s.m:t som capiten tilgripit och nekat till, och dy hon måst resa till Stäckholm, och han där till och nekadt till dess hon bekommit extract af håldne liquidation 1690, då han obligerat sigh wid sin heemkombst betallat, af Stäckholm den 24 october 1690, och i sidstledne augusti månadt om ett åhrs half löön kommit öfwerrens.

Resp. per capiten welb. Michell Johanson Planting, at hon intet behöfdt resa till Stäckholm däreffter, och hade dess uthan dragons Larss Månsons änkiens fullmacht at opkräfia dess mans löön, huar till nekas och wijsas at hon änkiens fullmacht bekommit sedan hon war kommen till Stäckholm, som och är daterat Stockholm den 7 aug. 1690, och åhret tillförenne och till Stäckholm warit at kräfia sin mans och sin sons löön, och bekommit mannens, men capiten nekat till sonens förtiente trumbslagare löön, och derföre måst göra omkåstnad andre gången.

Herr capiten föregaff hustru Kerstin andragit och fodrat 1680 åhrs halfwa löön och at hennes son på deth åhretz aflöningzlista intet war opfördh, som och wijstes? Resp. at århtalet kan wara misstagit och lijka mycket är, om deth war förr eller sedan, men lönen hafwer han haft bårta, och där om den 14 aug. sidstleden kommit öfwerrens. Herr capiten förde henne till gemöte, at hon intet skulle sökia hans skada, efftersom han dess utom warit olyckeligh och intet stort till [fol. 436r] bästa hafwer? Swar, at hon för hans skuldh måst göra omkåstnad, och mycket ondt lijdit, och dy söker refusion. H. capiten itererer sitt förra, at hon intet bör niuta någon löhn för 1680, huar af 9 dahl. s.m:t härkomma, och at *gamle* capiten till at blifwa henne qwitt, omsijder låfwat gifwa henne två dahl. s.m:t, huar med hon omsijder läth sigh nöija, och h. capiten låfwade, at hon dem och förra resten skulle bekomma, förr än hon nu reser här ifrån.

11. Jon Pålhlson i Gahlhammar tiltalltes effter munsterskrifwarens Johan Rijsingz breff till rätten af den 8 huius om en båth som Johan skall olåfwandes widh Bergzwijken in augusto tagit och brukat, och samma båth hafwer Jöns Kiehlsons drängh Peder Larson tagit af Jon Pålhlson, då han honom uth på siön skall brukadt? Swar, at han intet hans båth widh Bergzwijken tagit, utan dragon Anders Lärkia rodt en båth hijt till landet widh kyrckian och där lembnadt, och enär denne fulgiordt hafde arbete i prästegården, tagit samma båth och rodt till Gahlhammar, wettandes intet annat än dhen hört Bergzwijken till, och icke Rijsingen, och åhrar af prästedrängen Oloff Jonson länt, och sedan kom Peder Larson och sökt effter båten, och den wid stranden tagit och begärt åhrarne, som han honom intet kunde läna, effter dee hörde prästen till, men intet effter angifwandet råkad uth på siön och båten där tagit. Erich Larson i Gahlhammar betyger sig see Jon Pålhlson wara på sitt angh enär Peder Larson sökt effter båten, och båten förr icke sedt. Anders Lärkia är icke tilstades.

Så wida dragon Anders Lärkia intet är stembd heller tillstades, som föregifwes skall hafwa tagit munsterskrifwarens Rijsingz båth och rodt till kyrckiolandet, så lembnes saken till näste tingh, då Rijsingen kan sig infinna [fol. 436v] och sin sak utföra, då Lärkian och drängiarne Peder Larson och Oloff Jonson skola wara tillstades och förhöras, huru medh båtens tagande kan wara beskaffat.

12. Herr capitens Carl Rutenkrans förare Oluff Linqwist ingaff en specification på illa bebygde hemman under compagniet sorterade i Bergh sochn, daterat Hofwermo den 3 martij 1693, till

befallningzman addresserat, och herr generalmaiores och gouverneurens excell:ns bref copialiter till h:r öfwersten af den 8 julj sidstleden, att häradzhöfdingen, befallningzman och häradzskrifwaren fått ordres förrätta husesynerne å huar sin ort, warandes effterskrefne angifne, men inga tillsagde at wara tilstüdes, deth föraren ursächtar sig intet wetta af, efftersom han icke förr än förledne odensdagh ordre där om fått, och icke befallt warit, dhet angifwa förr än detta dato, huilcken jemfördes med uppsattzen, som den 3 martij öfwegafs till befallningzman och fins wara af lijka innehåld, huilcka den 10 martij på Bergz tingh anmantas och tillsades förste gången. Och så wida ingen kalladt och tilstüdes är, utan på wägabyggningen; huarföre slötz at tålfmännen i effterskrefne rotar skolla dem å nyo åtwarne och tillsäija, sine skattehemman wähl bruka och häfda, så frampt dee willia blifwa widh skatträttigheeten conserverade, nembl. Wigge: Oloff Erichsons och Anders Nillsons, Nygården: Jon Pederson[s], Bergzbyen: Jöns Olufsons, alla fyra skatte.

Sammalledes under h. capiten Michael Plantingz compaignie, som å höstetinget 1692 anmantas förste gången, och å wårtinget den 10 martij 1693 itererades, som och nu opropades och å nyo tilsades med åthwarningh effter reglementetz innehåld.

Feltwäbelens Jönss Carlsons i Österåsen 1/2 skatte och 1/2 crone. [fol. 437r]

Ziergeantens Peder Olufson, Wästeråsen, chrone.

Förarens Peder Johanson i Hallen, skatte.

6:te corporalens Henrich Pålson i Österåsen.

Rätans sochn och by. Peder Siuhlson, crone.

Hwithwattne. Nillss Jönson, 2/3 crone, 1/3 skatte.

Hallen. Jönss Jönson 1 5/8 tunland skatte, anmantas genom tålfman Erich Hanson förste gången.

13. Jönss Essbiörnson i Klöfsjö kärade till comministrum h:r Hanss Bröms, för dhet han sådt i wårasse een åker som Jöns Essbiörnsson war inrymbdt. Där emoth upwijstes herr Hans zedell af den 13 huius, at där han blifwit stämbd i rätan tijdh skulle han giordt sin mågh munsterskrifwaren Johan Risingh fullmechtig saken agera, som des documenter hafwer. Dhess utan föregifwer han sigh skola på tillstundande landztingh med Jönss Essbiörnson agera, dijth dee stembde skolle wara, och pro 3:tio måste afwachta herr generalmaiores och gouverneurens excell:s som till söndagen kommer resande.

Tålfman Nillss Jonson berättar honom blifwa stembd den 8 huius om afftonen, och at befallningzman utskrifwit at cronhemmanen och andre som hafwa några ägotwister, skulle på landztinget angifwas och afhielpas, och herr Hanss förment utan twifwell då willia swara sin wederpart, men intet hafwer han låtit stembna herr Hanss till landztinget, efftersom ägorne äre skatte, och allenast klagas om wåldsamheet.

Tålfman Nillss Jonson berättar honom säija sig intet comparera på heemtinget, emedan som han appellerat, och will på landzstinget. Honom tillspordes om apellation och swarade, det h:r Hanss sagt dem stå hoos hans hustru, och hon der till nekar. Hwar wid ihugkommes at doom afsades på höstetinget 1691 om ett testamente som herr Hanss sonahustru giordt, och å wårtinghet [fol. 437v] discurerades om herr Hanss förslagh, men ingen action war begynt och företogz, utan befallningzman Bachman på tinget den 12 november 1692 lämbnade domen till execution, och genom länsman läth uthsäija Peder Hanson uthur deth fasta, och enär dhet kungiorde, skall herr Hanss satt appellationspenningarne hoos tålfmans hustru.

Resol. Efftersom herr Hanss Bröms intet lagligen stämbder är och dess utan föregifwer sigh intet hafwa wid handen därtill tienlige documenter, utan till sin mågh munsterskrifwaren Johan Risingh lämbnadt, som boor på Frössön, så differeras saken till näste laga tingh.

14. Mårten Jönson i Wigge läth andre gången upbiuda sitt giorde accord med sin son Jöran Mårtensson om hemmannetz inbördande med sine syskons samtyckie för 200 dahl. s.m:t och

testamenterat honom löösören effter sin dödh at bekomma, huarom hans andra sons barns förmyndare Peder Isachson i Skucku sig förfrågade, och gafs till swaar, at Kongl. Maij:ts testamenzordningh a:o 1686 dhett tillåter.

15. Anders Pålsson upbödh tredie gången Oloff Jonsons hemman i Tohssåsen i Bergh sochn à 1 ½ tunland för 90 dahl. s.m:t, warandes sälljaren och köparen syskonebarn, och hemmannet altså innom börden försåldt.

16. Oloff Jönson upbödh tredie gången Jon Jönsons odelshemman Tossåsen à 3 ½ tunl. för 135 dahl. s.m:t, som är förbehållit Kongl. Maij:tt och cronan till lösn etz. men nu klandrat af sälliarens broder Hanss Jönson i Kiöfra, som är bytt emoth beggies faders odell i Åsen, huilcket honom eij kan förwägras effter 3:de cap. Jordabalcken Landzlagen.

17. Pastor loci herr Johan Drake lät incaminera förste gången sitt giorde köp medh för detta capiten Michell Erson Plantingh om hans heman i Bergzbyen af 2 ½ tunland [fol. 438r] för 220 dahl. s:m:t, som deras köpeskriff af den 15 aprilis 1693 medh underskrefne wittnen utwijser. Dâch är af bemellte summa reserverat och behållit 19 d. 16 öre s.m:t för sahl. Jöran Andersons barns præntension i hemmannet. Och så wida hemmannet utom börden såldt är, förbehålles lössn Kongl. Maij:tt och cronan, der dhett i nåder skulle behaga.

Ting den 4–6 juni 1694

Källa: Svea hovrätt, Advokatfiskalens arkiv (Jämtlands län), vol. E XI e:3817, fol. 121v–134r, RA. Komplettering från Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv, vol. A I:15a, fol. 102v–111v, ÖLA.

Anno 1694 den 4, 5 och 6 junij höltz laga ting medh allmogen af Bärgez tinglagh, närwarande Nembden.

Jon Erichson i Wattwijken	Jöns Jonson i Röröön
Nillss Jonson i Klöfsjö	Peder Isachson i Skucku
Erich Hanson i Tåsåsen	Anders Olson i Bergsbyen
Sunwijjs Erson i Rätan	Jon Olufson i Rätan
Jon Jöranson i Bergzbyen	Jöns Esbiörson i Wigge
Erich Mårtenson i Norderhögen	Oluf Swenson i Qwissle

1. Dato upläses Kongl. Maij:ts förr specificerade placater och resolutioner.

2. Gussorm Kiehlsen i Böhle kärade till dragon Erich Tyreson Bårre, för dhett han trenne gånger stuhlit 17 st. caroliner som fendricken Daniell Grijp, föraren Melkior Stark och corporalen Magnus Kiällman, effter Borrens bekännelse den 30 aprilis sidstleden, attesterat, nembl. den 27 decembris 1693 6 carol:r, den 25 januarj 1694 6 dito, och sidst in februario dito anno 5 carol:r, görandes tilhopa 17 caroliner, och där af intet igenbekommit?

Resp. att han ty wärre dhett hafwer giordt, uthan någons inrådande, och ingen heller wettat huru dee handfinges, och lijkawell dhett skingrat, föruthan 5 st. dito, som blifwit honom afhändt, och han misstenker dragon Mattes Frimodigh, uti huars stufwa han i Klaxåsen legat på bänken och wid upwaknandet, war pungen och [fol. 122r] penningarne bårta, och bönderne i Klaxåsen Jöns Anderson och Anders Anderson sedt honom hafwa den gången penninghar enär han ladhe sigh, warandes huarken Frimodig eller Klaxåhsbönderne tilstädades, bekännandes

Bårren sig tagit nyckellen alla tree gånger af Gussorms byxor, dem han lagt wid sin sängh enär han om afftonen gått till sängz, och nyckellen sedan dijtlagt.

Furieren Tijdeman tillijka medh lensman Halfwar Jonson och nembdhen berätta, Erich Bårre aldrig med otrooheet och tyfnadt warit tilförenne beslagen, och fast mindre för sådant lagdömd, föregifwandes Bårren, som tilförenne, inghen warit i råd med honom där om, och at Gussorm intet där aff igenfätt, men sedan han dem mistadt, sagt för Frimodig huarest och huru han dem fått, som dhet för Gussorm berättat, och han dhet effterfrågat.

Samptel. votum.

Ehuruwäll dragon Erich Tyrreson Bårre hafwer effter egen bekännelse tree gånger stuhlit af sin wärd och rusthållaren Gussorm Kiehlson i Böhle 17 caroliner och intet där af restituerat, så hafwer han dåch tilförenne aldrig warit medh någon tyfnad beslagen, och fast mindre för sådant lagdömbdt; altså till underdånigst föllie af Kongl. Maj:ts resolution af d. 6 junij a:o 1686 kan häradzrätten dhen saken icke vidare handtera utan till wälllåfl. regementzrättens optagande och afdömandhe remitterer och hemställer, dijt hän åklagaren Gussorm wijses. [fol. 122v]

3. Chrestopher Olufson i Åsan fodrade af Jöns Jönson i Röröön 15 dahl. s.m:t för åboet han uti tree år på Dahls hemmanet giordt, effter hans obligation af den 16 octobris 1691, huilken han tilstår, och för fyra år sedan dhet åbodt, då odallsman Oluff Olufson kom och trängde honom uth, och uti Oluff Swensons och Anders Jonsons i Quisle närwaru, låfwat honom för 4 års åbo 10 dahl. s.m:t, och willia des uthan förnöija Chrestopher för sin præntion och åbo. Huar till Oluf swarade, sig låfwat Jöns Jönson 10 dahl. s.m:t, dhem han lefwereradt, men intet at förnöija Chrestopher.

Oluff Swänson och Anders Jonson berätta, sig höra Oluff låfwa Jöns för nederlagt arbethe 10 dahl. s.m:t, men Chrestopher nämbdes intet. Jöns Jönson bekänner sig af Oluff Olufson bemälte 10 d. s.m:t på 8 öre s.m:t när fått, och mente at han skulle des utan betalla Chrestopher, huar till Oluf nekar, och effter någon giordh påminnelse, uthlåfwade han utgifwa 5 d. s.m:t, at Chrestopher kan bekomma sina 15 dahl. s.m:t, och huad som på dee 10 d. kan restera, och ehuruwell Jöns Jönson för sine 4 års häfd och byggnadt intet niuter, som dåch wara borde, emedan som åkeren war wahnbrukat och husen förderfwade, så låter han sig nöija med Olufs uthlåfwade 5 d. s.m:t och resten på dee 10 dal., nembl. 8 öre s.m:t, huilka 5 ¼ d. s.m:t Oluf Olufson låfwade S:t Andreæ tijdh nästkommande willia och skola lefwerera till Chrestopher Olson, såsom och 1/4 uti en hans köpte qwarn, effter gode mäns och lagzmäns [fol. 123r] ompröfwande, som hon war då han henne till brukz bekom och Jönss Jönson låfwade låta Chrestopher få till juhl nästkommande, 4 d:r 28 öre s.m:t och till Gregori 1695 4 dahl. 28 öre dito.

4. Oluff Peerson i Åsan och Myskie sochn præntenderade arff aff Pähl Nilson i Mo effter hans hustru Anna Jonsdotter som war hans modhers Karin Jonsdatters syster och dödde något för juhl 1693 barnlöös? Resp. at han d. 1 decembris 1683, medelst ålderdom gifwit sig till sytningh hoos Jon Jönson, som effter dhes död dagar skall quarlåtenskapen behålla, och han der medh lagligen procederat med tree opbudh, och effter lagsens beskrifningh sedan der på ernådt rättens säkerheet den 30 septembris 1686, dhet alt oqwalt niuta, och hoppas där widh blifwa maintinerat och handhafd.

Honom förhöltz, at hans hustrusyster Karin är mycket gamall och många år sängfast, och sonen med möda och fattigdom måst och måtte försöria henne, om han icke wille låta henne till bättre skiötzell och underhåld i sin höga ålderdom något bekomma. Item till hustrusystran Gunnill Jonsdotter som wistas i Näre och skall till sin datter, dragons Pedher Skåhlbergs hustru Margetha Halfwarsdatter, sin præntion opdragit, som Nills Jonson i Klöfsjö betyger. Och om-sijder i anseende till hustru Karins swaga och ålländige tilstånd och Olufs fattigdom, utlåfwade 15 dahl. s.m:t och till hustru Gunnillas datter ett plagg af sin sahl. hustrus klädher förähra, och

om dee 15 d.r s.m:t gör han ingen [fol. 123v] disposition huru mycket Gunnilla skall där af niutha, som togz i betänckiande, och fans skälligt, at hust. Karin, på huilkens slätta tilståndh reflexion är tagen, skall där af niuta 12 dahl. s.m:t och hustru Margeta för sina många barns skuldh 3 dahl. s.m:t eller dhes wärde, för uthan dhet plagg som henne effter modersystran af Pähl Nillson låfwat och tillsagt är.

5. Anders Anderson i Åsan kärade till sin hustrubrodher Peder Olufson ib:m för 2 dahl. s.m:t som faderen Oluf Person och han af sin hustrus Märitz löön i prästegården tagit at kiöpa ett tröijkläde i Närke, dhet hon intet bekom, iemwäll och för en tunna korn af 1/4 t:a hon sådt, och fadren skurit och consumerat? Responsio, att fadhren tog af hennes löön två dahl. s.m:t i meningh at kiöpa i Närke ett tröijklädhe åt henne, och kommande till Närke med ett gamalt stoo, blifwit siuk, och tillbytte sigh ett annat at kunna hielpa sig heemåth med, och utgaf bem:te 2 dahl. s.m:t och där till medh länt af sig 2 dahl. s.m:t och alla 4 d. s.m:t gafs emellan stoena genom Jöns Kiehlsen i Bergzwijken, och wid heemkomsten nödgades låta samma stoo i skuldh åth Jon Jönson i Mo, och han icke heller fått sina 2 dahl. s.m:t tillbaka, efftersom han utfattig war, och hon likawell stadigt warit hemma, och förmenar hennes skyldigheet och wara at understödia föräldrarne.

Om korntunnan säger han sålunda, att dättran war äfwen wäll skyldig hielpa [fol. 124r] föräldrarna, och hon wäll begierte heligdagzkläder, och fadren sagt sig intet råd der till hafwa, och om wåren gifwit henne 1/4 tunna korn, och låtit henne så, men han opskurit, och nödgatz förtärat, warandes inga ägodelar effter honom, som kunde intet förslå till gäldenärernes betallingh, och håller så före, at hon bör, så wäl som han, kasta på sin fadher.

Actor sägher sig intet åtalla något arff, som ej kunde stoor wara, allenast han kunde återfå 2 dahl. s.m:t och korntunnan, och at Jon Anderson i Åsan skall wetta betyga, Märif af sig en fierding korn kiöpa och uthså hoos fadren. Item at hon tient hoos Jöns Carlson ib:m och fått een half tunna korn i löhn, och dhen låtit fadren oräknat bekomma.

Men Peder inwändher at hon för sin årstienst fått penningelön, och för dhet hon sytt hans boskap om sommaren, tillijka med sin faders, fått kornet, och hemma lembnat. Actor itererade om 2 dahl. s.m:t och at Peder då tagit emoth hemmannet, och böhr swara där till, men nembden betygar att 2 dahl. s.m:t toghes för 4 år sedhan, då fadren stodh för hemmannet, och Peder allenast nu sådt andre gången, warandes Jon Anderson och Jöns Carlson icke kalladhe heller tilstādhes och actor begärer opskåf till näste ting, att dee må kunna afhörde blifwa, huar med dhet blifwer och beroor.

6. Dragon John Gabrielson Krook förfrågade sig om han icke wore berättigat at arfwa sin sahl. faders syskonebarn sahl. Jon Olufson i Skucku, efftersom han ägdhe [fol. 124v] hemmannet, och dödde barnlöös, huar till Jon Olufson effterläfwerskas, hustru Brita Essbiörnsdotters, nu warande man Elias Mårtenson swarade, att Jon Olufson på sitt yttersta testamenterat sin hustru både löst och fast, efftersom alt war hans och hennes aflingegodz, och a:o 1688 på vårtinget ehrnådt rättens confirmation der opå, som och befans, jemwäll och anno 1690 på höstetinget hafwer Jon Gabrielson fått afslagh om prætenderade odalsrätt i Skuckuhemmannet, efftersom Jon Olufson hemmannet af hans fadher och syskon lagligen köpt och 1683 der på vunnit laga fasta.

Då actor förmente sig kunna bewijsa at han ärfdt, och icke alt förwärfdt, och upwijste Peder Jönsons i Wigge dombreff på Nygården af den 17 octobris a:o 1667, huar uti fins, att Jon Olson för sin odalsrätt af Nygård fått 6 r.d:r och een koo för 2 r.d:r effter gifwen skriff den 25 julij 1667, hafwandes tree brödher, Jonas, Jöns och Nills, och tree systrar, Ingeborg, Karin och Segrid. Ingeborg folgtz för 20 år sedhan först till Närke och sedhan till Hålland. Karin folgt capiten Knagg för tijo år sedhan till Stäckholm, och af henne sedhan intet hört, och Segridh

först till Lillherdahl för 18 åhr sedhan, och derifrån effter berättelse till Silliesdahlarne, och inga tijender af henne bekommit. Jemwäll och är Chrestiers hustru i Fåker och Nääs sochn.

Actoris syskonebarn, född af hans faderssyster Märit och faderssystran Bohles datters i Åsan Britas barn medh Jöns Carllson, och ingen tilstådes mera än brodren [fol. 125r] Nills Carllson, och af dee frånwarande ingen fullmacht hafwer. Elias Mårtenson berättadhe, sin antecessor Jon Olson hafwa een syster, Lissbeta wid namn, som hade barn med sin framledne man widh Kopparbärghet, den han på sitt ythersta, då han gjorde testamentet, ihugkom och belef Wade, at hon eller dhese barn skulle få 15 d. s.m:t. Och om systran eller des barn läfwa, närmare att ärfwa, om något wore, än Jon Gabrielson med sitt anhang, huar emoth actor hade intet at säija.

Enhälligt votum.

Emedan som Jon Gabriellson intet hafwer fullmacht aff sina bröder Jöns och Jonas, icke heller af sina systrar Ingeborgh, Karin och Segrid, at agera medh Elias Mårtenson om arff effter hans hustrus förra man Jon Olufson, iemwäll och icke heller af sine syskonebarn, Chrestiers hustru i Fåker och Nääs sochn, Märit wid namn, och Jöns Carlsons barn i Åsan med Britha, och der hoos befins sahl. Jon Olufson hafft een kiöztlig syster widh Kåpparberget, som hafft, med sin framledne man, barn, som är i hugkommen i hans testamentzskriff, och ähr een ledh närmare at komma till arff, om någhon woro, än Jon Gabrielson medh sina syskon och sysslingar; altså finner rätten skälligt, intet där uti döma för än wist beskedh inkommer, om hustru Lisbetha Olufsdotter eller des barn läfwer. Ähre dee döde kan Jon Gabrielson förese sig med sine syskons och sysslinghars [fol. 125v] fullmacht at agera om prætenderade arff, då definitiv doom skall föllia.

7. Effter venerandi consistori bref till probsten ährewyrdige herr Pädher Langh, de dato Her-nösandh den 24 februarij sidstleden, at på tinget kunde ransakadt blifwa om comministri son i Berg, Samuel widh namn, hafwer fullkombligen samtyckt trolåfning med pijgan Kerstin Gunnarsdatter ifrå Klöfsjö by och sochn utan föräldrarnas trugh och twångh, förekom Samuel Hansson Bröms, och tillfrågades om han icke effter egen begäran och friwillioge behagh är trolåfwadt medh Kerstin Gunnarsdatter? Hwartill han samtyckte, berättandes dhet wara af sin fadher herr Hans Bröms skedt Phillipino Jacobi tijdh förledne åhr 1693, uti hennes faderbroders Oluff Swensons, broderens dragon Jon Gunnarsons och Chrestiern Jöransons i Klöfsjö närwaru.

Kerstin Gunnarsdatter tillspordes i lijka måtto om hon med Samuell friwilliigt är trolåfwadher, och om hon frågadt sin närmaste slächt till råd der om, och hwilken hennes förmyndare är? Resp. att hon effter sin willia blifwit med honom Wallborgmess tijdh 1693 trolåfwadt, och tillförenne warit omtallt at det skulle skiee in på sommaren, men intet den gången, utan fått budh hoos sin huusbonde Essbiörn Olufson genom sin brodher Jon Gunnarson, stadskickadher af h. Hanss at komma till prästegården, men icke till huad ända, och kommande dijth af h. Hans tilfrågader [fol. 126r] om hon will hafwa Samuell till sin man, och med honom trolåfwas, huar till hon säger sig beiakat, och han theslijkes, men intet kunde tänkia någon trolåfning skulle skiee dhen gången, som dåch skiedde uti ofwennembde tree personers närwaru, och sägher sig rådfrågadt sin moderbroder Swän Jönson där om, och fått till swaar, at wäl betänkia sigh, och bedia Gudh om råd, men intet rådfrågat sin faderbrodher Oluff Swenson, efftersom dhet skiedde så hastigt emoth förmodan, sändandes h. Hanss, sedan hon dijth kommit war, effter Oluff Swenson och Chrestiern Jöranson, och med ingendera derom talt, efftersom hon tänckte icke någon trolåfning skulle blij, utan allenast ett handslag, och sedan hafwa tijdh med sina förwanter att rådgiöra, hafwandes ingen förmyndhare, williandes honom medelst hans ostadigheet ingalunda hafwa till man, och begärer at dhet må icke sigh pålagt blifwa.

Samuell föregifwer emellan sig och Kerstin wara aftallt, dhet handslagh skulle allenast skiee, och ingen trolåfning, men af oförstånd dhet för fadhren icke sagt och uppenbarat, undragandes sig aldeles willia medh henne byggia ächtenskap, och dåch icke annat wetta om henne,

än huad ährligit är, men hafde kärlek till henne är släcknadt, så at han intet kan bringa sitt hiertelagh till henne, och först henne gifwit 2 caroliner, som gofwes tilbaka, och hon sedhan öfwertallt dem igentaga, och af sin modher fått en rödh klädeskiortell, som [fol. 126v] henne gafs, och hon tillstår och behålla will, fast än dhet aldrih utur hiertat går, at hon som fader- och moderlöös barn är, blifwit så fixerat och narrat, men lijkwell medh honom icke will byggia ächtenskap.

Huar till comminister herr Hanss Bröms swarade att han den tijden förnam sin son Samuel fattat ächtenskapstankar till Kerstin, och hördt henne icke williog där till wara, och lijkawäll tagit af honom 2 caroliner där på, som skulle wara igenlefwereradhe och åter igentagne, och sedermera een rödh klädeskiortell, som till 1 ½ åhr hördes wara påstådt dem emellan, och kommande heem een affton ifrå Rätan sochn, och widh dhet han war till redz at gå till sängz, kom Jon Gunnarson in, och begiert att ett uthslagh kunde skiee emellan Samuella och sin syster Kerstin, och icke längre stå i owissheet, då han dem förehållit ächtenskapetz beskaffenheet, och tillfrågat om dee sins emellan något ächtenskap bewilliat, och dee där till beiakat, och han yterligare dhem informerarat om ächtenskapsståndet, och at dhet bör skee uthan trugh och twångh, och så wida dee wore ständige däruthinnan, skickadt effter Kerstins faderbrodher Oluf Swenson, och Chrestier Jöranson, huars hustru är Kerstins syskonebarn, då Samuella och Kerstin handsloges at willia byggia ächtenskap, och h. Hanss läste öfwer dem Herrens wälsignelse, wettandhes at kyckioherden skulle widh communicerandet sig dhet committera, och meera giordes intet dhen gången, huartill parterne [fol. 127r] beiakade.

Samuella berättar sigh först in junio 1693 warit till sahl. kyrkioherden h. Johan Drake, och begiärt lysningh, som den sahl. herren här i Bergs kyrkia tree gånger giordt, men ingen gångh uti Klöfsiö, som i sanning befans.

Samuella Bröms påmintes ytherligare uthförligen, at fullborda sin frijwillige begäran och ächtenskapstankar med Kerstin. Men han, som tillförenne, säger och påstår sigh intet hiertelagh till henne hafwa och kunna byggia ächtenskap, och at ingen menniskia rådt sig där ifrå. Oluff Swänson och Chrestier Jöranson berätta, sig seent om afftonon få budh af h. Hanss at komma till honom, som dee och gjorde, då h. Hanss påminte partherne om ächtenskapsståndet, och at han dem intet där till truga will, och at dhet bör skee utan twångh, och efftersom dee där till samtychte och handsloges, läste han öfwer dem Fader vår och Herrans wälsignelse, huar af faderbroderen Oluf Swenson berättar sigh tillförenne intet wettat.

8. Till Kerstin Gunnarsdotters förmyndare förordnades tolffman Nillss Jonson i Klöfsiö, huars hustru är hennes syskonebarn.

9. Peder Jönson ifrå Klöfsiö beswärade sigh öfwer sin brodher Swän Jönson i så måtto, att han kommit till Närke och begärt tillträda fadershemmanet, som landbondhen Oluff Pederson i twenne åhr besuttit, så längie han skulle komma heem, och fått där till låf och tillstånd, [fol. 127v] tillijka medh creaturen och huusgerådzsaker at antaga och derföre göra redho, och under bårtowarandet till 18 åhr (som doch befans wara öfwer 20 åhr) förskingrat ägendomen, så at litet eller inthet där af är at tillgå, och will huarken för dhet fasta heller dhet lösa giöra räkenkap, som dåch begiäres skiee? Resp. att dee wore tree brödher och 4 st. systrar om hemmanet, och Pedher kom till att sitta på fadershemmanet, som skiedde i två åhr, och han sedhan tingadt sigh Oluff Pederson till landbonde, som dhet brukadt i twenne åhr, och brodheren Jöns Jönson deth af honom tagit, och i 4 el. 5 åhr brukadt, under huilken tijdh Swän sägher sig honom tient, warandhes under dhen tijden i Närke, och wäll talt medh Pedher, och sagt dhet Jöns brukar fadershemmanet, dhet han tykte wäll wara, men aldrih dhet af Pedher begiärt, som dee och woro lijka arftagare där till.

Effter Jöns Jönsons dödellige afgang 4 el/er 5 åhr effter tillträdet, antogh han hemmanet, och icke fått meera än två ungnöth och twenne fåhr och några sårpbyttor, och at där war icke

een plogh, och mehra fick Jöns intet af Oluff Pederson, och kan sig Swän påminna at Opmo Erich i Klöfsiö bekom till betalling för Peders skuldh af Oluff Pederson, en koo och en qwiga och en slachtade Oluff om hösten, och mera weeth han intet aff.

Actor sägher sig warit skyldig Opmo Erich allenast en dahl. s.m:t, men Nills Jonson ib:m betygar Erich tilstått sig fått två st. köör i betallingh. Actor påstår att Swän begärt tilträdha hans andehl i hemmannet och lembnade creatur, huar till nekas, och Peder sägher [fol. 128r] Opmo Erich och Swän Olufson dhett hördt och kunna bewittna, men Swän berättar dhett ingen sanningh wara och Erich och Swän äre icke kallade heller tillstädes. Swän bekänner sig hafft een half noth, Peder tilhörigh, huilken Jöns i sina 4 eller 5 åhr brukadt, och een kåpparkietill om 17 eller 18 m:k, som Peder och systran Gunnilla, som dödh är, ärfvt tilhopa, och nekar intet låta honom få sin rättmätighe fodran, så där uti som dhett fasta. Men Peder nekar der till och begärer opskåf till nästa tingh, att Opmo Erich och Swän Olson blifwa afhörde, som honom intet förwägras kunde.

10. Oluff Anderson i Klöfsiö, Jöran Pålson i Skåhlan, Anders Påfwellson i Tåssåsen och Jon Olufson i Byen tilltaltes, för dhett dee förledne winther hyst een förrymbd soldath ifrå Wessmanlandh och ett medhafde quinfolck? Responsio. Oluf Anderson föregifwer sig intet wara hemastadd, uthan på reesan till Kåpparberget, och hans hustru sagt een fremmande karll och qwinfolck om affton begärt huus och fått, och henne icke vidare der om frågat.

Jöran Pålson skall warit till quarn, och om afftonen kommit en karll och ett quinfolk och begärt huus af hans hustru och huus fått, och kommande heem om nattan, sedt fremmande folk där liggia, och frågat sin hustru där om och hon skall swaradt, dhett måtte wara een dragon af detta eller något annat compaignie, som kunnat warit till nybruket på arbethet, och om lögerdagzmorgonen har Jöran stijgit up och gått till Klöfsiö kyrkia [fol. 128v] och intet frågat dem huarifrån dee wore, utan låtit liggia i fredh, beklagandes sitt oförståndh där uthi.

Andhers Pålson i Tåssåsen, att han kom till sig om lögerdagzafftonen och begärt huus, säijandhes sig warit soldath under Wåssmanlandz regemente, och legdt sig uth förledne åhr, och kunde ej längre få der blifwa i fridh och roo, och dy begifwit sig hijt at blifwa dragon, och frågat huarest Nygården war, efftersom han hördt Jon i Nygården will leija för sigh swentienare, och intet frågat effter något pass, utan gått om morgonen till kyrkian och han blifwit qwaar.

Jon Olufson i Byen hafwer den tijden warit till Nârie och sonen till quarn förr än han kommit, och sedhan han war bårtgången heemkommit, som betygades sant wara, och at han är änkling och hafwer en ungh sonahustru, som intet skall kunnat wetta fråga der effter.

Sakens sammanhang oprepades för nembden utförligen och betygade, att Kongl. Majj:ts stränga förbudh är offta publicerat för allmogen, dertill angifne persohner inte kunde neka. Länsman tilspordhes om han hafwer Kongl. Majj:ts förbudh der öfwer, och huad straff som det öfwerträdher, skall wara undergifwen. Resp. at ordres äre om des strängelige förbudh ankommit och offta publicerat wordet, men intet straff determinerat för delinquenten, som befallningsman lærer hafwa. Och såsom dommaren ingen communication hafwer fått, huar effter dömmas bör i dhett måhlet, och befallningzman icke tillstädes är, som kan wijsa där öfwer [fol. 129r] ankombne ordres; altså kan rätten icke mindre göra än af ofwantalldes skiähl låta saken beroo till näste ting, helst och emedhan som Oluff Anderson i Klöfsiö dhen tijdhen icke warit hemma, icke heller Jon Olufson i Byen, och Olufs hustru och Johns sonahustru, som böre lagligen afhöras, intet tillstädes äre.

11. Jöns Essbiörnsons i Klöfsiö beswähr emoth comministrum h. Hanss Bröms om ett sådt åkerstycke a:o 1693 på fordom Jon Swänssons hemman ib:m, som h. Hanss några åhr brukadt, och Jöns fått immission oppå, blef så componerat och förlijckt, att Jöns Essbiörson skall af där af faldne korn, som sequestrerat warit och är, gifwa, så för arwodet som för kornet, och dhett han på 1693 åhrs ränta till dragon Jon Gunnarson utgifwit, tree tunnor korn skiöflat och strukit

måhl, och där med derutinnan wara åthskillde, förbehållandes h. Hanss sig å näste laga ting utföra sin förmente præntension på halfwa Jon Swensons heller Gunnar Swensons hemman, som honom eij förwägras kan.

12. Fordom capitens Michael Erson Plantingz skattehemman i Bergsbyen af tuå tunlandh, som kyrkioherden h. Johan Drake sig tilhandlat den 15 aprilis 1693, upbödz andre gången, Kongl. Maj:tt och cronan till lösn om ingen aff bördemännen dhet klandra i lagh och rätten tijdh.

13. Mårten Jönson i Wigge läth tredie gången opbiuda sitt [fol. 129v] gjorde accord med sin son Jöran Mårtenson om hemmanetz inbördande för 200 dahl. s.m:t och testamenterade löösören effter des dödedagar at bekomma.

14. Efterskrefne håldne husesyner in maio sidstledhen under h. capiteins welb. Michael Plantingz compaignie företogz och iembfördes medh Kongl. Maj:ts 1681 åhrs husesyhnorsordning, och afdömbdes som föllier, nembl.

Feltwäbells bostelle.

Carll Jönsons hemman i Österåsen och Bergs sochn à 2 ½ tunlandh, huar af halfparten är crone, som Jöns Carlson brukar.

Hwardagzstufwan wäster i gården 8 ½ aln i quadrat med ferdigt innanrede, och felas twenne spioldh i beggie rökgångerne, som kiöpas à 24 öre.

5 st. ståckar på närre långwäggen moth källaren skadde af mullan till hälfften och kunna conserveras med flathtëlliande och brädslående

medh näfwer emellan för mullan, som pröfwes kunna skiee medh

1: 16: –

Taakweden till 1/4 odugl. som dijth lägges för och medh

– : 12: 12

Stufwan geent emoth hwardagzstufwan à 8 ½ ahl i quadrat och för-

stufwan emellan, fehlas stälpen i spijselln som kiöpes för 12 öre. Sielfwa

wäggjarne behåldne, men röstet dels af gamla stufwan, och een kubb

i stackusta laget, som kan skarffas och lagas medh

– : 1: –

Taklet är dugeligt och allenast dräppachtigt kring ugnen, som kan

bothas medh

– : 1: –

Mellancammarens taak dräpplöst.

[fol. 130r]

Gammalt låfft wäster i gården medh ett rum under och ett öfwer, och

uthskått öfwer porten. Nederste syllorne förruttnade, och täckian sampt

takwedhen på södre sijdan odugelig, som bör repareras i anseende till

feltwebels qwartehr, och kan taket conserveras medh ny täckia och

takwedh, och en godh tijdh stå, medh och för

1: 16: –

Stålpherberget söder om gården 5 ahl. långt 4 ½ aln bredt medh

uthskått öfwer dören, är af nyo upsatt och ferdigt.

Gambla wisterhuuset öster i gården warit gammalt, huilket åboen

nederrijfwit, och ett nytt i ställe will opsättia, huar å redan påbegynt

är 6 hwarf, och under timbrandet är, och alla materialier tilredz, och

förmenes allareda wara färdigt giordt, och des uthan wisterhuus,

sådes- och miöhlbod hafwer, dy gåes dhet förbij.

Wedhlijdret fins dugelligit.

Redskapshuset emellan kornladan dito.

Hembl. huset dito.

En kornlada södher i gården 11 ahl. lång 8 ahl. bredh, 2:ne gålff och

een loa, är duglig till wäggjar och taak, dåch är närre syllan in på

gårdhen dels förruttnat, men knutarne behållne, och kan altså

bewaras med näfwer och godh tällning utanpå för Stallen är ny, wäster i gården 8 ahl. lång 6 ahl. bredh à 3 hästrum med ferdigt innanrede, och dör med des jern.	— : 8: —
Fähuset södher om gårdhen, 14 ahl. långt 12 ahl. bredt à 15 båstrum in alles och fårekittan å nyo upsatt och wäl behållit och ferdigt in alles enär dyngstahn fodras medh	— : 20: —
Swijnhuset intyges wara ferdigt och förgiätit widh husesynen. [fol. 130v]	
Källaren norr om gården medh foderbodan där ofwanpå, godh muhr och botn, till väggiar och taak dugelig.	
Halfwa badstugan som tillförenne medh grannen Carll Hanson 5 ½ aln lång 6 ahl. bredh medh lafwa och ugn dugellig och brukelligh. Åkeren som af ålder warit yppen, är i godt och fult bruk, dåch till tree mällingar i lägde, som warit åker tilförenne, och af åboenden så många mällingar på annat ställe oprestat och optagit, som kan swara der emoth.	
Humblegården af 30 stänger nyss anlagd, och bör wäl uthwidgas till 200 stenger, men widh gården är ingen lägenheet därtill. Icke desto mindre åligger honom uthsee någon tienlig ort, och innan näst skeende syhn pröfwa.	
Ångiarne äre afrödde och höladurne förbettrade.	
Dugellig gårdzlegårdh 237 fambnar.	
Half dito dugellig 153 fambnar à 1/2 öre	2: 12: 12
Fäbostellet wid Skahlberget med dugelige huus och gerdzlegårdar.	8: 6: 12

Ofwanståendhe fehlachtigheet dömmes åboen innewarande åhr fullgiöra, eller ehrsättia med penningar och likkawell wara bekymbrat at dhet blifwer fullgiort.

15. Förarens bostelle.

Boo Larsons hemman i Brönilshögen och Räthan sochn à 2 tunlandh crone, öde 1677 till och medh 1680, uptagit af Nillss Uhnson emoth tree åhrs friheet, nembl. 1681, 1682 och 1683, huilken dhet lembnat till Johan Jönson i Högen, som dhet nu brukar och åboor.

Hwardagzstufwan öster i gården 10 ahl. lång 8 ¾ ahl. bredh, [fol. 131r] är till innanrede, wäggjar och taak dugeligh, och allenast 5 st. ruthor å fönstren söndrige à 1 öre	— : 5: —
---	----------

Stufwan wäster på gårdhen 8 ¾ ahl. långh 7 ¾ ahl. bredh är till innandöme, wäggjar och taak dugelig.

En giäststufwa påbegynt à 8 ahl långh 8 ½ aln bredh, och ett huarf allenast timbradt, och dhet öfriga ligger inwid gårdhen, föruthan dhet som requireres till taket, och kan göras ferdigh, och intet æstimeres, emedan som des utan twenne stufwor på 2 tunlandh äre ferdige.

Förstufwan är och reparerat med taak och behåldne wäggjar.

Låfftsbyggningen wäster i gården med ett under- och twenne öfwerrum, som brukas till wisterhuus, sädes- och miöhlbodh, är till taak och wäggjar behållen, tree dörar medh gångiern och twenne dito med låås, och å den ena felas låset, som bör effter Kongl. husesynsordningens 29 § skaffas för

— : 12: —

Kornladan söder i gårdhen 9 ¾ ahl. lång och dito bredh inom knuthar med ett gålff och een loa, är gammall och begynner förfalla, warandes

nederste syllan in på gården sampt på östre wäggen tillijka med 3:ne ståckar förruttnade, som pröfwes intet kunna göras dugellig medh mindre dhen nederhafwes, och med halfft nytt timber och annat förbättras, som kan komma at kåsta 7: - : -

Twenne små stallar, dhen ena à 3 och den andra à ett hästrum, med höskulla öfwer, alt dugelligit.

Dugellig badstuga öster om gårdhen medh god ugn, dugellig till wäggjar och taak.

Hembl. huset dugel. och wedljdrret dito.

Dugel. fähuus 12 ahl. långt 9 ½ ahl. bredt à 14 båsar. [fol. 131v]

Fåhrhuset är nytt och dugelligit swijnhuus.

Twenne dugel. foderbodas widh fähuset.

En foderbodh öster i gårdhen dugellig, där under een källare är medh godh muhr och träbåtn etz.

Åkeren befinnes i godt och fult bruk 18 melingar och ingen lägenheet den wijdhare at utwidga, medelst stehnrösor, som i malingstahlet äre inräknade.

Humblegården af 100 stänger bör effter förordningen uthwidgas till 200 stenger, och kan kåsta 1: 28: -

Dugellig gärdzlegård 116 fambnar och half dugl. dito 2: 15: 12

159 fambnar à 1/2 öre 5: 6: -

Odugelig gerdzlegård 166 fambnar

Twenne höladur finnas till hemmanetz äng som ej meera af ålder warit, huilcka äre förfallne och böre å nyo upsättias huardera à 1 d. 2: - : -

Ängiarne effter handen uprödde, och ingen skogh till mehns och skada. 14: 2: 12

Närskrefne feelachtigheet dömmes innom åhretz förlåpp fulgiöras wid laga botum tilgiörande.

16. Andra corporalens bostelle.

Jon Erichsons hemman i Rätans by och dito sochn af 1 ⅔ tunland crone, öde legat 1675 till och medh 1678, uptagit af Halfwar Jönson på 1679 och 1680 åhrs friheet, och af honom brukas. Hwardagzstufwan 9 ¾ ahl. i quadrat wäster i gårdhen, är till wäggjar och taak sampt sielfwa innanrede duglig.

Giäststufwan af lijka längd och bredd med hwardagzstufwan, [fol. 132r] är medh ferdig spisell och des tilbehör, enär några stehnar på muhrstången fästas med lehr, sampt annat innanrede dugligt.

Wäggbandståckarne med sparrarne sampt täckia och takwedhen dels förruttnade; altså måste taket forderligast aftagas, nya wäggbanståckar, täckia, sparrar, granbark, måssa, näfwer och taakwedh, göras medh och för 8: - : -

Afbalkadhe cammaren emellan beggie stufworne emoth förstufwan 5 ahl. lång 4 ¼ aln bredh utan skårsstehn, som intet brukeligit är, ej heller uti een så lijten nödig, och kan icke på 1 ⅔ tunlandh där med graveras.

Låfftsbyggningen öster i gårdhen à tree rum öfwer och ett undher.

Twenne öfwerbodherne brukas till wisterhuus, sädes- och miöhlbodh, och underbodhan till foderbod där undher. Källaren är medh duglig muhr och båtn som intet tages i consideration, så wida Kongl. husesynsordningen intet nämbner kiällaren. Slijorne medh täckian på

nårre sijdan ruttnadt i kanterne, sampt dråpskijdan på millerste öfwerbodan uppå södra knuten tree knutar utsqwälte och kunna brädslåes, huilcket alt æstimeres kunna skee för 2: - : -
Dugeligit wedlijdher sampt hembl. huset dito.
Redskapshuset är under dhet tredie öfwerummet på låfftsbyggningen.
Twenne st. stallar, dhen ena 5 ½ aln i quadrat och den andra 7 ahl. lång 5 ¼ aln bredh à 3 à 4 hästrum ferdige och dugelige med höskulla på huardera.
Kornladhun wäster i gårdhen 11 ½ aln långh 10 ½ aln bredh med twenne gålff och en loa är nys oprättat och till wäggjar och taak behållen. [fol. 132v]
Fåhuset norr om gården 11 ahl. långt 9 ¼ aln bredt à 14 båsar, dugelig in alles.
Swijnhuset opbygges medh 1: - : -
Badstugan wäster om gårdhen medh duglig ugn, tak och wäggjar, och bör lafwan lagas och tillökas med een tählning - : 16: -
Twenne foderbodhar duglige.
Åkeren 13 mällinger i godt bruuk, wähl giödd och af åldher intet större warit, och des utan een mäling i fåbodherne.
Humblegården widh fåbodarne allenast à 10 stänger, nyss anlagd, och intyges offta i byhn warit begynt, men ingen humbla blifwit.
Icke desto mindhre måtte än wijdare försökias.
Ångiarne äro af dhen belägenheet at dee eij skogwäxa och felas i Nyslåttängie een hólada för 1: - : -
Dugelig gärdzlegårdh 160 fambnar
Half dugellig dito 40 famb. à 1/2 öre - : 20: -
Odugelligh 55 fambnar à 1 öre 1: 23: -
14: 27: -

Åboen dömmes innewarande åhr 1694 byggia och reparera huad som felas på låfftsbyggningen, badstugan, swijnhuset och gärdzlegårdarne, men med stufwans reparation gifwes dilation till nästkommande wår, efftersom hemmannet är litet, och han een godh stufwa hafwer.

17. Siette corporals bostelle.

Otte Olufsons hemman i Österåsen och Bergs sochn à 2 ½ tunland crone, öde leghat 1663 till och med 1678. [fol. 133r] Uptagit af honom emoth 1679, 1680, 1681, 1682 och 1683 åhrs friheet, som dhet brukadt till 1688, då han medh twenne sina söner till Nàrie afrymbde, och sedhan är dhet brukadt till 1688, dragon Måns Lindbergh, Mattes Dahl och Oluff Pederson i Qwarnsiö till 1691 inclusivè, och af finnen Henrich Pålson antagit 1692, och det än häfdar och brukar.

Huardagzstufwan norr på gårdhen 8 ahl. lång 9 ahl. bredh innom knutar.
Skårssteen med twenne röökgångar, och felas twenne spield och jernstålpen och ett fönster af åboen dijthsatt. Nederste syllan in på gården och dito på nårra twärwäggen ruttnade undher och taket odugelligit, och æstimeres kunna med 2:ne spieldh, syllornes bewarande med nåfwer och fastgård, och taketz reparerande göras duglig och ferdig medh 6: 16: -
Cammaren der hoos med båtn och taak för 1: 16: -
Giäststufwan der hoos upsatt af dragon Måns Lindbergh och Mattes Dahl, af Otte Olufsons heemförde smått och elacht timber, pröfwes oduglig till stufwa och taket dråppachtigt, oduglig dör och skårssteen, och felas bordh, bänkiar, och altså bör een ny opsättias med enkell spisell och allt innanrede för 20: - : -

En gammal bodh väster i gårdhen 6 ahl. lång 6 $\frac{3}{4}$ ahl. bredh medh båtn öfwer och brukas till wisterhuus och miöhlbodh. Underste syllan in på gården och syllan medh twenne stäckar på wästre wäggen förruttnade, sampt odugelligit taak, kan ej repareras medh mindre deth nedertages och undertimbras tillijka med nytt taak för	5: – : –
[fol. 133v]	
Hembl. huusdöran felas, som giöres tillijka med jernen för Wedlijdretz taak halft dugl., måtte förbättras.	– : 8: –
Badstufwan med god ugn och dugellig lafwa.	
Redskapshuset opsättes för	1: 16: –
Stallen är odugl. och en ny med skulla opsätties med	8: – : –
Fähuset odugl., huar till timber till ett nytt är heemfördt och dhet gamla sedhan uthrifwit, och ett nytt är undher timbrande, och æstimeres med alt tilbehör komma at kåsta	16: – : –
Swijnhuset är af nyo opsatt och ferdigt.	
Kornladan södher i gårdhen 10 ahl. lång 8 ahl. bred med 2:ne gälff, och loan är håhlig och oferdig, och wäggiarne mycket gamla, däch taket dråplöst, och skattas oduglig, och dy bör een å nyo opsättias, som pröfwes kunna skeep med	12: – : –
Foderboden geent emoth fähuset med dugl. wäggiar och halfwa taket odugel. som repareras för	– : 20: –
Åkeren är till 16 mällingar i godt bruk och befinns tillförenne warit åker till 6 $\frac{1}{2}$ maling som ligger i lägde och åboen Hindrich Pålson opbruttit och uprestat 3 malingar af obruttit landh, och felas ännu 3 $\frac{1}{2}$ maling som måtte opbrukas och rättelligen häfdas å 1 $\frac{1}{2}$ d.	5: 8: –
Laghgill gerdzlegård 198 famnar	
Halfduglig dito 148 famnar å $\frac{1}{2}$ öre	2: 10: –
Öster och Wäster Mörängiet måste rydias för	4: – : –
Höladurne 4 st. odugl. nembl. i Wästermörängiet, en lada opbygges medh	1: 16: –
Östermörängiet een dito	1: – : –
Siuhlwijksängies ladan opbygges	1: – : –
Siöängetz ladan medh	<u>1: 16: –</u>
	87: 30: –

Oluff Anderson i Åsan och Pål Jonson i Ältnähs [fol. 134r] hafwa caverat för Otte Olufson, som hemmannet på friheet optogh och afrymbde, och bäggie löfftesmännen äre dödhe, och dheras barn besittia hemmannen, och på cronehemmannet 1692 skaffat Henrich Pålson, som skall låfwadt dhet alldelles oprätta, som och skall godh begynnelse giordt, och folkhielp och medell där till kan hafwa, allenast han kunde få några åhr der till, som i häradrättens macht intet står, och derföre dömmet Oluff Andersons och Pål Jonsons arfwinghar utan längre drögzmåhl medelst föräldrarnas löffte och borgen fullgiöra ofwanstående feelachtigheet af 87 d:r 30 öre s.m:t.

Ting den 20–23 oktober 1694

Källa: Svea hovrätt, Advokatfiskalens arkiv (Jämtlands län), vol. E XI e:3817, fol. 346r–354v, RA. Komplettering från Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv, vol. A I:15a, fol. 269r–276r, ÖLA.

Anno 1694 den 20, 22 och 23 october höltz laga ting medh allmogen af Bärgez tinglagh, närwarande befallningzmann welbetrodd Lorens Backman och
nämnden.

Jon Erson i Wattuwijken	Jöns Jonson i Röröön
Nills Jonson i Klöfsjö	Peder Isachson i Skucku
Erich Hanson i Tosåsen	Anders Olson i Bergzbyen
Sunwijs Erson i Räthan	Jon Olufson i Rätan
Jon Jöranson i Bergzbyen	Jöns Esbiörnson i Wigge
Erich Månson i Norderhögen	Oluff Swånson i Quissle

1. Dato uplästes Kongl. Majj:ts förr specificerade placater.

2. Illa bebygde hemmans åboer under

H. capiten Carl Rutenkrantz compagnie.

Bergzs sochn. Wigge, Chrestopher Jonson tredie gången förmant. Jöns Anderson ib:m dito. Nygårdhen, Swän Anderson dito. Bergzbyen, Jöran Steenson dito. Wigge, Lars Jonson och Oluff Olufson ib:m och Larss Larson i Mo anmantas förste gången.

H. capiten Plantingz.

Feltwebells bostelle Österåsan, Jöns Carlson 1/2 skatte, 1/2 crone, är tree gånger förmant, dy opbiudes skatträttigheeten förste gången Kongl. Majj:tt och cronan till säkerheet.

Ziergeantens tildelningzbondhe Peder Olufson, crone, i Wästeråsan, är tillförenne tree gånger förmant.

Förarens dito Peder Johanson i Hallen, skatte. Skatträttigheeten opbiudes förste gången. [fol. 346v]

Rätan sochn och by, Peder Siuhlson crone, mågen Mattz Pålson berättas wara flijtigh. Hwijtwattne, Nills Jonson 1/3 skatte, 2/3 crone. Skatträttigheeten opbiudes förste gången. Förare bostelle Brynnelshögen, Johan Jönson, crone, ähr synt och dömbdt a:o 1694.

2:dra corporalens dito. Halfwar Jonson, crone. Sammalledes bönderne i Gahlhammar förmantes fulgöra sin skyldigheet eller ehrsättia med penningar effter afsagde domar, och bör nästkommande sommar besees och liquidera huru dee domen hafwa fullgiordt.

3. Oloff Swenson i Qwissle, på sina grannars wägnar, kärade till Jöns Essbiörnson i Wigge om några lägder och äng som han uti deras bydzägor innehafwer, och dee begära under bohlbyen igen? Resp. att dheth är i uhrminnes tijdher kommit ifrå Quissle, och lensman Halfwar Jonson berättar, dheth i cronones jordebook skattlagdt wara under Jöns Essbiörsons hemman i Wigge, effter ett gamalt extract af *gamla* jordeboken, att Quissle och Hindersgården under Jöns Jonson i Wigge är afradzlagd för 14 öre som widt öfwergårdhen taxa som andra af lijka tunlandh hafwa, wijsandhes med *gammalt* pergamentsbreeff MCD nonagesimo septimo [år 1497], at halfwa Qwissle war såldt till Anders Jonson i Mattnäs. Sedhan ett breeff af den 10 januarij 1596 att Peder Gunmundson i Mattnäs sålde till Jon Jörgeson i Wigge all sin arfsrättigheet i Quissle, och at dee wore bäggie odellsmän till Quissle, hafwandes och fleera och gamblare breeff om Quissleägornes sälliandhe och förpantande, huilka är extraherade. [fol. 347r]

Enhälligt votum.

Såsom Qwissleboernes prætererade äghor ifrå Jönss Esbiörnsons hemman i Wigge af uhrminnes tijdher äre kombne ifrå Quissle till Mattnäs, som gamble bref innehålla och utwijsa, och sedhan till Jöns Esbiörnsons i Wigge, där undher dee skolla effter ett gamalt afradzextract

wara skatt- och afradzlagde, huilket icke kan gifwas full witzord; altså finner rätten skälligt, intet där uti dömna, förr än wissheeten der om kan af äldste jordeböckerne ehrrafas.

4. Jon Gabrielsons anhängige saak på sine syskons wegnar emoth Elias Mårthenson i Skucku, om hans hustrus förra mans Jon Olufsons testamente till henne, företogz, och frågadhes om beskedh är skaffat, at hustru Elissbetha eller dhes barn ähr död. Huar till Jon Gabrielson swarade, sig ingen wissheet där om hafwa fått, och will i winther förfoga sigh till Silliesdalarne och Kopparbärgen, där dee hafwa wistat, och skaffa wiss attest om dee läfwa eller intet. Huarföre beroor action till nästa laga tingh.

5. Drängen Oluff Olufson käradhe till Påhl Nillson i Moo om 6 mark silf:m:t som han hade mäst i danskt mynt och några slantar utur sitt skrijn som stått i huusbondens Jon Jönsons bodh, och een slant som war å ena sijdhan af beck swart, igenkändt hoos Påhl, som i samma gård boor, uti hans fönster, och sagt sig dhen fått af föraren Oluff Linqwist som och i samma gårdh logerer? Resp. att föraren Oluff Linqwist affton förr än drängen kom in i hans stufwa, köpt een kanna miölk, och gifwit [fol. 347v] uth een kapparslant, som å ena sijdhan war swart, dhen han lagdt i fönstret, därest Oluff honom såg liggia, och sadhe sin wara.

Huar till föraren nekadhe, och sade sig till camperingen köpa af Påhl smöör och annat för två femöres stycken, och där på resterade en öre s.m:t eller en slant, för huilken han och en kanna miölk bekom om afftonen, förr än han reste till camperingen, men den gången icke någon slant af sig bekom.

Påhl påstår sig af föraren den gången fått slanten, och dagen förr för 3 m:k smöör 5 öres stycke och 2 öres stycke och een slant, och sedan 2 öres stycke och een slant, men föraren föregifwer honom fått twenne femörsstycken och der på resterade en slant och skulle gifwa 3 öre s.m:t för smöörmarkan.

Jon Jönson berättar, drängen hafwa 3 ½ ort s.m:t, mäst i danske penningar förwaradhe i bodhan, och kommande heem utur skogen, dem saknadht och sig beklagat, och gått till Påhl at och så beklaga sigh, och då blifwit warse slanten liggia i fönstret, och der medh kommit tillbaka och warit gladh, at han fått een sin slant igen. Item at föraren bekändt, dhet Påhl af sig een tiäruslant fått, hwar till han nekar, och håller dhen för en tyff som sig dhet tillägger, till dhes han dhet bewijser.

Påhl, at han tilstått om slanten, enär han af Oluff Swänson blifwit stämbd, men Oluff Swenson berättar, honom intet meera swarat, än dhet skall blifwa färdigt på tinget, och huarken nekadt eller samtycht till slanten. Samma slant hafwer actor fått af Anders Olufson i Wigge för tobaak han ifrå Närje haft, som bekänner sig i Röroos af sin [fol. 348r] huusbonde på lönen fått två skålpund. Påhl Nilson berättar sig wara hemma två dagar i den weckan, och Jon Jönsson med sin hustru, och föraren hela weckan, det Jon Jönson och berättar, och där hoos, at pijgorne hade och ib:m sin kista, och at låset war frestat och bruttit, men intet dhet upfått. Actor, at hans kistlåås war uphafft men intet igenlest. Anders Olufson skall sagt honom af sig slanten fått.

Enhälligt votum, att Anders Olson bör förhöras om slanten.

Såsom drängen Oluff Oluffson intet hafwer fullleligen bewijst tagne slant hoos Påhl Nilson wara sin, och många huar annan kunna wara lijka. Och ehuruwäll rätten effter sin skyldigheet, gärna wellat saken afdömna, så låter dhet dåch sigh icke dhenne gången göra, för dhet Anders Olufson i Wigge som hethes hafwa låthit drängen tiäruslanten få, icke är tillstädes, utan måtte beroo till näste laga tingh.

6. Peder Jönsons action medh broderen Swän Jönson i Klöfsjö om någon arff företogz, och betygat Erich Jonson Opmo sig fått af Oluff Peerson på Peder Jönsons skuld en koo och een qwijga, och Peder berättar som förr, af honom icke meera länt än en dahl. s.m:t heller lillplåth. Erich Jonson och Swän Olufson berätta, sig see Swän talla med Pedher i Närje 1680 el:r 1681,

men intet hördt om huad, och fast mindre om något hemmans bruk. Swän Jönson uthlåter sig kunna medh trygg edh betyga, sig af hans ägendom ej meera emothtagit än två ungnöth [fol. 348v] och två fåår, och een half gamall noth, och några sårpbyttor, huar medh actor läth sigh till vidare nöija.

Till at förekomma all oenigheet, wille Swän gifwa honom för dess 1/3 i dhet fasta 20 r.d:r eller 30 d. s.m:t, och emothtagne 2:ne ungnöth och två st. fåår lefwerera, heller effter gode mäns wärdering betallat, efftersom han, medelst twenne systrars uthlösningh och sytning och sin egen broders rätt äger 2/3 af dhet fasta, som är i 2 tunlandh jordh, huar med Peder intet wille låta sig benöija, och betygades Peder wara mycket oroligh och trätosam med banskap och olåth, och Swän föga bättre, at Gudh och huar rättsinnig menniskia drager sky och misshag till dheras otillbörlighe läfwerne, och där Peder skulle längre där blifwa i gården skulle skattebonden blifwe förderfwat och komma af sig, och derföre beslötz till fölliande doom.

Såsom Peder Jönson intet kan öfwerbewijsa sinom brodher Swän Jönson hafwa emothtagit all des lembnade boskap på hemmannet, utan han dem widh sin afreesa till Nârie förtrodt sin landbondhe Oluff Pederson, som där af till Erich Jonson Opmo till Peders skuldz betallning lefwererat een koo och en qwijga, som Erich tillstår.

Effter Oluff Peerson antogh broderen Jöns Jonson hemmannet, och under den tijdhen tiente Swän Jönson honom, och annorstädes, och enär han genom dödhen afgick, måtte han hemmannet till brukz taga, elliest hade dhet blifwit skattwrak, och påstår sig af Peders boskap intet meera fått än twenne ungnöth och två st. fåår, och mera kan Pedher honom ej bewijsa handfångit [fol. 349r] hafwa, och för fredh och sämia skuldh tilbiudher Swän gifwa Peder för hans 2/3 tunlandh i hemmannet 20 r.d:r eller 30 dahl. s.m:t och restituera emothtagne ungnöth och två st. fåår, eller dhem med penninghar effter gode mäns wärdering betalla, huilket rätten, lijk-mätigt Kongl. Maj:tz resolution gifwen samptel. allmogen på richsdagen 1680 och des 30 § och Kongl. Maj:ts placat huru skattehemmannen skola brukas a:o 1684 bijfaller, och i krafft och underdånigst föllie där af, dömmet Peder Jönson, som mindre rätt hafwer, at wara skyldig låta sig utlösa medh 30 d. s.m:t, som ähr högre än landzsens gemene markgång och wärderingh, och sedhan intet där hafwa beställa, helst och emedhan som hemmannet intet kan tåhla mera än ordinarie bonden och dragon eller swântienaren, och der till medh låta Peder Jönson igenbekomma emothtagne två ungnöth och två st. fåår, eller effter mätismanna ordom dem medh penningar betalla, förståendes, att där han kan bewijsa honom meera upburit och emothtagit än bekänt och bewijst är, honom derföre lagföra, om han skulle icke willia sig där uti sielff rätta.

7. Hustru Karin Olufsdåtter, Oluff Jonsons änkia i Gahlhammar, beswärade sigh öfwer dragon Jöns Larson Beckman, för dhet han af hennes man för 6 eller 7 åhr sedhan tagit een bössa, at låta Oluff Smedh i Yterberg uti Swegh sochn och Herredahlen oplaga, som intet dijth kommit, och altså intet igenfått? Resp. att han ingen [fol. 349v] bössa af honom tagit, och at han henne sielff dijth bracht, huar till nekas, utan en gångh dijt warit och der effter frågadt fåfengt, och fått wetta at Jöns sin brodher Måns Larson den lefwererat, at skaffa till smedhen, dhet han intet giordt.

Måns är soldath i Ytherhogdahl och Helsingeland. Erich Larson i Gahlhammar berättar, sig här på kyrkwallen höra, sahl. Oluff Jonson kräfia Jöns för bössan, och fått till swaar, at han skaffat bössan ährligen ifrån sigh och intet nämbdt till huem. Pedher Isachson i Skucku betygar Oluff Jonson offta säija, dhet Jöns tagit bössan at föra till smedhen, och han till sin broder Måns, som den bårtsatt i pant för två skålpund toback, men war wårdh tree dahl. s.m:t, huar till Jöns nekar, och sägher sig ingen bössa emothtagit, utan Oluff Jonson sielf henne dijth fördt. Men Erich Larson berättar, Måns lembna henne hoos smedhen och dhen igenlöst, och brukadt två åhr, och sedhan förpantat för två skålpund tobak. Peder Zachrison i Gahlhammar berättar Oluff Jonson säija dhet Jöns tagit bössan at föran till smedhen, och smedhen sagt dhet Jöns broder

Måns tagit igen bössan, och utsatt hoos Mårthen i Kåhlsätter för två skålpund tobak, och han till Jon i Reemen för samma wårdhe och han till Oluff Swänson, och han såldh i Närje.

Jon Påhlson ib:m betygar, Jönss Larson taga bössan af Oloff Jonson, at låta förferdigha, och Oluff skulle till sig lösa hans utsatte myssa hoos Jöns Kiehlson i Bergzwijsen, dheth han giordhe, huilken Oluff hade med sig om winteren till Helsinglandh och honom tillställte, och widh åkerkombsten skulle Jöns skaffa honom bössan [fol. 350r] från smeden, och huad arbetslönen wore meera än myssans lössn, skulle han betalla, men Jöns war icke hemma. Jöns säger sigh betallt Oloff Jonson för myssans lösn. Dragon Jönss Larson utlåfwade omsijder wilia betalla bössan med siu dahl. kopp:rm:t och dheth till S:t Thomæ nästkommande, och sökia sin broder Månss om bössan, huar med hustru Karin war nögd, och däröfwer handsloges.

8. Jöns Biörnson prætenderer sin moderfadhers Anders Olufsons rättigheet och odall i halfwa Norderhögen, huars halfpart han af sinom broder Pedher Olufson till sig löst för 20 r.d:r effter tingzbewijs den 16 september anno 1634. Här iempte upwijste Oluff Anderson i Klöfsjö en sytningzskriff sine dato och åhrtahl, att Anders Olufson för sin fattigdom och skröpligheet skull antagit Anders Jönson till sin sytningzman, och bebrefwadt sitt halfwa hemman i Norderhögen, nembligen östre gården, och på Bergz laga tingh är samma skriff insinuerat den 4 novemb. a:o 1669, och remitterat Anders Jönsons änkia, hustru Ingrid Olufsdätter, till länss- och tålffmän at hielpa henne, och at dee andra creditorerne kunde så wähl som hon brista. Huar till berättes intet wara giordt.

Anders Jönson berättes icke längie läfwadt effter Anders Olufson, och hustru Ingridh där allenast ett åhr sedan suttit, och effter henne kom Jon Halfwarson, som effter liquidation betallt till creditorerne 30 r.d:r à 6 öre s.m:t, och på 1692 åhrs hösteting dheth fodrade af där nu warande åbo Erich Månson, huar om då undersöktes [fol. 350v] och befans 2/3 wara opfördh för skatte och 1/3 för crone, och Jon Halfwarson för fattigdom begifwit sigh där ifrå an:o 1677.

På wästre halfwa gården såth Oluff Erson een tijdh, och sedan hoos swågeren Peder Hällsing, som dödde, och Jon Halfwarson hafft 1676 höslagh på wästre dehlen, som berättes och förmenes wara alt chrone, och skola tree bröder där bodt, och hafft huar sin gård, och en af dem rymdt till Närje, och så 1/3 blifwit crone, som förmenes.

Aff 1692 åhrs ransakning är at see, at Oluff Jonson brukadt dheth 1678 för gräasgiöld, och lefwererat 7 d. 9 öre s.m:t, och Erich Månson fått två åhrs friheet så på östre halfwa gården, som i bruk war, som å den wästra, som igenlagd war, och skall wara modererat uti friheetzbrefwet at 1/3 skulle räknas för crone, efftersom ena parten legat längie i fast lin och lägde, och icke kunnat på två åhrs friheet upbrukas; altså förblifwer rätten med 1692 åhrs interlocutorie dom, intet kunna definitivè där i döma förr än Erich Månsons bekomne friheetzbref på hela Norderhögen 1679 och 1680 blifwer upwijst.

9. Dato förekommo dragonerne Jon Gabrielson, Jöns Gabrelson, Jonas Gabrielson och Nills Gabrielson, och bekiende sig wara förlijkte med Elias Mårtenson i Skucku om giorde præntension på odallsrätten af sahl. Jon Olufsons heman i Skucku med 20 dahl. s.m:t, med förbehåld om sielfwa arfsrätten om hustru Lisbeta Olufsdätter och des barn äre genom döden afgångne, huar medh Elias Mårtenson war nögder, oachtadt at laga fasta förlengst der på åhr gifwit, och lefwererade besagde 20 dahl. s.m:t inför rätten. [fol. 351r]

10. Capiten welb. Michael Plantingh tilltalte dragon Halfwar Fiellström medelst hafwande commission om pärlefiskerijet, för dheth han skall förledne wåras och sommar, som tillförene sökt effter pärlor, och förra åhren altijdh några funnit och lefwererat, men detta inga, och dy förmenes han dem hafwa updragit och såldt till Stäckholms köpman Anders Kellman, som i skördeanden warit hoos Sallomon Pederson i Qwarnsjö, och skickadt Salomon till Klöfsjö effter Halfwar, och afftallt med dragon Anders Lustigh, at han intet skulle säija för någon hwart

Sallomon togh wägen, och Halfwar dijth kommit, och effter något tahl med Källman, gått tillbaka åth Klöfsiö, och förledne winther af honom fått sex skålp:d toback till försträchning, twifwels utan på pärlor?

Huar till swarades, Sallomon Pederson, att köpman bedit honom rida till Klöfsiö effter Halfwar at få sin betallning för bångade toback, dhethan giordhe, och elliest tänkt dijth gå at kiöpa öhl och bränwijn åt honom. Halfwar sade sig förledne winter få af honom sex små rullar toback om 9 skålpund, at skaffa dherföre 10 *pund* toma pärleskahl, och tillijka medh bonden Hanss Olufson i Backen warit åstadh dhethan sambla, och Källman legdt tålfman Nills Jonson at föra heem finnande skahl, men funnit allenast till 2 *pund*. Nills Jonson berättar, köpman lejja honom med sin häst at föllia dhethan och föra skalan, det han sägher sig giordt, och fått betallning derföre. Dragon Lustig berättar, köpman till sig säija, dhethan intet skulle för någon säija, at Sallomon rest effter Halfwar, och at han sagt till Sallomon, där han intet skulle träffa honom i [fol. 351v] Klöfsiö, resa till Wembdahlen, och Lustig altså gått på ordinancen och intet råkad Halfwar.

Halfwar föregifwer sig förledne sommar intet sökt effter pärlor, uthan hoos en och annan arbethat, som han tykt bättre förslå. Item at han war till Quarnsiö, och blef krefder för tobaket, och hade intet at betalta medh, och frågat om han icke wille hafwa betingade skahl, och han swaradt, sig dhethan ej wist wetta och skulle i winther komma hijth. Carll Hanson i Åsan berättar, Källman hoos sig wara i fram- och återresan, och intet frågadt effter pärlor och klagat sig wara opassligh och elliest ärnat resa in i landhet. Halfwar itererar, sig detta åhr intet sökt effter pärlor, och der till med har så stoor flodh och högt watn warit, at han om han wellat, intet kunnat komma där medh till rätta, och uthlåther sig kunna med edh bestå, sig inga sökt eller fått och fast mindre några till Källman försåldt, dhethan några gånger itererade.

Ehuruwell misstänkellige omständigheeter äre, som skulle dragon Halfwar Fiällström hafft maschopie och pärlhandell med handelsman Anders Källman. Men så wida intet bewijsas kan, at han förledhne sommar effter pärlor sökt, och intet kan öfwertygas några pärlor till Källman försåldt, så kan rätten där till intet göra, utan lembnar till vijdare erkundigande.

11. Capiten Michael Planting förekom, och fann sig beswärat öfwer dhethan Klöfsiö och Rätans sochnars allmoge a:o 1688 supplicerat till herr generalleutnanten och gouverneuren h:r Otto Vellingk at få utdrifwa sin boskap, och slippa dhethan hafwa in på boskapsmarknadhen, och at där [fol. 352r] någon offcerare wille köpa en ox eller koo, så biudher han allenast dess halfwa wärdhe derföre, huaröfwer capiten finner sig beswärat, och will sådhan beskyllning wara endtledigat? Resp. Nills Jonson i Klöfsiö, på Klöfsiö sochns wägnar, swaradhe at capplan h. Hanss Bröms supplication i Rätthan skrifwit i allmogens namn, och intet hördt dhen upläsas förr än landztingzkarlen Oluff Jönson i Söderhögen ifrå landztinget kommit, och tillstår sig bedit herr Hanss een supplique opsättia, dhethan giordt i Rätthan.

Erich Månson i Norderhögen berättar, Oluff Jönson sagt sig intet bedit herr Hanss där om, och allenast emothtagit suppliquen, som för honom lästes, och han tycht wara hård, och insinuerat, och herr Hanss sagh sig skola sielf derföre swara. Sunwijs Erson berättar bönderne i Rätthan sagt, sig där af intet wetta förr än Oluff Jönson kommit tillbaka medh resolution, och krefd betallning för des lössn och herr Hanss omak at skrifwa suppliquen. Nills Jonson föregifwer herr Hans sagt, sig willia swara till suppliquen.

Samptel. votum.

Ändåch rätten intet kan finna, h. capiten i någon måtto wara toucherat och læderat af Klöfsiö och Rätthans sochners ingifne supplique a:o 1688 till h. generalleutnanten och gouverneuren h. Otto Vellingk, angående boskapshandelen, som fuller lyder, at där någon effter marknaden will hafwa een ox eller koo, så biudes icke mera än halft wärde, huilket är willkorligit emellan köparen och sälliaren. Där till med fins, att comminister h. Hanss Bröms suppliquen skrifwit, och utlätit sig wilia och kunna dhen förswara; altså finner rätten dem [fol. 352v] derutinnan sigh

intet hafwa försedt, och där någon funno sig där öfwer ytherligare offenderat, kan han h. Hanss därom competenter sökia, som skriffthen conciperat, och answaret på sig tagit.

12. Jon Olufson i Byhn beswärade sigh öfwer sin granne Carl Olufson ib:m, för dhet han först i sidstledne skördeandh [*skördetiden*] tagit hans lagstade tjenstehion Kerstin Jönsdåtter till sig, med huilken han war trolåfwadt, och ingen i stället skaffat, och han altså i andtiman, med möda och stort äfwentyr fått sin sädh uppskiära, och honom derföre lagligen stämbna låtit, och han andra tingzdagzmorgonen sagt, sig wara medh Jon Olufson därom förlijkt, och där hoos at han likawell om afftonen gåhrdagen skulle komma till tingzplatzen, huar till actor nekar, och berättar sigh gifwit henne förruth full löhn.

Enhälligt votum.

Såsom Carll Olufson är lagligen stembder och sig infunnit, och likawäll andra tingzdagsmorgonen begifwit sigh ifrå tingzplatzen, och sedhan sig intet inställt; icke desto mindre, till underdånigst föllie af Kongl. Maj:ts stembningzplacat a:o 1692, afdömes saken.

Och så wida Kerstin Jönsdåtter wer laghstadd, så hade hon bordt tiena sitt åhr uth, heller skaffa en i sitt ställe, i anseende der till at hon medh Carll Olufson blifwit trolåfwadt. Och aldenstundh hon dhet försummadt och förluppit sin tjenst, så dömmes hon, effter Kongl. Maj:ts legohionsstadga a:o 1686 och dess 5:te §, at gifwa åther städiepenningh [*fol. 353r*] och så mycket där till, som huusbonden henne till åhrslöön hafwer tilsagt eller gifwit.

13. Swän Olufson i Klöfsiö beswärade sigh öfwer sin swärfadher herr Hanss Bröms i så måtto, at han trädt till Gunnar Swänsöns halfwa gårdh, och till des creditorer effter upwijste quittencier lefwererat 47 d. 8 öre s.m:t, och där på tillbaka bekommit en ko för 6 d. s.m:t, så at fodran war 41 d. 8 öre, huar på herr Hanss lefwererat för tree åhr sedhan, då Swän boförde därifrån och lemnade honom halfwa gårdhen till bruks, 24 dahl. s.m:t, begärandes resten utan längre drögzmåhl? Resp. att han må dem fodra af Jöns Esbiörson, som hemmannet brukar, där till Jöns Esbiörson intet nekar, om han dem niuther på hemmannetz lösn. Huar till h. Hans swaradhe, at han stora penningar där inlagdt, och hoo weth om gården så mycket är wärdh. Actor, att han widh afträdet honom full betallning låfwat, men h:r Hanss föregifwer sig intet meera låfwat än 24 d. s.m:t, som lefwererthes, och meera betallar han intet.

Enhälligt votum.

Aldenstundh Swän Olufson tillträdde sin faderbroders Gunnar Swänsöns halfwa hemman, at betalla hans creditorer, och dhet i tree åhr brukadt, och effter upwijste quittenzier till dhem betallt 41 d. 8 öre s.m:t, och wid afträdheth af sin swärfadher wällärde h. Hans Bröms, som bemelte halfwa gårdh togh i possession och bruk bekomit der på 24 dahl. s.m:t; altså finner rätten [*fol. 353v*] skälligt, att h:r Hanss Brömss, som halfwa hemmannet af Swän Olufson emothtagit, bör och skall till honom betalla resten, som är 17 d: 8 öre s.m:t till S:t Andreæ tijdh nästkommande, widh 2 dahl. s.m:ts wijte, effter Kongl. Maj:ts executionsstadga a:o 1669, och dem igensökia af hemmanet som han bäst kan och gitter.

Emot denne doom appellerade h. Hanss under låfl. lagmansrätten.

14. Till Jönss Gunnarsons förmyndare förordnades Chresten Jöranson i Klöfsiö, och till Anna Gunnarsdåtters förmyndare dess moderbrodher Swän Jönsson i Klöfsiö, som effter lag böre taga dheras rätt i acht.

15. Dragon Jon Gunnarson Fiällmans fullmacht till munsterskrifwaren Johan Rijsingh, att stå Jöns Esbiörson i Klöfsiö till rätta, för dhet han olagligtwijs tilträdt hans faders hemman, fins wara allenast een copia och undersatte wittnens nampn med een stijhl. Och efftersom så är, kan han intet accepteras, och der till medh äre förmyndare för hans syskon nu tilsatte, som böre wigillera dheras rätt i alla giörliga måtto.

16. Sahl. kyrkioherdens herr Johan Drakes sterbhuus läth upbiuda Jon Pedersons hemman i Nygårdhen förste gången, effter hans obligation af den 5 feb. a:o 1693 på 126 d. s.m:t, att åhrligen betalla 20 dahl. s.m:t och där på betalt förledne wårase 12 d. s.m:t, och efftersom han intet hållit sin låfwen at betalla åhrligen 20 d. s.m:t, så begiäres [fol. 354r] hela summan på een gångh, och förunte terminer uphäfwes. Jon Pederson tillstår sin obligation, och låfwar wilia dhes summa betalla. Icke deste mindre inprotocollerades hans hemmans skatträttigheet till säkerheet.

17. Sahl. pastoris Johan Drakes sterbhuus upbödh tredie gången capiten Michell Erson Plantingz hemman i Bergzbyen, som Jon Anderson egdt, och capiten af hans änkia köpt, huilcket Kiehl Andersons måg Oluff Pederson på Åsan, som een bördeman klandrade, som lembnades till laga utförandhe å nästa tingh.

18. Den twist som emellan befallningsman Lorens Bachman, kärande, och capiten welborne Michael Johanson Plantingh, swarande, warit om rustningzhemmnet i Öfwerbyen och Marby sochn, är componerat och förlijkt gårdaghen, som war den 22 october, som dee bäggie underskrifwit och tillstå, som i dhet anseende intächnas.

19. Anders Pålson inlefwereradhe Oluff Jonsons lagbudne och lagståndne köpeskrifft på des hemman i Tåssåhsen, af 1 ½ tunland, för 46 d. 16 öre s.m:t, daterat d. 19 feb. 1692 och tree gånger upbudit uthan klander, och dhet sidsta skedt den 16 september 1693, och så wida hemmannet innom börden såldt är, bewillies der å dombreeff.

20. Per Isachson i Skucku, præsenterade een lagbuden och lagståndhen köpeskrifft af dato Bärgh den 19 dec. 1692 på Jon Erichsons hemman ib:m, af ett tunlandh som han köpt för 80 r.d:r och en tunna rågh, som der med lagligen [fol. 354v] procederat, och tredie opbudet skedt den 5 martij 1678; dy bewillies der å dombreeff, så wijda upbudhen är skedt förlengst, förr än Kongl. Maj:ts resolution om hemmanens inbördande och odallsrätt är publicerat worden

21. Munsterskrifwarens Johan Rijsingz insinuerade 8 frågепuncter på förmyndarens comministri h. Hanss Bröms sampt dee myndige som omyndige Gunnar Swänsons arfwingars wägnar uplästes, och considererades som föllier, nembl.

Att såsom herr Hans Bröms intet är Gunnar Swänssons barns förmyndhere, eij heller är munsterskrifwaren Risingh dragons Jon Gunnarsons laga fullmechtig; huarföre är Nills Jonson i Klöfsjö förordnat till Kerstin Gunnarsdåtters förmyndare, Chrestiern Jöranson ib:m till Jöns Gunnarsons, och Swän Jönson ib:m för Anna Gunnarsdotter, som äga och böra vigillera och i acht taga barnens rätt. Och hade fuller rätten fogh hämma sådant olaga tilbudh och målsmans dömetz tillängnande, som dhenne gången lämbnas, och enär barnsens lagligen tilsatte förmyndare sökia deras rättz befodran, finner rätten sin skyldigheet wara, alt rättmätigt assistance dem bewijsa.

Inget vårting hölls 1695

Ting den 6–9 november 1695

Källa: Svea hovrätt, Advokatfiskalens arkiv (Gävleborgs län), vol. E XI e:3181, fol. 856r–877r, RA. Komplettering från Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv, vol. A I:16, fol. 126r–138v, ÖLA.

Anno 1695 d. 6, 7, 8 och 9 novembris höltz laga ting med allmogen af Bärgez tinglagh, närwaran-
de befallningzman Lorens Bachman, och desse såtho i
nämnden.

Jon Erson i Wattnwijken	Jöns Jönson i Röröön
Nillss Jonson i Klöfsjö	Peder Isachson i Skucku
Erich Hansson i Tossåsen	Anders Olufson i Bergzbyen
Sunwijs Erson i Räthan	Jon Olufson i Räthan
Jon Jöranson i Bergzbyen	Jöns Esbiörson i Wigge
Erich Månson i Norderhögen	Oluff Swänson i Quissle

1. Dato uplästes Kongl. Maj:ts förr specificerade placater.

2. Till hörsampt föllie af *herr* generalmaiorens och gouverneurens resolution och remiss af den 29 januarj 1695, at på tinget skulle ransakas, Märit Swänsdåters willkor med dess ålderstegne moder, och rezoneras om hon kan befrias för häradzhöfdingzpenningarnes erläggande, företogz, och intygades att dess modher är 80 åhr gammal, och mycket af sig kommen, och niuter af sin son Oluff Swänson, som åboor hennes hemman, åhrligen till föderådth och underhåld två tunnor korn, sittandes uti een särskilt stufwa och egit mathlagh, och hafwer twenne döttrar inne hoos sig, nembl. Märit och Anna Swänsdåtter. Märit är öfwer 60 åhr, eftersom modran på sitt 16:de åhr [fol. 856v] blifwit gifft etz. och sköter sin ålderstegne moder, och Anna är ofärdigh i sina händer och armar, at hon icke kan tiena eller sig föda. Sedan intyges, att Anna för sin oförheet skulld niuter allmosrätt af deth godt folck till sochnfattighe, efter råd och ämbne gifwa.

Resol. Emedan som Kongl. Maj:ts förordningar ingen frijkalla för häradzhöfdingzpenningarnes afgiffit som sittia i särskilt mathlagh och icke äre allmosehion, fast än dee sina 60 åhr fylt, och altså kan rätten Märit Swänsdåtter icke finna kunna där medh blifwa förskont, som hon och i 1695 åhrs längd derföre införd är, helst och emedan som hennes moder af sin son niuter föderådth, och systran Anna af allmosa och fattigas dehl, dåch måtte hon dem skiöta och syta, som henne kan swårt falla, men rätten icke anständigt, henne derföre frijkalla.

3. Dragon Peder Peerson Åbergh angafs hafwa häfdat Anna Jonsdåtter, och aflat barn tillsammans? Resp. att han intet är dess barns fader, och dåch pass åtta dagar efter Olaj 1694 uti een höbod hoos hans föräldrar kommit i säng med henne, och tilbudit henne häfda, och lagdt sig på henne, men intet hafft rem in re [sak i sak, samlag], eftersom han betänkt sigh henne eij ächta willia, och Anna föregifwer honom den [fol. 857r] gången deth tilbiuda, och hon wägrat, men Wårfrudagen om sommaren låg han hoos henne i cammaren hela natten in emoth morgonen, då han lade sigh i sin sängh i berörde cammar, och då gjorde han barnet, och medh ingen annan hafwer hon hafft beblandelse.

Hustru Segrid Olufsdåtter, Päder Olufsons hustru i Päråsåsen i Myskie sochn, berättar sig wara tilstådes enär Anna födde barnet, som swåra qwaldes ifrå morgonwardz tijdh till medaffton, så hårdt at hon måtte bäras och lyfftas, och då war hustru Anna Jonsdåtter [fölskrivning] och tillstådes, och dee förmant och hotadt henne at bekänna rätta barnfaderen, eftersom tahllet gick at Peder skulle nekadt, och hon ständigt bekände på Peder, och önskade at barnet måtte ruttnas i henne om hon icke sant säger, och då sändes efter Peder Olufson ib:m, at höra på hennes tahl och bekännelse, och strax därefter blef hon förlåssadt, och födde een datter, huilken läfwadt i tiugueen wekor, men Peder ursächtar sig, som tillförenne, wettandes dåch intet, henne berychta för någon annan.

Peder Åbergh förehöltz yterligare om angifne lägersmåhl, och är ständig uti sitt förre, och nekar aldeles någon beblandelse med henne hafft, och icke i sängh med henne i cammaren legat, och hon håller honom för barnfader, och at deth skiedt i cammaren. Peder, [fol. 857v] att hennes syskonebarn war barnmoderska och witnadt? Resp. at dess man är hans syskonebarn och deth hördt.

Enhälligt votum.

Såsom dragon Peder Pederson Åbergh bekänner sigh legat i sängh medh Anna Jonsdåtter, och hafft i sinne henne häfda, och till den ändan lagt sig på henne, men icke kommit till sielfwa wärket, och fast mindre någon beblandelse med henne hafft, och hon föregifwer honom och ingen annan wara dess barnfader och med ingen, honom föruthan, hafft beblandellsse; altså hafwer rätten deth öfwerlagdt, och efter 19 cap. Tingmålabalken funnit skälligt, at dömma Peder Åbergh sielf tålfte sig befria nästkommande laga tingh, henne intet häfdat hafwa.

4. Dragon Oluff Smäll angifwit sin bonde Nillss Jönson i Ytertyringen, hafwa sidstledne fierde dag pingest, den tijden gudztiensten skulle förrättas, kiördt och plögd i åkeren? Resp. att han om afftonen nödgatz deth giöra, både derföre at jorden war så tårr, at hon behöfde besåes, och at så ondh fodertijd war, at han för hästen skuldh måtte deth giöra, deth hans granne Anders Pederson och nödgades giöra, och med dee andre grannarne afftonen föruth så aftallt för nödh skull. Oluff Smäll påstår, honom och grannen Anders [fol. 858r] Pedersson begynt köra i åkeren om fierdedagz morgonen, dåch at ingen predijkan då höltz i Hafre, dijth dee höra och lyda, wettandes intet at Öfwertyringen samma dag kiördt i åkeren. Nillss Jönson föregifwer sig af sin kyrkioherde derföre wara tilltallt, och han låfwadt till kyrkian gifwa een halff carolin, men Smäll berättar, at pastor wäll der efter ransakadt, och skuttit till werdzlig rätt, och intet hördt honom erkändt till försoning een halff carolin.

Enhälligt votum.

Emedan som Nillss Jönson i Ytertyringen intet kan öfwerbewijsas sidstledne fierde dagh pingest för middagen, den tijdh gudztienst i kyrkian plägar hållas, kiördt i åkeren, utan emoth afftonen tilstår sigh det hafwa nödwändigt giordt, både derföre at jorden så tårr war, at hon äntelligen behöfdes blifwa besådd, och sedan at då war mycken elack fodertijd at underhålla hästen, som plogen draga skulle. Icke heller höltz någon predijkan den dagen i dess ordinarie kyrkia. Altså är saken considererat såsom annat högt angelägit och nödtorffigt, i anledning och föllie af Kongl. Maj:ts sabbatzordinantzes 3:die §, och i det anseende frijkalles han för bötter. Icke desto mindre åligger honom ihugkomma Gudz huus med något, som han låfwat.

5. Oluf Smäll hafwer uti Isaac Pedersons skriffter [fol. 858v] funnit en hans opsatte inlaga till tingzrätten, at sahl. Päder Mårtenson på rättens tillfrågan för fem åhr sedan skall berättadt, hans husman Swän Knutzson icke hafft meer än een ko och een gieth, där dåch han hade fyra stycken koor och een qwiga, fem stycken fåår och tijo gietter. Item at Swän går med en kryckia och hustrun med een staaf, och två åhr tillförenne satt uth elld i skogen och giordt stoor skada, och med honom förlijktz, som han håller intet rätt wara, och dy deth för sin capiten Michael Planting angifwit, som där efter på aflöningzmötet den 12 julij 1695 frågadt och undersökt, och funnit ingen boskap för honom något åhr wara angifwit och upfördt, och tålfmännen i Råtan föregifwit, sig intet wettadt Swän Knutzson någon boskap hafft, och datteren Karin bekänner, sin moder hafft 1694 två koor, et gamalt, ett ungt fåår, 4 stycken gietter. 1693 två st. koor, ett ungt fåår, 4 st. gietter, och åhret tillförenne hafft sin ko i Hafre sochn. Men Smällen, at hon den igentogh, enär mannen boförde ifrå henne till Röröön, huar till Karin nekar.

Capiten berättar Isac sagdt, sig skrifften låtit upsättia, och eftersom han med Peder Mårtenson förlijcht, den intet inlewereradt. Isacs mågh Nillss Jönson berättar, honom wara citerat hijt till tinget, och är merndels blindh och döf, och [fol. 859r] intet kunnat i detta mehnföre komma hijth, icke heller giordt honom fullmechtig sig däröfwer förklara.

Samptel:e votum.

Alldenstundh Peder Mårtenson, som skall för fem åhr sedan undandölt Swän Knutzsons hafde boskap, är förlengst genom döden afgången, och Isach Pederson, som deth opsättia låtit, i mening at angifwat, och där medh innehållit, efftersom dee sins emellan om hafde twist kommit öfwereens, och dragon Oluf Smäll skall ibland hans bref funnit och angifwit, är gammall, och stoor fehl på synen och hördzlen hafwer, och med möda så lång wäg i detta elacka och obeständiga föhre komma kunnat; altså kan rätten, huarken uti deth ena eller andra, finna honom bråtzligh och straffwärdigh, dåch är i anledning där af Swän Knutz änkiass hafde boskap 1693 och 1694 på boskapslängdan opfördt, at contribuera därföre.

6. Gussorm Kiehlsson i Böle beswärade sikh öfwer sin swentienare och dragon Erich Tyrrisson Bårre, för deth han a:o 1693 afhändt och stullit siutton caroliner, och dem icke igenbekommit, huilket Bårren tilstodh sig hafwa giordt och intet betallt. Huarföre dömmes han efter Kongl. Maj:ts straffordningh at betalla det tredubbelt och tyfnaden där till medh betalla, som in alles är 42 dahl. 16 öre s.m:t. [fol. 859v]

7. Jönss Essbiörson i Klöfsiö anklagades hafwa försummadt andra storböndagz gudztienst förledne sommar? Resp. att han warit på Brunflodz landzting, och begifwit sig därifrån om odensdagz affton, och om torsdagzmiddagen kommit till Tåssåsen, och blifwit siuk emellan Tåssåsen och Åsan, och förment likawäll hinna och förmå heem till Klöfsiö kyrkia, och blef då liggjande under wägen, och hant intet heem förr än om böndagz affton, in emoth qwällen. Erich Hansson i Tåssåsen berättar, sikh talla med honom om torsdagzaffton, minnandes intet wäll å huad tijdh, och at han sade sig skola gå heem till Klöfsiö gudztienst, och intet klagadt sig siuk, och icke warit in i Åsan, som är 1 $\frac{3}{4}$ mijhl ifrån Klöfsiö, och föregifwer sig blifwit ohmföttat, men kan intet bewijsa sig siuk warit.

Enhälligt votum.

Såssom Jöns Essbiörnson intet kan bewijsa sig blifwit siuk, och des medelst intet hint till Klöfsiö at där bijwista gudstiensten andra storböndagen förledne sommar, icke heller warit in i Åsan, och sin oförmögenheet och siukliga tillståndh angifwit, warandes altså owist, af huad ordsak han försummadt och efftersom gudztiensten å bemellte höga fest och huarest han sig uppehållit, och om han hunnit fram, [fol. 860r] icke beqwäm warit medh andacht göra sin gudztienst; altfördenskull kan rätten intet annat finna än at han af gudlösheet och wanart deth giordt, och derföre efter Kongl. Maj:tz placater om storböndagzbrått, dömmes honom derföre böra plichta medh fyrattijo marck.

8. Nillss Jönson i Tyringe angaf dragon Larss Fisk hafwa giordt honom heemgång, och där till med kalladt honom tyff och skiellm, huar till han nekar, och kan där till intet mehra swara, efftersom han intet stämder är, förr än han elliest war färdig at gå till tinget, och actor sade honom intet warit längie hemma, och dy intet kunnat långt förr uth låta stämbna, uthan som han berättat; huarföre kan saken icke vidare handteras, förr än han lagligen warder stemder.

9. Oluff Jonsson i Söderhögen, skatte, och Erich Månson i Norderhögen, crone, kärade till Gussorm Kiehlson och Erich Grehlsson i Böle om een myra, Gräsmyran *benämnd*, huilken dem skall wara förbuden och betagen, där dee dåch förmena sikh där till wara berättigat och den skolla af uhrminnes tijder under sine hemman hafft, och dess utan intet kunna blifwa besuttne och bemellte myra blef intet heller af dem slagen [fol. 860v] eller bergadt? Resp. att dee aff tålfman Sunwis i Råthan begiert där på förbudh och fått, deth han tillstår, och skulle den wäll slagit, om icke wederparterne strax där efter den uthbeta låtit, upwijsandes bekomne afradzbreff af den 3 september 1667, af innehåld, at Bölesman utfästadt för Röhnbergzkiälñ åhrligen gifwa

i afradh en dahl s.m:t, som är inom wissa råmerkien i brefwet specificerade, begripen, och där innan är Gräsmyran beläghen.

Men actores föregifwa, at myran är intet inom Rönbergskiähls råmerkien beläghen, och at ett bärg som kallas Gräsmyrbärgen är östnårr om Kiälen och myran östsöder ifrån bärgen. 1686 hafwa de härom agerat, och som berättas, hafwa sex nämдемän dijth warit at besee märkien, och enär dee skulle gå till wäg, blefwo parterne så föreente att Söderhögen och Norderhögen skulle behålla Rönbergz- och Gräsmyrone, och betalla derföre halfwa afraden, som är 16 öre s.m:t, deth dee giordt till 1695, af ordsak, at dem påbyrdas slå Rönbergzmyran förr än något kan där wäxa, huartill behöfwes lång tijdh. Bölesmän föregifwa, sig sin wåhnskogh kring om myran hafwa, och dy måtte den till Olaj tijdh wara slagen och bärgadt, elliest hafwa dee intet wänta något diurfång. Actores [fol. 861r] cedere Rönbergzmyran, för berörde ordsak, at dee obli-geras på wiss tijd den slå, som dee eij kunna medh någon nytta giöra.

Enhälligt votum.

Såsom Söder- och Norderhögen påstå, Gräsmyran aff urålders tijdh hört och lydt under deras hemman och skall beläghen wara utom Böletz afradlandz Rönbergzkiälens specificerade råmerkien, och Bölesman, at den är inom märkien, altså efter 26 cap. Byggingabalken L.L förordnas tålfmannasyhn, märkien at besee, rådandes half nämд huardera.

10. Päder Jonsson i Rätan kärade till Gussorm Kiehlson i Böle om ett änggh som kallas Pär-Anderswålen, som warit förlengst där ifrån pantsatt till åthskillige och sidst till Oluff Nillsson i Rätan, det actoris fader skall för 28 åhr sedan igenlöst för fem r.d:r och deth allenast ett åhr brukadt, då watn dhet mäst öfwergått, och han deth låtit Swän Kiehlson i Böle bruka, som låfwadt förbättra ängghet, och gifwit honom ett par skinbyxor af swärtadt rijsbijthskinn.

Oluff Nillson i Rätan berättar, sig lösa samma änggh af Peder Esbiörnson i Quarnsjö för 5 r.d:r och deth brukadt i tålf eller fiortton åhr, och för 28 åhr sedan löste actoris fader Jon Peerson dhet igen, och ett eller två åhr brukadt, och sedan [fol. 861v] låtit Swän Kiehlson dhet till brukz få, deth at förbättra, och gifwit honom ett par skinbyxor? Resp. att ängghet ligger in uti Böletz skatteskoggh och så längie han bebodt Böletzgård, deth där under häfdat, och wäll hördt, dhet skulle warit under Joon Persons gårdh i Rätan. Oluff Nillson, 79 åhr gammal, bety-gar, ängghet af ålder hört till Rätan och at Rätans by hafwer warit sielfwa bohlbyen och twenne bröder bodt på ett hemman, och den ena satt sigh på een fäbowall, som war Böhle, och sedan blifwit bondehemman som hördtz wara skedt man efter man, och derföre är deth inom Böletz skogh, och broderen i Rätan sig förbehållit Pär-Anderswålen.

Enhälligt votum.

Såsom intygat är, att ett litet änggh, Päder-Anderswålen benembd, af ålder hört och lydt under Päder Jonsons hemman i Rätan, och till åtskillige warit förpantadt, och omsijder för 28 åhr sedan af faderen Jon Pederson igenlöst, som efter ett åhrs förlåpp dhet effterlåthit Swän Kiehlson i Böhle at häfda för ett par skinbyxor och deth at förbättra, och altså alt sedan deth brukadt; altså, till underdånigst föllie af Kongl. Maj:ts 1673 och 1677 åhrs jordeplacater, dömmes Peder-Anderswåhlen under rätta bohlstad, som är Peder Jonsons hemman i Rätan, framgeent at lyda. [fol. 862r]

11. Sochnskrifwaren Hanss Bremer ifrå Owijken, tiltalte Päder Pålsson i Älnäs om een lijthen klåcka som brukas i stufwor af ringia uti, som han 1693 wid Kindersmess marknadt hema i sitt logemente uthi Årrgården och Owijken sochn mistadt, och 1694 om sommaren den igenkändt på Anders Ersons häst i Tåssåsen, som han kiöpt aff Peer Pålsson? Rp. at han samma klåcka kiöpt aff munsterskrifwaren Hanss Resell för en dahl. kopp.mynt, och honom dherföre af detta tillfälle citera låtit, och Resell tilstår sig till honom klåckan för en dahl. kopp.mynt hafwa såldt, men henne af een dränggh på Kindersmess marknadt 1694 för 12 öre k:rm:t kiöpt,

som borgaren i Hernösandh Peder Danielson skall sedt, och han honom derom tilskrifwit, och intet swaar fått, twifwels utan för deth han icke mon hemma warit, uthan till Ståckholm förrest.

Actor Hanss Bremmer föregaff, sig biuda länsman Halfwar Jonson och munsterskrifwaren Resell 1693 in hoos sigh i Årrgården, då Resell begiärt klåckan kiöpa, och inthet fått, och klåckan samma dagh sacknadt, och dy bedit länsman Halfwar förnimma därefter, och den omsijder igenfått på een häst som Päder Pålson såldt till Tåssåsen, och Peder Pålson derföre citera låthit, och han sin fångzman.

Resell hafwer den 15 octobris till Bremmer skrifwit, och begiert honom därföre [fol. 862v] förlijka, för dess ringa värde skuldh, emedhan som han tänkt på fiortton dagars tijdh at resa bårt, allenast han får wetta huad klåckan kåstar, föregifwandes sigh actor där till inthet kunna samtyckia, efftersom han den så plötzligen mistadt. Resell föregifwer, sigh intet see någon klåcka hoos Brämmer, det Halfwar och säger, men Bremmer, at Resell tagit klåckan neder aff wäggen, och wellat den kiöpa, och han för sin lilla son skuld, den icke sällia wellat, som skiedde medan Halfwar war ute, och talte medh Nilss Hansson i Årrgården, deth Halfwar tillstår, och at Resell såth qwaar hoos Bremer, och sedan folgtz där ifrån. Resell säger sig gifwit Peer Pålson sina penningar igen, så snart han fått wetta at klåckan hördt Bremmer till, det Peder Pålson tillstår, begärandes Resell dilation at skaffa attest huru han den fått, och actor föregaff honom wäll kunnat känna igen klåckan om så warit, af det han henne hoos honom handteradt, men Resell nekar, sig hoos honom den sedt.

Ehuruwäll munsterskrifwaren Hanss Resell ingen lijknelse eller sanlijk skiähl hafwer, det han skall sochnskriwarens Hanss Bremers igenkände lilla stuguklåcka köpt af een okänd dräng på Kindersmess marknadt 1694 för 4 öre s.m:t, helst och emedan som han genom sitt breeff af den 15 octobri [fol. 863r] sidstleden tilbudit willia Bremmer för klåckan förlijka och dess värde betalla, men såsom han änteligen begärer och påstår, sig sin oskyldigheet kunna bewijsa medh bårgarens i Hernösandh Peder Danielsons intygande, sig sålledes den hafwa kiöpt, gifwes honom tijdh därtill å nästskeende laga ting at giörat.

12. Päder Jönsson i Klöfsiö kärade till Erich Jonson ib:m för een koo och en qwijga han af hans boskap hoos Oluff Peerson tagit, tilståendes sig intet mera honom wara skyldigh än en dahl. s.m:t, och det öfrige honom betallt? Resp. att han länt honom fem r.d:r för tiugu eller trettijo år sedan, och han sedan begifwit sig till Närke, och intet wäntades heem tillbaka och derföre sökt sin betalningh af hans lemnade boskap, och då warande tålfmän Esbiörn Olufson och Oluff Pederson tillwärderat honom till betalning een koo för ellofwa ort och een qwijga för nijo ort, warandes Oluff dödh, begärandes at Esbiörn må edelligen där om förhöras, men han icke stämder eller tilstådes är.

Actor föregifwer, sig aldrig meera länt af honom än tree r.d:r i Närke, och dem förlengst be tallt sålledes, at dee folgdz åth med hwar sitt lass sill af två tunnor åth Silliesdallarne, och kommande uth på skogen wid siöarne, bruttit sin [fol. 863v] foth, och där medh bårgadt bårt sin sill på skogen å 5 r.d:r, minnandes intet hans namn, och enär Erich kommit tillbaka tagit betalningh, och deth som öfwer blef haar han låtit hans sahl. broder Jönss bekomma, men Erich tillstår allenast sig för 26 år sedan wara i föllie med honom till Lillherrdahl, och där sållde han sin sill, och at han ej wiste till hwem, och fast mindre något där på upburit.

Actor, at han lemnadt sina två tunnor sill hoos sahl. Halfwar Swänson i Lillherdahl och sedan råkadt bönderne wid siön, och sillan bårtsåldt, at lefwerera penningarne till Erich Jonson, som där till nekar, och intet wettat där aff, och så intet kräfia kunnat. Stigh Olsson widh siön, som den tijden och där bodt, skall än läfwa. Erich Jonson påstår sig läna honom fem r.d:r för 28 eller 30 år sedan i Närke widh Nåstret, och för några och tiugu år sedan fått omtalldes boskap dherföre, och begärer at Essbiörn må edelligen därom afhöras.

Angående Peder Jönsons prætenderade betalning af Erich Jonson Opmo för een koo och een qwiga, han af hans boskap hoos Oluff Pederson emothtagit och icke betallt, och icke weth

sig där på mera wara skyldigh än en daller s.m:t på länte tree r.d:r i Närke för 28 eller 30 år sedan, och Erich Jonsson föregifwer det warit fem r.d:r och uti hans bårtowarande [fol. 864r] i Närke bemellte koo och qwijga till betahlning fått, och Päder Jönson inwänder, at han för länte 3 r.d:r för 28 eller 30 år sedan, fått i betallning af lembnade sill uthi Lillherrdahl hoos sahl. Halfwar Swänson, som han på wägen där ifrå såldt till een man widh siögarne på Dahlaskogen, och Erich Jonson wid återresan ifrå Silliesdahlen af honom sin betallning skall fått, hwar till nekas; altså finner rätten skälligt, at ophäfwä sådan gammal obewijsslig skuldfodran, lijkmatigt Kongl. Maj:ts nådigste resolution a:o 1691 den 6 november.

13. Medwigge bönderne, hwar ibland tillförordnade fendrichs boställe af Owijkens compagnie är, angofwo huru som siu grannar, så på östre som wästre sijdan tillängna sig all nyttig skogh som uthom åkerhagan är och finnas kan, och dee siu stycken som mitt uti bylaget boo, intet uthrymme på någondera sijdan hafwa, och ofta tänkt där på tala, men intet kommit där till, och nu anhålla att blifwa därutinnan med dem deelachtige. På wästre sijdan boor gamble capiteneutnanten Wellam Scharman, Johan Ewerdtson och Oluf Erson, warandes dee twenne förstnämde tilstädes, som förklarade sig sålledes, at dee ingen mera skogh [fol. 864v] för sina hemman hafwa, än som ligger kringh om deras ängiar, och är allt medh rå och röör skildt ifrå Medwigge, och dee hafwa och sin tract till skogs, hwar af Medwigge säger sikh intet wetta, eller förr hört aff, görandes intet något klander eller påtahl på deras ängiar, utan påstå at få uthrymme till muhlbete och wedbran för sine hemman, men dee beropa sig på urminnes rättigheet efter rå och röör, hafwandes ingendera parten några breff därom att wijsa.

I jordeboken äre byarne åthskilnde, nembl. Wästerwigge och Medwigge, och Wästerwigge påstå sig hafwa särkilte och afdeelte ägor ifrå Medwigge. Actores begära, at tålfmanna syhn må taga angifne råmerken i ögnosyhn, eftersom medh ägandhesyhn därutinnan intet lærer uthrättas, hwar med swaranderne äre nögde, allenast omkåstnaden kommer på den som tappar saken.

14. Österwigge, som består af två bönder i byhn, tiltaltes af Medwigge om uthrymme äfwen som Wästerwigge, och swarade Jon och Anders Olufssöner, at dee aldrig hafwa nekt dem wedhugge och bark och näfwerlöp, så längie det haar räckt, och nu dels är consumerat, men dee där intet äga, utan skilde å wästre sijdan med rå och röör ifrå Medwigge, och å den östre ifrå [fol. 865r] Bärzbyen. Medwiggmän bekänna sig dels medh låff där hafft sin wedbrandh och barktagande, och dels och utan, utan deras åtallan, men intet hört sikh wara medh rå och röör åthskilnde, där om dee willia blifwa underrättade, och byman påstår, rå och röör dem emillan wara, och will låta efftersee om gamla breff där om må finnas. Huarföre blifwer tålfmanna syhn därom hållen samma gången som deth skeer emellan Wästerwigge, efter 26 cap. Byggningsbalken L.L., rådandes halfwa syn huardera.

15. Mattz Pählson i Rätthan, som åbor chronehemmannet af 1 ½ tunlandh, prætenderade aff Peder Jonson ib:m Nählfloans myhrslått, som af ålder skall där under lydt och legat, beropandes sikh på ånkian hustru Ingridh Olufsdåtter, som på cronehemmannet är födt och där een godh tijdh wistadtz, som berättar at slätten wästerst på, emellan Flobäcken och nordan winterwägen hörde cronhemmannet till, och bärgades i hennes faders och mans tijdh, och österst på floan hörde Pehr Jonson till.

Halfwar Jonson berättatt sin förman Jon Erson widh hans dijthkomst underwijst honom böra slå emoth Giälesman, som nu är chronones, och sonen Jöran Halfwardson, at han deth mins efter Jons Ersens tahl, men intet hafwer slagit [fol. 865v] mer widh ankomsten än nu, och Päder Jonson alt sedan innehafft deth han då hade, som hålles före höra cronhemmannet till.

Enhälligt votum.

Emädan som Mattz Pålsson intet fullleligen hafwer kunnat bewisa, att slätten wäster på Nählfloan emellan Flobäcken och winterwägen af ålder och medh rätta hördt till hans innehafwande cronehemman; altså kan rätten des medelst icke betaga den samma Peder Jonson, som samma slätt i possession hafwer, förr än lagligen bewijst blifwer, deth den samma icke till hans hemman jurè lydt eller lyda böör, åliggiandes Mattz Pålson sig skaffa giltigare skiähl och bewijs till sitt angifwande däruthinnan, om han den ifrå Peder Jonson winna will.

16. Päder Jönson beswärade sigh öfwer sin broder Swän Jönson i Klöfsiö, för deth undan bythet efter deras fader warit ett brudsölfwer, ellofwa st. sölfwerskedar, en häst för 6 ½ r.d:r, en qwinfolkskåpa sampt smidieredskap, och at om brudsölfret war på bythet omtallt, som war pantsatt hoos Swän Olufson i Klöfsiö för tålf r.d:r, som toges af oskiptan dehl, warandes honom okunnigt hwem som samma pertzedlar hafwer?

Resp. at brudsölfret stodh i pant hoos Swän Olsson, och kom där ifrå i fadrens [fol. 866r] lijftijd, som dödde pass för femptio år sedan, wettandes intet af sölfwerskedarne, hästen och kåpan, utan allt som fans efter faderen sedan skullden war betallt, deeldes emellan syskonen, och Peder Jönson togh emoth hemmannet, och sedan satte dijth een landbonde. Swän Olufsons son Oluff Swänson, in emoth åttetio år gammal, berättar brudsölfret stått hoos sin fader i pant, och sålldes bårt i Jöns Swänssons tijdh till gälldans betahning, och Back-Oluff i Wemdalen bekom sölfrett.

Sedan prætenderer Päder Jönson arf efter sin broder Jöns Jönson och systrarne Gunnilla och Gölu Jönsdöttrar efter arfflängdan d. 13 octobris 1681, huaruti honom tildeles en koo för 4 d. 4 öre, två st. fåhr för 1 dahl. 4 öre, två stycken dito mindre för 28 öre, ett lamb för 8 öre, två stycken gietter för 1 d. 4 öre, två st. killingar för 16 öre, och ull för 24 öre, huilket allt förtroddes Gunnar Swänson. Uti kläder låttades honom två dahl. 20 öre, som sattes hoos broderen Swän Jönson, som erkännes.

Enhälligt votum.

Angående Päder Jonssons fodran af sin broder Swän Jönson för ett brudsölfwer, ellofwa stycken sölfwerskedar, en häst för 6 ½ r.d:r och een qwinfolkskåpa, som icke skolle wara kombne på arfskiftet och till [fol. 866v] dehlning, huar aff Swän Jönson föregifwer sig intet wetta, utan allt huad som effter deras fader fans, sedan giäldh och skuld war betallt, deltes emellan syskonen pass för femptio år sedan, och hade han hafft något at sökia, skulle han deth giordt, och Oluff Swänson betygat, at brudsölfwret stått hoos hans fader i pant, som i Jöns Swänssons tijdh där ifrå löstes, och Back-Oluf i Wemdahlen deth i betallning bekommit; altså finner rätten, Peder Jönsons fodran däruthinnan af intet wärde, och frijkallar Swän Jönson derföre, och tillerklarar Peder Jönson at hafwa efter 1681 års byteslängd insatte arfsaker af Gunnar Swänssons qwarlåtenskap at fodra, och af sin broder Swän Jönson, för på bytet emottagne kläder på hans lått och dehl, utan drögzmåhl unfå och bekomma två dal. 20 öre silf:rmyndt.

17. Larss Carlsson Fisk tiltalltes hafwa försummadt gudztiensten hela 1694 års juhlehögtijd och nyårsdagen medh? Resp. att han warit på ordinantzen på Kongzgården, och skulle gå ifrå Hackås sochn geenwägen öfwer Kiälarne till sitt qwarth i Tyringen, och kom till finnarne på Kiälen om juhlafton, och dee om ottan rest till Bådsjö kyrkia 1 ½ mijhl, och om nattan emoth annandagh kommit tillbaka [fol. 867r] och han blifwit hoos dem, och warit illa klädde, och deras kyrkwägh war 1 ½ mijhl tillbaka, och om 4:de dagz morgonen wijste dee honom wägen åth Tyringen, som är 2 ½ mijhl, och han med hafwande skjid rändt wilse och om ottan litet för dagen kommit tillbaka åth Kiälen, och pass en half mijhl ifrå byhn satt skjidan ifrå sigh, och utan skoor gått på wägen till bydz, som Anders Henrichson i Bingstad kan bewittna, som berättar sig om fierde dagen efter bijwistadt gudztienst köra till sin fader på Kiälen, och funnit Larss Fisk där för sigh, och hörde sin fader säija, honom gått wildse, och omsider hunnit till

bydz illa hållen, och uti en stoor hässia salverat sigh för köldan, och fått föllia honom där ifrån till Bingsta dagen för nyårsdagen, och han gått genast därifrån till Skucku, och där hoos Peder Isachson öfwer nattan varit, och om nyårsmorgonen gått ifrån gårdzfolket, som gingo till kyrkian, åth Östbergh och sedan till Bergzwijsken, kyrkian förbij, det han tilstår.

Capitein Mickael Planting påminte honom intet gått ifrån ordinantzen rätta vägen, utan till Brunflod, Låchne och Bådsjö sochner, och deth icke första gången, och fått offta straff derföre, men afstår med sitt owäsende lijkawäll intet. Han ursechtar sigh at wellat gå geenvägen öfwer Kiälen till sitt quartiere, [fol. 867v] som mycket olägligt varit och ingen wäg är. Uti Skucku tillstår han sigh af Pär Isachson stullit ett beredd fåhrskin och deth än hafwer.

Larss Fisk bekände, sigh åtta dagar för juhl varit i Skuru by, icke långt ifrån Bådsjö kyrkia, och om dagen för juhldagen gått där ifrån till Kiälen 1 ½ gamall mijhl der ifrån, och ingen kyrkia kunnat råka. Därifrån hade han 2 ½ mijhl till Bergz kyrkia, och den vägen han skall sig ärnadt till Hafre kyrkia tree mijhl, och ingendera sökt, och om nyårsmorgonen gått Bergz kyrkia förbij. Under sin tagne wägh ifrån ordinantzen, har han i Låchne sochn af kyrkioherden herr Måns Flodalino emothtagit twenne breff och een försegladt lärefftzpacka, där uti lågh två dahl. k.m:t. Lärefftzpackan opbruttit, och sex allnar bårtsatt hoos dragons Pål Minkes hustru för 4 dahl. 12 öre k.m:t och två dahl. k:rm:t, som där innelågo, tagit och updruckit, huilket han tilstår, och bemellte två dahl. äre betallte af hans löhn, och lärfftet igentagit utan lösn och betallningh. Larss säger sigh intet derföre stämd wara, deth lensman besannar.

Enhälligt votum.

Såsom dragon Larss Fisk hafwer dagen för juhldagen sidstleden, gått och begifwit sigh ifrån Skuru by i Bådsjö sochn, icke långt ifrån dess kyrkia, till [fol. 868r] een by, Kiälen ben:d, 1 ½ mijhl till skogz, och om juhlotan icke fölgdt gårdzfolket till kyrkian, uthan qwaar blifwit till fierdedagen, och åther tilbaka kommit, och intet sökt at bijwista någon gudztienst, utan det upsåtelligen förachtadt och försummadt, jemwäll och därpå folgde nyårsdagz gudztienst äfwenså eftersatt, och enär folket i Skucku gått till kyrkian, han gått på sijdan till Östbergh och sedan till Bergzwijsken, huilket sträfwar emoth Kongl. Maj:ts nådigste renoverade sabbatzordinantze och stadga a:o 1687 och dess 11¹ §; hwarföre, till underdånigst föllie där aff, dömmes han för huardera plichta med 40 mark, och huad widhkommer deth han otroligen och icke redeligen omgåtz med emothtagne sanningegodz af wyrdige kyrkioherden herr Måns Flodalino, så är han derföre icke stämder, eller af pastore därom tilltalt, så uphöres där med denne gången.

18. Dragon Brynte Jonson Hammarström beswärade sigh öfwer Erich Larson i Gahlhammar, för deth han honom förledne pingestlögerdag öfwerfallit med hugg och slagh på hans gård, där han en stufwa haft, och informerat [*undervisat*] hans och grannarnes barn, och kallat honom tyf och skiellm och hooriägare, säijandes, honom hållit hoorhuus och icke scholæhuus, huar till [fol. 868v] han witne hafwer? Resp. att han druckit bränwijn om morgonen, och därmed lagt sigh, och wacknadt af dhet han hölt på honom förtalla i Jon Pålhlsons närwaru och opsprungit, och wellat hafwa honom uth på döran, och han fattat honom i håret, och illa spiernadt honom i ansigtet, som än synas kan, och sedan mant honom uth, hafwandes een steen i handen, och kommande uth, af honom tagen i håret och blifwit sparkadt, och då kom hans hustru och barn honom till hielp, och han hela dagen rändt uth på gården med een stöör i handan och skriat, och Erich sagt honom skulle wara een hooriägare till dess han bewijser honom wara tyff och skiellm.

Actor, at Hanss Wahlman hafwer och hördt och sedt hans förhållande, och intygades, honom och Jon Pålhlson wara edbare, och dee aflade sin wittnesedh å book.

Joon Pålhlson, att han om morgonen kom in till Erich Larsson at skrädde åth honom litet, och då såto Erich och Brynte på säthet, och hade dricka för sig och kiäplade sin emillan, och een stund därefter gick Erich till sängs, warandes bäggie liket druckne, och Brynte sagt och frågadt, om Erich Larson skulle mena ondt med sitt tahl, och om han deth wiste och han wore

icke i sitt huus, skulle han honom betalla, och [fol. 869r] fått till swars, at dhet är intet att rättandes efter honom enär han är drucken, men inthet hörde han deras tahl vidare, än at Erich intet wille gifwa honom så mycket han begierte för hans barns information, och där medh kom Erich upp, och sade till honom: Skall du betalla mig, och tagit Brynte i håret, och han honom, och där medh fallit till gålfwet, och Hanss Wahlman inkommit och dem skildt åth, och kommande upp, såg Erich blodiger i ansichtet, och Brynthe sprungit uth och Erich efter med een stöör, och uth på gården kommit tillsammans, och strax därefter kom Erich in effter sin yxa och uthsprungit, och intet sedt eller hördt huad som giordes och sades uth på gården, där Wahlman och fleera wore.

Hanss Wahlman, at han kom middagztijden i Erich Larsons stufwa, där Brynte såth och tallte med Jon Pålson, och Brynte sade sig ej trodt Erich Larson därom at han skulle förneka honom full betallning, eftersom han, så wäll lärdt hans barn som dhe andras. Där medh kom Erich Larson upp, säijandes: Huad säger du om mig, och tagit honom i håret, och Brynthe honom, och fallit åth bänken, och Erich war lijthet bloduger, och han dem åthskildt, då Brynte sprungit uth först, och Erich efter med een stöör, och slogh [fol. 869v] efter honom, och han med hafwande stöörända dhet försatt, och så kommit i håret med huar annan, och Erich Larsons och Jon Pålssons hustrur dem åthskildt och Wahlman kommit uth, och folgd Brynte uti Jon Pålssons stufwa, och strax effter kom Erich Larson, och med sin yxa slog på wäggen och mante honom uth, säijandes: Kom uth du hoorunge och tyff, och då war in emoth medaffton, och grannen Peder Zachrieson kom och hade honom der ifrån heem i sin stufwa.

Här till Erich intet kunde stoort neka, uthan föregaff sikh ej allt kunna minnas.

Enhälligt votum, at Erich Larson böter för ärerörlig beskyllning.

Såsom Erich Larson hafwer skält dragon Brynte Hammarström för tyff och hoorunge, och intet till budit honom där till bindha, och ingen wettat berätta honom så wara, altså plichtar Erich Larson för obewijslig beskyllningh efter 20 cap. Tingmåhlalbalken med 40 marck till treeskiptes, och huad deras missförstånd dessutan med håardragh widkommer, så uphäfwes det å beggie sijdhor, så wida sabbathen då icke ingången war.

19. Erich Larsson i Gahlhamman angaf sig och sin granne Päder Zachrieson ib:m hafwa 1694 om hösten hwarfd [fol. 870r] en biörn på bydzsens skogh, och Erich Larsson tingadt Matz Pålson i Östbergh å sina wegnar, och Peder Zachrieson Anders Henrichson i Bingstad, den om wåren att döda, och dee dijth kommit, och blifwit wijste hwarfwet och dee biörnen blifwit warse, och skuttit på honom, som intet träffadt, och han kommit den gången undan på flychtan, som sedan dödades, och det inthet effter accord fått der af sin halfpart eller något?

Resp. Anders Henrichson, at Matz Pålson och han skulle på halfften sökia at döda biörnen, och Erich Larson wijst dem hwarfwet, och dee funnit biörnen, och på honom fåfengt skuttit, och några dagar iagat efter honom fåfengt, in på Wiggeskogen och tillbaka på Gahlhammars, och åter till Wigge några gånger, så at Matz Pålson honom öfwegaf och rest till Nârie, och Anders Henrichson ombedin, så af Jöns Esbiörnsons hustru i Wigge som af fleera, honom sökia af döda, och omsider fått Pål Henrichson i Åsan, Jon Kiehlson i Bingstad och Jöns Chrestopherson i Skucku sig till hielp, och honom treffat och skuttit widh Bergzbyns och Gahlhammars skogzskillnadt, och köttet deelt sin emillan och huden såldt för åtta dahl. k.m:t och penningarne delat och sin emillan..

Actor, at dee hwarfde honom tree gånger förr än han blef liggiande. Pål säger [fol. 870v] sikh efter Jöns Essbiörnsons hustrus begäran gått åstad, wettandes intet hwem honom hwarfdt och fått därpå sin fierdepart. Päder Zachrieson säger sig cederat sin præntension där uti, och blefwe så förljkte, at Anders Henrichson låfwade gifwa Erich Larson på sin och dee andras wegnar en carolin, huar med han förnögd war.

20. Oluff Eriksson ifrå Hackås sochn prætenderade på sin hustrus Anna Jöransdåtters wegnar odallsrätten af Thomas Larsons köpte hemman i Bergzwijken aff 2 ½ tunnelandh uti dess omyndige åhr? Resp. att där med så hänger tilhopa, at sahl. kyrkioherden herr Johan Drake köpt Bergzwijks hemmannet af sal. Månss Jonson i Bergzwijken, som medh Oluf Ersons hustru intet war i någon skyldskap, och det bårtbytt med Jöran Jonson uti hans hemman i Bergzbyhn, som skiedde den 19 aprillis a:o 1669, huilket byte är den 4 october 1669, den 31 october 1670 och d. 11 octobris 1671 lagligen utan klander opbudit, och enär sahl. kyrkioherden wille det sällia, det opdragit sonen Jon Jöranson, som åstundade komma till sin faders förra odall, och Jon skulle gifwa emellan hemmannen 75 dahl. s.m:t, som utgifwne obligation den 19 martij 1688 uthwijser, och Tomas [fol. 871r] Larsson gifwit för Bergzwijkzhemmannet 150 d:r s.m:t till sahl. kyrkioherden, som intet där på gifwit något köpebreeff, uthan låtit Jon Jöranson dhett giöra, som dhett och giordt den 19 martij 1683, och betygat sigh bemellte 150 dahl. s.m:t bekommit, men nu förklarar sig icke en skilling där af fått, utan sahl. kyrkioherden, huar medh Thomas lagligen procederat, och det å tree laga tingh 1684 och 1685 upbiuda låtit utan klander.

Jon Jöranson upwijste laga fångzbreff på giordhe hemansbythe med sahl. kyrkherden om Bergzwijkhemmannet och Bergz kyrkiobydz hemman, daterat d. 29 october 1672. Anno 1690 d. 29 december hafwer Jon Jöranson med sine syskon afhandlat och köp giordt om fadershemmannetz utlösning i Bergz kyrkioby, nembl. at gifwa huardera systran femton dahl. s.m:t i jordepenningar, och en där iblandh är actoris hustru Anna Jöransdåtter. Hwar widh observeres, att Jöran Jonson war dödh, enär Jon Jöranson bytte sig ifrå Bergzwijken till Bergzbyen, och actoris hustrus odallsrätt då war i Bärgzwijken och icke i Bergzbyen.

Enhälligt votum.

Aff föregående ransakningh befinnes, att sahl. kyrkioherden herr Johan Drake hafwer sitt köpte hemman i Bergswijken af framledne Måns Jonson bårtbytt medh Jöran Jonson i Bergz kyrkioby emoth [fol. 871v] hans odallshemman där sammastädes, med hwilket lagligen är procederat, och bythet altså af tingzrätten den 29 octobris a:o 1673 wordet gilladt och stadfästat och där på laga fångzbreff gifwit, och sonen Jon Jöranson icke dess mindre och likawäll effter faderens dödh hemmannet i Bergz kyrkioby sig åter tilbytt emoth Bergzwijkzhemmannet, huilket Thomas Larson sig tilhandlat för 150 d. s.m:t och såsom Oluf Erichsons hustru Anna Jöransdåtter där till är bördigh och icke till hemmannet i Bergs kyrkioby, som lagligen ifrån fadren medelst ofwansagde byte är kommit.

Och ehuruwäll Thomas Larson med tree laga opbud sitt giorde köp lagfarit, så kan rätten likawäll, i förmågo och krafft af 16 cap. Jordabalken L.L., icke betaga hustru Anna Jöransdåtter sin bördzrätt uti Tomas Larsons till sig löste obyrdade hemman uti dess omyndige åhr, utan tillerklara efter berörde capitells innehåldh sitt fadershemman i Bergwijken, at inbördä för des prijss och wärde han deth af oskyld köpt hafwer, och sålledes söker huar sin fångzman, wäl förståendes at Thomas Larson bör där hoos niuta giorde melioration på hemmannet, som widh tilträdet mycket förfallit skall warit, och det efter mätismanna ordom och gode mäns skählige ompröfwande. [fol. 872r]

21. Oluff Jonson ifrå Öfwerhogdahl sochn prætenderade sin moders Märit Olufsdåtters jordepenningar i Böhle aff Erich Grehlson, som hennes faders hemman besitter, warandes twenne bröder, Larss och Joon, systrarne Ingrid, Brita och Märet? Resp. at han deth hemmannet i Böle hafwer sigh tilbytt af hennes broder Larss Olufson emoth hafde hemman i Brynellshögen, och af Märit aldrig krafder, warandes Brynellshögen sedan genom ödesmåhl Kongl. Maj:tt och cronan heemfallit, och Larss Olufson begifwit sigh till Närke och där dödh blifwit. Actor påstår, deth hans moderbroder Larss Olufson bårthytt deth han intet ägde, och Erich Grelsons fastebreff på Böletzhemmannet lyder, at wara frij för Larss Olufsons och Jon Olufsons giörande inspråk däruti, men systrans Märitz rätt är icke nemdt eller där medh betagen.

Under betenkiande till dombs, förljcktes parterne sålunda, at Erich Grehlson skall gifwa hustru Märitt Olufsdåtter för hennes prætion uti fadershemmanet Böle elloffwa dahl. s.m:t på två åhrs tijd at betalla, och contant strax 4 dahl. s.m:t och resten af halfparten framdelles innom åhretz förlåpp, och sedan på fölliande åhret fem dahl. 16 öre s.m:t.

22. Peder Zachrieson i Gahlhammar kärade till Erich Larson ibidem, för deth han näst för juhl 1694 [fol. 872v] hemma i hans stufwa kallat honom skiellmn och horunge och illa sig åtburit, och med ett wedtråd rändt i fyllerije kring om gålfwet? Resp. at han deth inthet minnes sig hafwa giordt, och intet där af wettat för än han 1mo novembris blef citerat till tingz, som betygades, och kan där till denne gången intet swara.

Han tiltalltes och för en släda han köpt och betalt, och ifrån honom tagen är, huar till han ej heller will egäntelligen swara, och sade sigh penningarne restituerat, eftersom han klandradt på köpet.

Såsom Erich Larson intet lagligen och i rättna tijd stemder är, och begierer tijdh sig at omhuxa, så kan rättna honom deth ej förwägra, och unnar honom tijd där till, till nästa ordinarie tingh.

23. Drängens Oluff Olufsons anhängige action emoth Påhl Nillson i Moo, om några förkomne penningar och där ibland warit een swart slant som hoos honom igenfans, och han sagdt sig den fått af föraren Oluff Linqwist, och Oluff af Anders Olufson i Wigge. Slanten sade Anders Olufson wara swart å beggie sijdor, och at drängen welat derföre honom inthet taga i betallning, förr än han försäkradt honom willia den igenlösa, där han intet giängse wore. Actor, at han war swartare å den sijdan skiächterne [fol. 873r] eller kårset war.

Slanten wijstes Anders Olufson och han sade sigh icke annat förstå, än han är den samma, men icke förwist. Men dragon Erich Biesse war då tillstädes, som den sågh, och skall sagt honom wara god nogh, efftersom myntet syntes. Påhl säger sig få een slant af föraren, som war något swartt och han skall frågadt derefter, och fått till swaar, kan skiee han är brukadt at skrufwa upp bysslåås, kunnandes intet annat förstå, än han är den samma. Föraren Linqwist nekar sig sagdt slanten wara brukadt at skrufwa medh, och at han den twistige af honom intet fått, utan måtte wara ihoospunnit wärk af wärden Jon Jönson, som gärna wille hafwa honom utur gården.

Actor beklagar sigh mistadt sine penningar och der iblandh omtallde slantt som han funnit hoos Påhl Nillson, och han skyller på föraren och han nekar. Huarföre uphördes därmedh till dess dragon Erich Biesse blifwer examinerat och förhörder.

24. Sunwis Erson och Oluff Nillson i Rätan gåfwo widh handen, hurusom een älgh gått för deras ledh 1694 nordost om Rätans by, och dee förgången icke strax igenfunnit, och enär dee sedan å den tracten där effter warit, blifwit warse at follk dijhän warit [fol. 873v] och een älgh fördt och kiördt därifrån, och dee räckt spåran effter allt in till Åsan, warandes allenast några musqwethskått ifrå deras ledh och där diuret fallit, och Carll Hanson i Åsan deth opgiordt och dädan fördh?

Resp. Carll Hansson och Påhl Henrichson, att dee och hafft sina ledh öst i Nässlehögen pass två gamla mijhl ifrå Åsan och en förgång blifwit warse, och räckt spåran efter honom (som och litet sniö war fallen) Qwarnsiömans ledh förbij och in på Rätans skogh een godh gammall mijhl in alles, och på Rätans skogh den funnit liggjande, med litet lijff, och deth wer een oxe om sex åhr, hållandes före att spåren ifrå deras ledh skall än synas, och att Oluff Nillsons son Erich sagt, sig see sin förgångh wara een älgzko, där till Sunwis icke fulleligen kan neka at honom så syntes, men twijflar där om.

Dragon Larss Rööbergh berättar, sig wara hoos Carll enär dee kommo nordan effter med älgen, som war een oxe, och några dagar efter kommo Rätans karllar och sökte effter een älgh,

och såg håhlet där skiächtan ingått. Sunwis begiärthe at Larss Rörbergh och Oluff Jönson Röör kunde blifwa edelligen afhörde, som dee och sin wittnesedh aflade.

Larss Rörbergh, at han såg enär älgen fördes till Carl Hanson om een fredagzaffton och om lögerdagz [fol. 874r] affton hulpt dem spijtha huden på gålfwet i gäststufwan, och at hålen synthes där hornan på diuret suttit, och att ett håhl war på högre sijdan af huden och intet gaff acht på, om deth war af någon kula eller af udd och skiächta, efftersom han med sådant icke warit bewahn. Han hafwer dem inthet frågadt huarest dee diuret fått, och dee deth intet heller för honom sagdt.

Oluff Röör, at han sågh dem om fredagzaffton komma heem medh älgen, och om lögerdagzaffton hulpt dem huden opspijta, warandes håhl där hornen suttit och på södre sijdan ett där udden och skiächtan tagit, som grant skönias kunde af håletz storlek. Diuret sades för deras ledh wara gått nord i marken, och det igenfunnit på Rätansskogen.

Bäggie berätta sigh samma tijdh sedt een älgzhud på Henrich Pålss wägg opsprit, och war mäst tårr, då den [andra] opsprittes, och dagen effter såth hon på wäggen men nästföllande, då dee dijth kommit, nedertagen, seendes intet effter huru den fången war.

Såsom edelligen intygat är, at Sunwijs Erssons prætenderade älgzhud warit den samma som Carl Hansson heemfördt, då dragon Larss Rörberg och Oluff Röör hoos honom warit, och där till med af een oxen, gången för ledh och gilder och icke skutten, [fol. 874v] och oansedt diuret fallit på Rätans skogh, så kan Sunwis för den ordsaken skull icke hafwa någon rätt därtill, eij eller har deth diuret gått för Rätans ledh som förmentes, efftersom hans lagzman sedt det warit een älgzkoo, och deth Åhsman fått, een oxen; altså finner rätten Åhsman wara till twistige diuret berättigadt.

25. Qwissleboernes prætion på någon slått, som Jöns Essbiörsson i Wigge i deras bylag hafwer, efterfrågades, och om dee effter 1694 åhrs interlocutorie doom skaffadt sig extract och attestatum af gamla jordeböcker, under hwilket hemman godzet är skattlagd, hwilket dee intet hafwa giordt; altså förblifwer rätten med sitt förra, till dess berörde extract kan wijsas, och då skall definitif doom föllia.

26. Dragon Päder Hansson Bröms angaf, sigh mistadt sin penningepungh uti sahl. pastoris Drakes graföhl in januario 1694, där uti legat 4 ½ carolin och två öre s:rm:t och fått kundskap, att Oluff Olufson i Qwissle, dragon Pär Anderson och drängen Peder Jönson samma pungh funnit, och effter utfärdade citation punghen och penningarne igenfått. Peder Jönson och Peder Anderson bekänna sigh punghen i grafölet funnit om nattan, och om morgonen effter, enär Oluff Olufson i Qwissle effter Pär Hanssons begäran [fol. 875r] (som om nattan rest där ifrån) frågadt effter en förtappadt pungh, den oppwijst och till honom lefwereradt, och Peder Hansson strax där efter rest till Närke, och först kommit tillbaka in januario 1695, och säger sig intet meera sökia än sitt, som han igenfått af Oluff Olufson, och det öfrige cederat och efftergifwit.

Päder Hansson, at han S:t Johannis tijdh af Oluff Olufson penningarne begiärt, och han swaradt deth icke kunna skiee för än drängiarne, som dem funnit, komma tillstädes, och honom eij sedan råkat, och dy dem alla citerat. Oluff Olufson föregifwer sig dem intet kunna lefwerera förr än han medh dem tallat om hittarelönen, som han sagt god före. Päder tilstår sig bedit Oluff Olufson fråga efter sin mistade pungh.

Enhälligt votum.

Alldenstundh Peder Hansson hafwer bedit Oluf Olufson sökia och fråga efter sin bårttappade penningepungh, och han deth giordt, och fått af dem som punghen funnit, och inthet kunnat ifrå sig lefwerera, förr än dee blifwit om hittarelönen försäkrade, som han sagt god före, och Peder Hansson för drögzmålet dem citera låtit, och ingen vidare prætion giordt, altså stadnar rätten där medh, och låter där med förblifwa.

27. Oluff Jonson i Bingstad kärade till Jon Tyrrisson [*fol. 875v*] i Skucku, för deth han förledne sommar skält hans syster Elin för tyff, som pigan Britha Pedersdåtter hördt honom säija och berättadt. Hwar till Oluff Jonson nekar, och Brita säger honom deth widh fäboderne sagt, men han enständigt där till nekar, och så wida han saken angifwit och intet kan wittna där uti, så kan saken intet vidare handteras, utan låter der med beroo, om icke andra skähl och wittnen där till kunna produceras.

28. Corporal Magnus Kiällman, på sin hustrus Märit Andersdåtters wegnar, insinuerade, huru som hennes fader Anders Olufson, tillijka med broderen Peder Olufson och fyra systrar, Märit, Anna, Ingeborg och Margetha ägde Jon Olufsons nu åboende hemman Wästeråsan af 2 ¼ tunlandh, hwilket hemman efter hans dödh, brodrens Peder Olufsons änkia hustru Karin Pedersdåtter emothtogh, och intet bättre häfdat än at 2/3 där af blifwit skrifwit för öde i cronones jordebook, förfrågandes corporalen sigh, hwem som bör swara till at två trediedelar skatte är blifwit crone?

Hwar till hustru Karins man Jon Olufson swarade att hennes förre man Peder Olufson hade af sin broder Anders Olufson fodra tiugu r.d:r och löösörerne räckte intet till alla creditorers betallning, så skall belefwat [*fol. 876r*] warit, at han af deth fasta skulle blifwa betallt, som lærer finnas i gamble sochnskrifwarens Jon Peersons skriffter, och han i hastigheet intet kunnat igenfå, och begärer dy dilation till näste tingh. Sedan föregifwer han, Peder Olufson sin broder icke uthlöst heller någon af systrarne. Sedan, at hemmannet war på lutande foth, då Anders Olufson sidst på året 1673 dödde.

1674 om wåhren skulle hustru Karin taga halfwa hemmannet, och dragon Michell Samuellsen, som hade Ingeborg Olufsdåtter till hustru, skulle bruka den andra halfwa dehlen, den han och sådde 1674, och blef Michell medh regementet samma år utcommenderat, och hustrun begaf sig där ifrån 1675 om wåran, och ingen å dess halfwa deel skaffadt. Hustru Karin skall med sina två söner då blifwit siuke, och icke förmådt så sin antagne halfpart, utan om sommaren slagit något på halfften till cronan. 1676 sådde hustru Karin sin halfpart, och hustru Anna Olufsdåtters måg Anders Olufson den andra halfwa, och 1677 och 1678 sammalledes. Jon Olufson antagit hela hemmannet på två års friheet, och 1678 års halfwa korn och höö tog han emoth, och räknat för första frijheetzår, och 1679 sielf deth brukadt, och alt sedan.

Enhälligt votum.

Efttersom Jon Olufson beropar sigh på ett sluth [*fol. 876v*] och aftahl som skall wara giordt, at hans hustrus förre man Peder Olufson, hade af sin broder Anders Olufson, actoris Källmanns swärfader, fordra tiugu richsdahler, och löösörerne inthet räkt till alla creditorers betallning, och Peder Olufson skulle altså bemellte 20 r.d:r niuta i dheth fasta, som i gamble sochnskrifwarens Jon Pedersons skriffter lærer finnas, som i hastigheet intet kunnat igenfåas, och dy begiärer dilation, som honom intet förwägras kan, till nästa laga tingh.

29. Kongl. Majj:tt läth i nåder upbiuda förste gången Chrestopher Jonsons skattehemman i Medwigge och Bergz sochn och tinglag af 2 tunlandh för 120 d. s.m:t till fendrichs boställe under Owijkens compaignie, näste bördemän till återlösn, ehuruwäll han deth såldt som een rätt bördeman och där på wunnit laga fångzbreeff den 12 november 1692, och der till med förplichtadt sig inlösa twenne angh, nembl. Grafwen och Månsäng, som ifrån hemmanet förpantat warit, som sielfwa köpeskrifften dat. Berg d. 7 novemb. 1695 utwijser.

30. Jöran Mårtenson läth inlefwera een lagbuden [*fol. 877r*] och lagstånden köpeskrifft och bördalössning på dess faders Mårten Jonsons heman i Wigge, som han honom updragit till lössn för 200 d. s.m:t medelst accord med barnabarnens förmyndare, hwar med å tree laga ting är upbudit, och deth sidsta skedt d. 6 junj 1694, och altså bewilliades där å doom- och fastebreeff, enär bewijst blifwer med *gamla* breff hemmannet wara gamalt odall.

31. Den 9 dito undersöktes om wådellden som är händt och skiedt d. 29 decembris 1693 hoos Oloff Anderson i Klöfsiö by och sochn, och befanns som föllier,
nembl.

Att ellden är löös kommen uti låfftet om nattan uti dess laghgillt taak, twifwels uthan af några dijtflugne gnistor, då något blåst och litet sniö fallit uti bondens och hustruns frånwaru, och zergeanten Oluff Flobergh hema warit, dåch icke, som kan förstås, af hans elld upkommit, och altså af rättan wåda härkommit, och dy till branstodh efter 37 cap. Bygningabalken L.L. berättigadh.

Ett låfft af ett rum öfwer- och två undertill, wisterhuus, sädes- och miöhlbodh, som dels gamalt warit, men färdigt och brukeligt, och æstimeres för 12 d. sm:t. Hans mistade matsaker, lijn och gångkläder komma intet i consideration efter Kongl. Maij:ts allernädigste resolution a:o 1694 den 2 november.

Ting den 7–10 mars 1696

Källa: Svea hovrätt, Advokatfiskalens arkiv (Gävleborgs län), vol. E XI e:3183, fol. 413v–422v, RA. Komplettering från Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv, vol. A I:17a, fol. 39v–46r, ÖLA.

Anno 1696 d. 7, 9 och 10 martij, höltz laga tingh med allmogen aff Bärgez tinglagh och desse såto i

nämnden.

Jöns Jönsson i Röröön
Erich Hanson i Tåssåsen
Jon Jöranson i Bergzbyen
Oluff Swänson i Qwissle
Mårten Jonson i Wigge

Peder Isachson i Skucku
Anders Olufson i Bergzbyen
Erich Månson i Norderhögen
Anders Jonson i Qwissle
Jon Olufson i Byhn

1. Dato uplästes förr specificerade Kongl. Maij:ts placater.

2. Dragon Mattz Mattzson Frimodigh hafwer lagligen stämtdt Bertill Pederson på Hammarnäset, Påhl Mårtenson i Bäck, och Mårten Gunnarson i Högstad, uthi Hallens sochn boende, för slagzmåhl, och dee vice versa stämtdt Mattis Frimodigh för det han öppnadt deras släda på Äldekrogen, och ingendera af bönderne tilstädes widh opropandet warit, ej heller nu widh tingetz sluth, altså hafwer nemden öfwerlagt, om dee böra böta effter Kongl. Maij:ts stadga 1695 hwar sin en d. s.m:t, för det dee widh opropandes intet warit tilstädes, och sedan tree marck s:rm:t för deth dee aldeles sig absenterat, och stadnat där uti, att såsom dee i god tijdh warit förreste till Nârie, i mening at hinna heem, och medellst oföre twijfwels utan icke hinna kunnat, att dee för olydno och stemningz försittianthe allenast efter 33 cap. Tingmålalbalken bötta hwar sina 3 mark till treskiptes, [fol. 414r] och äfwen så, för deth dee citerat Mattes Frijmodig, och sig thesslijkes absenterat, och honom upphållit, saker till hwar sina tree marck till treeskiptes.

3. Swän Jonson ifrå Wemdahlen läth upbiuda första gången Oluff Swänsons hemman i Klöfsiö af 2 tunneland, som han sig tillhandlat för 90 r.d:r in specie eller 180 dahl:r s.m:t, och dem efter köpebrefffwet af den 12 feb. 1696 riktigt betallt hafwer, warandes sälliaren och köparen till andre och tredie ledh, nembl. Oluff Swänson och Swän Jonsons moder, hustru Elin

Olufsdåtter, wore syskonebarn, hafwandes bäggie sönerne Swän och Halfwar iempte mågen Salomon i Qwarnsiö, köpeskrifften underskrifwit.

4. Swän Pålsson i Klöfsiö hafwer citerat Peder Jöranson i Skåhlan, om hans åboende hemman i Skåhlan, warandes Peder Jöransons fullmächtige, munsterskrifwaren Hanss Resell effter verificerat fullmacht den 15 feb. sidstleden tillstädes, men actor intet.

Swän Pålson uhrsächtade sitt utewarande, med dhet han skall warit tilsagd at skiutza prästdöttrarne här i Berg, som wäntades ifrå Herrdahlarne, och icke kommit, och han dess medelst intet kommit till tingzpredijken eller på tinget wid dess upropande, och skola allenast två hästar, förutan hans, warit hemma i byhn, begiärandes lösa i byrd Peder Jöransons åboende hemman af 2 tunl. i Skåhlan, efftersom han måst cedera ett, utom börden sig [fol. 414v] tilhandlade heman i Klöfsiö, till ziergeantz boställe? Resp. att han ett tunlandh i Klöfsiö emoth ett tunlandh i Skålan, skatte emoth skatte, bytt, och ett tunland aff Swän Pålsons faderbroder Jon Swänson köpt, för 60 dahl. s.m:t efter köpebrefwet af den 30 januari 1687, och där med lagligen procederat, och på tree ordinarie ting, nembl. den 24 septemb. 1687, den 16 octobris 1688, och den 10 octobris a:o 1689 upbudit utan klander, och altså förlengst lagståndit, begiärandes där wijdh maintinerat och handhafd blifwa. Actor, at han intet där på klandrat, där han fått behålla sitt köpte hemman, och altså söker sitt gamla odall.

Enhälligt votum.

Såsom Swän Pålsson i Klöfsiö widh opropandet den 7:de i denne månadt martij på första tingzdagen icke warit tilstädes, och intet laga förfall där till hafwer; altså blifwer han efter Kongl. Maj:t stadga och process 1695 och dess 2:dra § saker till een dahl. s.m:t.

Anbelangande hans præntion, at inbörda Päder Jöransons hafwande heman i Skåhlan, så befins först, att han ett tunland där aff sig tilbytt emoth ett sitt odals tunlandh i Klöfsiö, och deth andra af rätta odalsmannen Jon Swänson i Skåhlan sig tilhandlat för 60 dahl. s.m:t effter köpebrefwetz lydelse den 30 januarj a:o 1687, och så wäl med bytet som köpet lagligen procederat och opbiuda låtit den 24 septembris 1687, den 16 octobris 1688, och den 10 octobris a:o 1689, och alltså förlengst lagståndit; altså finner rätten skähligt, att conservera och bijbehålla Peder Jöranson wid sitt lagköpte och lagståndne hemman i Skåhlan, i krafft och förmågo af 4:de cap. Jordabalken Landzlagen. [fol. 415r]

5. Erich Larson i Gahlhammar citerat den 17 februarj af Päder Zachrieson ib:m för skälsordh, som på höstetinget hades för händer, och differerades, efftersom Erich Larson intet lagligen war stämder, och Erich Larson sig icke inställt, uthan förrest till Närke, och actor är tilstädes, men hans wittne i saken, Jon Pålson i Gahlhammar, är förrest till Närke, och icke tillbaka kommen; altså kan saken icke företagas och afhielpas, utan Erich Larson dömmes efter 33 cap. Tingm.b. at böta tree marck till treskiptes.

6. Dragon Päder Pederson Åbergh, som på höstetinget anklagades hafwa häfdat Anna Jonsdåtter, och med henne afladt barn, och han nekadt sig wara dess barnfader, och ingen beblandelse med henne hafft, och pålades sielff tålffte gå lagh, förekom och tilspordes om han sig edgiärdzmän förskaffat? Resp. att han skaffat sigh siu stycken dragoner, och efftersom bofaste män skola där till behöfwat, hafwer han dem icke hijthkallat, utan lembnar saken under rättens omdömme, nekandes, som till förenne, med henne hafft beblandelse, eij eller legat i säng med henne uti cammaren, som hon föregifwer, där barnet skall wara giordt, och Anna påstår sitt angifwande.

Dragonerne Brynte Hammarström, Peder Bröms och Jon Frisk förhördes, om dee wilia gå lag med Åbergh, och swarade sig endeles deth låfwadt, men kunna inthet finna sig där uti, och toge altså affträde.

Åberghz förehöltz, om han med trygt samwete [*fol. 415v*] kan gå lagh, sig oskyldig wara, hwar till han beiakade. Altså confererades medh nämnden, i föllie af Kongl. Maj:ts resolution 1695, om honom skall effterlåtas med sielff sins ede sig befria, som togz i betänkiande, och efftersom han aldrig funnitz qwinsk och lättfärdig i mun och andra åthbörder, håller nämnden före, at honom må tillåtas med sielff sins ede sigh befria, dhet honom förehöltz, och edzformuläret förelästes, den han sade sig kunna med godt samwete göra, men will dåch ingen edh där på kåsta emedan som hon sig icke will rätta, och alla lära hålla honom lijkawäll därföre, och will altså för henne bötha, och Anna säger sig medh trygt samwete kunna, om tillåteligit wore, göra edh, at han och ingen annan är dess barnfader, och med ingen annan hafft beblandelse.

Enhälligt votum.

Ehuruwäl dragon Peer Peerson Åbergh nu för rätten utlåtit, sig kunna medh trygt samwete och sielff sins ede befria sig, intet medh Anna Jonsdotter hafft någon beblandelse, och dess barns fader wara, så hafwer han dåch ursäctadt sig därifrån, och intet welat göra någon edh där på, emedan som hon sigh icke rätta will, utan underkastar sigh willia för henne bötha, altså dömmes han efter 3:die cap. Giffmålab. L.L. 40 m:k, och kånan effter Kongl. Maj:tz resolution 1694 till sina 20 marck.

7. Jöns Erson och Mattes Pålson i Östbergh prætenderade Skiäggmyran af Sunwijs Esbiörnson och Nills Pederson i Skucku, som skall inom Östbergzs rå och rörer liggia och Zachris [*fol. 416r*] Jöranson i Hällne och Owijk sochn, som bodt i Östbergh, skall wetta att bemelte myra den tijden under Östbergh brukades? Rp. Nillss Pederson, att ingen lærer wetta annat, än myran af uhrålders tijdh hört Skucku till, och Zachris intet kan wara meera än några och fyrattijo åhr gammall, och warit lithen gässe den tijden han war på Östbergh, upwijsandes ett gammalt breeff de anno MDXLVIII [*år 1548*], som angår ett jordebyte emellan Skucku och Östbärgh, hwar uti Skuckuman, som bytte sig till Östbergh, undantagit een halff myra, men intet namngifwes, och föregifwes ingen annan myra där wara än Skiäggmyran, och at halfwa myran är med rijs och måss öfwerwuxen, och fins där hässior stått, men inga stöör.

Actores föregifwa dhet aldrig så wara, och at den aldrig kunnat wara slagen, efftersom deth är een måssaflohdh och aldeles där til odugeligh, warandes belägen på sijdan åth Wästerskucku, som effter härmelse fordomdagz skall där under lydt. Erich Erichson i Skanderåsen, om sina 70 åhr, berättar sig ej annat minnas, både medan han bodde i Bergzwijken och sedan, än Skiäggmyran brukades under Skucku, och så mycket bättre dhet mins, som den är belägen hardt intill Bergzwijkens slått och myrar, minnandes wäl, enär Zachris fader Jöran bodde i Östbergh, och at han den myran inthet slogh och bärgade.

Actores beropa sig på Zachris Jöranson, som skall wetta icke allenast märken och skillnaden emellan byarne, utan och at myran hört Östberg till, warandes Zachris till Närke förrest.

Enhälligt votum.

Emedan som Zachris Jöranson i Hällne är född i Östbergh, [*fol. 416v*] och berättadt Skiäggmyran uti hans tijdh under Östbergh warit brukadt, och han nu icke tillstådes är, altså pröfwar rätten skäligh at ophöra medh dömmande där uthi till dess han kan lagligen där om blifwa förhörder. Imedlertijdh kunna parterne göra sigh kunnige om byaskildnaden, och på hwars skogh Skiäggmyran är belägen, och dhet genom ägandesyhn efter 26 cap. Byggn.b. L.L.

8. Sochnskrifwarens Hanss Brämers anhängige sak å sidstledne hösteting, om een liten malmklåcka han mistadt 1693, och igenfunnit på een häst Peder Pålson Lingreen såldt till Anders Erson i Tåssåsen, och Peder Pålson samma klåcka af munsterskrijfwaren Hans Resell fått, och Resell deth tilstått, och föregifwit, sig den af een dräng på Kindersmess marknad kiöpt, och begiärt dilation at skaffa borgarens i Hernösand Peder Danielsons attest där öfwer, hwar till samtychtes, och han nu Peder Danielsons Groops attest af den 2 januari 1696 upwijst,

af innehåld att Hanss Resell på 1694 åhrs Kindersmess marcknadt een liten malmklåcka af een halfwuxen dräng köpt för 12 öre k:rm:t, och enär han blifwit tilfrågadt, huad han därmedh skulle göra, swaradt, den willia bruka på sin häst, och där så fordras, will han utgifne attest på Hernösandz rådstugu med edh besanna?

Resp. att attesten lyder, at lilla klåckan skall wara köpt 1694, och han den försåldt 1693 om hösten, då Peder Pålson sålde hästen och klåckan till Anders Erson i Tåssåsen uti bröllopet [fol. 417r] i Wattwijken, och altså inthet kunnat köpas af Resell på Kindersmess marknadt 1694. Resell, att dhet måtte warit 1694, och han skrifwit 1693 det wara skiedt, af den 15 octobris 1695, som nu föregifwes wara misskrifwit, och at hans capitein Planting war då på richzdagen, som höltz 1694. Bröllopet fins warit 1694 Allhålgone tijdh.

Actor påminner sigh att han mistadt klåckan Kindersmässtijden 1694, och Resell säger, sig kommande ifrån marknan, hoos honom tillijka medh länsman Halfwar Jonson warit. Actor will intet årkänna attesten utan edh, och at han kan betyga Resels hafde klåcka wara den samma han mistadt, med een messingzring upp uti.

Resell föregifwer, sigh ingen annan klåcka hafft, och at capitens barn tijd och annan hafft den at leka medh. Bremer, at han gifwit honom deth swaar, då han wille henne köpa, sigh den intet missa kunna för sin gässe skuld, men Resel föregifwer, sig den hwarken sedt eller begiert, och aldrig hörde sållunda där om tahlas. Actor, at han skriffteligen tilbudit förlijkning, som producerat är, och på höstetinget widh tingzstufwan munteligen, och där han warit oskyldig deth intet hafft för nöden? Resp. att han intet mera sagt, än han förtruttit blifwa stämd för så litet, och heller welat gifwa något uth, än gå där effter, och beswära rätten.

Enhälligt votum.

Ehuruwähl munsterskrifwaren Hans Resell hafwer effter intorlocutorie domen på sidstedne hösteting här i Bergh skaffat och upwijst handelsmannens i [fol. 417v] Hernösand Peder Daniellsons Groops attest af den 2 januarj innewarande åhr 1696, at Resel på 1694 åhrs Kindersmess marknadt på Frössön, af een ung halfwuxen dräng köpt een liten malmklåcka för 12 öre k:rm:t och utlåter sig kunna den medh sin edh besanna. Och såsom sådanne attester utan edelligit intygande intet gälla, och Peder Danielson är boende uti een annan jurisdiction, så är tillåtelligit, at edh kan af een annan rätt tagas och afhöras, så stadnar häradzrätten och där medh, och till wählåfl. stadsmagistraten i Hernösand, edens afhörande recommenderer, med den påminnelse efter actoris begäran at uti eden kunde blifwa infördt, at sochnskrifwarens Hans Brämers igenfundne klåcka, med een mässingsring upp uti, är den samma som munsterskrifwaren Resell på Kindersmess marknadt 1694 hafwer köpt, till hwilken ända klåckan föllier medh försegladt.

9. Regementzskrifwaren Nills Molin opwijste Johan Rijsingz gifwne revers af den 22 decembris 1695, at wara skyldig efter liquidation på 1694 åhrs aflöning med lijffcompagniet 72 d. 20: 20 ½ th. s.m:t, det capitenleutnanten welb. Anders Treffenberg attesterat. Och så wida sahl. caplanen i Bärgh h. Hans Bröms, iempte Päder Erson i Glasätter på Frössöön hafwa för 1694 åhrs upbörd caverat, efter deras revers d. 14 martij a:o 1694, så inprotocolleres h. Hans Bröms ägendom till säkerheet och præference för andra creditorer. [fol. 418r]

10. Samuel Hansson Bröms tilspordes ytherligare och å nyo om han will fulborda ächtenskapet medh Kerstin Gunnarsdatter, efftersom dee äre trolåfwade, och tree gånger å predijkestohlen för dem lyst? Hwar till han, som tillförenne, nekar, säijandes, sig intet hiertelag till henne hafwa, ehuruwäll han intet ondt och oährligit med henne weth. Kerstin begiärer intet heller honom till sin man för hans ostadigheet skuld, williandes han låta henne behålla fästegåfworne, och räkna dem såsom een förlijkning, hwar medh Kerstin intet will wara benögd, utan dem såsom een gåfwa behålla, efftersom han henne så skambligen hafwer fixerat, och Samuell föregifwer sig intet äga något henne i förlijkning gifwa, som och pröfwes sant wara.

Nämndens enhällige votum.

Såsom Samuel Hansson Bröms befinns vara friwilligt, utan wilkor trolåfwadt medh Kerstin Gunnarsdotter uti hennes faderbroders Oluff Swänsons och swågers Chrestiern Jöransons närwaru utaff hans fader sahl. cappellan h. Hans Caroli Bröms, och sedan efter begäran af sahl. kyrkioherden h. Johan Drake tree gånger i Bergz kyrkia aflyst till ächtenskaps fulbordan, och copulations- och bröllopsdagen warit satt, men Samuel Bröms sigh där ifrån hållit, och intet welat eller will ächtenskapet fulborda, och Kerstin är och nögder där medh, allenast hon får någon förljkingh; altså kan häradsrätten intet annat finna, än besagde trolåfning bör räknas [fol. 418v] och hållas för lagligh, och till underdånigst föllie af Kongl. Maj:ts kyrkiolagh 15 cap. 2:dre och 3:de § heemställes saken under wehllåfl. Hernösandz domcapitels afgörande och dömmande.

11. Dragon Swän Olufson Wassbergh kärade till sin swåger och systems man Jon Carlson i Wattuwijken om 49 dahl s.m:t och $2\frac{3}{4}$ tunna korn, som han efter liquidation hafwer at fodra, merdels härkommit uti systran Karin Olufsdåtters förra mans Hanss Classons tijdh, och dels aff uthlösningen och arfwet, begiärandes sin betahlningh eller försäkring der om. Resp. hustru Karin, att han så stoor gäld hafwer at fodra, och will gärna efter handan dem betahla, och skiählig lego gifwa, hwar medh actor kunde vara nögd, om hans förra swåger Hanss Claeson låfwadt, och för hans fljhtigheet och uprichtigheet skull, upläth han honom sin halfpart i fadershemmanet, men nu är det icke så, befarandes at hemmanet icke blifwer detta år besådt, utan kommer i lägerwall, och han altså lätteligen kan blij sina penningar qwitt.

Hanss Claesons twenne barns förmyndare, Jon Jöranson i Bergzbyen, hafwer och fodra sex tunnor korn och något fasta i hemmanet, som fadren inlöst, hwar om han will vara försäkradt, anhållandes Wassbergh sin betahlning, eller försäkring i hemmanet? Rp. om hemmanet emoth förmodan blijr osådd, kan han deth beså. Och skulle något oförmodeligit hända kunde ingen vara närmare till hemmanet än han, dessutan är han swäntienare [fol. 419r] för hemmanet, och kan wähl see och wetta tilståndhet.

Såsom dragons Swän Olufson Wassbergz skuldfordran af sin syster hustru Karin Olufsdåttter i Wattuwijken å 49 dahl. s.m:t och $2\frac{3}{4}$ tunna korn, giorder så uthi dess förra som senare mans tijdh, är ständig, så inprotocolleres hemmanet i Wattuwijken till des säkerheet och præference för annor gäld som där å kan wara eller blifwa giordh, jemwäll och reserveres Hanss Claesons barns sex tunnor korn effter sin sahl. fader, och dess andehlf af deth fasta Hanss Classon i sin tijdh af hemmanet löst och betallt.

12. Håldne husesyn den 15 julij 1695 på fordom fendrichs boställe i Rätans by och sochn af 3 tunland chrone, som Peder Halfwarson emoth räntan brukadt 1690 inclusivè och till 1696 exclusivè, som är anslagit till capplans bordh, at immitteras till wällärde h. Johan Drake efter generalmaiores och landzhöfdingens h. Carl Gustaf Frölichs resolution den 23 maj 1695, närwarande å regementetz wägnar capiten welb. Michael Plantingh, företogz och iemfördes medh Kongl. Maj:tz 1681 åhrs husesynsordningh, och afdömdes som föllier. Nembl.

Hwardagzstufwan 10 ahl. lång och $9\frac{3}{4}$ ahlⁿ bredh, och hwad som effter 1690 åhrs synedom felades, hafwer åboen Päder Halfwardson reparerat, och nu felas till stufwans fulkomligheet allenast som föllier, nembl. kring spijsell spiällforman skall lehras och tätt giöras, som pröfwes [fol. 419v] kunna göras medh 2 öre s.m:t. Skårsstehn ofwan taket kalkslåes medh 24 öre. Twå st. söndrige fönsterrutor å 1 öre. Facit

— : 28: —

Uthi förstugucamaren felas ett litet fönster för

— : 8: —

Giäststugan mitt emoth den andra, af Peder Halfwardson 1693 upsatt, $8\frac{3}{4}$ ahl. lång $9\frac{3}{4}$ ahl. bredh, med dugligit innanrede, förståendes een ny jernståndare i stället, som Päder Halfwarson till hwardagzstufwan tagit, warandes in alles färdig, som husesynen specificè utwijser.

En miöhlbodh nårr på gården 5 ½ aln lång och 6 ahl. bredh med lårar afdelte, dör och jern med skrålåås och ett låfft ofwanpå med uthskått öfwer porthen med swahla före, dör medh gångjern och skrålåås. Närre knuthen, som af eldh warit skadd, är med bräder efter afsagd dom beslagen och reparerat, och huset altså färdigt.

Under öfwerseende af husesynen togz i betänkiandhe, om nödigt mån wara, den aldeles igenomlöpa, eftersom hemmannet nästkommande währ och sommar skall synas ifrå landbonden Peder Halfwarson, och immitteras caplan wällärde h. Joannes Drake till boställe effter resolution, och stadnade där medh, att där medh måtte uphöras, både för ofwanskrefne ordsak skull, som och at capiten wälb. Michael Planting, som landbonden dijth satt, icke är tilstades, at kunna wijsa på huad condition han dijth kommen är, iemwäll och om icke några medell af fordom fendrichens Adam Siöbergz [fol. 420r] löhn där till äre sequestrerade, altså uphöres, som sagt är, medh synens vidare skiärskådande denne gången.

13. Pastor loci wyrdig h. Magnus Flodalinus förekom, och begiärte wetta om något qwarnställe egenteligen hörer under och till prästebordet här i Bergh, emädan som honom åligger invigillera dess rättigheet, och befallt är at upgifwa dess härligheeter, hwarom på husesynen in julio 1695 effterfrågades, och berättades angifne quarnställe i Bergzwijkzåhn skall icke hört under prästebordet, utan under Wattwijkens hemman, som Jon Erichson åbor, och deth upbygdt och brukar, föregifwandes h. pastor sedermera sig bättre där om informerats wara af een gammal man, Erich Erson i Skanderåsen, som är född i Bergzwijken, som förmantes göra den relation, som han med lijflig edh kan bestå.

Och han berättade, att uti Bergzwijkzåhn war ett qwarnhuus, som kallades Prästhuset, hwilket hans fader Erich Kiehlson och Oluff Olufson brukade uti hans unga åhr, och då war sahl. h. Lars Clemetson resident caplan, men intet hörde han med hwars låff dee deth brukade, och näst före än han kom där ifrå till Skanderåsen, upsatte sahl. pastor h. Hans Sigvardi på samma tomt qwarnhuset, hwilcket öfwerstleutnanten Matthias Drakenstierna medelst en hållen syhn, uthkastadt, som sedan blef uphäfwen, och bem:te h. Jöns huset upsatt, och sedan af sahl. pastoren h:r Johan Drake, som tagit Jon Erson i Wattwijken i lag med sig, men intet hördt att Wattwijkz hemmanet någon [fol. 420v] rätt där till haft, deth Erich Hansson i Tåssåsen och betygar, såsom den som där kunnig är, och i prästegården tient uti h. Jöns Sigvardi tijdh.

14. Carll Olufsons i Byhn anhängige sak och prætenderede pantegodz och dehl i Buckwigge, under sitt hemman i Byhn och Myskie sochn, som Oluff Olufson i Wigge och Bergh sochn innehafwer, och föregifwit sig eij annat wetta än dhet hörer hans hemman till, och forum är uthsedt att wara i Bergh, där jorden är belägen, och Oluff Olufson sig icke infunnit, och Carll Olufson lijkawäll begiärer att hans wittne Jöns Jonson uti Miäla och Myskie sochn, må kunna edeligen där om afhöras, huilket tillätz, och han efter aflagdan edh berättade, nembl. att Carll Olufsons moderfader Måns Pax blef pass för 60 åhr sedan hästlöös, och kiöpte een black häst af Oluff Hemmingson i Wigge, och skulle gifwa honom för hästen 4 ½ r.d:r, och i pant för samma penningar satte han sin andeel i Buckwigge, och åhret där efter drucknade Oluff Hemmingson, och hans folk tyckt sig wara med panten wähl behållen, och intet talt där om, och Måns Pax war fattigh, och intet mächtadt panten igenlösa, ägandes Jöns Jönson slått i Buckwigge å begge sijdor om dhet twistige, och at hans fader och Måns Pax altijdh på een båth i hööandan dijt och dädan fölgdz, och derföre weeth han så förwisso där om beskedh.

Erich Anderson i Miähla hafwer och [fol. 421r] där en dehl, men hela godzet i forna tijder skall lydt under actoris gårdh i Byhn.

Resolutio.

Ehuruwäll ett edeligit wittne betygat, att Oluf Olufsons i Wigge innehafwande slått i Buckwigge af ålder hört till Carll Olufsons hemman i Byhn och Myskie sochn, som för 60 åhr sedan dijth skall wara pantewijs kommit, så är dåch swaranden bårtha, och effter ett wittne ingen dom

kan funderas, icke eller kan af Carll Olufsons upwijste gamble breeff sees att Buckwigge hördt under Byhn; altså låter rätten den saken beroo till höstetinget, at utageras af parterne, och på deth ingen må skiee förnähr, så sättes blifwande höö i Buckwigge änggh, som Oluff Olufson innehafwer, i qwarstad till höstetinget. Winner då käranden, så hafwer han effter rättens ompröfwande höet at bekomma, hwar om icke, behåller dhen som i handom haffwer.

15. Jon Jöranson upbödth förste gången odellshemmanet i Bergzbyen å 5 tunlandh, som sahl. kyrkioherden h. Johan Drake honom såsom sitt odall såldt för 225 dahl. s.m:t effter köpeskrifften af den 4 martij a:o 1696.

16. Erich Erichson läth upbiuda förste gången Erich Mattzson Masurs broderspart tillijka medh Anders Pedersons i Grönwijken och Larss Pedersons i Uhlstad på deras hustrurs wegnar, een systerlätt i Skanderåsen, den [fol. 421v] förra för 55 r.d:r in specie, och den senare för 25 r.d:r, effter brefwet af den 4 aug. 1662, huilket utan klander skedde.

17. Erich Erichson läth incaminera twenne lagbudne och lagståndne köpeskriffter och bördelösningar på Skanderåshemmanet, som hans faster hustru Anna Kiehlsdatter till sig löst, och hon barnlöös dödt, och han effter henne det ärffth, hwilka lagligen upbudne äro, nembl. den 16 septembris a:o 1662, den 28 septembris 1663, och den 28 october 1664, och således förlengst lagbudne och lagsländne, dy bewilliades där å doom- och fastebreff.

18. Dato, wijdh tingetz sluth och upstigande af rätten föregafs, att Bärtill Pederson på Hammarnäset, Påhl Mårtenson i Bäck wore ankomne, som inkallades, och tillfrågades, hwarföre dee icke comparerat stämningen, och rätten wijdh sluthet af tinget dömdt där öfwer, emedan som dee icke allenast äre swarsmän, utan och vice versa actores. Resp. att dee i godh tijdh, såsom förruth rest till Närä, i mening at komma till föresattan dagh, och dåch icke kunnat hinna. Sedan hwar est deras föllieslagare i slagzmålet, Mårten Gunnarson i Högstad mon wara? *Respondebat*, att han war medh på Näräes reesan, och wändt om i Mörsill sochn, och tenckt, dhet han skulle wara för dem här, men han intet här warit. Sedan och om Mårten warit interessent i slagzmålet? Resp. [fol. 422r] Ja.

Actor Frimodigh, att dee alla tree hulptitz åth, honom at slå och öfwerdådeligen handtera, så att fyra sijdbeen gått aff, och at han ännu intet kan bucka sig till jorden eller marken, at taga något upp, och det skedde torsdagen effter tiugunde dag juhl sidstleden. H. fendrichen Daniel Grijp befructar, och håller förwisso, att han des medelst lærer wara oduglig till Kongl. Majj:ts och cronones krigztienst. Bertill och Påfwell ursächta sigh icke kunna utan fullmacht, taga och hålla Mårtens partie, utan han må sielff sig förklara. Actor, att Påhl och Mårten begynte honom illa handtera, och Bertill fullfölgt.

Nämzens enhällige betenckiande.

Emedan som dragons Mattes Frimodigz lagstämde wederparter, Bertill Pederson på Hammarnäset, Påfwell Mårtenson i Bäck och Mårten Gunnarson i Högsta ifrå Hallens sochn, icke i laga tijdh sig infunnit och rätten wijdh tingetz sluth dömdt dem för deras uteblifwande at bötha, och Bärtill och Påfwell widh rättens upstijgande kommit, och altså, och icke desto mindre, har rätten giordt sig kunning om saken, och befunnit, att Mårten Gunnarson, som sig icke instält, hafwer tillijka med Påfwell begynt slagzmålet, och Bertill och Påfwell ursächtadt sig icke kunna för Mårten swara, och förnembl. är, att dragon Frijmodig icke är af regementzfäldtskärn besedd och attesterat hurudan skada han af deras hamlande och handterande kan hafwa [fol. 422v] fått, som dåch till sakens äntlige sluth är nödigt; altså förblifwer nämnden med förra interlocutorie doom, medh påminnelse, att dragon Frijmodig fordorsampt blifwer skyndat till regementzfäldtskärn att besees, och undfå dess attestatum, huru han är worden handterat, och om han kan

hielpas till förra hälsa igen. Imedlertijdh, och innom natt och åhr, åligger bem:te personer wara förtenkte, efter 16 cap. 1. Såråmalab. L.L. hans lijff wårda.

Extraordinarie ting den 7 april 1696

Källa: Svea hovrätt, Advokatfiskalens arkiv (Gävleborgs län), vol. E XI e:3183, fol. 440r–441v, RA. Komplettering från Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv, vol. A 1:17a, fol. 59r–60r, ÖLA.

Anno 1696 d. 7 aprilis höltz extraordinarie ting och ransakning uti Bärgez sochn och tingzstufwa, om den omkomne Nillss Jönson uti Ytertyringen, och desse såtho i nämnden.

Jon Erson i Wattwijken
Jon Jöranson i Bergzbyen
Sunwijs Erson i Rätan
Jöns Esbiörnson i Wigge
Erich Hanson i Tåssåsen

Jöns Jönson i Röröön
Anders Olufson i Bergzbyen
Erich Månson i Högen
Peer Isachson i Skucku
Oluff Swånson i Qwissle

Dato uplästes och examinerades dijth förordnadhe nämdemäns, Sunwijs Ersons och Erich Månssons, iempte den dödas grannars Jon Jönsons och Oluff Olufsons i Turingen, håldne besichtning på kråppen och undersökning om hans läfwerne och ändalycht, lydandes kårtelligen; att dragon Oluff Smälls datter Marinna, om sina 14 el. 15 åhr gamall, om lögerdagen, som war den 14 martij, bedit Nills Jönson uti sin faders frånwaru komma till tårpet, och hugga sunder litet wedh, och han dijth gått, och deth effterkommit, töfwandes Marinna qwaar i gården och kommande heem till tårpet, skall funnit sinkan af stufwudören wara uhrbruten, och Nills Jönson bårtstuhlit een kanna rågh och een läderrehm, som igenfans bak om hans förstugudör om måndagzmårgeonen sedan han war bårtkörder efter höö.

Söndagzafftonen hafwer dragon Smäll kommit heem, och funnit dören warit opbruten, och skickadt [fol. 440v] effter grannen Anders Pederson, och honom dhet wijst och sedan folgdz till Nillss Jönson, och Smäll beskylpt honom hafwa mistade kanna råg afhändt och stuhlit och han gräseligen skall swurit och nekadt der till, och många gånger önskadt att dhen onda skulle tagha honom och brytha hans halss aff, antingen förrän solen om afftonen neder- eller om morgonen upgår, om han det giordt, hwar medh dragon gått ifrån honom. Nills Jönsons hustru Karin Isachzdatter berättadt, sig honom sedan där om frågadt, och begiert, dhet han wille bekänna om han dhet giordt, och han äfwen som tillförenne swurit, och där till nekadt.

Om morgonen den 16 dito hafwer han kiördt till skogz 1/4 mijhl ifrån byhn, wijdh solennes upgång, efter een höskrinda, och uthur ett gålff eller stack lassat, och på den ena sijdan af skrindan räfsadt af hööt, men på den andra inthet, och det af- och hoopräfsade höet, tillijka med harfwan och yxan lembnadt, och lasset tillagat, lagdt betzlet i mund på hästen, och bundit eller satt tömorne fast wid skrindan och hästen åstad kiördt, och några fambnar gått efter, som grant hafwer syndtz, eftersom liten ny sniö war fallen, och funnen liggia framstupadt mitt och längst efter vägen, med handskar på händerne, den eena liggjande wijdh sijdan och den andra under honom, och hafwer han icke rördtz sedan han kullfallit, mera än sparckadt medh fötterne i nyss faldne sniö, men [fol. 441r] sielfwa kråppen legat stilla, och för ansichtet och huffwudet war een groep optint, warandes några små rispor i ansichtet, men halsen afknächt, at huffwudet intet kunde bära sig, utan på ömse sijdor fallit, och warit såsom löst, och allenast senarne dhet sammanhållit. Fram och mitt på bröstet äre några små rispor, så widt som med ändan af två finger tagas kan, och huden aftagen, och han hafft på sig två stycken grå wallmarsjackor, och bältet kring spänt, kunnandes intet förstå, honom af någon menniskiohand wara rörd.

Hans swärfader Isach Pederson och Nills Jönsons hustru Karin hafwa efter tilfrågan berättadt, honom hwarken morgon eller affton faltit på sina knä, eij eller rördt mundh, enär dee andra läsit till och ifrån bordz, och at prästen litet besked af honom fått om hans christendoms stycken, och ursächtadt sigh icke kunna dhet uthsäija, eftersom han war mycket stam och läsper, dåch begick han som andra christne Herrans helige nattward. Han hafwer fördt ett sällsampt läfwerne, och så snart han blifwit wredh, sagt wilia förgiöra sig, och 1695 af mächta ringa ordsak stijgit i båten, och där ifrån begifwit sig uti siön, och hustrun bedit honom betänkia sigh, warandes där intet diupare än han räckt båtn, och efter hennes begäran, gått till landz, och intet mehra taltt där om.

Nämdens enhällige votum.

Emedan som Nillss Jönson i Yterturingen hafwer [*fol. 441v*] öfwerdådeligen och ochristeligen önskadat at den onde, antingen förr än solenes neder- eller opgång skulle honom taga och bryta halssen aff, om han till tillwitte tyffnadt wore skyldig, som dåch fans, af en läderrehm som samma gång mistades, och han dess utan aldrih, hwarken affton eller morgon, fallit på knä och med gårdzfolket giordt sina böner, och om morgonen efter funnen på wägen liggia dödh, och halssen afwriden, som ransakningen widlyffteligen innehåller och uthwijser; hwar af nogsampt befins, det han medh människiohand icke är dödat, och halsen afknäckt, och således icke någon lijffspilling som 4:de cap. Högmålab. L.L. tahlar, är. Men i betrachtande af hans ochristelliga edh och önskan och gudlöse läfwerne, finnes lijkawäl skähligt at han eij må niutha begrafning i kyrkiogården, därest ährligit folk begrafwas, utan nårr om kyrkian, där ogiärningz-män plägar nedergräfwas, dåch uthan präst, kläckor och ceremonier, lemmandes deth öfrige under Gudz dom.

Ting den 6–9 november 1696

Källa: Svea hovrätt, Advokattfiskalens arkiv (Gävleborgs län), vol. E XI e:3183, fol. 798r–827v, RA. Komplettering från Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv, vol. A I:17b, fol. 336r–366r, ÖLA. Hovrättens och häradsrättens texter är nästan helt identiska till innehållet, men häradsrätten är slarvigt skriven, kladdig och fylld med förkortningar, varför hovrättens renovation har valts som primärkälla.

Anno 1696 den 6, 7 och 9 novemb. hölltz laga ting med allmogen af Bärgez tingelag, närwarande chronones befallningzman wälbetrodde Lorentz Bachman och häradz wahnlig edsworne nämbd, nembligen

Jon Erichsson i Wattwijken
Jon Jöransson i Bärge
Erich Hansson i Tåssåsen
Jon Ollsson i Åsen
Oloff Swänsson i Qwissle
Sundwijs Ersson i Rätan

Jöns Jonsson i Röröön
Anders Ollsson i Berg
Per Isakson i S[k]ucku
Jöns Essbiörson i Wigge
Nills Jönsson i Klöfsiö
Erich Månsson i Högen

1. Sedan allmen tingzfrjyd war utlyst, och dee breek och Kongl. placater publicerade som i dee förra tingzprotocollen anmähles, toges under händerne fölljande ährender.

2. Oppå chronobefallningzmans begiäran undersöchtes om Swän Pålssons hemman i Klöfsiö om 1 ½ tunneland som Hans Kongl. Maj:t af Swän Persson hade inlöst till chergiantz boställe under h:r capitein Plantingz compagnie woro rätt [*fol. 798v*] skatte eller och af någon stubrättigheetz hwilkor, dherpå af nämbden och närwarande allmoge intygades att ingen kunde sig annat påminna eller wetta än det woro gammalt odell och skatte. Härwid påminte h:r capitein

Planting att bonden en och annan gång hoos honom warit och om betahlning för samma hemman anhållit, eftersom befallningzman skall honom gifwit inwijsning till h:r capitein, det befallningzman aldeles nekade till någonsin wara skiedt, utan har bonden måst orätt berättadt. Bonden efterspordes, men war nu icke tillstädes.

3. Examinerares mantahslängden.
  2. Huusfolckz- och boskapzlängden.
  3. Afradzextractet.
  4. Förmedlingar, *gamla* och nya.
  5. Undersöcetes om tjänstelöst folck och löst partie. Då wähl angafz sahl. Hans Bröms son, men han berättades för en action om en gifftermåhls handell sig här uppehålla. [fol. 799r]
  6. Inga giärningzmän woro i detta tingelaget.
  7. Eij heller war någon som emoot en wiss taxa wille sig bränwijns brännerijet antaga.
  8. Tillstod ländzman sig för innewarande åhr hafwa niutit dess löön.

4. För Kongl. Maj:t och chronan upbödz Medwigge hemman i Bärgz *sochn* à 2 tunl. som Christopher Jonsson hade såldt till fändrikeboställe under Owijkens compagnie 2 *gången*. Och der jempte af nämnden intygadt att det woro gammalt skatte, och ingen stubbrättigheet.

5. Oppå Jon Halfwarssons wägnar i Wämdalen kärade swågren ländzman wälförståndig Jon Persson till nämbdemannen Erich Månsson i Högen angående 30 r.d:r à 6 m:k s.m:t st., som Jon Halfwarsson hade för 18 à 20 åhr sedan inlagdt i Oloff Erssons hemman i Nordanhögen, och derfore af Anders Persson i Sunnanhögen halfwa Nordanhögz hemmanet 1 $\frac{1}{2}$ tunneland inlöst, men sedermera och när Jon Halfwarsson eij förmätte bemälte [fol. 799v] deel häfda och förestå, hade han det försåldt till Erich Månsson för samma summa, doch penningarne aldrig undfådt, anhölt derfore ländzman nu om rättens handräkning för Jon Halfwarssons älendige tillstånd skull.

Erich Månsson nekade icke till att ju så hade dem emellan warit föraccorderat för 16 à 18 åhr sedan, men när han der om kom till tinget, hade då warande häradzhöfdingen bedit honom innehålla penningarne, efter Jon Halfwarsson sin rätt hade förlorat.

Gamle nämbdemannen Olof Jonsson i Högen intygade att det således som förmält är hade desse parter emellan warit förafskiedat, men så skall för 2 åhrs uthlagor twenne delarne wara förfallit crono, som han hördt refereras, och derfore blefwo penningarne innehåldne.

Men af jord[e]boken fans nu att detta omtwistade hemman woro 1 $\frac{5}{9}$ tunnel. skatte och 7/9 crono och att således den 1 $\frac{1}{2}$ deels tunl. som Jon Halfwarsson hade inlöst woro till skatträttigheeten [fol. 800r] behållit, derfore föreentes Erich Månsson med ländzman Jon Persson, att han desse 30 r.d:r à 6 m:k s.m:t st. skulle på 3 terminer, nembl 1697 Gregorij tijd 10 r.d:r, 1698 bemälte tijd 10 r.d:r, och 1699 Gregorij tijd 10 r.d:r betahla. Hwilken förening häradzrätten och approberade, att den i alla måtto skall hållas.

Härwid påminte Anders Andersson ifrån Klöfsiö att en, *benämd* Anders Ollson, skall testamenterat detta hemman till hans fader Anders Jonsson emoot sytning, hwar öfwer han sielfwa instrumentet upwijsade, men den war icke allenast utan dag och dato, utan kunde Anders Andersson icke der öfwer wijsa något lagfarande, mindre att denne Anders Olofsson warit possessor af mehrbemälte hemman, och för desse orsaker skull, kunde häradzrätten samma inspråk eij heller attendera.

6. Effter föregången laga stembning tilltahlade dragon Mattz Frijmodig bönderne ifrån Hal-lens *sochn* [fol. 800v] Bertell Persson på Hammarnäset, Påhl Mårtensson i Bäck och Mårten Gunnarsson i Höckstad för det dee utan foug och skiähl skohla förleden *januari* månad på Äldekrogen honom med hugg och slag öfwerfallit och illa handteradt, så att eij allenast ett

sidbeen på honom afbrutit, utan han och der igenom länge blifwit till sängz liggjande, och ännu eij aldeles kommit sig före, påståendes att för slagzmåhlet dee måtte lagligen böta och honom betahla för wärk och sweda samt expenser.

Härpå förklarade sig Bertill Persson att på Krogen dee skulle hwila sine hästar. Då råkade dee för sig Mattz Frijmodig, och när dee druckit ett stoop öhl kommer wärdinnan in löpandes och bad dem achta sina slädar, det hade Frijmodig löst up dem. Hwar utaf de blifwit ängzlige och tillsporadt Frijmodig hwarföre han det giordt, och änteligen huru orden fallit, hade dee hwar för sig gifwit honom en släng, och icke wijdare, der öfwer dee hade blifwit förljkte.

Till wittnes beropade [fol. 801r] sig swaranden wärden Gudmund Ollsson, dragoun Pehr Bröms och hustru Märit Jonsdotter på Krogen, hwilka med kärändens tillåtellsse aflade eden och wittnade Gudmund, att när desse parter hade druckit ett stop öhl eller annat, blef ett kiöttstycke utur cammaren borttagit, och efter Mattz altijd plägar wara orolig och ilsk, misstänkte qwinfolken honom derföre, funno det och igen utom stufwan, och med samma tillfälle blefwo dee warsse att ett af swarandens lass war uplöst, hwilket dee dem förkunnade, och derpå fölgde dem emellan något owäsende med slagzmåhl. Ibland togo dee Frijmodig i håret, [i]bland slogo dee honom i golfwet och basade honom med samma kiöttstycke, som war en oxebog, hwar öfwer dee sedan förljktes. Och en stund der effter på natten drog och Frijmodig sin wäg. I ansichtet hade han och warit blodig.

Samma berättelsse giorde och dee andra wittnen, instämmandes alla der uti, att hela [fol. 801v] oredan kom af det kiöttstycke som Frijmodig tog, och att han löst deras lass. Men sedan hade dee gifwit sig till fridz och blifwit wänner.

Frijmodig klagade och att dee hade weelat binda honom och tagit der till reep inn, men så hade det doch intet blifwit af. Wijdare klagade Frijmodig att han den gången så illa blifwit hannat, att på en lång tijd han det icke lærer öfwerwinna.

Capitein wälb. h:r Michael Planting inlade fältskiärens mäster Johan Franks breef och relation om hans blissärer d. 25 april 1696, nembl. det han har funnit att det 4:de rebenet blifwit afslagit, men nu åter läckt. Dragoun har och hafft en stoor sweeda och wärk här af, doch nu bättre blifwen, så att det ingen mehn woro, att han ju kunde giöra Kongl. Maj:tz tienst. Elliest hade och fendriken Daniel Grijp examineradt dragoun, som dess berättelsse till h:r capitein uthwijsar, men det kunde eij annars än ensidigt giort [fol. 802r] attenderas. Wijdare war intet att påminna, och derföre företogz saken till dombs.

Resolutio.

Såssom af twenne edelige wittnen det intygadt är, att Bertell Persson i Hammarnäset, Pähl Mårsson i Bäck och Mårten Gunnarsson i Höckstadh hafwa under det owäsende som passeradt är emellan dem och Mattz Frijmodig, dee honom illa handteradt och slagit, så att förutan blodwijte och hårrijf, efter regementzfältskiärens betygelsse, ett rebbeen har afbrutit, dy skohla dee derföre efter det 6 cap. Sårsmålalbalken med willia L.L. böta 20 m:k s.m:t, men för lytesboot kan Frijmodig intet bestås, eftersom fältskiären berättar att Frijmodig här igenom eij blifwit incapabel att giöra Kongl. Maj:tz tjänst, men för wärk och sweeda samt expenser bestås honom 4 d:r s.m:t.

7. Såsom Erich Larsson i Gahlhammar allenast af hastige mode och i sitt fyllerij [fol. 802v] hade kalladt Per Zachrisson horunge, hwilket oqwädinsord han nu för rätten afdad, altså saakfältes han derföre allenast till sina 3 m:k s.m:t, efter det 43 cap. Tingmålalbalken.

8. Företogz den af wälborne h:r generalmajorn och landzhöfdingen d. 22 majj sidstleden till häradrätten remitterade saak emellan Erich Ollsson i Hofwermo, Erich Kiällsson i Skalleråsen, Anders Jonsson i Hallen, Jöns Kiällsson i Bergwijken, Anders Ersson i Tåssåsen och corporalen Jeremias Bergman å den ena, och Måns Kiällsson i Bergzbyn å den andra sijdan, swarande, beträffande något arff som desse käränders far och morbroder Jöran Andersson i Stockholm för

26 à 28 åhr sedan, efter dess moder Elin Månsdotter här uti Bergz s:n är tillfallit, och hoos Måns Kiällsson innestår, hwilken egendomb dee, som med Måns Kiällsson samarfwa äro, påstå med honom sins emellan att skiffa, alldenstund ingen af Jöran Andersons barn skall nu mehra wara [fol. 803r] utj lifwet, som af kyrkioherdens på Ladugårdzlandet, h:r Abraham Aleenij attest d. 17 jan. 1696 dee willja bewijsa.

Måns Kiällsson tillstod att något sådant arff hoos honom innestodo, nembl. 1/2 tunland i det fasta, förutan 5 lod sölfwer i ett bälte, med annat mehra, och hade han alltid wäntat att någon arfwinge skulle komma, men på 20 åhr intet hördt af någon.

Häradzrätten öfwerlade detta, och emädan på så många åhrs förlopp ingen härpå har taltt, så syntes det i föllje af Kongl. Majj:tz nådigste resolution de a:o 1680 wara en förteegadt saak, så att för den skull arfwingarne kunde arfwet sins emellan deela, broder broderslott och syster systerlott, doch så att dee först ställa en säker borgen på all händelse om rätta arfwingen torde komma, som laga förfall hade, det arfwet måtte honom då fullt åter antwardas [överlämnas].

9. Såsom sochneskrifwaren från Owijken [fol. 803v] Jonas Bremer med ländzman Swän Herkules attest bewiste att den klocka som munsterskrifwaren Hans Resell på Gregorij marknad kiöpt woro honom tillhörig; altså gaf Resell honom samma klocka godewilligt igen.

10. Fordom kyrkioherdens här i Bärgz försambling sahl. h:r Johan Drakes effterlåtna enkia, dygdesamma matrona hustru Margeta Hoffwerberg, lät genom sin son h:r Jöns Drake anhålla hoos tingzrätten om skiötning och fasta på ett hemman uti Bergzbyn, om 2 ½ tunland skatte, hwilket hon af capiteinen wälb. h:r Michael Planting sig tillhandlat hade d. 15 april 1693, som kiöpeskrifften wijdare förmäler, emädan besagde kiöp woro 3 gånger lagligen upbudt, d. 16 sept. 1693, d. 6 junij och 23 octob. 1694, och således förlängst lagståndit; hwilket lagfarande utj anseende till andra private perssoner eller bördemän för sahl. kyrkioherdens enkia kunde giälla, så att dee nu mehra ingen tahlan ägde, men så anstod doch häradzrätten icke att extradera något fasta, alldenstund alla upbuden [fol. 804r] woro skiedde med förbehåld af Hans Kongl. Majj:tz höga rätt, efter hemmanet gick utom börden. Derföre och i förmågo af Hans Kongl. Majj:tz nådigste resolution af åhr 1684 måste det först å Hans Kongl. Majj:tz wägnar heembudas wälborne h:r generalmaiorn och landzhöfdingen.

Dess lägenheeter till åker är god, men knapp eng, små timberskog, tarfwelig weedbrand och gierzlefång, ljet diurfång, fiske magert uti Stoorsjön, intet qwarnställe, elliest af enkian tämelig bebygdt och reparerat, är och på militien indeelt till inquartering för trumslagaren under h:r capiten Plantingz compagnie.

11. Dragoun Jon Gabrielsson kärade till Elias Mårtensson i Skucku och Bergz s:n om hemmanet Skucku, hwilket skall wara hans rätta odellshemman, hwarom han på 3:ne laga ting har giort ansökning och änteligen af h:r häradzhöfdingen Plantin blifwit [fol. 804v] förwijsat till Kopparberget, att der förskaffa sig attest om en gammal pijga, Elisabet Olofzdotter, som och skall wara odellsman till berörde hemman, det han och skall hafwa effterkommit, och erhållit der å pastoris, som han föregaf, i Aspeboda s:n Abraham Moëlls attest d. 11 octob. nästleden, hwilken betygar att denne Elisabet Olofzdotter icke har warit gifft der å orten. Och såsom han, Jon Gabrielsson, skall wara närmaste odellsman till offtabemälte hemman, så anhöllt han och att fåå sin sahl. faders gård igen.

Här emot inlade Elias Mårtensson på sin hustrus Brijta Essbiörnsdotters wägnar ett original fastebreef af d. 13 decemb. 1683 för hustru Brijtas förra man Jon Ollson, hwar utaf befans huru Jon Ollson efter slutit kiöp med Gabriell och Christopher Nillssöner [hovrättens renovation skriver felaktigt: Nilssons söner], och Böle Lucia, Märta och Giölug och den andra Märta Nilssdöttrar, alla syskon ifrån Skucku, och der å skiedt lagfarande har ärhållit häradz fasta, och emädan detta hemman af Jon Ollson och hans [fol. 805r] hustru utom börden är inlöst, och dee

inga barn sins emellan, har han d. 9 april 1688 det så wähl som alt sin löösa och fasta egendomb till sin hustru testamenterat, allenast om hans syster Elizabet Olofzdotter eller hennes barn komma skulle, dee då 15 d:r s.m:t bekommo, hwilket och häradsrätten d. 26 majj samma åhr har bekräfftat, som alldeles conformt med lag och Kongl. Majj:tz förordning om testamenten, i anseende till hwilket lagfärande och ärhåldne domb, swaranden förmeente att Jon Gabrielson intet fog hade honom eller hans hustru att sökia, serdeles sedan hustru Elisabet Ollsdotter, som Jon Gabrielsson sielf har bewist är död blifwen, hwilken dee 15 d:r s.m:t beträffande något har kunnat hafft att säija om hon lefwat.

Jon Gabrielsson påstod att Jon Ollsson ingen macht ägde att således borttestamentera Skuckuhemmanet, efter [det] skall warit hans arfwejord och icke aflinge, som föregifwit är, och det samma att fulltyga, framgaf Jon Gabrielsson ett *original* fastebreef d. 17 octob. 1667, för [fol. 805v] Per Jonsson i Wigge på hemmanet Wigge om 4 tunneland, hwilket af rätta odellsmannen Erich Swänsson i Qwitzle för 75 r.d:r och till Jon Ollsson för dess odellsrätt 6 r.d:r och en koo, och emädan Jon Ollsson således hade såldt sin odalsrätt i Wigge, så påstod Jon Gabrielson, som närmaste arfwingen efter systren Elisabet, att derföre niuta ärsättning i Skucku, hälst penningarne för Wigge skohla wara tagne och lagde uti Skucku, och för den orsaken skuld skall Jon Ollsson det som aflinge icke hafwa kunnat borttestamentera.

Elias Mårtensson exciperade att Jon Ollsson aldrig har ägdt någon deel i Wigge, och att han af Per Jonsson bekommit 6 r.d:r lär wara för det han intet skulle hindra honom, emädan hemmanet gick utom bördens, och än skiönt de penningar woro för någon hans arfwejord, så hafwer den ringa summan emellan 1667 och 1683 långesedan blifwit förtärdh och kan omöijeligen säijas wara inlagd i Skucku.

Jon Gabrielson sade att dee efter behag hade wid rätten förklarad Skucku för aflinge, [fol. 806r] derföre hade han och sedan fått 2:ne domar, och häradsrätten nu sidst kullslagit sin förra domb. Häradsrätten förehölt honom att bruka höfligheet, och intet klandra hwad dömt är, och der han funnit sig der af graverad, hade han kunnat betiäna sig af appellation.

Elias Mårtensson beklagade att han aldrig kan undslippa denne dragouns beswär, inlewerade der hoos till rättens information dee af Jon Gabrielson omrörde domar, den förra af d. 13 decemb. 1690, hwar uti Jon Gabrielsson afslås dess gjorde prætion på odellsrätten i Skucku, efter Jon Ollsson hade det af hans fader och syskon lagligen kiöpt, och fasta derpå ärhållit åhr 1683; den senare domen, daterat a:o 1694 d. 23 octob., då Jon Gabrielson med sine bröder hade om oftabemälte odellsrätt med Elias Mårtensson förlijktz, att han skulle gifwa dem 20 d:r s.m:t, det han och fullgiordt, doch hade Jon Gabrielsson sig förbehållit hustru Elisabetz arfzrätt. [fol. 806v]

Jon Gabrielson nekade aldeles att på detta hafwa med Elias blifwit förlijkt, utan wille han ännu hafwa saaken öppen heel och hållen, penningarne angående.

Hwar emot nämnden wittnade at förlijkningen hade så warit som domen lyder, hafwandes Elias för den skull gifwit uth desse 20 r.d:r, på det han skulle blifwa Jon Gabrielssons öfwerlopp en gång frij. Sedan nu alla acterne woro upläsne och häradsrätten saken hade intagit, förehölltz Jon Gabrielsson att wähl see sig före, och att han intet onödigtwijs drager sin part i process, hwilket lär komma uth på expenser; der på han swarade att han hittar wähl wägen att gå längre. Honom remonstrerades wijdare at ingen lærer honom sådant förwägra, men så borde han intet hoota rätten der med, så länge han ännu ingen domb har hörtd afsäijas, och när det skiedt är, will rätten honom underrätta, att i fall han funne sig graveradt, hwad wäg han wijdare bör gåå.

Härpå blef saken [fol. 807r] till dombs företagen.

Emellan dragounen Jon Gabrielsson, kärande, och Elias Mårtensson i Skucku, swarande, angående hemmanet Skucku, hwilket käranden, som sitt odahl och fädernes hemman will återwinna, är detta häradsrättens domb, gifwen på Bergz ting d. 6, 7 och 9 november a:o 1696.

Det söker Jon Gabrielson, så för sin deel som och den der närmaste arfwingen wara skall efter sin faders syskonebarn hustru Elisabet Ollsdotter från Kopparberget, att återwinna sitt

fädernes hemman Skucku, hwilket hans faders syskonebarn Jon Ollsson, Elisabet Ollsdotters broder, sedan han det af hans fader har kiöpt såsom aflinge, har a:o 1688 till sin hustru Brijta Christophersdotter borttestamenterat, willjandes af Per Jonssons fastebreef i Wigge d. 17 octob. 1667 wijsa att för dess odall i Wigge, Jon Ollsson har fått 6 r.d:r och en koo, det han nedlagdt i Skucku, hwilket igen skall iklädt sig samma natur, påståendes för det öfrige, hwad 1690 och 1694 åhrs domar angår, att de skohla [fol. 807v] wara emoot hwar annan, och han icke så förlijktz som 1694 åhrs domb förmähler.

Doch lijkawähl emädan å swarandens sijda här icke allenast framtees ett klart fastebreef på Skuku hemmanet, utan och en häradsrättens domb af d. 25, 26 majj 1688, som tillärklarar swarandens hustru Brijta detta hemman som aflinge efter dess förra man Jon Ollsson, så att hwarken emoot testamentet, Jon Ollsons syster Elisabet, eller någon annan af slächten har inom den tijd tahlat, som Kongl. Maj:tz nådigste stadga om testamenten § 8 påbiuder, icke heller emoot domen appellerat, utan har hustru Elisabeth, medelst sitt stilla tiggande, medan hon än lefde, wijsat sig aldeles wara tillfridz med den förordning som brodern öfwer bemälte hemman har giort, fördenskull kan icke häradsrätten finna med hwad fog Jon Gabrielsson kan som en hustru Elisabeth rättzinnehafware må nu klandra det som förlängst afdömt och slutit är, och han warit [fol. 808r] nögd med, ty att då lagliga är wardt för enom, tå är och lagliga wardt för allom som framdeles kunna åkära, och derföre anstår icke heller häradsrätten med en så beskaffad saak sig befatta.

Hwad den prætion angår, som Jon Gabrielson för sin deel enskyllt kan på detta hemmanet hafwa, så är det och ett afslutit måhl d. 11-13 octob. 1690, och sedermera förlijkt d. 22-23 octob. 1694, hwilka domar Jon Gabrielson bör ställa sig till rättelsse, och för det han qwaldt så många domar böta 3 gånger 3 m:k s.m:t, efter det 39 cap. Tingmålabalken, så och i expenser till contraparten ärläggia 1 d:r s.m:t.

Här emoot appellerade Jon Gabrielsson i rätten tijdh.

11.[!] Opböd Swän Jonsson i Wämdahlen Oloff Swänssons hemman uti Klöfsiö om 2 tunnland emoot sytning af honom och hans hustru i deras ålderdombs dagar, så och 90 r.d:r, som kiöpebrefwet d. 12 jan. 1696 docerar, 2 gången.

2. Upböd af Jon Andersson i Bärgezbyn [fol. 808v] hemmanet å 5 tunland, hwilket af sahl. kyrkioherden h:r Johan Drake han kiöpt hade, 2 gången.

3. Opböd Olof Ersson i Bergzwijken hemmanet der sammastädz, som på sin hustrus wägnar han af Thomas Larsson har wunnit, 1 gången.

12. Jöns Ersson och Mattz Pahlsson i Östberg kårade åter till Sundwijs Essbiörson och Nills Persson i Skucku om en slottmyra, Skiäggmyran benämnd, som för långliga tijder skall wara kommen från Östberg till Skucku, som dee af ett gammalt bytesbreef af år 1448 wille bewijsa. Hwar emoot swaranderne exciperade, det samma eng ifrån uhrminnes tijder skall lydt och legadt till Skucku, och om någon eng woro kommen från Östberg, så lär det wara någon annan än dhenne. Käranderne påstodo att den omtwistade eng woro inom skogzskildnad belägen, hwartill å andra sijdan swarades att deras skogar löpa tillhopa och dem emellan inga rör woro, utan hugga dee hwar om annan, [fol. 809r] beropandes sig gamle män till wittnes, nembl. Zachris Jonsson i Hällne och Erich Ersson utj Skanderåsen, om 70 år, hwilka efter aflagd edh wittnade.

Erich Ersson berättade att han ej annat kan minnas, från det han war lijten, än det Skuckuman alltid hade slagit och bärgat Skiäggmyran. Tog afträde. Det samma wittnade och Zachris Jöransson i Hälne, nembl. att hans fäder, då han bodde i Östberg, slog en myra up i skougen, men om det war Skiäggemyran, kunde han ej förwisso wetta, efter han den tijden war lijten gosse.

Swaranderne påminte härwidh att om Östbergzman hade der uppe slagit, har det måst wara på något annat ställe, eftersom rum effter gålfwen skall åthskilligstädes än finnas, men engen igenwuxen.

Resolutio.

Emädan så wähl ett wittne som swaranderne berätta och förmeena att det skall wara flera slottmyror der på skogen, men igenwuxne, doch rummet efter gålfwen synas, dy finner [fol. 809v] rätten nödigt att sådant bör först af gode män utj parternes närwaro besichtigas, då häradrätten sedan will parterne med definitive domb afhielpa.

13. Emellan sahl. Jon Olofssons son i Böhle i Rätans s:n, Jöns Jonsson, kärke, och Erich Grellsson der sammastädes, swarande, angående hemmanet Böhle, hwilket käranden som sitt odell och fädernes jord will återwinna, är detta häradrättens uthslag, gifwit på Bergz ting d. 6, 7 och 9 novemb. a:o 1696.

Det berättar Jöns Jonsson att medelst dhen handell som Erich Grellsson har gjort med kärandens farbroder om Böhlehemmanet, han dertill kommen woro och fasta ärhållit, men emädan sådant woro skiedt uti hans omyndige år, han ej heller någon förmyndare skall hafft, som han utaf Halfwar Jonssons attest wille intyga, hwilken hans rätt [fol. 810r] behörigen kunnat bewaka, dy påstår Jöns Jonsson att ännu oqwaldt niuta den deel i Böhlehemmanet som fadren har tillkommit.

Doch emädan Erich Grellsson det emoot för sig upwijsar häradz dombreef och fasta på heela Böhlehemmanet om 2 tunland d. 14 novemb. 1681, hwar utaf befans att hälfften i Böhle hade han emoot Brynilshögen sig tillbytt af kärandens farbroder Lars Ollsson, men kärandens faders andeel har Erich Grellson efter slutit accord och förening medh sonen Olof Jonsson, som myndig war, och måhlsman för dee omyndige Halfwar Jonsson och Olof Jonson i Högen, d. 27 majj 1680 bekommit, som alt fastebrefwet med sielfwa förlikningen omständeligen wijd handen gifwer; och alldenstund Erich Grellsson har altsedan settat i en oklandrat possession och Jöns Jonson, nu emoot sina 30 år, ej inom den tijd som lag förmår, har, ifrån det [fol. 810v] han myndig blef, tahlat härpå, så kan rätten så mycket mindre hans nu gjorde klander attendera, utan förblifwer Erich Grellsson i förmågo af det 18 cap. Jordabalken L.L. wijd hemmanet Böhle och det der å ärhåldne fasta, och Jöns Jonsson öppet lembnat att sökia sina förmyndare om dee härutinnan skohla honom någon oförrätt tillskyndat.

Här emoot appellerade Jöns Jonsson.

14. Såsom det twistige måhl angående något arf som Per Jönsson i Klöfsiö skall hoos sin broder Swän Jönsson hafwa inneståendes, befans reedan på häradztinget d. 6 novemb. 1695 wara en afdömd saak, altså tillsades parterne sig der efter att rätta, hwar jempte desse bröder alfwarligen blifwa förmante med deras trätor och oenigheet att afstå, wijd 5 d:r s.m:tz wijte för den som den andra först oförrättar.

15. Saakfältes Per Mårtenssons enkia i [fol. 811r] Turingen, hustru Gunila Andersdotter, till sina 3 m:k s.m:t efter det 43 cap. Tingmålabalken, för det hon beskyllat Karin Isachzdotter i Turingen att hafwa tagit något korn på åkeren förleden sommar, hwilket hon nu afbad och ångrade.

16. Dömbdes Jöns Jonsson i Elltnäs för giordh åwärkan på h:r capitein Plantingz fiskewatn under Gallhammar, att böta 3 m:k, efter det 25 cap. Byggningsbalken L.L. och skadan åter.

17. Capiteinen wälborne h:r Michael Planting och fändriken edell och manhafftig Daniel Grijp [klagade] huruledes Jon Siuhlsson i Elltnäs hade förleden höst under reesan till Hackåhs offenteligen uthsagdt att fändriken skall under något owäsende som förelupit emellan honom och Jon Pålsson i Elltnäs uthbrutit uti dee otiänliga expressioner om h:r capiteinen, att om

bönderne hade skjtit på näsan på h:r capiteinen, så skulle de intet skjita på fändrikens, för hwilken orsak h:r [fol. 811v] capiteinen låtit citera Jon Siuhlson, sådant att bewijsa. Men fändriken hade åter stämbdt Jon Siuhlson, willjandes att för denne honom tillagde obewijslige beskyllning och uthbrachte osanning, han alfwarligen måtte plichta, som den af argheet der medelst har söcht att bringa fändriken om all sin wällfärd.

Jon Siuhlson swarade att det hade förleden höst fändriken kommit in uti Jon Pålhlssons gård och welat slåå honom med en stöör. Då hade Jon Pålhlsson swarat att aldrig war h:r capiteinen, då han bodde i Eltnäås, så swår, hwartill h:r fändriken swarat: Wår Herre är i himmelen och en annan så god som capiteinen, kan skie I bödo intet till att skjita på näsan på h:r capiteinen, som I willja giöra på mig, och så hade Jon Pålhlssons hustru sagdt för honom, och han för h:r capiteinen berättat.

Capiteinen påminte att orden warit sådane som han i begynnelssen [fol. 812r] refererade, beropandes sig dher öfwer till wittne dragounen Anders Starck, hwilken efter aflagd edh refererade saksens sammanhang sådan som h:r capiteinen har berättadt. Jon Pålhlsson förhördes utan edh, och förde orden sammaledes som Jon Sunwijsson, och sammaledes hade han icke sagdt för honom eller fändrikens ord annorlunda warit.

Fändriken Grijp påstod att såsom Jon Sundwijsson utaf afwund och argheet hade således wändt hans ord och dher igenom söcht att bringa fändriken om ähra och wällfärd, det måtte han för sådan osanning och lögn alfwarligen straffas. Men Jon bad om tillgiffit utj det han kan hafwa feelat, betygandes högeligen att hans taal för capiteinen så warit som han har refererat, och icke, som dragoun Starck hade uthsagdt.

Änteligen uppå nämbdens och fleres intercession sampt Jon Sundwissons giorde deprecation, begaf sig h:r capiteinen [fol. 812v] och fändriken att dee wille gifwa honom dess förseende till, allenast han gör offenteligen afbön, och här effter håller inne med slijkt sqwalder, elliest skulle detta ståå honom öppet, hwar wid och rätten lät förblifwa, hälst här allenast ett wittne woro, och ej fullt bewijs, hwar på Jon offenteligen giorde afbönen.

18. Såsom Bardo Ersson ifrån Wämdahlen uppå den till honom afgågne citationen att swara Skåhl-man för någon dem tillfogadt åwärkan på deras skog, icke har welat comparera, dy saakfältes han derföre till 1 d:r s.m:t pro absentia, och der hoos honom pålagdt utj samma saak till nästa ting här att swara.

19. Sahl. kyrkioherden Johan Drakes enkia dygdesamma matrona hustru Margreta Hoffwerberg lät upwijsa Erich Larssons i Gallhammar gifne cautionsskrift d. 16 martij 1690 för bönderne Lars Nillsson och Nills Ersson i Rösta i [fol. 813r] Båldnäs s:n på 50 d:r s.m:t, hwar uppå 34 d:r äro betallte, påståendes att Erich Larsson måtte skaffa uth resten eller och sielf betahla till föllje af sin förskrifning, och aldenstundh Erich Larsson wederkiändes sin caution, så tillsades han att skaffa penningar af debitorerne eller och sielf betahla, hwar om han lofwade att giöra sin flijt.

20. Trädde för rätten sahl. Per Mårtensons enkia i Turingen och Rätans sochn, gifwandes klageligen tillkiänna huru hennes heela gård med sädh och höö hade förleden natt emellan d. 6 och 7 martij aldeles af en olyckelig wadelld upbrändt, wettandes dee icke huru ellden kommit löös, utan när dee om natten waknade, stod ladan heel och hållen i brand, förmeenandes att ellden måst wara kommen af gnistor genom skorstenen, efter wädret låg till ladan, hwilka settat fördollde [fol. 813v] medan folcket war uppe, men sedan sig antändt.

Nämbdeman Sundwijs Ersson hade och straxt med grannarne här om ransakat, men hade icke ärhållit om samma olycka någon annor underrättelsse än enkian och dess son giorde, den dee edeligen wille bekräfta. Dee närwarande grannar betygade alla att enkian med sitt folck

hade altid med ellden warsambligen umgådt, och kunde icke dem tilläggia någon wårdzlöös-heet denne gången.

Sielfwa brandstodskadan, bestående i huus, höö och säd, undantagandes löösören, blef efter den af nämnden författade specification wärderat till 120 d:r 14 öre s.m:t, och alldenstund häradznämbd[en] icke kunde annat pröfwa än det woro denne eldh kommen af rätt wåda, altså dömbdes och enkian efter lag och Kongl. husesynsordningen att niuta desse 120 d:r 14 öre s.m:t brandstodh till hemmanetz uprättelsse, [fol. 814r] hwar om [hon] i ödmiukheet har wijdare att sökia wälborne h:r generalmajorn och landzhöfdingen.

21. Sahl. h:r Hans Bröms arfwingar anhöllo om skiötning och fasta på hemmanet Österåsen 2 ½ tunland, hwilket dheras fader [af] Jon Carlsson i Elltnäs och hans moderfader hafw[er] kiöpt a:o 1683, warandes det och a:o 1692 d. 12 november 3 *gången* upbudit och alt sedan oklandrat ståndit. Men emädan det går utom börden och alla upbuden med förbehaldh af Hans Kongl. Majj:tz höga rätt äre skiedde, dy måste det i föllje af Kongl. Majj:tz nådigste resolution af åhr 1684 på Hans Kongl. Majj:tz wägnar först heembiudas wälborne h:r generalmajorn och landzhöfdingen.

Dess lägenheeter äre till åker godt hemman, men frostlåndt, skarp eng, timberskog, weed-brand och giärdzlefång tarfweligit, godt muhlbete, [fol. 814v] qwarnställe och fiskewatn till nöd-torfften, så och diurfång. Dess ränta är till dragoun indeelt under h:r capitein Plantingz compagnie.

22. Oppå dygdesamma matronan hustru Margareta Hoffwerbergz begiäran intechnades capiteinens wälborne h:r Michael Plantingz till henne gifne obligation d. 27 martij sidstledne på 200 d:r s.m:t emoot pant af all dess egendomb, så och dess utan siu tunnor korn, som skohla nu i winter betahlas, hälfften i råg och hälfften i korn, och det i h:r capiteins egendomb, creditorn till all giörlig säkerheet.

23. Samma dag förehades den af ländz- och tollfmän d. 30 junij sidstleden förrättade huusesyn på fältwäbelens boställe, under h:r capitein Plantingz compagnie i Rätans by 1 ¾ tunneland crono, hwilket Sundwijs Ersson efter sin swåger Oloff Nillsson har merendeels förfallit emot-tagit och i 11 åhr bebodt, men nu 1696 [fol. 815r] swarar fältwäbelen Carl Månsson Berg derföre, och så framgeent.

Dee af syningzmännen antechnade feelachtigheeter wärderades nu och besteg sig till 13 d:r 22 öre s.m:t. Men den reparation och byggnad som uti desse 11 åhr Sunwijs Ersson har giort, wärderades till 74 d:r s.m:t, hwilka jempt uppgå emoot den byggnat som han åhrligen bordt giöra, rächnandes à 6 ⅔ d:r s.m:t om åhret, så att han fördenskull för wijdare åtahl blef frijärkiänd. Anbelangande huusen, så syntes den 3:ie stufwan, nembl:n sängestufwan wara för mycket, så att fältwäbelen med dess reparation ej borde graveras, ej heller med den ena stallen, som allenast för reesande är upsatt. Men dragounestufwan lemnas i bondens disposition, efter nu mehra ingen dragoun woro på denne gården.

24. Öfwersågz den huusesyn som [fol. 815v] befallningzman wälbetrodde Lorentz Bachman med fendriken Daniel Grijp samt nämnden hafwa d. 26 junij sidstleden hållit på det af Hans Kongl. Majj:tz af Christopher Jonsson i Medwigge kiöpte skattehemmanet om 2 tunl:d till boställe för fändriken under h:r Rutencrantz compagnie, wälborne Nills Gyllensparre. Dee af syningzmännen upförde feelachtigheeter bestego sig till 114 [d:r] 5 ⅓ s.m:t, och der utj jempnwähl inberächnadt en stufwa och kiällaren in under, doch det under wälborne h:r generalmajorns och landzhöfdingens gunstige ompröfwande, ty fast än huusesynsordningen fodrar allenast 2 stufwor och rörer icke om någon kiällare, så är lell för en officerare 3:ne stufwor och kiällare nödige, men stallet, n:o 11, tages bordt, aldenstund ett stall är nog.

Till ofwanstående feelachtigheete wille bonden för sine 5 åhr intet swara, emädan han hade såldt Hans Maij:t hemmanet sådant som [fol. 816r] det för ögonen stodh, för hwilken orsaak häradrätten ej kunde honom för dhenne gången dher med gravera, utan lembnar sådant utj h:r generalmajorns och landzhöfdingens behag. Den förbättring som fändriken har gjort sedan han kom till hemmanet, gås dhenne gången förbij och bespares till nästskieende syn.

25. *Samma dag* öfwersågz den håldne huusesyn på Gallhammars gård i Bergz s:n af 16 tunl:d crono, men tillförene warit 22 tunnel., warandes wid sidsta indelningen 1695 det förmedlat till 16 tunl., och 12 tunl:d anslagne till boställe för capiteinen wälb. h:r Michael Planting, 1/8 deel eller 2 tunl:d till munsterskrifwaren och 1/8 deel eller 2 tunl. till furrijare boställe under samma compagnie, och fast än h:r capiteinen bekommer tredeelarne i hemmanet, så niuter han lijka-wähl, till föllje af wälborne [fol. 816v] h:r generalmajorns och landzhöfdingens resolution d. 4 december 1695 allenast hälften af huusen, och munsterskrifwaren en tridiepart och lijka så furrijeren.

Heela hemmanet har tillförene blifwit brukadt af 4 åboer alt in till 1696 Midfasto, nembl:n Erich Larsson, Jon Pählsson, Pär Zachrisson och Per Jonsson. Dee twenne förres huus äre inventerade och synade till h:r capiteinen, nembl:n

Erich Larssons

1. Hwardagzstufwan. Spijs och bakugn, 2 st. windspiäll, på det ena hwefwen förlorat, murstång och ställpe af jern, feelas en stång wid ugnen. Bord 3 $\frac{1}{4}$ aln långdt med gammal foot, 2 st. säten, dör med gångjern, och grepan utan och innan af jern, 2 st. wägghasta sängiar, en lijten faathylla af 3 rum, 4 st. fenster, 6 st. rutor aldeles borta och 11 st. spruckne. Skorstenen okalckslagen, gålfwet af åboen ferdigt gjort efter 1693 åhrs syn, långsyllan på wästre sijdan och bägge twärsyllorne ruttne och knutarne af, så och 2 stockar ofwanpå skadde, och derföre i för-mågo af d. 15 § i Kongl. [fol. 817r] huusesynsordningen blef han ogilladt, hälst utom föregående feelachtigheete, taket war ilakt och drypande.

Enär man brukar hwad som dugeligit fins af *gamla* stufwan, kostar en ny att upsättia

20: –

2. I giäststufwan måtte skorstenen kalckslås och uphöijas

1: 16

Spiället feelas, kostar med insättningen

1: 16

Murstång och stälpen, som äre af trä, måste skaffas af jern för

1: 8

Döör med långa gångjern, 3 st. *gamla* fenster, 14 st. ruutor brächte à $\frac{1}{2}$ öre

– : 7

Taaket af barkweed och näfwer drypande, botas med 2 *pund*

– : 4

Taaket måste panelas, kostar in alles

2: 10 $\frac{2}{3}$

Förstufwan med dör och gångjern, gålfwet der och i stufwan behållit,

syllorne på alla sijdor tagit rööta till sig och måste med näfwer

omläggias, kostar

– : 8

I stufwan ett bord 2 $\frac{1}{2}$ aln långdt med dess foot, 2 st. wägghasta sängiar,

2 st. dito bänkiar och ett säte.

3. Efter Kongl. husesynsordningens 4 § fans här ingen dugelig cammare

wid [fol. 817v] stufwan, och uppföres den till bagarstufwan att fogas för

6: –

4. W[i]sterhuuset fördeelt i 2:ne rum med sine 2:ne dörrar, låås och gångjern, och botn alt färdigt, så och taket af näfwer och takweed färdigt.

5. Kiällareboden med färdigt näfwer-taak, och kiällaren der under med

biälkar och trätzbotn, lång 4 $\frac{1}{2}$ aln, breed 4 $\frac{1}{4}$ aln, alt med steenmuur,

syllorne på boden måtte med näfwer förwaras

– : 8

6. Stall af 2:ne rum med skulla öfwer, 2 st. dörrar, en med gångjern, för den andra feelas	— : 6
7. Redskapshuus ihopabygdt med stallet, taaket af bark och måste bättras med	1: 10 $\frac{2}{3}$
8. Ett litet stall utom gården ansågz för odugeligt till stall, och anslogz till swijnehuus, taaket repareras med 12 <i>pund</i> näfwer, och arbetzlöön dertill	1: 2 $\frac{2}{3}$
9. Fähuuset till 13 båtz, deraf 6 borta	— : 12
Wid dyngstan 3 st. stockar tagit rööta och måste med wärke fodras. [<i>fol. 818r</i>]	
En åhs ofwan dören, war knuten afstödt. Till taketz förbättrande fodras	
8 <i>pund</i> näfwer à 2 öre, som föres upp	1: 16
5 lass taakweed à 3 öre st.	— : 15
Arbetzlöön	1: —
10. Kornladan gammall, doch med behåldne wäggjar och loge, dör med gångjern och aspa, taaket af näfwer och taakweed som måtte repareras, kostar in alles	2: —
Knutarne skohla och med bräder beslås, hwilket alt kommer under en summa.	
11. Badstufwan af Erich Larsson upsatt sedan 1691. Lijten, doch behållen, taket af torf och näfwer, som botas med 6 <i>pund</i>	— : 12
4 lass torf och arbetzlöön	— : 15 $\frac{1}{3}$
12. Intet foderhuus, som upsätties med	3: —
13. Eij heller locus privatus [<i>dass</i>], kostar	1: —
14. Port kostar med lijder till det ringaste	3: —
15. Weedlijder af Erich Larsson upbygdt.	
176 fambnar halfgill [<i>giärdzle</i>]gård à $\frac{1}{2}$ öre <i>fammen</i>	2: 24
Till engesrödning och höladornes deels förbättrande, deels upsättiande å nyo fodras till det ringaste	16: —
	67: 31 $\frac{1}{3}$

[*fol. 818v*]

Liquidation med Erich Larsson.

För eftersatte feelachtigheeters	Hwar emoot honom godtgiöres	
botande som 1691 åhrs syn	badstufwan	10: —
honom pålagdt	wedlijdret	2: —
Ifrån 1691 till 1695, bägge inclusive, dess åhrl. byggnad af 5 $\frac{1}{2}$	lilla stallet	5: —
tunl. han brukat, som eij ringare	för huusen i bodarne	6: —
kan räknas i ett för alt än 10 d:r	Saldo som han kommer att	
om åhret	häfta före	30: 8
		<u>50: —</u>
		53: 8
		<u>53: 8</u>

Wijdare öfwersågz huusen på Jon Pålhlsons hemman, hwilken lagligen blifwit instämd, men comparerade dock icke.

1. Hwardagzstufwan gammal, spijs och bakugn, 2 st. windspiäll, ett borta, kostar med insättningen	1: 16
Murstänger af trä och stollpe af jern kostar för begge spijsarne	1: —
Gålfwet färdigt, 3 st. <i>gamla</i> fönster, 9 rutor borta och 21 brächta	— : 19 ½
Taaket af näfwer och torff drypande, bättras med 3 <i>pund</i> näfwer, 2 lass torff och arbetzlöön	— : 18 ⅔
Syllorne tagit röta till sig och måste förwaras med näfwer	— : 8
[<i>fol. 819r</i>]	
Gammalt odugeligit bordh i stufwan, 2 st. wägghasta sängiar, 2 st. bänkiar, ett halfft skåp fast emoot wäggen. Nytt bord kostar	1: —
2. Gästestufwan geent emoot af Jon Pålhlsson upbygdt, spijs utan spiäll, kostar med insättningen	1: 16
Murstång af trä, måste göras af jern	— : 16
Till panelning under taaket och arbetzlön	2: 10 ⅔
Behållit gålf, dör med gångjern, ett fenster med odugel. boge, fodras nytt	1: —
3. I förstufwan en lijten aldeles odugelig cammare, och måste efter d. 4 § i Kongl. huusesynsordningen en ny cammare göras, som kostar	6: —
För förstufwan dör och gångjern, ett afbrutit, kostar	— : 4
Skorstenen låg, måste uphöjas med	1: —
4. Ett gammalt lofft bestående af 2 rum öfwer och 2:ne inunder, dertill 4 st. dörrar med sina gångjern, men inga låås, bottn tämeligen behållen, men taaket af näfwer och taakweed bättras med arbetzlön	2: —
5. Kornladan gammal, någorlunda [<i>fol. 819v</i>] behåldne wäggiar och loga, döör, gångjern. Taket drypande och repareras in alles med	1: 9 ⅓
6. Stall med 2 rum utj och höskulla ofwanpå, 2 st. dörrar med korta gångjern. Taaket af näfwer och taakweed, bättras med 5 <i>pund</i> , arbetz dertill	— : 25 ⅔
Wäggen i dyngstan fodras för	— : 8
7. Fäähuus med 9 bätz och fåarkietta, dör små gångjern, taaket alt förlorat och bättras med	6: 1
8. Badstufwan förlorad, kostar ny	10: —
Giärdzlegård halfgill 92 <i>famnar</i> à 1/2 öre	1: 14
odugelig 30 <i>famnar</i> à 1 öre	— : 30
Till engesladornes reparation och engiarnes afrödiande, som mycket skogwuxne woro, fodrades efter giordt förslag	20: —
3 st. låås efter d. 29 § i huusesynsordningen	1: 24
Reedskapshuus	3: —
Locus privatus	1: —
Swijnhuus	1: —

Utom gården ett stort härbärke, dubbel bottn, dör, låås och gångjern före, till taak och wäggiar behållit, doch måste det [*fol. 820r*] repareras till underbyggningen, efter det war lutande, samma lofft tog h:r capitein undan för sig, såwähl som i qwarnen $\frac{3}{4}$ deelar, som stod nedan gården i en bäck, gammal och dammar uthskoren

$\frac{3}{16}$
70: $12\frac{5}{6}$

Härtill finnes tämelig skoug af biörk, smått timber, weedbrand och giärdzlefång och fiske i Stoorسیون. Skougen woro af åboerne något wårdzlost handteradt i det dee låtit andra der utj giöra skada och på intet [sätt] hafft så noga upseende.

Och alldenstund Jon Pålsson på den till honom afgågne citationen eij har comparerat, altså och i förmågo af processens 2 § företogz huusesyns liquidationen med honom, nembl:n

Jon Pålsson brister än		Jon Pålsson har sedan sidsta	
effter 1691 åhrs syningz-		synen intet huus bygd, som	
domb, som han eij fullgiort	4: –	honom kan berächnas, och	
Dess åhrliga byggnad för		derföre debiteras han för	
5 $\frac{1}{2}$ tunl. ifrån 1691 till		heela resten, som är	54: –
1695 är 5 åhr à 10 d:r åhrl.	$\frac{50}{54}$ –		
	54: –		54: –

[*fol. 820v*]

Och emädan h:r generalmajorn och landzhöfdingen wälborne h:r Carl Gustaff Frölich har i dess bref af d. 27 feb. innewarande åhr befallat att wijd detta tillfället som husesyn hålles wid det tillordnade capiteinsbostället Gallhammar i Bergz s:n och Jempteland, det skulle pröfwas hwad omkostnad som fodrades till samma boställes behörige bebyggande, derföre och uppå h:r capiteins begiäran giordes förslag, hwad som kunde requireras till en byggningz upsättiande efter den af Hans Kongl. Majj:tz för capiteiner gifne modell, af en sahl 10 *alnar* i quadrat, kiök med 6 *alnar*, een stufwa om 8 *alnar* breed, 20 al. lång, sampt camrarne hwardera 6 al. lång och 15 *alnar* breed, och in alles 12 hwarf hög.

Till byggningen som blifwer 30 al. fodras 2:ne stocklängder af		
15 al. stocken, gör 48 stäckar till längden à 7 öre s.m:t st.		10: 16
Till twärwäggen rösten och wärke under gålfwet 122 st. à 6 öre st.		22: 28
24 st. biälkar à 6 öre st.		4: 16

[*fol. 821r*]

Upphuggningen af 10 knutar med 4 rösten och tackningen, sampt med åsarne, mässtagnig, biälkarnes tälljande och inläggning, sampt dörens uphuggiande, kan eij låta sig giöra under 12 dagar à 14 karlar dagen à 12 öre hwardera		63: –
--	--	-------

Till sahl och kiökzspijsen i en röokegång sampt stufwa och cammare spijsarne i en, fodras till spiäll, ställpar, murstänger, steen, leer och kalck, sampt arbetzlöonen efter noga giord uträkning		71: 22
Bräder till takens paneling och gålf, 20 tolffter à 20 öre		12: 16
Att höfla och uptällja bräderne till gålf och tråtzbotn à 10 $\frac{2}{3}$ öre tolfften		6: 21 $\frac{1}{3}$
Till brädernes fastslående 1100 spijk à 10 $\frac{2}{3}$ öre hundrad		3: 21 $\frac{1}{3}$
Bräder till paneling kring fenstren sampt luckor med dess jern, till dörarne med dess paneling, jerngreppan och arbetzlön i heela byggningen efter specification gör		22: 23

Paneling kring spijsarne		– : 25 $\frac{2}{3}$
--------------------------	--	----------------------

[*fol. 821v*]

19 st. fenster till alla rummen à 1 d:r s.m:t st.		19: –
---	--	-------

Till kiällare fodras 16 st. stockar med dess leer och sand	4: —
Dess mur och steenläggning	12: 2
Till taaket 20 lass broowärke à 2 öre st.	1: 8
140 st. granloper à 1 öre st.	4: 12
4 lass måssa à 3 öre	—: 12
78 vågar näfwer till taaket och tråzbottn à 4 öre st.	9: 24
250 lass torff à 1 ½ öre lasset	11: 23
24 st. jernkrokar emoot räftorne à 2 ⅔ öre st.	2: —
Windskidor	—: 22
80 <i>alnar</i> steenmur kring byggningen, med arbete, leer och kalck	9: 13 ⅓
Summa	293: 17 ⅔

25.[!] Togz under händerne den huusesyn som hållen blifwit d. 27 aug. sidstleden på Per Zachrissons huus i Gallhammar, hwilka huus äre tilldeelte munsterskrifwaren under h:r capiteins Plantingz compagnie, för dee 2 tunneland som han till boställe har undfått. [*fol.* 822r]

1. Hwardagzstufwan gammal, taket drypande, 3 st. syllar och 2 stockar dertill ruttne, och derföre ansågz samma stufwa för ogiltigt huus, doch kunde något brukas tå en ny upsättes, som kan skie med	15: —
2. Gästestufwan geent emoot, sedan 1691 upsatt, skorsteen, spijs och spiäll, stolpe af trä	—: 16
2 st. fensterhohl, men inga fönster, som kostar 4 st. à 1 d:r med karm	4: —
Dugeligit gålf, men ingen dör, som kostar	1: —
Taaket bättras med 2 <i>pund</i> näfwer och arbetzlöön	—: 12
Och den ena knuten slås med bräder	—: 8
Taket panelas innantill med	3: 10 ⅔
Förstufwan emellan behållit gålf.	
3. Gammalt lofft, 2 bodar öfwer och 2 under, portlijder mitt igenom, syllarne på gaflarne ruttne, norra gafwelen uthfallen och 3 stockar på östra sijdan ruttne, en dör ofwan och en nedan med gångjern och ståcklåås. Detta lofft blef aldeles casserat, och måste nu 2 dubbla bodar [<i>fol.</i> 822v] utj en byggning upsättes till wisterhuus, sädes- och miöhlbod för	20: —
4. Kornlada med en loga och 2 gålf, dör och gångjern. Taaket drypande, botas med	1: —
Foderlijder utanföre.	
5. Fäähuus om 11 båtze och färkietta, gålfwet ofärdigt	1: 16
Taaket bättras med	1: 16
Måste fodras i dyngestan	—: 16
6. Badstufwan odugelig, kostar ny	6: 21 ⅓
7. Stallen odugelig, kostar	12: —
8. Reedskapshuus intet, kostar	2: —
9. Swijnhuus	1: —

10. Locus privatus	1: –
11. Port och portlijder	2: 16
Ett låås feelas	– : 21 $\frac{1}{3}$
Halfgill giärdzlegård 172 fambnar	2: 22
Ogill dito 39 fambnar	1: 7
Till engesladornes reparation och engens rödiande fodras effter giort förslag	<u>16: –</u>
[Summa]	94: 22

Åkeren yppen, men något mager. Fiskewatn och skog tillhopa med h:r capiteinen.

Liquidation med Per Zachrisson för dess åhrliga byggnad, nembl:n. [fol. 823r]		
Effter 1691 åhrs domb		Der emot har han intet bygd
brister för honom	5: 2	förutan giästestufwan, som
5 åhrs byggnad à 10 d:r		kommer i afrächning på den i
åhrligen	50: –	domen uthsatte summan,
	<u>55: 2</u>	utan blifwer han debiterat för
	55: 2	<u>55: 2</u>
		55: 2

Hemställandes rätten i h:r generalmajorns och landzhöfdingens gunstige behag, om munterskrifwaren skall niuta heela denne summan, efter han allenast får 2 tunneland, eller och om h:r capiteinen, som större deelen af egorne får, skall emoot tunland bekomma här af sin portion.

26. Förehades den håldne huusesyn uppå dee huus som Per Jonsson wid Gallhammar bör swara före emoot dee 5 $\frac{1}{2}$ tunneland han bruukat, och nu äre tilldeelte furijerens Hemming Tillmans boställe à 2 tunneland i Gallhammar.

1. Hwardagzstufwan war aldeles uthgammal och förfallen, en ny kan upsättias, efter hemmanet nu blifwer mindre, med
[fol. 823v] 20: –
2. Giästestufwan hade åboen Olof Persson förledit åhr upsatt, 10 alnar i quadrat, 8 hwarf hög, nytt näfwer- och takwedztaak, så och gålf, feelades fönster och spijs samt dör, som kostar 9: –
3. Gammal bod, dubbel bottn och uthskått öfwer till portlijder, 3 syllar och stäckar der ofwanpå, samt fästbandstücken ruten, botten någorlunda behållen, dör med gammalt låås och gångjern, war elliest nedsunken, och hölltz för ogillt huus, och till sädz- och miöhlbod samt wisterhuus under ett taak och 6 knutar fodras 20: –
4. Stall 9 allnar lång och 7 al. breed, den Olof Persson af nytt och gammalt har låtit förfärdiga. Skulla ofwanpå med lucka, 2 st. dörar med sina gångjern. Taaket af näfwer och taakweed färdigt.
5. Foderbod gammal, doch brukelig.

6. Ladan uthgammal och wijd 1691 åhrs syn ogillad. Kostar	21: –
7. Fäähuuset aldeles förruttnat och ogillt, nytt upsättes för [fol. 824r]	20: –
8. Badstufwa ingen, kostar	6: –
9. Reedskapshuus	2: –
10. Swijnhuus	1: –
11. Hemlighuus	1: –
Feelas 2 låås	1: 5 ⅓
Ogilla gierdzlegårdar 102 fambnar à 1 öre	3: 6
Halfgilla 79 [famnar] à 1/2 öre	1: 7 ½
Åkeren mager, skog och fiske med h:r capiteinen.	
Till engiars rödiande och ladornes förfärdigande fodras på förslag	<u>10: –</u>
	114: 18 ⅝

Liquidation med Per Jonsson efter sonen Oloff Persson, nembl.

Utj dess 5 åhr à 10 d:r s.m:t	50: –	Opsatt stufwan till hälfften	15: –
		Stallen	10: –
		Saldo	<u>25: –</u>
	<u>50: –</u>		50: –

Angående Thomas Larsson, dragoun Mårten Haliss och Oluff Persson i Qwarnsiö, med hwilka icke än är slutit för deras feelachtigheeter efter 1690 åhrs syn, så emädan dee nu eij woro stämbde eller tillstädes, dy upskiözt det till nästa ting. [fol. 824v]

Wijd detta måhl påminnes äfwen i ödmiukheet, om icke h:r capitein Planting, som største deelen af Gallhammar kommer att niuta, borde och i proportion emoot tunland niuta en deel af bötterne till sitt boställes förbättrande.

27. Oppå kyrkioherdens i Bärge ehrewyrdige h:r Magni Flodalini begiäran aflade *gamle* Erich Ersson i Skanderåsen sin wittnesedh öfwer den relation som han wijd sidsta ting hade giordt, om en prästegården tillhörig qwarn uti Bärgezwijszåhn, och giorde han nu som för samma relation, och det utj Jon Erssons närwaro i Wattwijken, som samma qwarn hafwer.

29[!]. Förlijktes Carl Ollsson i Byen och Myske s:n med Oloff Ollsson i Wigge om Buckwigge eng dee twistat om, att Oloff Ollsson afstod halfwa engen emoot 4 d:r 16 öre kopparm:t.

30. Oppå capiteinens wälborne h:r [fol. 825r] Michael Plantingz begiäran blefwo åthskillige bönder af detta tingelaget, som under hans compagnie lyda, för dheras hemmans wårdzlösa handterande warnade eller och att dee i wijdrigt fall skulle der ifrån blifwa afsagde.

31. Corporalen Magnus Kiällman tilltahlade Jon Ollsson i Åsan om dess hustrus andeel i besagde hemman, på fadrens Anders Ollssons wägnar, hwilket hemman om 2 ¼ tunneland är fallit hans swärfader och broder Per Ollsson sampt 4 systrar till arffz, hafwandes swärfadren hemmanet först besuttit, men efter hans död har brodern Per kommit tijt. Efter swärfadren skall

wähl warit någon giäldh, men den intet större än löösören till dess afbetahning giorde fyllest, och det fasta blifwit salverat, som han hörde berättas.

Per Ollsson är och död blefwen, och effter honom behöllt hans hustru, hwilken Jon Ollsson nu till [fol. 825v] ächta har, hemmanet, och huru hon det handteradt, är det 2/3 deel till crono förfallit, och allenast 1/3 deel skatte behållit, för hwilken orsak Kiällman nu söchte Jon Ollsson och dess hustru för sin swärfaders odall utj Åsanhemmanet.

Swaranden förklarade sig härpå, att effter Anders Olssons död skohla löösören ej förslagit till giäldens betahning, utan skall hans Jon Ollssons hustru för sin fodran måst taga i det fasta. Hemmanet hade och medan Anders lefde hälfften förfallit till crono, så att hans Jon Ollssons hustru allenast hälfften af hemmanet behölt för sig, och den andra hälfften swågren Michell.

Uppå tillfrågan sade Jon Ollsson att sedan sidsta ting han intet har igen funnit de desidereade acterne, derföre och på kärandens sijda hördes hans wittnen edeligen, nembl. Anders Ollsson i Åsen, Jöns Carlsson och [fol. 826r] Jon Andersson.

Anders Ollsson wittnade att till sahl. Anders Ollssons giäldz betahning gick åth alt det löösa, men det fasta hade blifwit salverat. Af det fasta hade Per Ollsson sin arfwedeel behållen, som war 1/4 part, men om han dess utom hade något effter broderen, woro honom obekant. Efter Anders Ollssons död tog swågren Michell halfwa hemmanet med Per Ollssons enkia, och då lutade hemmanet redan till öde, hafwandes denne Michell, som war en dragoun, fölgdt med krigzfolcket uth till Tyskland, då och en så swår tijd hade fölgdt, att gården låg osådd ett åhr eller annat. En tijd der efter kom han, Olof Andersson, tijt och tog Michels halfwa deel, och hade åkeren då leegat heel och hållen i fast linda till största deelen, och den deel som Jon Ollssons hustru brukade, war ej heller bättre, doch intet all öde. Men när Jon Ollsson genom gifftermåhl kom tijt, brukade [fol. 826v] han sedan upp altsammans.

Wijdare wittnade Anders Ollsson att ingen af syskonen hade niutit någon lössen för sine andeelar, ehuruwähl att brodern sahl. Anders Ollsson tagit hemmanet emoot utj den tancken att löösa dem uth. Tog afträde.

Och examinerades dernäst Jöns Carlson, som intygade att efter Anders Ollsson war giäld, men om löösören till dess förnöijelsse tillrächte, wiste han intet, görandes i det öfriga samma relation som Anders Ollsson. Tog afträde.

Jon Andersson intygade att om giälden jemprwähl gick något på det fasta woro honom okunnigt, ej heller hwars deel först blef öde, men det wiste han, att Per Ollsson hade hoos broderen Anders en fodran, hwars quantum han icke kunde sig ärinra, men utaf det löösa fick han intet derföre sin betahning.

Uppå tillfrågan kunde Jon Ollsson intet wijsa, som han har påstådt, [fol. 827r] det hans antecessor matrimonij hade för någon wiss summa fått sin betahning utj Anders Ollssons fasta andeel i detta omtwistade hemmanet, hwilket att bewijsa, han begiärade dilation till nästa ting, då han förmodade sig der till kunna några flera wittnen framskaffa, som warit med wijd arffskiffet, hwilket och häradzrätten fant skiähligt honom att bewillja, uthnämbnandes han och samma wittnen, nembl:n Oloff Swänsson i Klöfsjö, Jöns Jonsson i Moo och Oloff Hanson i Åsen.

32. Uthi den här instämbde saaken emellan nämbdemannen wälförståndig Oloff Swensson i Qwitzle på sine och sine grannars wägnar, kärande, och nämbdemannen wällförståndig Jöns Essbiörsson i Wigge, swarande, angående några legder och eng, som han utj kärandens byeägor innehafwer och ifrån dheras hemman kommit, fördenskull [fol. 827v] dee och willja dem återwinna, är detta häradzrättens domb, gifwen på Bergz ting d. 6, 7, 9 november 1696.

Ehuruwähl af åthskillige *gamla* pergamentzbreef, som särdeles af åhr 1497 och 1596 d. 18 januarij, det finnes att några ägor äro först kombne från Qwitzle till Maatnäs och sedan till Wigge, så att käranderne i förmågo deraf påstå att beme~~l~~te egor till dess odall[s]hemman igen måtte läggias, men såsom det der emoot, af en öfwer Jempteland författad gammal jordebook,

är befunnit att hemmanet Wigge à 4 tunneland, som Jöns Essbiörsson åbor, för dess jord i Qwitzle skattar 9 öre och för Hindersgård 12 p:g:r, hwilken ränta är begripen under dee 2 d:r 21: 12 s.m:t som bemälte hemman ordinarie skattar före, och fördenskuld bör, till underdånigst föllje af Kongl. Maj:t:z nådigste resolution d. 12 feb. innewarande åhr, Qwitzle lägde och eng under Jöns Essbiörssons hemman förblifwa, derest dee och skattlagde ähro.

Inget vårting hölls 1697

Ting den 25–27 oktober 1697

Källa: Svea hovrätt, Advokatfiskalens arkiv (Gävleborgs län), vol. E XI e:3184, fol. 827r–854r, RA. Komplettering från Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv, vol. A 1:18, fol. 74r–97v, ÖLA. Visst textbortfall i marginalerna i häradsrättens version.

Anno 1697 d. 25, 26 och 27 oktober hölltz laga ting med allmogen af Bärgez tingelag uti Bärgez sochnestufwa, närwarade i häradzfogdens ställe ländzman Halfwar Jonsson och nämnden.

[Uppställningen av nämдемännen enligt häradsrättens version]

Jon Erson i Wattwijken

Jöns Jonson i Rörön

Jon Ollson i Åsan

Erich Hanson i Tåssåsen

Nills Jonson i Klöfsiö

Sundwis Erson i Rätan

Jon Jöranson i Bärge

Olof Swänson i Qwitzle

Anders Ollson i Berg

Erich Månson i Norderhögen

1. Sedan gudztjänsten war förrättat aflade ofwanstående tolfmän deras huld- och troohetz ed till Hans Kongl. Maj:t Konung Carl dhen tollfte, undantagandes Jöns Essbiörson i Wigge och Per Isackson i Skucku, hwilka jempte flera woro af Kongl. commissionen dömbde till Kongl. Maj:t:z onåder, hwar öfwer de söcht Kongl. Maj:t om nåder, och [fol. 827v] wäntes dagl. resolution; altså höllt rätten betänckeligit imedlertijd någon i deras ställe att antaga.

2. Publicerades dee Kongl. Maj:t:z placater och breef som i förra protocollen specificeras.

3. Examinerades huusfolckz- och boskapzlängden.

2. Mantahslängden.

3. Emoot en billig taxa war ingen som förmåtte sig åtaga bränwijnsbrännerijet.

4. Med afradzlanden och deras afgift betygades wara lijka som förledit åhr.

5. Så och med förmedlingarne, både gamla och nya.

6. Tillstod ländzman at han dess löön hade åthniutit.

7. Så och att måhlsäganderne af bötterne dheras andeelar erhållit.

8. Undersöctes om tjänstelöst folck, då capitein wälb. h:r Michael Planting angaf fölljande, såsom

1. Een, benämnd Essbiörn Persson i [fol. 828r] Turingen, hwilken skall utan tienst sig uppehålla. Hwar på nämдемännen och allmogen tillspordes, berättandes Sunwis Ersson i Rätan, att denne Essbiörn alt in till förleden fardag hade haft hemmansbruuk i Hogendahl, men 1697 tiänt hoos en bonde i Hafre, benämnd Siuhl Ollson i Wallan, och imedlertijd in till nu i höst hade hans hustru och barn haft sitt tillhåld i Turingen, men nu i höst hade hon flyttat till sin man i Hafre. Der emot insisterade capiteinen att Essbiörn hade i sommar warit så mycket

hemma hoos sin hustru som i Turingen, och wille der af sluta att han woro en löösdrifware, som borde ställas under compagniet för någon vacant roota.

Här om fant rätten nödigt, för större säkerheet, att skrifwa häradzfougden Graan till utj Mellpadh.

[2.] För det andra upnämde h:r capitein för detta cappellanen h:r Hans Brömsses 3 st. sönnar, Samuel, [fol. 828v] Jonas och Anders, hwilka utom dienst skohla sig hoos broderen i Åsarne uppehålla, farandes bland hijt, bland tijt, som och de 2:ne, nembl. Samuel och Jonas förleden sommar hafwa warit utan pass öfwer till Rööroos, begiärandes h:r capitein att dee måtte under någon vacant rota såsom löösdrifware inställas, alldenstund på h:r capiteinens tillbud dee icke welat till dragouner låta sig wärfwa.

Samuel Bröms föregaf att han längesedan wehlat här ifrån på andra orter sig omhugsa, men har för dhen action han leegat i med en pijga om någon giftermählshandell han intet kunnat fåå något pass här ifrån. Honom förhöllt att han och förledit åhr samma enskyllan förebar, och alldenstund han icke sedan hade med större flijt drifwit på den saaken, så syntes den uhrsächten wara fåfång, hälst han wällande woro, det saaken icke blef förleden höst afdömbd, [fol. 829r] medelst det han icke comparerade consistorij stembning, utan på wägen wände åter, låtandes pijgan gå fåfängdt fram till Hernösand.

Jonas Bröms berättades ej heller hafwa något för sig, men war nu till Frössön gången.

Anders Bröms hade i sommar warit hoos Jon Ollson i Åsarne, men nu utan tjänst, och berättades att han hade något feel på sitt förstånd, så att han icke woro till någon tjänst duglig.

Och alldenstundh Samuell och Jonas Brömsses icke hade något laga förfall hwarföre de utan tjänst här i landet sig uppehöll, dy kunde häradzrätten ej annars än i anledning af 1686 åhrs legiohions stadgas 1 § dem för löösdrifware ansee, men Anders Bröms lemnas till wijdare, som alt, till h:r generalmajorens och landzhöfdingens disposition ~~lemnas~~.

4. Uthi den här instämbde saken [fol. 829v] emellan Olof Ollson och Anders Ollson i Wigge om 6 plåtar som Anders är skyldig till Olof, förklarade dee sig således wara föreente, att Anders med första lofwar dem betahla och förnöija.

5. Alldenstund dragoun Hans Flygare tillstod sig på en handell med Carl Hanson i Åsarne dee sins emellan giordt om fohle [*fåle, unghäst*] à 12 d:r s.m:t än wara skyldig 3 d:r s.m:t uthlofwades dem betahla så snart han kan det till wäga komma, hwarmed Carl Hansson intet war till frijdz, utan wille straxt hafwa penningar, efter det redan stått i 4 åhr, dy resolverades att såsom utj en klar skulldsaak, Hans Flygare skall desse 3 d:r s.m:t utan uppehåld clarera, så och i expenser ärläggia 24 öre s.m:t.

6. Efter föregången laga stembning kärade Anders Jönssons pijga i Brynie, Anna Jonsdotter, till dragoun Magnus Lindberg för det han förleden sommar [fol. 830r] henne i fåbodarne med hugg och slag skall öfwerfallit, hwar till hon således berättade orsaken, att medan hon ansade boskapen, hade för henne en ost bortkommit, efter hwilken hon hade frågadt dem som i fåbodarne woro, jempnwähl och Magnus Lindberg, som det skall illa uptagit och med swåra eder förbannat dhen som osten giorde, hwar emoot, då hon några ord swarade, hade Lindberg henne med hugg och slag öfwerfallit, kallandes henne tiufkona och s:rke kohna.

Lindberg förklarade sig, det han utaf hennes otijdige swordom och eder blef swårligen öfwerfallen i det att hon bad Gudh skulle förbanna honom som osten hade, begiärandes hon der hoos att alla skulle komma med henne, falla på knää, och swärja att dee intet hade någon ost från henne tagit, hwar wid hon och hade kallat honom s:rke diefwull, du skall stå på påhlen för osten, och dess utan hotat honom med en kiäpp, hwarigenom han blifwit föränlåten att taga emoot, och dher [fol. 830v] wijd gifwit henne 2:ne öhrfijhlar.

Till att erhålla lius härutinnan blefwo wittnen eftersporde, och påberopades å kärändens sijda hustru Kierstin Christerssdotter och Karin Larsdotter. Den förra blef med parternes samtycke till eeden admitterad, men emoot den senare moverade Lindberg något jäf, härflytande af någon händelse om en geet, derföre hördes hon utan eed, berättandes att för pijgan Anna woro en ost bortkommen, hwar öfwer hon sig illa hade jämbrat. Huru Lindberg och hon derom tahlatz wid, kunde hon icke wetta, men Karin wiste intet af för än han höllt henne i håret och henne spiernade, mehra wiste hon icke här af. Tog afträde.

Efter aflagd eed betygade hustru Kierstin att Anna hade illa jämbrat sig öfwer osten som bortkommit, swärjandes på dem som den tagit, och för än Kierstin der af wijdare hörde, fick hon see att Lindberg höllt henne i håret, [fol. 831r] släendes henne, och när hon wille taga emoot hade han henne spiernat, hwar med dee åthskildes. Tog afträde.

Frågades Anna om hon tillägger Lindberg hafwa borttagit osten, hwar till hon swarade neij, ehuruwähl hon då haft tankar om Lindberg. Men Lindberg påstod sin oskuld och laga reconvention.

Resolutio.

Såsom hwar och en bör hafwa lag och eij slag mot androm, och Magnus Lindberg af hållen ransakning pröfwes hafwa sielf hemnat den oförrätt som Anna Jonsdotter honom skall tillfogat, dy skall han för 2 örfijlar och ett hårreef, efter det 13 cap. Sår*målabalken med willja* L.L., böta 3 gånger 3 m:k s.m:t, och Anna för obewijslig beskyllning om osten efter det 20 och 43 cap. Ting*målabalken* 3 m:k s.m:t. Öfwer swordomen kan häradzrätten sig intet uthlåta, eftersom der till inga bewijs äro befundne.

7. Emellan Wämдахlsman i Herrieådahlen [fol. 831v] och Skåhleman här i Jempteland war någon twist om rätta ägoskilldnaden provincierne emellan upkommen, i dy att desse byar, som näst in till häradzsträngen stöta, den ena på den andras mark åwärkade, som förledit åhr sig tilldragit, i dy att då Bardo Erssons boskap i Wämдахlen skall kommit in på Skåhlemans skoug, har Jöns Jonssons pijga i Skåhlen tagit skiällan af koon. Så hade och Jöns Ollson i Wämдахlen för giller fått en ellg, dhen Skåhle män för honom borttagit hade, och huuden med kiöttet för sig behållit, för hwilken orsaak skull Wämдахls män, och i synnerhhet desse 2:ne ofwannämde, hade citerat Skåhle män, nembl. Jöns Jönsson, Jöran Persson, Per Jöransson och Olof Persson, påståendes att detta alt woro skiedt inom deras råålinia.

Men såsom Skåhleman påstodo att det woro skiedt på deras skog och afradzland, klagandes att herdahlingarne dem der stoor ofog tillskynda, alt derföre [fol. 832r] sin saak att justificera, framtbetde Bardo Ersson på Wämдахlsmans wägnar fölljande *gamla* breef in originale, som war först dee 24 mäns dombreef åhr 1480 die S:ti Botolphi [17 juni], der utj desse *gamla* märken emellan Hellsingeland, Herrieådahlen och Jempteland upnämbnes först i Wikomorabäck, i Torraldzwider, och i Sottmor under Hafre och Rödwijk och Rijshatten, och i Ellfkiärn, och i Rödiwähl och i Rödiskalle och i Håsiö ruf, och i Biörkielstberg och i Ellgzdalen och Hundzhög efter wattensfallet, och så wäster i fiellet, hwilka märken desse 24 dömma att wara rätta märken emellan Herdahl och syndersta fierdingen, hwar öfwer ingen efter den dag skulle gåå in på dhen andra.

Ån wijdare framlade Wämдахlsman ett annat *original* pergamentzbreef af åhr 1482, som och är en synedom emellan Mogens och Olaf i Elfwen och Owijkens s:n emoot Wämдахlsman, hwarest Birkellsbärg förmähles efter Jonssons i Klöfsiö [fol. 832v] och Sigwardz i Qwitzle giorde eed, liggia emellan 2 st. sjöar, som kallas Bierkna, och ett annat landamärke, benämt Ellgzdahl och der wäster ifrå ett bärg som kallas Hundzhögar, förklarandes desse wara dee rätta märken som böra skillia Jempteland och Herredahlen.

Wijdare insinuerade käränderne en landztingzdom af åhr 1560 S:ti Botolphi dag, derest dee 24 äldsta hade ransakadt dee gamble märken emellan Jempteland och Herrioådalen, och då

beslutit att hwarken jemptar eller herrdahlingar skulle efter denne dag gåå öfwer hwars annars råmärken, efter gamla bref och landaskräen, men alla dee nya bref blefwo förkastade.

Så har och 1665 åter en twist desse parter emellan förewarit, om samma ägoskilldnadt, då generalen och gouverneuren högwälb. h:r Carl Sparre har d. 30 martij samma åhr resolverat till 24-mannasyn. [fol. 833r]

Anno 1673 har och denne saaken wid Bärgez ting warit före d. 21 octob., der öfwer käranderne upwiste en dom derest 1482 eller -83 åhrs synebref approberas och gillas, med förmaning att ingen der öfwer måtte på den andres mark åwärka.

Här emoot inlade Skåhleman ett annat gammalt original pergamentz dombref af dee 24 äldsta af åhr 1483, hwar utj rätta landemärke jempter och dahlar emellan förklaras wara från Håsiö ruf till Birkillsbärg, men Börkinsbärg ogilla dee aldeles. Dess utan klagade Skåhlemän att herdahlingar icke allenast inom desse råmärken skohla dem oförrätta, utan och in på dheras afradzland, som långdt der inom liggia, och dem efter 1666 åhrs afradzbref tillkomma, nembl:n från Oxiöåhn och Landalåsen söderuth, sedan till Hästkiällan och Åloppkroken wästeruth, och så i Jångelfwen och ytterst i forssen i norr, och sidst i [fol. 833v] Döfwelshögen in uti Oxiöåhn.

Wijdare inlade dee och en copia af 1480 åhrs synebref, som här ofwantill extraherat finnes.

Desse å både sijdor åberopade märken woro parterne icke egenteligen strijdige om, hwad deras namn widkommer, men rum och ställen wille de intet föreenas om, så att rätten der utj icke kunde af dem fåå någon säker underrättelse. Fördenskull blef resolveradt.

Uthj den här instämbde saaken emellan Bardo Ersson och Jöns Jönsson ifrån Wämdahlen, så för sine eenskyllte wägnar, som deras hemmawarande grannars wägnar, kärande, och Jöns Jönsson i Skåhlen med dess grannar, swarande, angående rätta ägoskildnaden desse parter emellan, är detta häradzrättens domb, gifwen Bärgez ting d. 25, 26 octob. 1697.

Häradzrätten har desse parter hwar emoot annan upwiste bref och gamble documenter sig föreläst [fol. 834r] och åhördt, hwad dher utom yttermehra warit att påminna, och det alt noga och med flijt öfwerlagdt, kunnandes hwad deras råmärken angår, icke gå ifrån dee gamble och förlängst in rem judicatam gångne domar, utan böra de wara parterne aldeles till rättelse. Men såsom till en deel twistigt är om platsen hwarest de skohla ståå, så och om rätta linien dem emellan, så will häradzrätten, till att en gång afsluta deras långlige twist, det genom en häradzsyn, half från Sweeg och half från Bärgez tingelag, dem saaken icke angår, afhielpa. Imedlertijd blifwer det upskutit med dee eenskyllte actioner, som Bardo Ersson och Jöns Ollson emoot Skåhlemän hafwa.

8. Det kärade tolfmannen Jöns Essbiörson i Wigge till sin granne Lars Jonsson om 54 d:r s.m:t som han till Lars Jonsson hade försträcht efter dess obligationer d. 10 octob. 1696 och 1697, willjandes för samma skuld [fol. 834v] tillträda Lars Jonssons hemman i Wigge, som honom i pant förskrifwit är, eftersom Lars icke will sig med betalningen infinna, utan hemmanet imedlertijd så förfaller så att om det längre skulle ståå, det för brist och feelachtigheeter sampt uthlagors rest torde bortgå.

Lars Jonsson wille wähl i förstone icke wederkiännas skuldens quantum, men rättade sig doch omsijder, uthlofwandes efter handen skaffa betalning om han får sittia wid hemmanet. Men Jöns Essbiörsson påstod att fåå stijga till panten för än den aldeles förderfwas.

Wijd detta framsteeg sahl. h:r kyrkioherdens h:r Johan Drakes enkia, dygdesamma matrona hustru Margreta Hoffwerbergz son, magister Salomon Drake, förbehållandes sin *kära* moder dess fodran hoos Lars Jonsson om 8 d:r s.m:t efter obligation, hwilket Lars intet nekade till, utan lofwade betahla. [fol. 835r]

Resolutio.

Häradzrätten har detta alt i öfwerwägande tagit och för rättwist pröfwat att såsom Lars Jonsson har emoot 54 d:r s.m:t undfångit låhn pantsatt Jöns Essbiörson dess hemman i Wigge

om 3 tunneland, så bör och han efter det 7 cap. Jordabalken L.L. så stoor deel der utj niuta sin säkerheet, som emoot denne summa kan upgå och swara, hwilket hemman som det nu är, icke högre kan värderas än till 30 d:r s.m:t [per] tunnland, blifwandes Jöns Essbiörson tillåtit sin andeel i hemmanet tillträda, och Lars Jonsson tijd lembnat inom natt och åhr honom så till capital som interesse att uthlösa.

I lijka måtto förbehålles dygdesamme matrona hustru Margreta Hofwerberg dess rätt utj Lars Jonssons hemman för dee 8 d:r s.m:t Lars henne skyldig är, och det näst Jöns Essbiörson, framför andra creditorer att erhålla sin betahlning.

9. Efter föregången laga stembning [fol. 835v] tilltahlade capitein wälb. h:r Michael Planting för detta åboen å Gallhammar Jon Pålson för 4 d:r 1: 21 s.m:t uthlagors rest, som Jon Pålson uppå en h:r regementzskrifwarens Molins assignation d. 3 febr. 1696 å 19 d:r 6: 21 s.m:t än återstår och han hoos h:r capitein häftar före, för hwilket han i december månad 1696 hade h:r capitein updragit en qwijga och en bockekilling, dem han öfwer winteren skulle framföda, och hwad som än resterade, nembl:n 27 öre 18 p:g:r s.m:t skulle h:r capitein undfå Kyndersmässo tijden, hwilket icke skiedt är, utan när h:r capitein, wid det bondens boskap nu emot hösten kom ifrån fäbodarne, igenfodrade qwijgan och bockekillingen, hade bonden dem icke wehlat uthgifwa, utan hoota h:r capitein med lag och rätt, så att h:r capitein icke kunnat komma till sitt, fast han hade både ländzmans och häradzfougdens assistence anlijtat, utan skall bonden nu giöra inwändning om ett hästcreatur dee giort byte om, det capitein [fol. 836r] så berättar att dee kommit så öfwerens, det capitein skulle byta hästcreatur med bonden, och gifwa honom 4 d:r s.m:t emellan.

När bonden haft det hästcreatur han af capitein fick några dagar, förer han det åter i capiteins gård, så att han måtte föda dem bägge öfwer winteren, för hwilket så wähl som expenser och tidzspillan, h:r capitein påstår att bonden måtte wara responsabell, så och för den innehåldne räntan gifwer interesse.

Jon Pålson förklarade sig här på, tillståendes resten af 4 d:r 1: 21 s.m:t, och att han derföre hade lofwat h:r capitein en qwijga och en bockekilling i afbetahlning, men förmeente sig hafwa fog dem att behålla emoot det att h:r capitein låtit honom fåå i byte ett odugeligt stoo, derföre han det skaffat till honom tillbakas, så att h:r capitein nu hade bägge stoerne.

H:r capitein swarade att efter bonden intet wille behålla det stoo han fick, så hade h:r capitein det försåldt för 7 d:r 16 öre s.m:t efter ländzmans [fol. 836v] och 2 tollfmäns attest, hwilka penningar capitein hade behållit i afrächning på dee huuseröte böter som Jon Pålson för Galhammar häftar före, aldenstund detta stoet, jempte all bondens egendomb för samma skuld är pantskrifwen, förmeenandes elliest hwad bytet angår, att det intet kunde återkallas. Jon wille wähl påstå att han dertill woro trungadt, men det kunde han intet wijsa, hwarföre protesterade h:r capitein emoot att få ohemult angifwande, med förbehåld af laga satisfaction.

Resolutio.

Häradzrätten har detta alt i öfwerwägande tagit, och hwad anbelangar det förra om den qwijga och bockekillingen som Jon Pålson har updragit h:r capitein i betahlning på dess uthlagors rest, så emädan Jon Pålson tillstår skulden, jempenwähl och att han desse creatur hade h:r capiteinen i betahlning updragit, altså bör och h:r capitein dem hafwa, så wähl som dee 27 öre 12 s.m:t dess [fol. 837r] utan restera.

Det senare berörande, det bytet som h:r capitein och bonden emellan är giordt om 2:ne st. stoer, så har Jon Pålson sitt föregifwande icke gittat wijsa, att han der till är worden twungen, eij heller att han der wijd är märkeligen worden förfördelat. Fördenskull, ehuruwähl samma byte borde ståå, aldenstund Jon Pålson har stoet i händer bekommit och en tijd behållit, doch emädan h:r capitein bytet afstår och sitt stoo behåller, willjandes det andra stoet hafwa i afrächning på den byggnadt Jon Pålson wid Gallhammar, efter häradzrättens domb 1696 kommer att häfta före, för hwilken orsak skull all Jon Pålsons egendomb skall wara pantförskrifwen,

hwilket af ländzman och 2:ne tolfmän för 7 ½ d:r s.m:t är wärderat, så låter och rätten bytet angående der wid beroo, lembnandes hwad Jon Pålhlsons stoo anbelangar, som en executions saak till h:r executors betämiande [*bestämmande*]. Öfwer [*fol. 837v*] expenserne och reconvention kan häradsrätten sig icke uthlåta, eftersom Jon Pålhlson derföre icke är lagligen stämbd, warandes eij heller efter processen öfwer expenserne någon designation inlagdt.

Actum ut supra.

10. Föredrog ländzman Halfwar Jonson det Jon Sunwisson i Elltnäas hade förleden sommar uthsläpt een elld utj sin eng, som gådt på Gallhammars skog, och för Jöns Kiällson i Bärz-wijken upbrändt ett qwarnhuus. Hwar öfwer Jon Sunwisson sig förklarade, att in utj engen 2 st. ilaka windfall och morast woro, derest biörnen stadigt haft tillhåld, så att han aldrig har der kunnat få beeta sin boskap. Derföre hade han med sitt folck satt ellden derpå, hafwandes det förra wähl afbrunnit, men det senare gådt lijtet öfwer in på Gallhammars skoug, doch ingen skada giort, hafwandes h:r capitein Planting honom det tillgifwit, allenast [*fol. 838r*] han till gården wille skaffa något timber. Jöns Kiällsons qwarnhuus hade och warit gammalt, öfwer hwilket dee bägge tillstodo sig wara förlijkte. H:r capitein sade att ingen timberskoug war upbrunnen, men så hade den framdeles kunnat blifwa dugelig skoug, om ellden den icke nu förbränt hade.

Men nämbedemännen Jon Ersson i Wattwijken och Jon Jöranson i Bärz, som denne elld besedt, höllo före det aldeles ingen skada woro tijmad, fördenskull och för större säkerheet skulle detta å nyo af ländzman och 3 andra nämbedemän i h:r capiteins närwaro besichtigas och pröfwat.

11. *Samma dag* kommo för rätten Per Jöranson i Skåhlen och Bärz s:n och Swän Steenson i Klöfsiö s:n, upwijsandes ett dem emellan författat bytesbreef af d. 26 octob. sidstl., der utj Per Jöranson i Skåhlen updrager sitt hemman i Skåhlen om 2 tunnel:d till Swän Steensson i Klöfsiö, hwar [*fol. 838v*] emoot Swän Steensson updrager sitt odellhemman i Klöfsiö sochn om 2 ⅔ tunneland till Per Jöranson, doch så att Per Jöransson gifwit emellan 31 d:r 16 öre s.m:t, skohlandes nästa fardag omskiftningen skiee, och hwar och en sitt hemman efter denne föreening tillträda, och ingen deras arfwingar nu eller i tillkommande tijder der å hafwa någon macht att tahla.

Och alldenstund bägges desses hemman war deras arfwejord, och skifta efter det 1, 16 och 17 cap. *Jordabalken* L.L. är ett laga fång och tillåteligit, fördenskull kunde detta dem icke wägras, doch så att det bör lagföras och nu upbiudas 1 gången.

2. Upböd Jöns Jöranson i Bergzbyn det hemman han der sammastädz inbördat af h:r kyrkioherden Johan Drakes arfwingar, efter kiöpebrefwet d. 4 martij 1696, 3 gången, och det utan klander.

3. Oppböd Swän Jonsson i Wämdalen Olof Swänssons hemman i [*fol. 839r*] Klöfsiö å 2 tunnel:d han inbördat hade, 3 gången.

4. Upböd Olof Ersson i Bärz-wijken hemmanet ib:m 2 gången, hwilket han genom domb d. 6 novemb. 1695 från Thomas Larsson i börd wunnit hade.

5. Oppböd Olof Månsson i Hafrö sochn den tridiedeel skatte utj Thuringen 1 gången, som dess utan består af 2 deelar chrono, hwilken skatträttigheet Isaac Persson honom updragit, efter kiöpecontractet d. 20 jan. sidstl., doch att det Kongl Majj:t och chronan hembiudes, alldenstund det går utom börd.

12. Efter Nills Persson i Turingen angofwo sig åthskillige creditorer, såsom först Måns Andersson i Wijken och Hafre s:n 68 d:r 16 öre k.m:t, Sunwijs Nilson i Råtan 36 d:r 10 öre k.m:t och 1 tunna korn, Olof Ollson i Turingen 1 tunna 1 *fjårding* [?], 3 ½ kanna korn, Sigrid på Wallan 6 d:r 16 öre k.m:t, Mattz Snöberg 13 d:r, hwilka poster enkian tillstod och lofwade efter handen betahla, men Nills Unessons fodran i Öhn och Hafre s:n af 8 d:r k.m:t bestridde enkian hustru

Brijta [fol. 839v] Andersdotter, anhållandes creditorerne för deras fodringar att niuta immission utj det ett tunneland skatte, som Nills Persson och dess hustru tillkom.

Hwar emoot Olof Swänson i Bärgezbyn protesterade, eftersom till detta ena tunnelandet, han på sin hustrus wägnar äfwen till en t[r]idiedeel woro berättigadt, hwilken jempte sin swägerskas Gertrud Andersdotter tridiepart han updragit Lars Mickelson från Hafre till kiöpz, emädan Nills Persons enkia dem intet förmår uthlöosa. Hwad Nills Perssons och dess enkias andeel i detta tunneland angår, så förbehöllt h:r capitein Planting Kongl. Majj:t dess säkerheet der utj framför alla andra creditorer, för den feelachtigheet enkian wid huusesynen torde komma att häfta före. Och emädan Lars Mickelson 2/3 deelar i detta eena tunneland skatte blifwit updragen, så erböd han sig att inlösa den 1/3 deel Nills Perssons enkia [fol. 840r] tillhörig, anten den skall för huuseröota betahlas till Kongl. Majj:t, eller creditorerne.

Rätten kunde för denne gången här till intet vidare göra än låta dee 2/3 deelar Lars Mikellson updragne, så wähl som den 1/3 deel Nills Perssons creditorer willia tillträda, 1 gången upbiuda, den till lössen som kan betahlingen intra fatalia præstera.

12.[!] För Kongl. Majj:t och chronan upbödz Medwigge hemman 2 tunneland, kiöpt till fändrikeboställe under Owijkens compagnie, 3 gången.

13. *Samma dag* lät Olof Jönsson i Höijen, Erich Månsson ib:m med Kiähl Gunnarson på sin faders wägnar, Lars Ersson på sin faders Erich Grelsons wägnar i Böhle och Rätans sochn, insinuera en förlikningzskriff af d. 30 september sidstledne, jempte dem af ländzman Halfwar Jonsson och 6 andra goda [fol. 840v] män underskrifwen, angående Gräasmyran, der öfwer dee således öfwereens commit, att Böhleman skall der uti behålla en tridiedeel och Söderhögzman, nembl. Olof Jönsson, Erich Månsson i Brynillshögen tvådeelarne, doch så att för Böhle mans ellgzwohnor, myran skall till Larsmäso wara slagen och bärgadt, hwar å ingen af deras arfwingar må hafwa macht att tahla, begiärandes till yttermehra wisso dher å rättens confirmation.

Och aldenstund ofwanstående förlikning fans i sig skiählig och billig, så blef den af häradzrätten confirmerad och stadfästat, så att ingen den vidare må åtahla.

14. Såsom den skogzelld som war gången emellan Åsarne och Hallens skogar icke af ländz- och tolfmän wederbörligen war synat och pröfwat, eller om banemannen undersöcht, altså blef det till nästa ting upskutit, skohlandes ländzmannen [fol. 841r] imedlertijd med 2:ne nämbdemän skadan syna och mäta, så och banemannen undersökia.

15. Såssom Jon Siuhlson i Turingen har tillstådt sig förleden sommar om natten, då han fiskatt wid Stoorelf[wen] hafwa der haft eld, den han icke bättre slächt än han straxt der efter commit uth till skougz, ehuruwähl han ingen dugelig skoug har förbränt; altså anstår häradzrätten icke honom att frija från dee 30 d:r s.m:tz bötter som Kongl. Majj:tz nådigste placat af årh 1690 påbiuder.

16. Alldenstund Olof Ollson i Thuringen wid dess rödningz antändande i Boolandet icke efterlefwat Kongl. Majj:tz nådigste placat af årh 1690, hwarigenom ellden commit till skogz, fördenskull skall han efter Kongl. skogz- och huusesynsordningen[s] 20 § bööta 12 m:k s.m:t.

17. Blef till nästa ting upskutit om den elld som på Dahlähsskougen uthcommit, till dess att med Olof [fol. 841v] Ollson dee flere i byen blifwa confronterade, huru och på hwad sätt samma elld löös commit.

18. *Samma dag* angaf ländzman att en elld ifrån Anders Jonssons fäboder i Moo woro till skogz kommen, derigenom att fäbodehuusen, som ståå in wid skougen, hafwa af wädellid upbrunnit,

och ellden således i skougen fastnat, och aldenstund samma eld först hade begynt ofwan taaket utaf gnistror, så kunde rätten det ej annars ansee än för en wåda, till föllie af det 35 cap. *Byggningabalken* L.L. § 2, för hwilket bonden så mycket mindre må umgiälla, som ingen nyttig skoug dherigenom upbrunnit hade.

19. Såsom Hans Kongl. Maj:t i dess nådigste resolution för Norlanden den 23 sept. 1687 har dem tillåtit att swedia till muhlbetens ränsande som elliest, så kunde häradzrätten icke heller finna det Bärgez och Wigge män sig uti någon [fol. 842r] måtto försedt, dherigenom att dee till muhlbetens ränsande en skogztract låtit afbränna, hålst dee der wijd sig till underdånigst rättelse ställt det som Kongl. Maj:t placat af åhr 1690 påbiuder. Af samma beskaffenheet fans och det som Skucku och Brynie män hafwa låtit afbränna, derföre dee i lijka måtto frijerkiändes.

20. Öfwer den skogzelld som gådt på K[*I*]axåhstiählen uppskiötz till dess der om blifwer i Wäm-dalen ransakat, emädan det berättas att han der skall uthkommit.

21. Efter af närwarande allmoge ingen wille wederkännas den skogzelld som löös kommit wid Brynilshögzkiahlen, altså skulle den inom nästa ting pröfwat, och hwar och en ifrån Brynilshögen instämmas till tinget.

22. Det påstod fuller Olof Persson i Qwarnsiön att Nills Jöranson skall med honom ingådt sådant accord att han alt framgæent med [fol. 842v] honom skulle participera utj det ellgzleed dee för några åhr sedan giordt hade, i föllie der af, han och will wara deelachtig af dee ellgzdiur som Nills Jöranson der hade bekommit, doch emädan Nills påstår att det allenast hade warit slutit på ett åhr, och Olof Persson med inga skiähl kunde annars bewijsa, fördenskull wart och Nills Jöranson i detta måhl frijerkiänd.

23. Alldenstund dragoun Magnus Lindberg intet kunnat fulltyga, det Elias Månsson i Skucku kallat honom diefwuls knecht och att han drefwe som fää, mindre att han på något sätt hade förtallt h:r officerarne, eller att han skyllat Magnus hafwa dess boddör upbrutit, fördenskull blef Elias Månsson, till bättre bewijs anskaffas, alldeles befrijad.

24. Ehuruwähl att dragoun Magnus Lindberg påstod det han icke hade begiärat stembning på Anders [fol. 843r] Jonsson i Brynie, utan på hans folck, för någon fisk som blifwit fräntagen, förklarandes sig det samma icke wehlat Anders Jonsson tilläggia, doch emädan ländzman Halfwar Jonsson der emoot af citationslistan wijzar att stembningen är på Anders Jonson begiärad, fördenskull skall Lindberg för sådant ohemult tillmähle efter det 20 och 43 cap. *Ting-målabalken* böta 3 m:k s.m:t, alldenstund han sine ord återkalladt hafwer, doch warnas Lindberg här efter sig för sådant till wara att taga.

25. Öfwer dee 2:ne reenshuudar som Jon Jönsson i Thuringen hade i beredningen förderfwat för Gudzorm Kiählson i Böhle, föreentes parterne att Jon Jönsson skulle derföre gifwa 2 d:r s.m:t.

26. Efter föregången stembning kärade Jöns Jonsson Kloo på sin hustrusysters Brijta Hansdoters wägnar i Fäste och Hackåås sochn, till Olof [fol. 843v] Ersson i Moo om 14 d:r 2 öre k.m:t som Olof Ersson alt sedan 1688 warit henne skyllig för ett stoo han till kiöpz tagit, påståendes att han dem med interesse och expenser måtte till den fattige enkian betahla. Och alldenstund Olof Ersson skullden tillstod, dy resolverades att han den genstan skall betala jempte uplupit interesse 6 d:r 23 öre k.m:t och expenser 2 d:r 8 öre k.m:t.

27. Saakfältes Christopher Ollson i Botåsen pro absentia till 1 d:r s.m:t, så och Bertill i Hammarnäset och Mårten i Bäck och Hallens tingelag, eftersom till sitt utheblifwande dee intet laga förfall hade.

28. Upplästes den förtechning som h:r capitein Planting ingaf uppå feelachtige hemman i detta tingelaget, hwilka alla warnades sig att bättra.

29. Såsom uti Rätans sochn och by ingen gästgifware är, och [fol. 844r] lijkawähl alla reesande hoos Sunwis Nillson deras tillhåld taga, hwar igenom han stort beswär måtte uthstå; altså och till en erkiäntzlo emoot sådant, tillsade och lofwade allmogen i Rätan det Sunwis Nillson för sochnejämbnad, breeklopp och andra beswär i sochnen skall wara frijkallad.

30. Såsom Kierstin Hansdotter ifrån Dahlarne och Orssa sochn hade låtit uthgå det tahlet som compagnieskrifwaren Hans Risell a:o 1696 fierdedag pingst haft lägersmåhl med henne, fördenskull woro dee nu bägge instämbde utaf ländzman, då Kierstin wähl wille påstå att Risell 4:de dag pingst om morgonen skall när han kommit heem från prästegården, uti en bod, der hon låg i Gallhammar, främiam sin willia med henne, hwar utaf hon doch icke war hafwande blifwen, utan har hon af samwetzagg det uppenbarat.

Här till nekade Risell enständigt, förmeenandes [fol. 844v] henne här till af onda menniskior wara uphissat, dem han bad henne nämna. Hwar till hon swarade nej, påståendes sin bekiännelse, beropandes sig till witne dragoun Olof Sträng, som här om skall någon wettenskap hafwa. Derföre blef han före kallad och aflade eeden, betygandes sig om denne saaken ingen kundskap hafwa, eller till det ringaste sedt med Resell och Kierstin. Tog afträde. Flera wittnen hade hon intet.

Uthan wiste nämnden, så wähl som flere andra det betyga at denne Kierstin woro nästan som samwetzswag och mycket eenslig, hafwandes, som hennes huusbonde Erich Jönsson Bärge berättade, serdeles affecter ibland. Derföre blef hon med lämpelige ord förmanat att icke liuga sådant på sig. Men hon stod ändå i sin bekiännelse.

Resolutio.

Alldenstund här hwarken barn [fol. 845r] bära wittne, eij heller att Risell ensam och allena med Kierstin Hansdotter är innetagen, icke heller har någon sedt till- och frångång, hafwandes Kierstin dess utan icke det ringaste skiähl eller lijkelse till sin tahlan, fördenskull kan häradzrätten eij annat än honom Hans Resell i detta måhl befrija. Men med Kierstin blifwer för denne gången upskutit till dess man om hennes tillstånd kan något närmare blifwa underrättadt.

31. Såsom pijgan Anna Gunnarsdotter hade angifwit det dragoun Jöran Dansares hustru Kierstin förleden juhledag under ottsången skall här i Bärgez kyrkia, salva venia, kastat upp, derföre är Dansarens hustru, Kierstin Jöransdotter af ländzman dher öfwer citerad, hwilken nu här till aldeles nekade och sin oskuld betygade. Men Anna påstod sitt angifwande, och att Kierstin eij allenast kastat upp i bänken [fol. 845v] in wid wäggen der hon satt, utan hade det och så stankat illa af bränwijn, beropandes sig till wittne hustru Ingiborg Erssdotter, hustru Brijta Ollsdotter och hustru Gertrud Erssdotter i Wigge, hwilka aflade eeden och sedan separatim hördes.

Hustru Ingiborg berättade att hon satt der inwid och såg wähl att Kierstin lutade sig på stohlen, hon kiände och att det luftade illa af bränwijn, men intet hade hon förmärkt det Kiersten spydde eller att hon war drucken. Tog afträde.

Hustru Brijta hade intet mehra sedt än att Kierstin lutade sig lijtet, men ingen lufft kiände hon, eij heller att Kierstin war drucken eller spydde. Tog afträde.

Hustru Gertrud refererade att för än hon kom hade alt warit beställt, wettandes hon intet vidare här af än det Anna hade för henne berättat.

Sexmännen Christopher Jonsson [fol. 846r] och Jon Persson, som straxt efter gudztjänsten detta hade besedt, refererade att in wid wäggen, der Kierstin hade settat den gången, funno dee det wara wått och brödbijtar ibland, hafwandes det och luftat af bränwijn.

Kierstin betygade på det högsta sin oskuld, och att hon den morgonen hade allenast smakat 2 skeedblad bränwijn, hwilket på den långa wägen [hon] till kyrkian hade, wähl gådt sin wäg. Hennes då warande huusbonde Jöns Essbiörson i Wigge betygade att denne Kierstin hade altijd ställt sig redeligen och wähl, så att han aldrig hade någon lust till fyllerij hoos henne förmärkt, eftersom och flere gofwo henne godt lofordh. Kierstin beklagade att hon så oskyldigt är angifwen och will hon giöra eed, det hon detta aldrig har giort.

Resolutio.

Såsom här inge fulla skiähl eller så klara bewijs äro att häradzrätten [fol. 846v] kan der på fälla Kierstin Jöransdotter till denne giärningen, men icke des mindre finnes emoot henne åthskillige præsumptioner; fördenskull, såsom utj ett witesmåhl, skall hon efter det 19 cap. *Tingmålabalken* och dess egit tilbudh wid nästa ting sig här ifrån med sielf sins eede befrija.

32. Företogz till änteligit sluut den wijdh sidsta ting förehafde saak emellan Jöns Ersson och Mattz Pålson i Östberg emoot Sunwijs Essbiörson och Nills Persson i Skucku, angående Skiäggemyran, hwilken käranderne påstå för långlige tijder sedan wara kommen från Östberg till Skucku, som dee af ett gammalt breef sökia bewijsa. Sedan gjorde nämbdemännen Jöns Jönsson i Böre, Jon Ersson i Wattwijken, Jon Jöranson och Anders Ollson i Bärgezbyn deras berättelse öfwer den förrättning dee efter 1696 åhrs domb giordt hade, nembl:n att dee wähl sedt på skogen några gamla gålf och slått, men intet [fol. 847r] på den tracten af myran, som kommer Östbergzman till, och hwad elliest Skiäggemyran beträffar, så hafwa de eij annat förstådt än den ligger på Östbergz skoug.

Swaranderne påstodo der emoot sin gamble häfd, förutan att 1448 åhr breef klarligen skall wijsa att den myra der omtahlas har legadt till Skucku, tillbiudandes käranderne att om än skiönt dhen öfrige *gamle* slotten lågo på deras skoug, skulle dee ändå få slå honom, allenast de få behålla sitt.

Resolutio.

Häradzrätten har detta alt i öfwerwägande tagit, och ehuruwähl att Jöns Ersson med Mattz Pålson i Östberg påstå att återwinna den omtwistade myra, af skiähl att den skall liggia inom deeras rågång, och sedan skall den i forna tijder lydt till Östberg, som af ett gammalt breef af år 1448 dee willia bewijsa. Doch emädan Sunwijs Essbiörson och Nills Persson i Skucku hafwa, med Erich Erssons wittnesmåhl i Skanderåsen, [fol. 847v] en man om 70 åhr, wijsa[t] sin *lagliga* uhrminnes häfd på denne myra, förutan att eij heller någon kan säija det Skiäggemyran af Östbergzman är blifwen häfdadt, och hwad 1448 åhrs breef anlangar, förmåles der allenast om en myra, som wijd hemmansbyte emellan Sigvard Jonsson i Skucku och Sigward Biörson i Östberg, Sigward Jonson tagit undan att bruka till Östberg, så att än skiönt Skiäggemyran på detta sättet kommit till Östberg, så borde han lijkwähl, i förmågo af Kongl. Maj:tz placater af år 1672 och 1677, till sitt odall[s]hemman återläggias, hwarföre käranderne [med] så mycket mindre fog kunna den åtahla. Fördenskull och i anseende till desse skiähl och omständigheeter, pröfwar rätten skiähligt att Sunwis Essbiörson och Nills Persson böra denne Skiäggemyran som sin uhrminnes wählfångne egendomb, i förmågo af det 1 cap. [fol. 848r] *Jordabalken* L.L. bruka och behålla.

32.[!] Företogz åter den wid sidsta ting ventilerade saak emellan corporalen Magnus Kiällman och Jon Ollson i Åsarne, angående den ärsättning som Kiällman fodrar för dess hustrus odall i Åsarne efter swärfadren Anders Ollson, alldenstund hemmanet $2\frac{1}{4}$ tunneland genom Jon Ollsons antecessor matrimonij, Per Ollson, Anders Ollsons broder, skall två delar till chrono förfallit. Jon Ollson sade sig intet willja befatta med saaken, efter stiufson Oloff Persson nu

woro myndig, och fördenskull swarade dee bägge här till, att förutan det Per Ollsons enkia haft så mycket efter Anders Ollson att fodra, att hon hans deel i hemmanet borde hafwa, och Kiällman derföre ingen rätt der uti kunna äga, så skall hon för ödesmålet icke heller kunna tilltahlas, emädan då Anders Ollson och hennes man Per Ollson straxt efter hwar annan [fol. 848v] dödde, hade Per Olls enkia allenast behållit och brukat sin mans deel, men Anders Olls halfwa deel i hemmanet antog swågren, som war dragoun, benämnd Michell Samuelson, hwilken straxt derpå blef till Tyskland uthcommenderat, lembnandes i den swåra tijden hemmanet efter sig osådt och öde. Men för Per Ollsons halfwa deel hade enkian så godt hon kunnat i sin fattigdom brukat och så lagadt att han intet aldeles förföll.

Uthi 1678 åhrs frijheetzlängd, den ländzman producerade, fans att detta hemman 1676 och 1677 leegat öde, och 1678 på frijheet uptagit af hustru Karin Persdotter, som är Jon Ollsons hustru. Jon Ollson påstod att Anders Ollsons arfwingar ingen deel i det fasta böra hafwa, eftersom Per Ollsons arfwingar dhen woro updragen, och han af Olof Hanssons och Jon Hansons attest i Åsarne d. 28 sept. bewijsa wille, att Per Ollsons arfwingar fådt sin betahlning i det [fol. 849r] fasta, efter det lösa intet hinte till, men intet inventarium eller arfzinstrumente kunde der öfwer frambtees.

Här öfwer resolverades att hwad dee 1 ½ tunneland eller tvådel. i detta hemman i Åsarne angår, som genom ödesmåhl förfallit till chrono, så kan häradsrätten icke finna det corporal Kiällman något fog hafwer, Per Ollson eller dess enkia, den Jon Ollson nu till echta hafwer, att tilltahla, utan blifwer han med sin hustru i dy måhle frijerkiänd, och söke Kiällman den han förmeenar sig hafwa fog till. Men hwad det ena ¾ tunneland widkommer, som är behållit, så bör Kiällman på sin hustrus wägnar proportionaliter her af hafwa sin betahlning, alldenstund Jon Ollson eller hustrun icke har med gilltige skiähl gittat wijsa hwar uti den giäld har bestådt, som hans hustru efter Anders Ollson hafft att fodra, eller huru högdt den sig har bestijgit; kunnandes för [fol. 849v] det öfrige häradsrätten icke wärdera tunnelandet i detta hemman systemen emellan, högre än 27 d:r s.m:t, hwar efter uthlössningen samptlige arfwingarne emellan skiee bör.

33. *Samma dag* kom för rätten Olof Jönsson i Tossåsen, anhållandes om skiötning och fasta på Tossåsens hemman om 3 ½ tunneland, hwilket för 135 d:r s.m:t han 1691 hade kiöpt af Jon Jönsson i Moo, efter det d. 16 jan. 1692, 10 martij och 16 sept. 1693 woro lagligen upbudit. Men såsom hemmanet går utom börden och alla upbuden med förbehåld af Kongl. Maj:t höga rätt till inlössen äro skiedde, dy måtte det först Kongl. Maj:t i underdånigheet hembiudas innan fasta extraderas, warandes detta hemman dragounehåld under Bärgez compagnie, frostländ jord, men elliest god tarfwelig timber- och giärdzleskoug, intet nyttigt fiskewatn, ellgzwonor somblige åhr, nödig eng, och, som nämnden wittnade, [fol. 850r] woro det ett gammalt skattehemman, och lijten bäckeqwarn, som går höst och wår.

34. *Samma dag* kom för rätten kyrkioherden här i pastoratet ehrewyrdige och wällärde h:r Magnus Flodalinus, föredragandes hurusom till Rätans kyrkia är a:o 1683 en klocka af 21 *pund* och 17 m:k utaf stycke giutaren i Stockholm mäster Michel Bader blifwit guten och församlingen kostat 187 d:r 16 öre k.m:t och h:r kyrkioherden af Baders *original* räkning d. 12 sept. 1683 bewiste, hwilken för heel ferdig och riktig är emottagen och hijt förd, eftersom då intet feel på henne kunnat skiönias, för än förledit åhr 1696 in majo, då på det stället i brädden der kläppen slår, klockan spruckit ett qwarter, af orsak att på samma rum i giutning blifwit ett hohl, hwarest på näst sätt ett blystycke är insatt, hwilket och änteligen innewarande åhr wid ringningen efter högstsahlig Hans Kongl. [fol. 850v] Maj:t [ringning efter Karl XI:s död] aldeles fallit uth, så att klockan nu mehra är odugelig.

Och alldenstund stycke giutaren Bader således låtit församlingen bekomma en feelachtig klocka, så förklarade sig h:r kyrkioherden och Rätans sochns allmoge att dee der om wille sökia

sterbhuuset om ärsättning, så wähl som der igenom alt tagit skadestånd, begiärandes tingzrätten attestatum om denne klockas bescaffenheet.

Och såsom för ortens aflägenheet man nu intet kunde komma tijt, klockan att besichtiga, så lät häradsrätten förhöra dem som henne hade besedt, såsom capitein wälborne h:r Michael Planting med fendriken manhaftig Daniel Grijp, magister Salomon Drake, ländzman Halfwar Jonson, Sunwis Ersson och Sunwis Nillson i Rätan, hwilkas berättelse aldeles om klockans bescaffenheet [fol. 851r] instämbde med den relation som h:r kyrkioherden dher om giordt hade, förutan att och nämnden och närwarande tingz allmoge wiste det att intyga.

35. Opwiste ländzman ett arfskifte, som d. 1 huius är hållit efter sahl. Karin Olofzdotter i Thuringen, för hwars omyndige barn blef till målsman förordnad Joen Jönsson i Thuringen.

36. Såsom Per Ollson ifrån Swegz sokn sig beswärade, att sedan hans son Olof Persson hade emottagit Hallens hemmanet åhr 1696, har han honom till understöd försträcht åthskilligt till 17 d:r 8 öre s.m:t, förmeenandes sig hoos honom i dess ålderdoms dagar hafwa sitt tillhåld, men nu har hans swärmoder hemmanet försåldt, hwar igenom Per Ollson aldeles är strandsatt, så att han intet weet hwarest han sig fööda skall, anhållandes att [fol. 851v] till sitt underhåld niuta dess uthlagde medell.

Och resolverades att såsom af kiöpeskillingen hoos Jon Ersson i Wattwijken än innestå 30 d:r s.m:t, fördenskull blifwa de till nästa ting förbudne, då Per Ollson detta sitt käremåhl lagligen bör uthföra.

37. Oppå capiteinens wälb:ne h:r Michael Plantingz begiäran förordnades nämndemännen Erich Hanson i Tossåsen och Anders Ollson i Bärgzbyn att wärdera dragounens sahlig Mattz Örns egendomb, som sig bestee till 8 d:r 13 öre s.m:t.

38. För Swän Perssons omyndige barn i Klöfsiö förordnades till förmyndare farbrodren Anders Påhlson i Tossåsen och Olof Anderson i Klöfsiö, som har dee omyndige barnens fadersyster [något fattas?].

39. Oppå samptelige Nills Perssons creditorer i Thuringen anhållande [fol. 852r] om arrest på 30 skylar råg, 1 st. koo, 1 st. kiettel, för deras skuldfodran som dee i sterbhuuset hafwa, emädan elliest enkian alt förslöser, resolverades att denne egendomb blifwer creditorerne till säkerheet intechndt, så att ingen annan må dem angripa in till dess öfwer all giäld blifwer liquiderat och slutit.

40. Intechnades den caution som ländzman i Hafre Mickell Larsson, Jon Ollson i Byn och Grells Påhlson ib:m med Olof Halfwarson i Säter hafwa gådt utj för Per Halfwarson, angående hemmanet Klaxåsen han till brukz tagit, hwilken löftesskrift tilförenne wid Torpz ting d. 15 maj sidstledne är verificerad.

41. Blef till afslutande företagit den öfwer chergiantebostället i Klöfsiö 1 ½ tunneland, som a:o 1695 ifrån skatte till chrono är förhandlat af eganden Swän Påhlson, hwilket [fol. 852v] chergianten Olof Flodberg har a:o 1696 tillträdt, dee af syningzmännerne specificerade feelachtigheeter bestego sig fuller till 78 d:r 2: 16 s.m:t, men när dee öfwerflödige huus, som war den ena stallen och 3 st. foderbodas, blefwo med deras feelachtigheeter uthslutne, förblifwer bristen 76 d:r 20: 16 s.m:t, för hwilka häradsrätten denne gången icke kan gravera sälljaren, alldenstund han har hemmanet försåldt som det för ögonen stodh, hwilket h:r capitein wälb. Michael Planting har betygadt, utan underställes det högre handens vidare ompröfwande, hålst Swän Persson uti sin tijd elliest pröfwat hafwa sin skyldigheet med åhrliga byggnaden efterkommit.

42. Företogz den huusesyn som ländz- och tollfmän hafwa d. 7 junij [fol. 853r] sidstleden förrätat på förareboställe wid Bärgez compagnie Åsarne 1 tunland chrono, hwilket föraren Melchior Starck har a:o 1696 tillträdt, men Jon Anderson wid pass 12 åhr har åbodt. Sedan dee onödige huus blefwo uthslutne, nembl:n loftet och det eena stallet, wardt summan af feelachtigheeterne 25 d:r 24 öre söllf.m:t, med hwilka häradsrätten icke kan Jon Anderson gravera, alldenstund han icke allenast befinnes dess åhrliga byggnadt hafwa fullgiort, utan och efter nämbdens ompröfwande, ett anseenligt giort öfwer sin skyldigheet, fördenskull han och för wijdare ansvar befrijades, börandes desse 25 d:r 24 öre feelachtigheeter på fölljande åhrs byggnad ankomma att repareras.

43. Ehuruwähl att rätten wille [fol. 853v] afhielpa dee på prästebordetz wägnar i Bärge instämbde 2:ne actioner emoot Jon Ersson i Wattwijken 1.) om ett qwarnställe och 2.) om Wijmyran, men såsom häradsfougden Bachman, hwilken af commissionen på Frössön war hindrat, icke kunde på h:r generalmajorns och landzhöfdingens wägnar sig inställa, så anhöllt både consistorij fullmächtige magister Unæus, som h:r kyrkioherden h:r Måns om dilation till nästa ting, hwilket dem så mycket mindre kunde wägras som intet periculum war in mora [ingen fara med dröjsmålet].

44. Tillsades samptelige allmogen att nu i höst laga till redz timber till herrbyggningen i prästegården, som wid sidsthållen syn är cassetad, att den i wår kan upsättias å nyo.

Äfwenwähl anmantas Klöfsiö allmoge att laga till redz steen [fol. 854r] och kalck till murens reparation i sätesstufwan, hwar om allmogen, så det ena som det andra angående, lofwade sin skyldigheet efterkomma.

Extraordinarie ting den 24–25 januari 1698

Källa: Svea hovrätt, Advokatfiskalens arkiv (Västernorrlands län), vol. E XI e:3483, fol. 382r–398v, RA. Komplettering från Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv, vol. A I:19a, fol. 1r–18r, ÖLA. Häradsrättens version defekt.

Anno 1698 d. 24 och 25 januarij hölltz extraordinarie ting utj Bärgez sochnestufwa, närwarande häradsfougde wälbetrodde Lorentz Bachman, och fölljande af Owijkens nämbd.

Anders Pålson i Jåxåsen
Jöns Hinderson i Hallom
Olof Jöranson i Giärde
Gudmund Person i Häggen
Per Ollson i Näckstad
Oloff Ersson i Hwattiom

Erich Anderson i Miäla
Erich Anderson i Swänsåsen
Christopher Ersson i Fäste
Per Persson i Kläckebacken
Jöns Persson i Ångroon
Jon Persson i Åsan

1. Till ödmiukhørsamste föllie af h:r generalmajorns och landzhöfdingens wälborne h:r Carl Gustaff Frölichz ankombne skrifwelser daterade d. 20 aug. 1695 och 20 november 1696 att lagligen afdöma den wijd Bärgez prästegård håldne huusesyn, blef, efter gifwen notification till wederbörande, samma ährende på ofwanstående dato företagit, då uppå h:r generalmajorns och landzhöfdingens wägnar, efter ordres sig inställte befallningzman wälbetrodde Lorentz Bachman, på venerandi consistorij wägnar probsten ehrewyrdige h:r Pehr Langh, med kyrkioherden ehrewyrdige [fol. 382v] herr Magnus Flodalinus; uppå frambledne kyrkioherdens herr Johan Drakes enkias, dygdesamma matrona hustru Margreta Hoffwerbergz och sterbhuusetz wägnar dess swåger kyrkioherden i Owijken ehrewyrdige herr Hans Drake, jempte fölljande, såsom

fullmächtige på församlingens vägnar för Bergz *sochn* ländzman Halfwar Jonsson, Jöns Jonsson i Röröo, Jon Ersson i Wattwijken, Olof Swänson i Qwitzle och Jon Ollson i Åsarne; för Klöfsiö s:n Nills Jonsson och Olof Jonsson; för Rätan *sochn* Olof Jönsson i Högen, Jöran Halfwarsson i Rätan.

I anledning af den a:o 1695 d. 16 och 17 julij håldne husesyn, toges under händerne först allmogens siu laga huus, som wijd visitationen åhr 1648 Dominica 18 post Trinitatis, dee wederkiantz, såsom:

1. Stufwan wäster på gården med ett ljetet kiök bredewijd i förstufwan aftimbrat el. -plankat i samma rökegång med stufwan, hwilken elliest är kyrkioherdens sätes-stufwa. Detta huus kommer Rätans s:n till, som fullmächtigarne tillstodo, och feelade derpå intet wijdare än att spijsen hade å en [fol. 383r] sijda satt sig och spruket, så att han måtte omkull samt repareras och upsättias å nyo, jempnwähl och norre långsyllan och knuten med wästre twärsyllan, som röta till sig tagit, omlagas och förwaras.

Sochnens fullmächtige inlade här wijd en skrift af innehåld att a:o 1688 för samma stufwas upsättiande dee gifwit kyrkioherden sahl. h:r Johan Drake 30 d:r s.m:t, hwar emot han sig påtagit samma huus icke allenast å nyo att upsättia, utan och wijd macht hålla så länge wäggjarne skulle wara dugelige, hwar öfwer dee doch intet skriftteligit accord giort hade.

Å sterbhuusetz wägnar nekade h:r kyrkioherden h:r Hans Drake att sådant aftahl någonsin woro skiedt, eftersom det ej heller kan præsumeras att sahl. h:r Johan skulle frambeent och efter sin död obligerat sig att wijd macht hålla merbemälte byggning, sedan han den samma frij och ferdig hade upsatt.

Utom detta påminte och Nills Ollson att Klöfsiörootan består allenast af 14 man och är således den ringaste, begiärandes [fol. 383v] dy någon hielp, eftersom denne stufwa kostar wijd macht att hålla, förmeente och elliest att kiöket icke kommo dem till. Men der emoot bewiste h:r kyrkioherden Flodalinus att kiöket så wähl 1648 som wijd 1684 åhrs syyn är räknat till stufwan och aldrig emotsagdt blifwit.

Här öfwer blef med nämnden öfwerlagdt och resolveradt, det kyrkioherden sahl. h:r Johan Drakes sterbhuus icke kan för denne byggningz widmachthållande wijdare graveras, sedan han den samma färdig har upsatt, alldenstund till sådant påstående Klöfsiö män intet skiähl gitta uptee, utan böra dee till föllie af Kongl. Maj:tz nådige resolution af åhr 1688 d. 21 octob. § 18 nästkommande wår, muren, som illa sprucken är, och fahrlig är för ellden, kullhafwa och upsättia låta, då och med samma omak kiökzspijsen, som tillförenne i en rökegång är, på samma sätt inmuras, eftersom kiöket och förstufwan nu mehra, än för detta, icke kunna från stufwan [fol. 384r] skillias, sedan dee så länge utan någons åtahl warit tillhopa och af Klöfsiö *sochn* bygde samt wid macht håldne.

Doch, på det sochnen deste bättre må der med uthkomma, har häradzrätten ifrån Wästänbärgzrotan, som består af 29 man eller röökar, tagit Gahlhammar och Dahläsen, och dem ordnat Klöfsiöboerne till hielp, på det att så medelst församlingens ledamöter emellan måtte lijkheet blifwa och den ena icke mehra än den andra betungas.

[2.] Det andra sochnens huus är nattstufwubyggningen med en stufwa och ljeten cammar ofwan och lijka så under. Denne byggning kommer samt. församlingen eller heela pastoratetz allmoge till, som fullmächtigerna wederkändes, och fans till alla sina deelar odugelig, så att den å nyo måtte uprättas, hwar med församlingen wähl i förstone wille hafwa anstånd till en bättre tijd. Men när dem der emot remonstrerades den stoora olägenheet som h:r kyrkioherden måtte uthstå wid [fol. 384v] ett och annat tillfälle af Kongl. commissioner och visitationer, begofwo dee sig änteligen att nästkommande wår låta samma byggning upsättia, och nu der till i winter framföra timber, en stäck till mans, förutan syllor och tillster [*plankor*], och hwad upbringningen angår, handla med h:r kyrkioherden, blifwandes det nu mehra icke någon nattstufwubyggning, emädan det för kyrkian kan någon fahra förorsaka, utan enkell byggning med en saal och 2:ne wackra cambrar innanföre.

3. [Tredie] huuset är kornladan, och kommer Rätans s:n till, bestående af 19 man, hwilken wähl är gammal, men doch någorlunda behållen, så att när taaket lagas, kan den många år nyttias, hwar om allmogen ansades wijd laga plicht, instundande wår omsorg draga.

[4.] Det 4:de huuset, nembl. fähuuset kom Wästansiörootan till, och år a:o 1672 upsatt, fans fördenskull temmeligen förfallit, men om taaket bättras, [fol. 385r] kan det än ståå 3 à 4 år, hwar med och h:r kyrkioherden war tillfrijdz, på det att allmogen icke på en gång med alt för mycket byggnad måtte beswäras, doch pålägges dem nu i wår taaket att reparera. Och emädan denne rootan bestod af 29 man och således starkare än någon af dee andra, altså är der ifrån tagne Gallhammar och Dahlåsen och lagde till Klöfsiö, som är den swagaste rootan.

[5.] Wijd stallen, som är 5:te huuset, kiendes Åse- och Skåhlerotan, bestående af 20 ½ mantahl, fans mycket feelachtig till wäggiar och taak, hwilket wederbörande tillsades i wår att bättra, till dess framdeles och wid bättre tijder den å nyo kan upbyggias.

6. Bryggstufwan kiendes Östansiörootan wijd, som är 19 man. Detta huus war alt ferdigt, allenast att skorsteen i wår blifwer kalckslagen.

7. Bärgezbyrootan om 15 man tillkom det östra stolpherberget norr om gården, hwilka lofwade med första och i [fol. 385v] wår bota syllorne och den ena windskiidan, som dem jempte de öfrige wid laga plicht förelägges.

Sedan nu sochnens huus således woro igenomgångne, öfwersåges i lijka mätto dee wijd 1648 års förening uthsätte pastoris 7 huus jempte öfwerbyggningen, såsom:

1. Bagarstufwan.
  2. Sahlen öster på gården med förstufwan och cammaren.
  3. Loftzbyggningen sør på gården.
  4. Stallen wäster på gården.
  5. Badstufwan.
  6. Wästra stolphebbret.
  7. Kornladan.
- Öfwerbyggningen, nembl.
- [1.] Nya sängestufwan wäster på gården.
  2. Stufwan bredewid med bokcammaren.
  3. En bod på gården, afbalkat i 2:ne underrum och en jäll ofwanpå.
  4. Portgången med en cammare ofwanpå.
  5. Ett lijtet fäähuus.
  6. Swijnhuuset, i 2 deelar afplanckat.
  7. En *gammal* foderbod.
  8. En lijten bod öster om fäähuuset för redskap.
  9. Locus privatus [*dass*].
  10. Ett stort weedlijder.
  11. En bod wid wästre kornladan, brukas till miölbod.
  12. En uthbygd cammare norr om Klöfsiö eller [fol. 386r] Säterstufwan.
  13. Kiällaren där inunder.

Uppå desse huus, så wähl som dee 7 huus kyrkioherden tilldeelte, funnes wähl några feelachtigheete, som synen uthwijsar, men aldenstund enkians och sterbhuusetz fullmächtige, jempte h:r kyrkioherden Flodalinus nu, så wähl som wid synen 1695, sig förklarade, nembl:n sterbhuuset, att för giord melioration och öfwerbyggnat dee ingen prætion giorde, allenast med förbehåld af stolphebbret nedanföör gården, hwar med h:r Magnus Flodalinus förklarade sig wara å sin sijda benögd, således att det ena bättrer det andra, och han emottager husen som dee nu äro.

Men der bredewid præcaverade h:r kyrkioherden att han icke finner någon lag eller Kongl. huusesynsordningen af år 1681 påläggia kyrkioherdarne några 7 huus att hålla, warandes utom dem wijd detta pastoratet anseenlige huus, såsom öfwerbyggnadt, med hwilkas wijd macht

hållande han icke kunde uthärda, wille dy för dem här efter icke answara, wijdare än att [fol. 386v] han håller dem wijd macht, som han nödigt behöfwer, låtandes dee andra ståå så länge dee kunna, öfwer hwilket han rättens uthlåtande begiärte.

För det öfrige, anbelangande åker, eng och giärdzlegårdar, så war der öfwer intet beswär. Wijdare war intet att påminna, och fördenskull blef detta med nembden öfwerlagdt och resolverat.

Att hward sahl. h:r kyrkioherdens h:r Johan Drakes enkia och sterbhuus anbelangar, så kunna de för något prästebyggnaden anbelangande intet tilltahas när dee all melioration och öfwerbyggnad afståå, och h:r kyrkioherden Flodalinus der med är nögd att taga huusen emoot som dee nu ähro, så att det ena bättrar det andra der wijd och tingzrätten låter beroo och förblifwa.

Men hward beträffar h:r kyrkioherdens giorde förfrågan, det han i förmågo af lag och Kongl. huusesynsordningen icke skall wara förplichtadt wid prästegården [fol. 387r] några 7 huus att byggia, så att utaf bemelte huus så wähl som öfwerbyggnaden, han inga flera will wijdmacht hålla än dee han nödigt behöfwer, låtandes dee andra ståå så länge dee kunna, så will häradzrätten för denne gången med definitive sluit härutinnan låta beroo, och sådant högre handens decision underställa.

2. Sedan nu föregående saak med Owijkens nämbd således war afsluten, företogz med Bärgez ordinarie nämbd följande ährender.

I närwaro af befallningzman wälb:de Lorentz Bachman, på h:r generalmajorns och landzhöfdingens wägnar, och probsten ehrewyrdige h:r Pehr Langh, af ven. consistorio befullmächtigadt, företogz det kiäromåhl som kyrkioherden ehrewyrdige h:r Magnus Flodalinus har d. 20 martij 1696 på Bärgez prästebordz wägnar incaminerat, om ett qwarnställe uti Bärgezwijkzåhn, hwilket forna tijder lydt till prästebordet, [fol. 387v] men nu brukas under Jon Ersons hemman i Wattwijken, det h:r kyrkioherden, så med Erich Erssons edeligen giorde berättelse i Skanderåsen, som gamle ländzmanns Nills Hanssons relation d. 15 sept. 1696 wille fulltyga, påståendes nu det samma tillbaka.

Jon Ersson i Wattwijken, på sine, så wähl som dygdesamme matrona hustru Margreta Hoffwerbergz wägnar, hwilken i qwarnen med Jon Ersson är interesserad, swarade här till att af gamla brief så wähl som hans fastebrief på Wattwijken synes att han der till bör hafwa qwarnställe, hwar öfwer han och upwijste en förening, daterat d. 4 majj 1654 emellan kyrkioherden h:r Jöns Sigvardi, som ägde Wattwijken, och Kiähl Anderson i Bärge och Månstadgården, så att både för och sedan, detta qwarnställe är under Wattwijken oklandrat brukadt.

Här emoot exciperades att kiöpebrefwet intet kan wara något fundamente, aldenstund, efter wanlig form sådane [fol. 388r] lägenheeter der utj upreepas, och för det öfrige kan den förening h:r Jöns har 1654 om qwarnen giort, intet lända prästebordet till skada.

Till uplyssning blefwo dee a:o 1670 d. 13 och 14 junij fälte synedomar emellan öfwerstlieutnanten Mathias Drakenstierna och Bärgez prästebordh med flere byar upläsne, men af dem fans intet att prästebordet hafft någon action om qwarnstället, utan om andra ägor. Och som domen af d. 14 junij intygar, hade h:r Jöns med h:r Johan Drake och några st. bönders klagan förnembbligast warit om några qwarnar som Drakenstierna upkastat.

Uppå efterfrågan huru hustru Margreta Hoffwerberg kommit till en deel i qwarnen med Jon Ersson, swarade han, som och inlade Kiähl Anderssons cessionsskriff i Bärge af åhr 1674, att han emoot 6 r.d:r och ett annat qwarnställe, hade uplåtit h:r Johan Drake sin tridiedeel i Jon Erssons qwarn, hwarpå nu intet tahlades, förklarandes elliest Jon Ersson att om [fol. 388v] h:r kyrkioherden änteligen will hafwa qwarn till prästebordet, så kan han intet præterdera deras, utan är der bredewijdh en platz och ställe, hwilket torde wara det samma som wittnen omrörer, och nu ligger öde.

På dess wijd förra tinget aflagde eed, betygade Erich i Skanderåsen att prästqwarnhuuset hade stådt der Jon Erssons qwarn ståår, efter strömmen der war smalare. Jon Ersson swarade

att der är rum till 2:ne qwarnar, så hafwa de der stådt i forna tijder. H:r kyrkioherden sade att eftersom der stådt 2:ne qwarnar, så woro wähl att dee kunde så föreenas om ett huus, och det deste bättre med dam och annan redskap underhålla. Hwar till Jon Ersson intet kunde swara, utan att först conferera med h:r Johans enkia.

Då han effter en stund igenkom, förklarade han sig så wähl som enkian wara benögde att med kyrkioherden hafwa ett huus, dee halfft och kyrkioherden halfft, med förbehåld att han proportionaliter drager lasten af byggnaden. Det samma undandrog sig h:r kyrkioherden intet, men wille [fol. 389r] nu så länge det *gamla* huuset står, sigh jempnwähl der af betiäna. Hwilket Jon Ersson icke heller emottsade, och blef fördenskull afsagdt och slutit att h:r kyrkioherden här effter med hustru Margreta Hoffwerberg och Jon Ersson i Wattwijken bör till hälfften detta qwarnstället på prästebordetz wägnar niuta och nyttia, och de der emoot den andra hälfften och der emoot till huusetz uprätthållande, med steenar och hwad som der till hörer, i proportion emoot nyttningen contribuera och förskiuta, eftersom och h:r kyrkioherden nu instundande wår på prästebordetz wägnar bör sin andeel och nyttning af den *gamla* qwarnen wärkeligen tillträda, till föllie af den föreening som inför rätten der öfwer träffadt och ingången är.

3. *Samma dag* trädde för rätten Erich Kiälson i Skalleråsen, beswärandes sig hurusom förleden medio octobris hans herberge om en natt är blifwit [fol. 389v] upläst och för honom der bortstulit utur en pung 12 ½ r.d:r, hwar ibland warit 10 ½ r.d:r specie, och sedan utur 2:ne andra pungar 7 r.d:r, förutan några slantar och halförar, för hwilken stöld han hade Jöns Gabrielson i Grönwijken och Nääs s:n suspect, och misstänckt, eftersom han i gården woro bekandt och åhr 1688 med 2:ne andra honom stuhlit en stoor påst penningar och med dem till Norrie rymbdt, hafwandes Jöns Gabrielson äfwen den tiden och dagen warit här i nägden, jempte flere omständigheeter, som wittnen fulltyga skohla.

Jöns Gabrielson blef förehållit att gifwa Gudj ähran och bekiänna sanningen. Dher emoot han sin oskyldigheet betygade, och fördenskull honom wider saaken att binda, moverade Erich Kiälson med fullmächtigens corporalen Brinck, att samma natt som stölden skiedde, nembl:n emellan d. 18 och 19 october, då har Jöns Gabrielson dagen föruth gådt förbij Nääs [fol. 390r] och Östnår och hijt till Skalleråsen, begiärandes dy wetta hwad han då hafft för händer? Rp. att den tid stod commissionen i Bärg, och som han hade något at klaga, hade han d. 18 octob. ärnat sig hijt, men när han kom till siön wijd Hackåås, fant han der ingen båat, och wände fördenskull om heem igen. Samma gång hade han och tahlat med Olof i Näckstad.

Brinck frågade om han icke war längre? Swar, att han intet kom längre än till siön wijd Siöwijken. Hwar emoot Brinck inlade cappellanens i Owijken h:r Daniel Offerdalini attest af d. 20 hujus, att han om måndagzafftonen på Grubbkiählen, som berättades wara en half mijhl på södra sijdan om Östnår eller 1 ½ mijhl från Jöns Gabrielsons hemwist, hade honom mött wijd Östnår fäbodas. Jöns Gabrielson måtte tillstå att det warit wid bemälte fäbodas der han mötte h:r Daniel, och att han i den wijken hade söcht effter båth, [fol. 390v] och som der ingen fans, måtte han wända tillbakas heem igen, kommandes heem in emoot midnatt.

Brinck frågade hwadan han kom, när han dagen effter om tisdagzmorgonen kom till Månstad? Rp. att han om tisdagzmorgonen d. 19 october för dager hade gådt heem ifrån, och åter tänkt sig till Bärg, men kom intet längre än till Månstad, derest han wände igen, efter det begynte sniöga.

Honom blef förehållit att han slår sig sielf i tahlet, i dy att han först sade det han wid Hackåås hade söckt efter båat, men sedan när han blef öfwerlygd på Grubbkiählen wid Östnårs fäboder hafwa mött h:r Daniel, har han sin tahlan ändrat, med föregifwande att han wid be:te fäbodas leetat efter båat. Sedan synes det och nästan otroligit att han skulle wända om, då han redan gådt 1 ½ mijhl och hade allenast 1/2 mijhl till Bärg öfwer siön, der commission höltz. Så woro det ett fåfångdt föregifwande att han då [fol. 391r] wijd fäbodarne skulle sökia båat, alldenstund han nogsamt wiste att der ingen båat woro till finnandes. Dess utan faller det och något

orijmligit att han emoot midnatt skall kommit heem, och straxt om morgonen gådt uth så tidigt att han i dagningen kommit till Månstad 1/4 mijhl från hans hemwist. Befaltes dy gifwa Gudj ähran och bekiänna sanningen? Men han nekade ändå.

Uppå Brinks wijdare förehållande tillstod Jöns Gabrielson att om tisdagzmorgonen han i Månstad wehlat köpa tobбак för 15 öre, det han tillstod sig bekommit, men hwarest han sedan dagen tillföre hade fått penningar, kunde han intet förmås att bekiänna, ehuruwähl han om måndagen, när han förste gången skulle gå till commissionen, inga penningar hafft, utan då begiärt låna af guldsmedz Olof i Ålberg, men intet fått, det han alt måtte wederkiännas.

Än ytterligare sade Brink att [fol. 391v] förleden skiördeand hade Jöns Gabriellson sagdt att han wähl wiste hwarest 100 r.d:r lågo, om han wille giöra sig omak efter dem, willjandes der af införa att han hootat Erich Kiälson, honom att stiahla, som han och sedan denne stöld skiedt har hafft friska penningar och både wijd Brunflod ting som elliest, lefwat frist och hafft penningar, fast han elliest är en fattig man.

Till alt detta nekade Jöns Gabriellson, derföre nämbde Brinck några wittnen, såsom först Hans Ollson i Grönwijken, hwilken han såsom sin afwundzman jäfwade, och dy refererade han utan eed. Att när dee fölgdes åth på åkeren att bärga säden, då hade Jöns Gabrielson för honom sagdt att han wähl wiste hwarest 100 r.d:r lågo, om han wille giöra sig omak efter dem, men ingen hade mehra warit tillstädz.

Och när dee förleden höst gingo från Brunflod ting, som inföll d. 15 november, då böd Jöns Gabrielson honom och 5 st. andra med sig till ländzman och lofwade [fol. 392r] spendera på dem 4 kannor öhl, det han och gaf dem, så och tobбак sampt bränwijn i en skåhl, hwilket alt Jöns Gabrielson betallte. Der under hade Jöns Gabrielson med Jöns Simberg kommit att wädias [slå vad] om en häst. Då hade Jöns Gabrielson tagit up utur sin byxsäck handen full med 15 öres stycken till 9 d:r k.m:t och lagdt på bordet, säijandes: Tycker du det wara ligtet, så törs iag hafwa mehra, och heela penningar med, om du will troo mig, tagandes i byxlinningen, men toog inga penningar fram. Detta hade ländzman i Brunflod jempte honom åsedt och hördt, och lär det samma kunna wittna. Der ifrån hade de sedan fölgdz åth till hustru Karin i Goustad, der Jöns Gabrielson köpt 2 kannor öhl.

Här på swarade Jöns Gabrielson, nekandes aldeles till det talet om dee 100 r.d:r, men dee 4 kannor öhl och bränwijn för 15 öre hoos ländzman, så och 2 kannor öhl hoos Karin i Goustad tillstod han. Anbelangande de penningar han [fol. 392v] skall lagdt på bordet, så påstod han det icke warit mehra än 3 caroliner.

Qwestion, hwarest han fådt desse penningar? Swar, af ryttaren Kiempe, hwilken till Norrie är förreest, för 1/2 tunna korn 6 d:r 24 öre k.m:t, och af Anders Månsson i Owijken för 1 1/2 tolfvt bräder 9 m:k. Förutan desse penningar har Jöns Gabrielson nu i höst sedan stölden tijmade betalt till chergianten i Klöfsjö 9 d:r 3 m:k k.m:t och till dragoun Fokerberg 2 d:r 8, det han och wederkiändes, men sade det wara af de 11 d:r 8 öre han utaf Erich Hellgerson fick för en koo. Hoos Per Mattson i Bierme nekade han sig köpt något öhl eller tobбак, utan allenast af Hindrichz gässe tobбак för 2:ne tolfvresstycken.

Och aldenstund Jöns Gabrielson skall nu in emoot juhl giordt en reesa till Norrie, altså tillspordes han huru mycket penningar han hafft med sig, och hwarest han dem bekommit? Swar, att han hafft med sig 8 d:r 20 s.m:t, hwilka han bekommit af casseuren Höök 7 1/2 carolin, af Jon Jacobson i Grönwijken 3 d:r s.m:t, 1 d:r k.m:t för korn, så och af Kiempe [fol. 393r] 1 carolin för 1/8 tunna råg, hade och för desse penningar köpt 15 wågar saijn [ylletyg], 1/4 tunna sill, 1/2 tunna sallt, hwilket med tullen gör 10 d:r 26 öre s.m:t, och altså har han hafft mehra penningar än han utaf Hööken och dee andra har undfådt, och här ofwan specificeras.

Corporalen Brinck sade att han i Mårtsund hade settat 1 1/2 dygn och druckit, så och der bydt hästar och gifwit 2 caroliner emellan, begiärandes det han tillhållas måtte att wijsa hwarest sådane medell äro tagne. Jöns Gabrielson swarade att han under wägen slog ihiähl en räf, för

hwilken han fick 1 d:r s.m:t, så hade han och med kort wunnit några caroliner, men detta senare gitte han icke fulltyga.

Till att härutinnan komma till närmare lius, blefwo de af käranden åberopade wittnen *edeligen* hörde, nembl:n dragoun Olof Hammarströöm, Anders Brevitz och Erich Jonsson i Giärde, aldenstund swaranden emoot dem intet jäf moverade.

Olof Hammarströöm refererade det han näst [fol. 393v] för juhl hade under reesan till Norrie råkat Jöns Gabrielson, hwilken först hade i Trappnääs druckit en dag, och sedan i Mårtsund warit från den ena afftonen till den andra, derest Jöns med Jon Jacobson och Kempen druckit bränwijn och öhl, så att Jöns, som han sielf afsagdt, hade förtärdt en plååt eller 6 d:r. Något för än dee reeste bort hade Jöns tagit upp utur sin byxsäckficka 6 specie r.d:r, dem han räknade upp och lade sedan i en kattepong [*pung av kattskinn*], stoppandes den sedan i sin byxsäck.

Der efter fohr han seent på afton bort, ropandes och skrijandes på siön, efter han med de andra woro heel druckne. Han hade och för sin bortreesa begiärt wäxla en carolin med pijgan i gården, men som hon höllt på att koka grööt och något drögde, hade Jöns sagdt: Gif fanen gröten och låt mig fåå penningar.

Till specie-richzdahlerne nekade Jöns, men det andra tillstod han. Mehra hade Hammarström intet att berätta. Tog afträde.

Och förekallades Anders Brevitz, som wittnade att i Mårtsund hade Jöns [fol. 394r] kiöpt öhl och spenderat 2 bågare bränwijn. Hwad det sig bestijgit kunde han intet wetta, penningar hade han hafft i en katta, men inga specie r.d:r hade Brevitz sedt. Han hade och heela wägen lefwat frist och allestädz der öhl och bränwijn funnitz, hade han kiöpt och gifwit alla med sig som kommo inn, både i fram- och återreesan. I Stallkiernstufwan [*nära gränsen till Norge*] hade han spenderat 7 kannor öhl, dess utan och speelt kort om penningar, då Brevitz först want af honom 2 caroliner, dem han sedan want igen, så när som på 6 öre s.m:t, men af Hans i Fåker hade Jöns wunnit en carolin. Utj en kroog i Norrie, Mullen *benämd*, hade Jöns i återreesan druckit heela natten och åthskillige gånger efter annan betalt hwad som åthgick. Tog afträde.

Sidst förekallades Erich Jonsson i Giärde, hwilken efter föregången åthwarning betygade, det han utj Mårtsund under Norriesreesan hade hindt up Jöns Gabrielson, Jon Jacobson och Kiempen, som der suttit och druckit öhl och bränwijn, men hwem som betalte laget wiste [fol. 394v] han intet. Der ifrån hade de fölgdz åth till Stamgiärd, hwarest Jöns bytte hästar med bonden, då förutan mellanlaget dee drucko upp 7 kannor öhl, men aldenstund Jöns sedan ångrade bytet, betalte Jöns mellanlaget och dee 7 öhlkannorne tillbakas. När de kommo till Medstufwan i Norrie, der Jöns kiöpte godzet, spenderade han och på dee andra 2 kannor öhl. Han hade och kiöpt 2 *alnar* sletzing [*ett tyg*] och 2 skålpund tobбак. I återfärden från Norrie kiöpte han och allerstädz öhl, efter han ändå hade penningar i behåld i kattan, men inga specie r.d:r blef han hoos honom warse.

Tobbaket angående, tillstod Jöns sig hafft och det bekommit utaf Jöns i Fåker under wägen i Skahlstufwan, hwilket han sedan rächnade in på lasset, då Jöns i Fåker det af honom handlade. Lärfftet hade han bekommit af Lars cämnbärs pijga för en carolin, doch på credit, så att det ännu woro obetalt.

Erich Jönsson berättade att i Mullen i Norrie hade Jöns fört det tahlet att en pijga förährat honom det samma, eftersom han i fiohl skiämtat med henne, det woro han enkling, hwilket Jöns [fol. 395r] wederkändes, men föregaf sig det hafwa giort allenast på skiämt och narrij.

Och emädan det dess utan öfwer denne Jöns Gabriellson fördes en allmän klagan att från långlige tijder skal brukat denne odygden, för hwilket han åthskillige gånger warit lagförd och plichtadt, dess förutan woro så wähl här i Nääs som Hackåås och Bärg åthskillige stölder begångne, för hwilka alla dee honom misstänckia; altså blef nu der om undersöcht, och aldra först huru ofta han tillförenne är för tiufnad dömbd, hwar öfwer capitein wälb. h:r Michael Planting ingaf ett extract af regementzrättens handlingar, eftersom till föllie af Kongl. Majj:tz nådige

förordning, alt intill åhr 1695 sådane dragouners förseelser wid regementzrätten slättade [av-dömda] blifwit. Såsom:

1. Har han a:o 1688 med en förrijare och corporal rymt öfwer till Norrie, sedan dee i Skanderåsen först stuhlit en stoor påst penningar, och då Jöns 1689 kom tillbakas, dömbdes han till lijfwet, men d. 3 jan. 1690 hade Hans Kongl. Maj:t [fol. 395v] honom för dess frijwillige återkommande skuld utan wijdare straff pardonerat.

2. Åhr 1691 d. 22 jan. är han af krigzrätten för begången stöld i Bergz prästegård jempenwähl och hoos ländzman efter straffordningen dömbd att böta 3 dubbelt, och i mangell af penningar derföre plichtat med 5 ½ gattulopp.

3. Åhr 1692 är Jöns Gabrielson sammaledz af krigzrätten dömbd, för det han stuhlit hoos Måns Kiellson i Bärgezbyen en sölfwerring och sölfwernåhl, jempte något mehra, att plichta med 8 paar spöden.

Hwad stölder han elliest skall begådt i Nääs s:n kunde nu intet undersökas om, aldenstund wederbörande icke woro tillstädes, och fördenskull nödgades man denne gång med dom i saaken att uppskiuta, och med första extraordinarie ting anställa, så der öfwer som för några wittnen skuld, hwilka i det som nu ransakat är, edeligen höras måtte.

[Rättegången mot Jöns Gabrielson fortsätter i Brunflo tingslag den 31 januari 1698, se Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv, vol. A I:19a, fol. 25r–36v, ÖLA.]

4. Ländzman Halfwar Jonsson angaf för rätten hurusom en dragoun wid [fol. 396r] namn Swän Biörn hade näst för juhl från en gammal pijga i Klöfsiö, Ingrid Halfwardsdotter benämd, stuhlit 7 ¾ caroliner, för hwilket han låtit honom hijt till tinget fängzlig föra, aldenstund han wijd krigzrätten skall 2 gånger tillförene för stöld lagligen plichtat. Woro och dess utan mycket wanartig, så att han denne odygden näppeligen skall aflåta, der öfwer och allmogen klagade.

Swen Biörn tillstod stölden, men sade sig der af allenast niutit 5 ½ carolin, och det öfrige en, benämd Olof Jönsson, som warit en löös karl och nu bortreest, berättandes att Olof Jönsson skall, medan han Biörn läste up Ingridz kista, stådt i fenstret och gifwit acht uppå om någon komma skulle. Ingrid sade att i förstone hade Biörn aldeles nekat till stölden, och den icke blifwit uppenbarat, om Olof Jönsson icke sanningen bekiändt. Dee stuhlne penningarne hade Biörn förslöst, deals med drickande, deals och spelande, som han wederkännas måtte.

Och emädan Biörn uppå giordt förehållande, [fol. 396v] om han tillförenne hade för tiufnad plichtat, icke wille det uthsäija, altdere före och på rättens begiäran upgaf capitein Planting utaf regementzrättens handlingar hurusom denne Biörn för begången stöld till 1 d:r 4 ½ s.m:t är d. 27 julij 1687 dömbd att plichta 3 dubbelt, och som han icke orkade botum, har han slijtit 100 spöd.

Sedan är Biörn d. 9 octob. 1688 för begången stöld och rymmande från compagniet dömbd till döden, men d. 3 november samma åhr af Hans Kongl. Maj:t pardonerat och med kroppen plichtadt.

Dess utan betygade capitein att utj heela sin tijd denne Biörn wijsat sig mycket wanartig och till alla odygder benägen, så till lättia som fyllerij, tiufnadt och horerij, förandes ett ogudachtigt lefwerne, och sämias illa med sin hustru, hwar öfwer h:r probsten Lang och h:r kyrkioherden Flodalinus nu bägge klagade, så att inga förmaningar hoos honom giälla.

Klöfsiö sochns allmoge [fol. 397r] beswärade sig och öfwer Biörns liderlige lefwerne, så att för hans tiufwerij dee aldrig töras gåå alla utur gårdarne, begiärandes att blifwa honom qwitt.

H:r capitein berättade att för sådane denne Biörns odygder, han så wähl 1687 som 1697 begiärat hoos h:r öfwersten att han måtte skaffas från regementet, och en sådan arg sälle icke lijdas bland dee redelige och hurtige dragounerne.

Biörn blef alt detta widlöfftigen förehållit, serdeles hwarföre han icke har låtit dee 2 straff han tillförenne för tiufnadt uthstådt, sig till warning lända, då han beklagade sin olycka, bediandes om förskoning. Att han illa lefwat med sin hustru, wille han gifwa henne orsaken, hwar till

h:r probsten med kyrkioherden nekade, och att wid visitation der funnit henne oskyldig, men Biörn förde ett ilackt lefwerne och gingo sällan i kyrkian, hwar till han intet hade att säija.

Sedan nu ransakningen war upläsen, togz [fol. 397v] detta criminale före till doms och resolverades.

Att såsom det af föregående ransakning finnes, det Swän Biörn 2 gånger tillförenne är för begången stöld lagförd och afstraffad, och han icke deste mindre, alt sådant oachtadt, är wijdare med samma odygd nu 3 gången beträdd, fördenskull, ehuru ringa denne stöld är, så anstår det lijkwähl icke häradsrätten hans lijf att skona, utan i föllie af Kongl. straffordningens 3 § dömer honom till döden, skohlandes jempnwähl Olof Jönsson efterslås och för rätta ställas. Hwilket med underdånödmukaste wördnadt under höglofl. Kongl. hofrättens högwijsa omdöme lembnas.

5. Det beswärade sig h:r Hans Bröms enkia hustru Kierstin Persdotter hurusom hennes son, [fol. 398r] Anders Bröms hade förleden sommar funnit några pärlor i Jångnen [*Ljungan*], och när pärleinspectore Groot Michaelis tijd reeste förbij Åsarne, hade han tagit perlorne och gifwit sonen 3 caroliner, hwilket han wijd heemkomsten fant wara för lijtet, efter hennes granne för lijka perlor bekommit 6 d:r s.m:t. Lopp så sonen efter inspectoren, men fick inga penningar till, utan pärlorne förseglade och med crona på, och dee uthgifne penningarne tog inspectorn, beklagandes sig Anders Bröms att han woro en fattig dräng som behöfde sina penningar, från hwilka han på detta sättet stänges.

Perlorne blefwo i befallningz mans och nämbdens närwaro upbrutne, och kiändes Anders Bröms wijd att det woro dee rätta pärlorne, hwar på dee med härads höfdingens signete [fol. 398v] förseglade gofwes honom igen.

Här med kunde rätten sig intet wijdare befatta, utan allenast det bref här om afgår till h:r *generalmajorn* och landzhöfdingen.

Ting den 11–12 mars 1698

Källa: Svea hovrätt, Advokatfiskalens arkiv (Västernorrlands län), vol. E XI e:3483, fol. 476v–491v, RA. Komplettering från Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv, vol. A I:19a, fol. 97r–113v, ÖLA. Viss textförlust i marginalen i häradsrättens version.

Anno 1698 d. 11 och 12 martij hölltz laga ting med allmogen af Bärgez pastorat, närwarande ländzmannen wählförständig Halfwar Jonsson och nämbden.

Jöns Ollson i Rörön	Erich Månson i Högen
Nills Jonson i Klöfsjö	Jon Jöranson i Bärgezbyn
Per Isakson i Skucku	Anders Ollson ib:m
Jöns Essbiörson i Wigge	Anders Jonsson i Qwitzle
Jon Ollson i Byn	Jon Ollson i Åsarne
Olof Swänson i Qwitzle	~~Erich Hanson i Tossåsen~~

1. Tolfmannen Erich Hanson i Tossåsen war sedan sidsta tinget död, och i hans ställe förordnades Lars Persson i Hallen, som war till Kopparbärget förreest. Men Jon Ersson i Wattwijken war af sin reesa hindrat till bärget.

2. Aflade Jöns Essbiörson i Wigge och Per Isackson i Skucku dess domare och huldheetz eedh.

Uplästes de Kongl. placater som wid Rödens protocoll specificeras, jempnwähl dee som sedan ankommit, [fol. 477r] nembl:n

1. Af d. 6 december 1697 om öfwerwäld på skiepzbrutne farkoster.
2. D. 5 jan. 1698 om det trafiquerande bor[gar]skapet.
3. Af d. 5 ejusdem om saltpettersiudare som taga rootepenningar.

4. Opböd^z 2 gången det hemmansbyte som Per Jöranson i Skålen och Swän Steenson i Klöfsiö giordt d. 26 october 1697.

Upböd Olof Ersson i Bärgezwijken hemmanet ib:m 2 gången efter häradzdomen d. 6 november a:o 1695.

Oppböd Olof Månsson i Hafröo 1/3 deel skatte i Turingen och Isack Perssons hemman, efter kiöpeskriften d. 20 jan. sidstleden, 2 gången.

5. Examinera des afrazdextractet af detta tingelaget.
  2. Mantalslängden.

6. Alldenstund dragoun Olof Frisk med bönderne Jöran Mårsson i Simberg och Per Jonsson i Giärde ifrån Nääs sochn måste wederkiännas att förleden nyåhrsafton dee reest här förbij Bärgez [fol. 477v] kyrkia till Bärgezwijken och dagen efter gudztjänsten aldeles försummat, fördenskull och wid så beskaffadt saak, anstod häradzrätten icke att frija dem från dee 40 m:k s.m:tz bötter hwardera, som den 11 § i Kongl. Maj:tz placat om sabbatzbrutt slijkom öfwerträdarom pålägger.

7. Det föredrog Gudzorm Kiälson i Böhle och Rätans s:n hurusom munsterskrifwaren wäl:t Hans Resell år 1696 månde af honom handla en häst för 18 d:r s.m:t, hwar på Gudzorm Kiälson allenast undfådt 12 ½ d:r s.m:t. Dee öfrige 5 ½ d:r s.m:t återstodo, dem munsterskrifwaren Resell icke betahla wille, hwarföre Gudzorm rättens handräkning derutinnan begiärte, att Resell, som kiöpet med honom en gång lagligen slutit, måtte tillhållas der wijd att ståå och förblifwa.

Och ehuruwähl Resell icke nekade till att ju kiöpet dem emellan blifwit slutit om 18 d:r s.m:t, så förmeenar han sig lijkwähl icke wara skyldig mehra än som redan skiedt är på detta kiöp betahla, alldenstund hästen skall warit i nijonde året, och [fol. 478r] således äldre än lofwades, derföre och straxt Resell med honom heemkom, skall han skrifwit Gudzorm till med dragoun Bruse, som af dess attest d. 5 hujus han will intyga. Sedan skall han och 14 dagar der efter funnit att hästen haft en passion af ormen, till hwars curerande han har måst läija dragoun Flygare, hwar af hästen från julij till october månad hoos h:r fendriken Grijp gådt ofärdig, och han dess utan måst betahla dragounen, och emädan hästen således warit ofärdig och icke så god som lofwat war, förmodar Resell sig icke kunna till wijdare betalning derföre bindas.

Doch, emädan detta kiöp emellan 2 sielfmyndige perssoner ingådt och slutit är, kunnandes icke Resell wijsa, mindre fulltyga, sig der widh utom all skiähl och billigheet blifwit bedragen, alldenstund han icke allenast har sedan brukat samma häst till Kopparberget och honom der försåldt för 33 daler kopparmynt, utan och straxt efter handelen skiedde gifwit honom, Gudzorm, en fyrdubbel carolin, jempnwähl och d. 12 januarij sidstleden honom [fol. 478v] tillbudit 4 d:r k.m:t, hwilka alla omständigheete nogsampt fulltyga att kiöpet lagligen och som lagen i det 12 cap. Kiöpmålabalken L.L. förmäler, slutit är, hwilket Resell icke i rätan tijd finnes hafwa fullkombligen wedersagdt, och fördenskull, som kiöp bör ståå och eij återgåå, åligger det munsterskrifwaren Resell desse än på denne hästehandelen återstående 5 ½ d:r s.m:t genstan betahla.

Expenserne uphäfwes, emädan i förmågo af processens 21 § dee icke specificerade äro.

8. Det fodrade Olof Olofson i Turingen af dess hustrus stiu ffader Christopher Ollson i Botåsen 30 d:r s.m:t, hwilka hans antecessor matrimonij, Anders Olofson skall till Christopher Ollson betalt, för den en trediedeel skatte uti hans hustrus fädernes hemman Turingen, för än han der ifrån trädde, påståendes att såsom besagde tridiedeel war hans hustrus och syskons fäderne, det Christopher Ollson återbetala måtte besagde 30 d:r s.m:t.

Hwar emot Christopher Ollson swarade, att sedan hans hustrus förra man Christopher [fol. 479r] Jonson war genom döden afgången, förföll hemmanet Turingen aldeles till öde uti 2 åhr, det Olof Ollson måtte tillstå, och när Christopher Ollson tog enkian, blef han af barnens målsman öfwertalad 1678 att tråda till hemmanet igen, det att uprätta, men när han det i 6 åhr åbodt och stiu fdottren blef gifft med sin förra man Anders Ollson, då blefwo dee sins emellan så föorente att han skulle för afträdet honom Christopher Ollson betahla 5 d:r s.m:t åhrligen eller in alles 30 d:r s.m:t för den förbättring han der wijd, så i huus och jord, som äng och flera tillägor giordt hadhe, hwar på hwarken han i de 7 åhr han lefde, eller hans hustru, eij heller Olof Ollson sedan han 6 åhr gift warit, för än nu talt hafwer, förmodandes dy för hans åtahl blifwa befrijadt, ingifwandes en förtechning öfwer det som han under sine åhr uptagit, rödiat och bygd hafwer.

Olof Ollson swarade att Christopher Ollson intet skall så stoor förbättring på hemmanet giordt, at den emoot så stora penningar kunnat swara. Men der emoot [fol. 479v] förklarade, som och med Christopher Ollson, ländzman och nämnden intygade, att hemmanet wid hans ankomst aldeles legat öde, åkeren i fast linda, huus och giärdzlegårdar mäst förfallne, men om Christopher Ollson mehra än ett åhrs frijheet, som tillstodz, der å niutit, kunde han sig intet erinra. Elliest och på tillfrågan om öfwer denne handelen några wittnen warit eller och att hemmanet wordit synat, kunde intet påstås, mindre bewijsas.

Emellan Olof Olson i Turingen och dess hustrus stiu ffader Christopher Ollson i Botåsen och Owijkens sochn angående 30 d:r s.m:t som twistas om, resolverades.

Att ehuruwähl Olof Ollson påstår, det skall hans hustrus förra man, Anders Ollson, desse 30 d:r till Christopher Ollson uthbetalt för den 1/3 deel skatte i Turinge hemmanet, hwilken doch honom eij tillkom, utan hans hustrus fäderne warit; doch emädan Christopher [fol. 480r] Ollson der emoot insisterar att beme/te 30 d:r woro gifne för afträdet och den förbättring han wijd hemmanet giordt, i dy han det samma, sedan det 2 åhr öde legat, till fullt bruuk hade bracht och kommit, hwar till, ehuruwähl Olof Ollson neekar, och öfwer denne deras handell inga wittnen warit, så synes lell den uthsaga Christopher Ollson giordt derigenom bestyrkias, att eij allenast Olof Ollsons antecessor matrimonij, Anders Ollson uti dee 6 åhr han lefwat, sådant opåtalt lembnadt, utan har iempnwähl Olof Ollson, sedan han för 6 åhr [sedan] fick dess enkia, icke för än nu det klandrat; hwarföre och i anseende till desse befintlige omständigheete, finner häradrätten skiähligdt, Christopher Ollson från Olof Ollsons åtahl i detta måhl att befrija.

9. Alldenstund Swän Ollson i Klöfsiö icke gitte bewijsa den citation han uthwärcat på Olof Ollson i Wittera[r]ff och Delsboo s:n woro honom lagligen tillstäld, dy kunde saken [fol. 480v] nu icke uptagas.

10. Till föllie af häradrättens dom d. 25 octob. sidstleden aflade Jöran Dansares hustru dess eed, det hon juhleottan 1696 eij, *salva venia*, spydt i kyrkian.

11. Ehuruwähl att Nills Jonsson i Klöfsiö bewijste sig lagligen citerat föraren Melchior Stark om några fodringar han deals för Nills Jonssons hustru, deals för dragoun Novanskis hustru i Stockholm skall upborit, doch emädan Nills Jonsson till detta intet fulla bewijs hade, så kunde häradrätten der uti intet definitive dömma, doch för uteblifwande sakfältes Stark till 1 d:r s.m:t.

12. Såsom uppå Giölug Ollsdotters anmodan i Hallen, Per Ollson från Dahlarne och Ransiö, befans hafwa till hennes hemmans uprättelse stoor bekostnadt giordt; altså skulle hon derföre honom i ärsättning gifwa 10 d:r s.m:t, hwilka Per Ollson har att undfå af dee 30 d:r s.m:t som hoos Per Pålson i Hallen sequestrerade äro, men hwad öfwer är, blifwer till wederbörandes disposition lembnadt. [fol. 481r]

13. Det woro bröderne Jöns, Per och Olof Jönssöner i Bingsta sins emellan twistige om besittningen af deras fädernes hemman Bingsta af 1 ½ tunneland, förmeenandes Jöns att så wijda han woro äldsta brodern, det borde honom præferencen lembnas. Det samma påstod och andra brodern Per, efter han hade warit stadigt hemma hoos modren och hemmanet för[e]stådt, hon och begiärte det han der wijd måtte förblifwa. Hwar emoot åter Jöns inwände att han en run [ansenlig] tijd hade gådt dragoun för gården, hwilket äfwen så högdtd borde räknas. Den yngsta brodern begiärte att om han intet får komma till besittningen, det då honom efterlåtas må[tt]je att fåå blifwa dragoun utj brodern Jöns Jönssons ställe.

Detta blef med nämnden öfwerlagdt, och alldenstund detta hemman 2:ne åboer icke tåhla kan, och Jöns Jönsson, som äldre brodern är, der till äfwen så wähl som Per Jönsson duchtig pröfwat, fördenskull bör Jöns Jönsson, som äldst är, i förmågo af det 22 cap. Egnasalubalkar [fol. 481v] Östgiöotalagen och Kongl. Maj:tz förordning af d. 15 april 1541, förträdet till besittningen af Bingsta hemmanet äga, och sine bröder så wähl som gamla slächten der utur löösa, effter det 3 cap. Jordabalken L.L.

14. Oppå Olof Ollsons ansökiande i Turingen om underhåld för dess omyndige 3:ne stiuftbarn, resolverades att honom in alles bestås för dem 1 tunna korn till dess dee stoora blifwa, att dee sig sielf kunna födan tiäna.

15. Ehuruwähl att Olof Swänson i Klöfsiö wille med Christen Jöranssons och Hans Ollsons attest i Klöfsiö bewijsa, det Swän Jonsson, när dee om hemmanet köpslagade, hade lofwat honom 3 tunnor spanmåhl i förråd, doch som han der till nekade, och sådant af köpebrefwet intet fans, Swän Jonsson hemmanet mycket högdtd hade betalt, så att om han, utom dee 2 tunnor han sig åtagit skulle graveras, gingo hemmanet under. Fördenskull kunde han med högre förråd icke beswäras. [fol. 482r]

16. Angaf dragoun Anders Lustig, det Erich Månssons son i Norderhögen Mattz Erson skall för 3 åhr sedan utj förbuden tijd 8 dagar efter Bartolomæi skutit en ellg och en rijpa, det Måns Ersson för honom sielf bekiändt, in uppå Klaxååsskogen skiedt war. Erich, på sonens wägnar, nekade aldeles till att sonen skutit denne elg, utan war han för giller gången, men icke bättre tagit än han gådt under 2:ne dagzleder och änteligen när sonen fant honom stående i ett morast hehl siuk, så att derföre sonen 2 skått på honom skutit och sedan med dragoun Essbiörn Morbäk heemfört kiöttet.

Anders Lustig påstod ändå sin uthsaga, beropandes sig till wittne Jöns Ollson i Söderhögen, dragoun Mattz Ekeroot och Halfwar Pålson i Norderhögen. Dee 2:ne förra aflade eeden och sedan hwar för sig berättade.

Jöns Ollson, att Måns för honom berömdt sin hund, och huru då han en gång skulle gåå fråån slätten, kom han öfwer en ellg, den hunden så anfallit att han intet kommit utur rummet, utan Måns på honom skutit 2:ne skått, men att ellgen tillförenne gådt för giller hade intet omtahlatz, eij heller Jöns Ollson sedt huuden, och wijdare kundskap hade han icke [fol. 482v] der om. Tog afträde.

Inkom Mattz Ekeroot, som och förde samma tahlän.

Halfwar Pålson kunde icke till eeden admitteras, efter han woro i swågerskap, och dess utan warit med när kiöttet bars heem, refererade doch att när han kom tijt war ellgen flådd, och

på huuden warit 3 håål, ett wid ögat, ett wid baklåret och ett wid bogen efter stängen. Wijdare underrättelse hade han intet att gifwa.

Dragoun Essbiörn Morbäck hördes och, som refererade att när han med Måns kommo der ellgen stod, war han så ofärdig att han intet kunde gåå utur rummet, emädan han af gillret war slagen och dy skiötz 2 skått på honom, hwar af han föll.

Resolutio.

Såsom inga fulla bewijs äro, det Måns skall denne ellg skutit då han heel frisk war och för än han gådt för giller, dy finner rätten nödigt här med uppskiuta till dess att Måns Ersson sielf kommer tillstädz, som bör skiee wid nästa ting.

17. Begiärte h:r capitein Planting att [*fol. 483r*] eftersom han nu med Jon Jöransson stådt 2 åhr öfwer den tijd han lofwat i borgen för munsterskrifwaren Hans Resells tjänst, och fruchtar att dee derföre torde komma att lijda, så wille h:r capitein samma caution sig nu afsäija, så att efter detta åhretz ända, han derföre ej wijdare må swara. Hwilket och Jon Jöranson för sig påminte, och Resell der hoos af rätten förehållit richtigdt för sig giöra.

18. I föllie af Kongl. commissorialrättens resolution d. 15 sept. 1697 hade capitein wålb. h:r Michel Planting låtit instämma bönderne från Hallen Mårten Mårtenson i Bäck och Bertell Persson i Hammarnäset.

1.) Om den handell dem och capitein emellan wijd Åsarne skall åhr 1690 förelupit, och att capitein skall twingat dem att till sig sällia 4 slachtenööt, för det kiöp han begiärat [*häradsrätten*: behagat] etz., som acta uthwijsa, och

2.) Om ett looskin h:r capitein a:o 1693 från dem låtit taga, sedan dee det kiöpt, förutan landzkiöp med mehra, som deras och h:r capiteins skriffit inlade.

På undfången stembning infant sig Bertell, men Mårten war till Norrie förreest, [*fol. 483v*] sedan han stembningen undfådt, hwarföre protesterade h:r capitein emoot hans uteblifwande, med påstående att efter Kongl. Maj:ts process saaken måtte företagas, hwilket häradrätten ej heller förneeka kunde.

Den första beskyllningen, angående boskapzhandelen, så inlade h:r capitein till sin eenskyllan fältdwåbelen Carl Mårtenssons attest af d. 20 april 1697, den han edeligen verificerade, af innehåld att h:r capitein der wid ingen wåldsamheet brukade, utan uplåte bönderne honom desse 4 slachtenööt godwilligdt, för hwilka penningar straxt till dem rächnades, och dee emottogo och förnögde woro. Tog afträde.

Jon Ollson i Åsarne hade och gifwit en lijka attest, den han lijkaledes tillstod. Bertell Persson inlade der emoot en annan attest, daterat d. 14 febr. sidstleden, af Anders Jacobson i Högen, Jon Ollson i Ytterhallen och Mårten i Bäck, der uti dee betyga att när dee från Owijkz marknad skulle föra sin boskap till Hellsingeland, hade capitein dem 3 wilkor föresatt, [*fol. 484r*] anten att drijfwa sin boskap tillbakas, eller och taga pass af befallningzman, eller och sällia capitein 4 nööt för det kiöp han wille. Emoot desses wittnesskriffit protesterade capitein, emädan dee woro i saaken interesserade och detta gick dem sielfwan an, hwilket och af attesten befans.

Question: hwars boskap det war? Bertell swarade, deels hans, deels Jon Olofsons och dels Mårten Mårtensons och fleres som skickat sitt afwell med dem att sällias, till 30 nööt in alles. Men der till nekade capiteinen, påståendes att Mårten och Bertell denne boskap mästadeels kiöpt, som är ett purt landzkiöp.

Q. hwad tijd detta skiedde om åhret? Bertell swarade Bartolomæi tijd. Capitein swarade att då war boskapzmarknaden än intet uthlyst, som han af befallningzman Graans uthlyssning till ländzmannen d. 30 aug. 1690 wille bewijsa, så wåhl som af ländzmannens attest i Owijkken d. 11 maj 1697.

Looskinnet angående, så inlade capitein der öfwer Sundwijs Erssons attest i Råtan och Sunwijs Nillsons ib:m, begge af d. 10 april 1697, der utj dee betyga att capitein hade [*fol. 484v*]

detta skinn af Nills Persson i Turingen richtigdt handlat, och honom dess penningar betalt den förste med den sidste. Bertell Persson sade att han intet klagar på capitein, utan der på att han intet fick behålla skinnet, som det först köpte, elliest wille han dess i suppliquen införde ord, att capitein skall sagdt Kongl. Maj:tz nådigste resolution wara, det officerarne skola sådane skinn löösa, så uttyda att han meenat der med corporalen och dragoun som woro efter skinnet, att dee så sagdt. Men capitein remonstrerade der emoot, att deras klagan war klar, och såsom de der medelst honom swårligen till dess heeder och existimation angriipit, så begiärte capitein der öfwer en laga satisfaction, så expenser efter specification till 10 d:r 12: 12 s.m:t.

Q. Hwad dragoun och corporal det war? Rp. att han det intet weet, elliest på tillfrågan kunde Bertell intet påstå, mindre bewijsa det capitein hade lagdt sig i detta köpet eller skinnet af dem trugat, ehuruwähl för commissionen de det angifwit. [fol. 485r]

Uthi den af höglofl. Kongl. commissioralrätten i Räfsund d. 15 sept. 1697 till häradzrätten remitterade saak emellan capitein wälb. h:r Michell Planting, käreande, och Bertell Person i Hammarnäset med Mårten Mårsson i Bäck, swarande, angående dee af dem h:r capitein tillagde beskyllningar, som skulle

1.) H:r capitein a:o 1690 Bartolomæi tijd, när dee från Owijkens marknaden fohro till Åsarne, kommit efter och twingadt dem för det köp han weelat sällia sig 4 st. slachtenööt med mehra;

2do.) Angående ett looskinn capitein skall utan wedergiällning a:o 1693 till sig tagit af Nills Persson i Turingen, sedan dee först der om köpslagat med honom, jempte det af h:r capitein påstodde skadestånd och expenser samt reconvention för tillfogadt schimf, är detta häradzrätens dom, gifwen Bärgez ting d. 12 martij 1698.

Uppå den i detta måhl afgångne stembningen har sig allenast Bertell Persson inställt, men Mårten Mårsson utan wijsat förfall uteblifwit, derföre i förmågo af Kongl. Maj:tz process 2 § har häradzrätten saaken företagit.

Anbelangande fördenskull h:r capiteins första [fol. 485v] käromåhl, så finnes att Bertell Persson och Mårten Mårtensson hafwa d. 31 martij 1697 wijd commissionen i Röden skriffteligen angifwit det a:o 1690 Bartolomæi tijd, sedan dee med sin boskap biwistat Owijkz marknaden, och med det som i behåld war skulle fara till Hällsingeland, skall h:r capitein med en underofficerare och en tolfman kommit efter dem till Åsarne, och dem 3:ne hwilkor lembnat, anten uplåta honom 4 slachtenööt för det köp han begiärte, 2.) drifwa boskapen tillbakas, eller och 3.) fahra till befallningzman och taga reesepass. Och alldenstund dee icke fördristade sig att der emoot säija, lembnade dee h:r capitein, som sagdt är, 4 st. slachtenööt, hwar med dee illa skohla warit behåldne.

Der på skohla dee undfådt h:r capiteins pass, och alldenstund h:r capitein här till neekar, wijsandes så med fäldtwäbelens Carl Bärgez som tolfman Jon Ollsons attester, att om desse slachtnööt handelen utan något twång woro skiedd, och att han penningarne till dem på bordet uprächnadt hade, hwilka dee emottagit, hwar med desse swarander öfwer 3 åhr teegat, och icke som lag säger uti det 36 cap. [fol. 486r] Konungabalken L.L. sådan föregifwen wåldsamheet andragit, kunnandes hwad förpassandet angår, dee det icke heller bewijsa, och fördenskull warder h:r capitein i detta måhl frijsagd, men Bertell i Hammarnäset och Mårten i Bäck förklaras, i föllie af Kongl. Maj:tz nådige resolution d. 2 octob. 1675, att wara samma rätt undergifne, som h:r capitein bordt beläggias med, om dee honom gittat wider saaken binda, och dee såledz efter det 28 cap. Konungabalken L.L. böta 40 m:k s.m:t. Beträffande det här begångne landzkiöp, så uppskiutes det till dess Anders Jacobson i Högen och Jon Ollson i Ytterhallen tillijka blifwa instämbde.

Än wijdare hafwa desse bönder inför Kongl. commission förebracht, som skulle h:r capitein 1693, sedan dee af Nills Persson i Turingen köpt ett looskinn, låtit genom en corporal och dragoun det samma till sig taga, med föregifwande att han wille det köpa, och att det hörde officerarne till, sådane wahrer till Kongl. Maj:tz tjänst att uphandla, men derföre skall Nills

Persson ingen betahlning [fol. 486v] undfådt, som han dem berättat, eftersom och h:r capitein till honom sagdt att skinnet woro förbrutit, emädan bonden det till andra hade försåldt, skohlandes h:r capitein honom förehållit Kongl. Majj:tz förordning wara att officerarne borde sådane waror till Kongl. Majj:tz tjänst uphandla.

Emoot detta angifwande, som aldeles ohemult, protesterar h:r capitein på det högsta, med påstående att niuta laga satisfaction, eftersom här medelst dee honom till heeder och existimation angripiet, och såsom Nills Persson är genom döden afgången, så wijser h:r capitein med Sundwijs Nillsons och Sundwijs Erssons attester i Rätan, att Nills Persson honom budit skinnet, då och h:r capitein efter betingat prijs honom fulla penningar hade tillstålt, kunnandes swarandene sitt angifwande på intet sätt bestyrkia, utan har h:r capitein sin oskuld med skiähl och wittnen fulltygadt, hwarföre skohla och Bertell Persson med Mårten Mårsson för ohemul förd klagan och angifwande, i föllie af ofwan alligerade Kongl. Majj:tz nådige resolution, efter det 6 cap. § 1 *Kiöpmålabalken* L.L. böta 40 m:k s.m:t, alldenstund [fol. 487r] om dee honom till detta gittat öfwertyga, h:r capitein bordt ansees som den, hwilken emoot Kongl. Majj:tz förbud, under skeen af Kongl. Majj:tz höga rättigheet, en sådan ting af bonden utan betahlning upburit hade; doch Mårten Mårson anbelangande, blifwer honom som utheblifwande, dess tahlan till nästa ting yppen lembnadt, efter 2 § i Kongl. Majj:tz process.

Utj expenser skohla swarandene till h:r capitein ärläggia 3 d:r s.m:t.

19. Uppå dragoun Mattz Frijmodigz wägnar kärade åter h:r capitein Planting till Bertell i Hammarnäset med dess cammerater, påståendes att eftersom samma dragoun woro medelst deras slag laam, och till Kongl. Majj:tz tjänst odugelig, att dee måtte skaffa karl i stället, inlade och fältdtskiärens attest nu nyligen, så och h:r öfwerstens ordres att föredraga detta ährendet med mehra, som capiteins skrift uthwijsar. Bertell begiärte blifwa wid 1696 åhrs dom, och har dragoun sedan blifwit lydt, så råda dee intet före, och förmeenar han det hans feel är af de många [fol. 487v] slag han fådt för sin oroligheet, såsom då han för 14 åhr sedan blef med en yxa huggen i ryggen, och hade han intet klagat om eij capitein lockat honom der till, hwar emoot h:r capitein protesterade. Här öfwer slötz.

Öfwer det beswär som capiteinen wälb. h:r Michell Planting uppå dragoun Mattz Frijmodigz wägnar anförde emoot Bertell Persson i Hammarnäset och dess cammerater, som skulle förmedelst dee slag dee Frijmodig gifwit, han till Kongl. Majj:tz tjänst odugelig blifwit, resolverades.

Det föredrager h:r capitein hurusom sedan denne dragoun a:o 1696 in januario af desse bönder blef slagen, han intet skall som wederbordt kunnat Kongl. Majj:tz tjänst förrätta, och derföre 1697 wid wärmötet der öfwer klagat, och straxt efter en skriff till h:r capitein inlagdt med anhållande att slippa krigztjänsten, hwilket han [för] h:r öfwersten berättat, eftersom dragoun woro ofärdig och laam i sine händer, så att han intet förmåtte marchera, eij heller sig bucka och uptaga gewäret. [fol. 488r] Wijd mötet 1697 in junio hade Frijmodig och begiärt afskied, och derföre efter h:r öfwerstens ordres in julio sidstleden att specificera alla bräckeligheter har h:r capitein, sedan han honom noga examineradt, honom ibland dem upfördt, jempnwähl och på h:r öfwerstens ordres skickat honom till fältdtskiären, som dess attest d. 2 sept. sidstl. gifwit med mehra.

Och ehuruwähl h:r capitein förmeenar och påståår att såsom denne dragoun medelst desse bönders förwällande blifwit odugelig och casserad, det fördenskull dee måtte skaffa en annan dugelig karl i stället. Doch emädan uppå fältdtskiärens konstrijke mäster Johan Frank[s] d. 6 november 1696 gifne attest, så lydandes, att utaf dee slag bönderne gifwit dragoun Frijmodig, han woro bättre blifwen, så att det intet mehn woro, det han iu kunde giöra Kongl. Majj:tz tjänst, häradrätten har denne quæstionen en gångh afslutit, så anstår det häradrätten nu så mycket mindre derutj någon ändring giöra, som hwad Frijmodig nu sedermehra uthsagdt, är aldeles eensijdigt, och eij annorlunda kan ansees, än som en berättelse i hans egen saak, hälst och

fäldtskiären [fol. 488v] i dess senare attest d. 2 sept. 1697 allenast relative införer hans talan, men betygar der hoos att på hans kropp han intet det ringaste funnit som dess inwärtens passion förorsakat hafwer.

Der till med finnes af besagde attest, det Frijmodig för 14 åhr sedan af en yxa blifwit huggen i ryggen och wekaste lijfwet på wänstra sijdan, hwar efter syntz ett stort err, förutan att Frijmodig är och till ålders kommen och efter h:r öfwerstens annotation 52 åhr, hafwandes 25 åhr för såldat tiänt och upwaktat.

20. Uppå regementzskrifwarens wälb:de Nills Molins wägnar fodrade munsterskrifwaren Hans Resell sahl. h:r Hans Bröms enkia och arfwingar för 72 d:r 20 öre 20 ½ p:r s.m:tz rest som munsterskrifwaren Rising för 1694 kommit att häffta före, eftersom sahl. h:r Hans med Per Ersson i Glasät för bemälte åhrs upbörd hade caverat, och Resell af orig. caution d. 14 martij 1694 bewijste, äfwenwähl balancen beträffande, framtedde Resell Risingz revers d. 22 december 1695, så och h:r capiteinleutnanten Treffenbergz attest, det Rising besagde ballance rest hade tillstådt för åhr 1694 härflyta, [fol. 489r] påståendes Resell att enkian och sterbhuuset måtte sådant ärsättia.

Enkian hustru Kierstin Persdotter med sonen Carl Bröms kunde icke neeka till fadrens hand, men föregofwo att han dem owitterligt hade caveradt, dess utan när h:r Hans begrofz hade Risingens hustru, som är hennes dotter, berättat att hennes man intet woro något för sin tiänt skyldig, utan tackade Gud derföre, och hade han sedan giort någon skuld, så anhöllt enkian det måtte Risingen sådant af sin löön och egendomb betahla. Men Resell höllt sig wijd löftesskrifften och sahl. h:r Hans egendom.

Sedan inlade enkian en skriff, det utj hon bland annat icke undandrager sig att betahla hwad som på hennes sahl. mans deel sig kan efter fördeelning belöpa, allenast Risingens egendom först sökes, begiärandes att rätten henne, som en fattig enkia handhafwa wid lag och Kongl. Majj:tz förordningar.

Emellan munsterskrifwaren wäl:t Hans Resell på regementzskrifwarens ehreborne och wälbetrodde h:r Nills Molins wägnar, kärande, och cappellanens sahl. h:r Hans Bröms hustru Kierstin Persdotter och [fol. 489v] sterbhuuset, swarande, angående den caution som sahl. h:r Hans Bröms jempte Per Ersson i Glasätt hafwa d. 14 martij 1694 gådt uti för munsterskrifwaren Johan Rising, är detta häradzrättens dom, gifwen Berg d. 12 martij 1698.

Det upwijsar Resell sahl. h:r Hans Bröms egenhändige löftesskriff d. 14 martij 1694, att swara för den ballance rest som Rising emoot förmodan för besagde åhr skulle komma att häffta, wijsandes af Risingz egenhändige revers d. 22 december 1695, och som wittne underskrifwen af capiteinleutnanten wälb. h:r Anders Treffenberg, det för sin beställning och aflöning pro a:o 1694 han är blefwen skyldig 72 d:r 22 öre 20 ½ p:r s.m:t, för hwilken rest regementzskrifwaren söker h:r Hans Bröms sterbhuis och egendom.

Och ehuruwähl hustru Kierstin Persdotter med sonen Carl Bröms förmeente att Risingen ingen skuld hade för det åhret lembnat, utan då begrafningen efter h:r Hans skiedde, hade hustrurne tackadt Gud att hennes man ingen rest på sig hade, kunnandes till cautionen icke [fol. 490r] neeka, eller sig undandraga med sine barn till hälften att swara för det som bewijsas emoot den andra löftesmannen, betygandes doch det henne och barnen owitterligt warit att hennes sahl. man hafwer caveradt.

Doch emädan här är en klar caution, derföre bör sterbhusegendomen i föllie af det 12 cap. Kiöpmålabalken L.L. och 20 § utj 1669 åhrs executionsstadga häfta för det som efter laga fördeelning cautionisterne emellan på hwars och ens quota bewijsligen ankommer, doch så att efter den 20 § principaldebitorns egendomb och lön efter Kongl. Majj:tz nådige resolution d. 28 majj 1687 och 7 majj a:o 1690 först sökes så långdt den räcker, och om hustru Kierstin Persdotter sielfwa summan bestrijda will, åligger henne det wid nästa ting bewijsa, och med h:r regementzskrifwaren der om uthföra.

21. Alldenstund så wähl på tinget d. 7 martij 1691 som 1696 det är upskutit om den byggnad som Thomas Larsson, Olof Persson i Qwarnsiön och dragoun [fol. 490v] Mårten Haliss ålegat att giöra för dee åhr dee åbodt 1/4 part eller 5 ½ tunneland wijd Gallhammar, efter dee intet woro citerade, altså har capitein wälb. Michel Planting, som sedermera fådt Gallhammar till boställe till en deel, dem låtit instämma, förklarandes sig Thomas Larsson att för det ena åhret 1682 han der bodt, han gifwit fulla uthlagor, nembl. till ländzman Jacob Hansson 8 d:r s.m:t efter dess quittens d. 25 april 1685, och det öfrige till Jonas Dahlkarl, det ländzman Halfwar Jonsson tillstod, så att alt woro klart. För sitt åhr hade han och byggt en lijten stall å nyo, det ländzman och tolfmän wiste betyga.

Elliest huru Dahlkarlen kommit att få desse penningar, förklarade ländzman att då han kom till Gallhammar skulle han hafwa ett åhrs frijheet, för hwilket Thomas Larsson honom betalte. Dee 8 d:r s.m:t som Jacob Hansson upburit fick Dahlkarlen och, och dem lofwade ländzman honom efter befallningzman Grans ordres af dee 100 d:r s.m:t reparationspenningar som Drakenstiernas [fol. 491r] arfwingar lembnat, men Jacob Hansson har desse 8 d:r s.m:t än hoos sig inne.

Olof Persson i Qwarnsiön har allenast 2 åhr åbodt Gallhammar, men der upsatt ett fäähuus, hwilket han alt färdigt giort, undantagandes något på taket, dessutan uplagat en kiällare, så att hans enkia påstod sin man hafwa giort sin skyldigheet, och hon med dess fattige barn för wijdare skonas.

Men för sitt ena åhr har dragoun Mårten Haliss intet giordt, allenast han lagat några taak, som och hans plicht warit.

Här öfwer resolverades.

Häradzrätten har detta alt behörigen öfwerlagdt, och såsom det hwad Thomas Larson angår, han allenast 1 åhr har 1/4 af Gallhammar åbodt, och då upsatt en stall för 2 st. hästar, och samma åhrs ränta riktigt för sig uthbetalt, fördenskull kan han icke något wijdare tilltahlas, utan blifwer för sin tijd frijerkiänd, men hwad dee 8 d:r s.m:t angår, hwilka han till ländzman Jacob Hanson lefwererat, så böre wederbörande deröfwer tillijka instämmas och sig [fol. 491v] förklara, hwar på häradzrätten definitive will dömma.

Sammaledz fins och sahl. Olof Persson i Qwarnsiö för sine åhr giort full byggnad, der medelst han upsatt fäähuuset, hwilket efter Kongl. husesynsordningens 5 § är 3 åhrs byggnad, men såsom på taaket warit någon brist, dy afdrages derföre ett åhr, och Olof Pers enkia der medelst för wijdare befrijadt.

Men det ena åhret dragoun Mårten Haliss der bodt har han intet någon märkelig byggnadt giort, och dy skall han derföre ärläggia 10 d:r s.m:t, alldenstund den deel han brukadt warit 5 ½ tunneland, och så när ett heelt hemman.

Syn den 6 juli 1698

Källa: Svea hovrätt, Advokatfiskalens arkiv (Västernorrlands län), vol. E XI e:3483, fol. 699v–704r, RA. Komplettering från Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv, vol. A I:19b, fol. 320r–324r, ÖLA. Viss textförlust i marginalen i häradsrättens version.

Anno 1698 d. 6 julij hölltz syn emellan Skåleman i Bärgez s:n och Wämdahls sochn i Herrieådalen, närwarande efterskrefne nämbedemän.

Af Brunflodh:	Af Swegz pastorat:
Per Person i Ångstad	Hendrich Erson i Ulfkiälla
Nills Nillson i Eede	Erich Ollson i Glisiöberg
Per Ollson i Månstad	Per Ollson i Linssell
Hackåås s:n:	Erich Ollson i Ytterberg
Oloff Jöranson i Gjärde	Per Ollson i Elfroos
Per Ollson i Näckstad	Olof Jonson ib:m
Christopher Erson i Fäste	

Emädan den twist som wijd Bärgez ting förehades d. 25 october 1697 emellan Skåhle byemän och några bönder i Wämdalen, angående det intrång Wämdalingarne skola tillfoga Skålebönderne på deras skatte- och afradzskog, blef till laga syyn uthstald, aldenstund Herrdalingarne beropa sig på deras laga skillnader, hwilka äfwenwähl klagade att Skålebönderne för dem nu i höst borttagit en ellg, så och skiällan af Bardo Ersons boskap, dy war termin till [fol. 700r] bemälte syyn nu i dag utsatt, då ofwanbemälte nämbed, hälften från Jempteland och hälften från Herdalen, sig mitt på Klöfsiö fiäll wid elfwen, Röan [Röjan], samblade.

Från Skålen woro Jöns Person, Jöran Person och Olof Persson på sine och Per Jöransons wägnar, som siuk war.

Från Wämdalen woro och Per Swänson, Jöns Ollson i Nyhuus, Bardo Erson och Jon Person.

Äfwen woro och ländzmännen å begge sijdor tillstädz, nembl. från Berg Halfwar Jonson och från Wämdalen Jon Persson.

Då Skålemän sig beswärade, att Wämdalingarne för långdt willia gåå inn på dem, icke allenast öfwer råmärken, utan och in på afradzlandet snedt öfwer in emoot skatteskogen, hwar medelst all deras mark och nyttningzskog dem afhändes, påståendes att behålla hwad dee af uhrminnes tijder ägdt hafwa.

Dalekarlarne neekade här till, säijandes sig eij begiära mehra än deras *gamla* märken dem tillägna, nembl. från Rödiskahl, hwilket dee wille hafwa wijd elfwen Röan på fiället norr om landzwägen, hwarest en stoor häll är, och ofwanpå en lång steen lagd, som rätta linea wijsa skall till Hofräns ru [fol. 700v] och så till Börtingzbärg [*häradsrätten*: Börtnisberg], Ellgdahl och i Hundzhög.

Emoot denne rågång exciperade så wähl Skåle- som Klöfsiöman, påståendes Nills Jonson på Klöfsiö wägnar att märket på fiället intet heeter Rödi- utan Rederskahl, det han af 1480 åhrs dom wille bewijsa, och belägit norr om stora myran der landzwägen löper öfwer, så att förden-skull och Klöfsiöboerne i denne twisten inflyta. Detta märket wille och Skålebönderne föllia, intet till Hofräns-run, utan till Håsiö-run, wijd Håsiön belägit, af hwilket det och sitt namn hafwer, och så i Birkilssberg, effter 1480 åhrs dom, i Ellgzdahl och i Hundzhög.

Hwilken rågång dalemän bestridde, särdeles Hofräns run, eftersom Klöfsiöboerne då gåå in på deras ägor 1/2 mijhl när, tagandes bort all deras slätter och mässefiäll.

Till att komma till lius utj saaken, framtoges dee *gamla* brefwen å begge sijdor.

Dalekarlarne inlade först dee 24 mäns prof de 1480 die S:ti Botolphi in *originale* och på pergament skrifwit, der utj fölljande märken [fol. 701r] mellan Dala, Hälsingeland etz. utsättas efter landzskrän: Wijkmora bäck, i Torraldzwider, i Sattnora under Hafre, i Rödäng i Risasteen,

i Ellftiärn, i Röde wård, i Rederskahl, Håssiö-run i Birkilsberg, i Ellgzdahl och Hundzhög efter wattensfallet etz.

Skåleman påminte att denne dom som wederparterne frambte, håller med dem angående Rederskahl, Håssiö-run och Birkilsberg.

Der emoot dalekarlarne frambtedde ett annat profbreef på pergament af åhr 1482 måndagen efter *Dominica Trinitatis*, emellan Mogens och Oloff i Elfwen och Wämdalsmanne, der uti Jösse i Klöfsiö och Sigward i Qwitzle edeligen wittnat och wijsat att det rätta Birkillsberg som i landzskråne ståår, ligger emellan 2 siöar, som kallas Birkna, och så i Elgzdahl och i Hundzhögen, hwilka märken skulle åtskillia Jempteland och Wämdahl utan några annor frambdeles annat sannare profwa kan.

Skåleman inlade ett 24 mans proof af 1483 uppå Jemtamot, hwilket dee påstodo af bättre skiähl, som näst föregående proof af åhr 1482 tillåter, hafwa det samma kuldslagit, hwilket nembl:n 1483 [fol. 701v] åhrs breef war på pergament skrifwit, af innehåld att Dalemän ej welat på sagdan dag komma dem till mötes, och dy hafwa dee 24 dömbdt med Per Carlsons råde desse profwen gill, från Håssiö-run och i Birkilsberg; dher efter och då de dom sutte, hafwa Dalemän kommit och tillkiändt sig ett bärg, Börknesberg benämnd, som ligger hardt när Bärgez s:n, men det samma dömbde de 24 ogillt, efter det går emoot dee förra märken. För det öfrige ogilla desse 24 alla dee märken som Thore Ille upreeste, alldenstund Konungens breef der på ej finnas, utan skall det wara Konungens allmänning på både sijdor om landzskråen.

Denne domb wille dalekarlarne ej agnoscera, utan wille hålla sig wijd dee ållste domar och märken efter en 1560 die S:ti Botolphi gifwen lagtingzdom emellan jemptarne och Wämdalen; att de efter den dag intet skulle gåå öfwer rämärken, utan skulle landzskrån och *gamla* breef och wittnesbörder wara dem till rättelse, men alla nya breef och wittnesbörder dömbde dee ogilla. [fol. 702r]

Ytermehra inlade Wämdalsman h:r generalen Carl Sparres resolution d. 30 martij 1665 mellan dem Klöfsiö och Myske sochnar till 24 manna syyn, men wiste icke om samma syyn hållen woro, utan hade en Bärgez tingzdom d. 21 october 1673 emellan Jempteland och Herrieådahlarne, dher utj tingzrätten gillar och stadfäster det *gamla* original synebrefwet af åhr 1483, och att dee der utsatte märken skola wara parterne till rättelse, så att der utom ingen må den andra oförrätta, doch uhrminnes häfd till wijdare ransakan förbehållen.

Skålemän begiärade att niuta denne domen till goda, hwilken wederparterne för dem och emoot sig sielfwa hafwa producerat, förmodandes dy sig hafwa wunnit saaken, ty den åwärkan dalekarlarne giordt är inom landzskråen och dee utj deras afradzbreef af åhr 1666 på Döfwelsåsen satte märken, nembl. i Oxiöåhn och Landelåsen föruth, i Hästkiällen och Ålopkroken wästeruth, i Jongelfwen och ytterst i forssen norruth och sidst i Döfwelshögen in utj Oxiöåhn, som orig. brefwet uthförligen exprimerer. [fol. 702v]

Uppå tillfrågan tillstodo Wämdalsman och serdeles Jöns Ollson i Nyhuus att det Börtnesberget de willia gåå efter woro inom desse af afradzbrefwet upropade märken belägit, jempnwähl och att den ellg dee 1696 fingo, woro der inom slagen, men förmeente samma tract till berget efter gamla domar böra behålla.

Der emoot förehöllt dem tingzrätten att alla domar synas wara dem emoot, så wähl 1480 som 1483, 1560 och 1673 åhrs domar, serdeles om Börtnesberget, och synes dem omöijeligit att kunna gåå öfwer landzskrån in på jempte allmenningen och Skålemans böxlade afradzland; derföre måtte dee sig wähl betänkia, att dee icke föra sig utj någon onödig process och omkostnad, utan heller rätta sig sielfwa och föreenas hwad dem eenskyllt angår, eftersom hwad landzskråen beträffar, det måtte i wederbörandes fullmächtiges närwaro å bägge provinciernes wägnar synas och afgiöras, och nu intet kan röras, hälst och första twisten begynnes om Rödis-kahl medh Klöfsiöman, hwilka icke citerade äro.

Parterne togo afträde, att detta sins emellan [fol. 703r] bijläggia, kommandes samptelige efter en stund igen, förklarandes sig Skåleman, att dee med Wämdahlsman ingen twist wille

föra om landzskråen, allenast dee fingo hafwa sitt afradzland och skatteskogen i freed, så i en som annor måtto. Wämdahlsman swarade att dee icke heller kunna umbära deras *gamla* häfd. Der emoot remonstrerades dem att i skog ingen häfd kan rum hafwa.

Änteligen efter förlupen ordwäxling, föreentes parterne således, allenast på en behagelig tijd och till dess öfwer landzskråen wederbörligen kan blifwa synat och dömbdt, nembl. at Skåleman behålla sitt afradzland Döfwelsåsen inom dee här ofwantill specificerade rämärken fritt och frälst för alt intrång i en och annor måtto, både till diurfång, fogellfångande, fiskerijen etz., doch så att äfwen dalekarlarne på en behagelig tijd och till öfwer landzskrå fullkomb. dömbdt warder, behålla deras af ålder dher hafde slätter, jempnwähl och muhlbete, på det sättet, nembl:n [fol. 703v] att dalekarlarne intet beeta alt för när inpå Skålemännens afradz- och skatteskog sampt slätter, utan när dalekarlarnes fäapijgor i skogen möta och fåå höra Skålemans boskap, skohla dee wända, så att boskapen ej kommer att råkås. Men der emoot förbiudes dalekarlarne några wijdare slätter å nyo att rödia.

Den ellg som 1696 är fången och twistas om, behålla Skåleman, gifwandes dalekarlarna åter dee skiällor dee af deras boskap taga låtit.

Expenserne betala hälften hwardera, nembl. dalekarlarne förnöija nämnden från Sweeg, der om dee lofwade att föreenas, så och häradzhöfdingen halfparten för 4 dagar å 3 d:r s.m:t dagen, 6 d:r. Men hästeleegan gifwes dem efter.

Skåleman betahla äfwen hälfften till häradzhöfdingen 6 d:r s.m:t, så och nämnden från Jempteland, med hästelega allenast i framreesan, men bakreesan gifwes effter, till en summa af 19 d:r 12 öre s.m:t, doch med förbehåld att den finnes hafwa warit [fol. 704r] wällande här till och wijd den skeende allmenna landzskrå synen succumberar, skall heela denne omkostnaden betahla.

Denne parternes förening, på sätt och wijs ingången som förmält är, blef af syningzrätten till alla sina deelar gilladt och stadfästat.

Uppå Klöfsiöboernes så wähl som Skålemans eenständige begiäran blef i parternes närwaro hörder den *gamle* mannen öfwer 76 åhr, Essbiörn Ollson i Klöfsiö, som wittnade att han af sine förfäder hördt, det wara det rätta skråmärket, benämnd Birkilsberg, som ligger wäster uth, och intet det som i Skålemans skog är belägit, och så hade han heela sin lijftztid hördt. Hwilket derföre blef till rättelse annoteradt, i fall denne mannen skulle genom döden afgåå.

Ting den 2–3 november 1698

Källa: Svea hovrätt, Advokatfiskalens arkiv (Västernorrlands län), vol. E XI e:3483, fol. 934r–946v, RA. Komplettering från Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv, vol. A I:19b, fol. 475r–484r, ÖLA. Bägge versionerna delvis kladdigt med bläck som flutit ut, vilket försvårar läsningen.

Anno 1698 d. 2 och 3 november hölltz laga ting med allmogen af Bärgez pastorat, närwarande häradzfogden bälbetrodde Lorentz Bachman.

Nämnden war enehanda som wijd sidsta ting, allenast att utj den döde Erich Hansons ställe i Tåssåsen antogz efter aflagd eed Lars Persson i Hallen. Jöns Essbiörson i Wigge war hindrad och i hans ställe war *gamle* tolfman Olof Svensson i Qwitzle.

1. Sedan de wijd Råfsundz protocoll antechnade Kongl. placater woro uplässne, toges fölljande ährender under händer.

2. Såsom capiteinskan fru Elisabet Falck har a:o 1697 på commission i Röden, emoot majorn wälborne h. Carl Rutencrantz en skriffit inlagdt, der utj hon berättar

1°.) Att h. majorn skall otilläteligen till sig tagit dee 25 d:r s.m:t:z såld som Hans Kongl. Majj:t henne i nåder efter sin mans död har förunnat.

2do.) Citerar h. majorn henne till tingz för 260 d:r s.m:t esquadron tillhörige.

3^{tio}.) Skahl h. majorn hafwa borta af hennes sons lön då han war trumslagare 18 d:r s.m:t, och ifrån henne 7 d:r 18 s.m:t, som häradsrätten henne tilldömdt i [fol. 934v] expenser.

Altså och hwad dee 25 och dee 18 d:r angå hade h. majorn fru capiteinskan låtit instämma efftersom alt sedan a:o 1680 hon hade h:r majorn der med oroad, så hans alla h:r gouverneurer och landzhöfdingar, som wijd krigzrätten och änteligen nu sidst wid Kongl. commissionen, men allestädz blifwit afwist, och såsom detta är en saak som, der hon gittat den bewijsa, det angingo h. majorns honeur, så påstår h:r majorn nu på capiteinskan för en sådan ährerörig beskyllning att hon lagligen må plichta, jempnwähl och för causerade expenser, så wijd commission, som nu wijd tinget ärläggia 6 d:r s.m:t.

Capiteinskan påstod häremoot att h. majorn hade desse 25 d:r s.m:t upborit, som Hans Kongl. Majj:t henne i nåder bestådt, som ett nådåhr effter hennes mans död i Norrie, brukandes hon till ett skiähl för sig, det h. majorn skall en gång bedit henne att hon skulle beme/te 25 d:r gifwa honom. Men h. majorn neekade der till enständigt, och såsom capiteinskan detta icke skall bewijsa, så anhöllt h:r majorn att hon derföre [fol. 935r] måtte lagligen ansees.

Hwar till hon swarade att om iag intet kan bewijsa, så will iag plichta, och skall iag bewijsat, då wij komma för Kongl. Majj:t. H. majorn swarade, wij hafwa herrar landzhöfdingarnes resolutioner och sedan krigzrättens dom, den h. majorn framblade, af d. 13 november 1688. Capiteinskan inföll, säijandes att det woro genom h. majorns practiquer, det h. majorn begiärte noteras, blifwandes och capiteinskan warnad för sådant taal. Krigzrättens resolution inlade h. majorn, af innehåld att krigzrätten sig så mycket mindre kunde med hennes prætion hoos h. majorn om dess mans 1676 åhrs löön befatta som hon i sin skriff af d. 26 octob. 1683 tillstår sig till fullo nöije hafwa den med 80 d:r s.m:t åthniutit. Förlijknigen upwiste och h. majorn, som witnen af h. capitein von Daden och Jonas Flodin verificerad. Men hon nekade der till ändå, säijandes att hon intet kan skrifwa. Der emoot henne förehöltz att 2:ne redelige män hafwa förlijknigen verificerad. Capiteinskan insisterade ändå sitt taal, och att utaf de 185 d:r s.m:t [fol. 935v] expenser, som Hans Kongl. Majj:t har henne i nåder bestådt, hon icke skall fådt mehra än 56 d:r s.m:t.

Qwästion, om hon påstår det herr majorn har opburit dee 25 d:r s.m:t? Rp, ja. H. majorn swarade at han intet mehra opburit än 80 d:r s.m:t, dem har han och henne tillstådt, som hennes attest uthwisar. Hon swarade att samma quittance hade hon aldrig samtyckt eller underskrifwit, utan hade von Daden kommit med en skriff och wille det hon skulle gifwa efter de 25 d:r och 7 d:r 18 expenser, det hon wägrade, beropandes sig elliest på krigzrättens protocoll, att capitein der skall tillstådt dee 25 d:r s.m:t och begiärat af henne, och när h. öfwersten kommer heem skall han skillia dem åth.

Till alt detta nekade h. majorn enständigt, efftersom det eij annat woro än en hoop updichtade saaker, beropandes sig på domen och attesten. Capiteinskan begiärte att h. majorn då måtte gifwa henne underrättelsse hwarest dee 25 d:r s.m:t ståå. H. majorn swarade, det han måste ärfara, det capiteinskan än framhårdar utj sine grafwa beskyllningar och är han intet [fol. 936r] skyldig att giöra henne redo för det han aldrig upburit, på det han emottagit finnes hans quittance. Illa [hon] klagade att hon har mistat sitt. Henne förehöltz att det wähl kan wara, det synes kan innestå, och dy wara bäst sökia å nyo och intet så utan skiähl tilläggia h:r majorn. Illa swarade att hon will reesa till Kongl. Majj:t. H:r majorn påstod att hon måtte giörat snart, och intet så i all tijd bryy honom här med. Q, hwarest herrar landzhöfdingarnes resolutioner äro? Capiteinskan swarade i Stockholm, derest hon alla sina acter hafwer.

Wijdare tahltes om dee 18 d:r s.m:t, af capiteinskans sons lön, som h. majorn skall innehafwa, så inlade h. majorn sonen, fendriken Daniel Grijps quittance d. 7 december 1680 att för 1675 åhrs lön han undfådt genom lieutenanten Wirck 18 d:r s.m:t, förklarandes nu fendriken att

hon den en gång fådt och quitterat, men när de 80 d:r skulle till modren betahlas, kortades de af der uti. H. majorn beropade sig på quittencet, säijandes att fendriken för 1675 intet war hans trumslagare, och dy wille han hafwa den igen. Grijp swarade [fol. 936v] att det af generalmuns-terrullan lär finnas, hwar och icke skall han dem betahla. Majorn swarade att utj 1675 åhrs löningzlista är wähl fändriken införd, efftersom regementzskrifwaren måtte giöra den efter 1674 åhrs lista, alldenstund för krijgetz skull inga listor kunde öfwersändas, men det åhret tiänte fändriken intet under h. majorns compagnie, doch skall han och fendriken utj detta wähl komma öfwereens, allenast att capiteinskan intet blandar sig der utj, som en saak den henne intet angår.

Anbelangande de 7 d:r 18 expenser, så påstod h. majorn att och dee utj förlijkningen äro inbegrijpne, ty den domen war äldre än förlijkningen. Capiteinskan swarade att de ändå innestå hoos h. majorn, fast han har domen, så får han ändå intet dess mehra. I krigzrätten satt regementzskrifwaren Notarius och flere som woro h. majorens wänner. H. majorn swarade att de dömbdt efter lag och Kongl. förordningar. Capiteinskan inföll, säijandes att dee förwändt hennes rätt. Men när hon tillspordes hwem det giort, wille hon intet swara, utan sade att h. [fol. 937r] majorn intet skall handlat rätt med henne. Emoot hwilka swåra beskyllningar h. majorn protesterade, begiärandes att det måtte noteras. Capiteinskan påstod wijdare det h. majorn wijd krigzrätten begiärt de 25 d:r s.m:t af henne att eftergifwas, då hon skall swarat, det han intet woro något Gudz nampns hion, och hade hon h. majorn detta aldrig påbördat, der han icke sielf det hade sagdt, förutan och att corporalen Harder der om för henne berättadt. Men h. majorn swarade att då han der om tillsporde sahl. Harder, hade han med stoorä contestationer dertill neekadt. Capiteinskan sade sig och hafwa h. majorns brief här om i Stockholm, dem h. majorn begiärde att hon måtte framfte, då han begiärte dilation till dess hon först får i underdånigheet sökia Hans Kongl. Maj:t. H. majorn anhöllt att henne måtte en wiss tijd der till föreläggia, elliest slipper han aldrig hennes klander.

Resolutio.

Häradzrätten har detta alt behörigen [fol. 937v] öfwerlagdt, kunnandes sig med denne saaken icke wijdare befatta än hwad som den reconvention angår, den h. majorn i föllie af Kongl. commissionen dem d. 17 september 1697 påstår, hwar effter alla inför Kongl. commissionen skiedde förgrijpelse till forum remitteras. Och hade wähl häradzrätten saken denne gång wehlat afhielpa, men emädan capiteinskan anhåller om dilation, sin saak så inför Hans Kongl. Maj:t som inför h. öfwersten att deducera, så lemnas henne dher till tijd till nästkommande åhrs hösteting.

2.[!] Såsom Erich Grellson och Gussorm Kiälson i Böhle påståå att den ellg dee förleden höst fådt, är fångadt på Rönbergzkiählens afradzland inom dee i 1667 åhrs afradzbref uthsatte märken, nembl. Rödefallet, Fagerswål, Storflöten, Stor Rönberg, Steenfallet i Stoor Rönbergzåå, och så till Högmäns skatteskog tager emoot, och Erich Jonson i Klöfsjö der emoot insisterar att [fol. 938r] gillret warit der utom och på hans skog, dy skulle desse märken af 6 gode män synas och pröfwat, serdeles Rödefallet, om hwilket parterne serdeles oense äro. Skulle [de] der wijd eij öfwereens komma, will rätten dem emellan dömma.

3. Jon Andersson från Persåsen och Myske s:n kärade till sine farbröder Olof och Anders Jönssöner i Qwitzle om dess faders deel i Qwitzle hemmanet af 3 $\frac{1}{3}$ tunneland, påståendes Jon Andersson att efftersom farbröderna icke hafwa efter föreningen honom uthlöst med 20 r.d:r, det honom måtte efterlåtas sin faders deel tillträda och dem lössen gifwa. Dess utan fodrade Jon Anderson 4 r.d:r som dess fader för en stufwa tillkommer och 1 tunna korn.

Swaranderne inwände här emoot det Jon Anderssons fader en lång tijd hade brukadt halfwa hemmanet, men som han eij förmätte dee andra syskonen uthlösa effter föreningen med 24 d:r hwar broder och systren 12 d:r s.m:t, så hade han sin halfwa deel quitteradt, och Anders Jonson

gifwit honom 18 d:r s.m:t för afträdet, doch der af [fol. 938v] innehållit 6 d:r s.m:t emoot dee huus han utaf gården bortsåldt, påståendes dee wijd hemmanet och broderssonen uthlösa.

Till detta hemman hade först warit 7 bröder och 4 systrar ärfwande, men sedermera, när 2:ne systrar och en broder barnlöös dödde, så att nu blifwer 7 brodersdeelar i hemmanet, erbiudandes sig swaranderne att betahla 16 r.d:r på hwar part, hwar på Jon Anderson bekommit sin deel 24 d:r s.m:t efter quittencet.

Kornet neekade Anders Jonsson aldeles till, men dee 24 d:r sade han sig blifwit trugad att quttera, påståendes att 1692 eller 1693 wid tinget woro dömbdt att för hwar brorsdeel 20 d:r s.m:t gifwas skulle, och som det protocollet ej war tillstädz, dy skiötz saaken upp till nästa ting.

4. Det kärade ländzman till samtellige Turingeboerne för det dee intet efter ordres sig d. 19 sept. sidstleden till wägabyggningen inställt hafwa. Hwar emoot, ehuruwähl dee genom en skriffit förebära wille, att dee hafwa en oländig wäg hijt till tingelaget, den dee [fol. 939r] betarfwade först att byggia, doch emädan dee sådant icke behörigen hafwa angifwit, och till den wägens byggande erhållit tillstånd, utan wid den uthlyste wägabyggningen aldeles uthblifwit; dy skohla samtellige Turingeboerne efter det 3 cap. *Byggningabalken* L.L. böta hwar sine 3 m:k s.m:t till 3-skiffes.

Wijdare angaf ländzman att Thuringeboerne ej heller willia uthgifwa Medstufwukannen, föregifwandes dheras uthskickade, Lars Mickelson att som dee intet reesa till Norrie öfwer fiället, så skohla de ej heller wara skyldige samma kanna att uthbetahla. Men emädan samma afgiffit är på ett allmänt möte af landet bewilljat till Medstufwumannens underhåld, som up i fiället måste boo för dee resandes nytta skull, dy böra och Thuringebönderne samma afgiffit till honom likasom andra i landet uthgiöra.

5. Dragoun Anders Skåhlbäck anklagades utaf Lars Persson i Hallen för begången stöld, först stuhlit bröd effter 1/4 tunna korn, 4 kakor lembnat [fol. 939v] 2 d:r 26 öre, rågrbröd för 15 öre. Hoos Jon Hals enkia stuhlit åthskillige pertzeler, nembl:n 1 st. klädesmössa, 2 par skinbyxor, 1 par skor, 1 par walmarsstrumpor, 1 st. skiorta, 1 par hanskar, 1 st. hatt, 1 m:k smör, 1 kaka bröd och något miöhl, som alt efter serdeles lista wärderat för 7 dal:r 16 öre s.m:t. Pertzelerne har enkian fådt igen, men maten hade han ätit upp.

Hoos bönderne i Skåhlan stuhlit 10 m:k ost à 16 öre s.m:t, 1/2 *pund* sallt, fisk 12 öre, kiött 6 m:k 12 öre s.m:t, hwilket alt af Skålbäck tillstodz, eftersom han och af capitein Planting och allmogen anklagades att han woro en wanartig sälle, som länge brukadt denne odygd, men aldrig för än nu blifwit lagförd.

Från Anders Ollson i Åsen hade han och stuhlit 1/4 tunna korn i qwarnen, der till han nekade, kunde ej heller med några wittnen der till bindas.

Så tillstod och Skålbäck att han stuhlit från Anders Jonsson i Hallen 2 *pund* ost à 2 d:r s.m:t, 1 *pund* smör à 1 1/2 d:r s.m:t, 4 kannor korn à 4 öre st, 1 *pund* kiött 1 d:r.

Från Anders i Skåhlen tagit 10 kakor bröd à 1 öre st. som tillstodz. Elliest [fol. 940r] klagades att dhenne dragoun woro mycket wanartig, en stoor lätting, och länge brukadt denne odygden. Hwar på saken till dombs företogz och resolverades.

Att såsom af ofwanstående stölder, som dragoun Skåhlbäck tillstår, sig bestijga till 17 d:r 13 öre s.m:t, dy sakfältes han efter Kongl. straffordningens 3 § att böta 3 dubbelt, nembl:n 52 d:r 7 öre s.m:t. Orkar han ej botum, plichte med kroppen, så och effter Kongl. Maij:tz resolution de a:o 1697 stå uppenbara kyrkioplicht.

6. Oppböd Per Jöranson i Skåhlen och Swän Steensson i Klöfsiö 3 gången deras hemmansbyte utan klander.

Oppböd Jon Ollson i Qwitzle Dahlsens hemman halfft af 1 tunneland 1 gången, då Per Jonsson ib:m klandrade, som till laga uthförande lembnades.

Oppböd Swän Ollson i Wattwijken Jon Carlsons hemman 2 tunneland 1 gången, köpt af swågren, och det utan klander.

Oppböd Per Pålson ifrån Elltnäset hustru Giölens hemman i Hallen 1 ½ tunneland, köpt för 75 d:r s.m:t, [fol. 940v] Kongl. Maj:t höga rätt förbehållen, effter det går utom börden.

För Jöns Essbiörson i Wigge intechnades Lars Jonssons obligation i Wigge på 54 d:r s.m:t, och upbödz 1 gången.

Oppböd Mattz Pålson i Östberg Erich Swänssons hemman ib:m effter deras broder Anders Swänsson 1 gången, Kongl. Maj:t höga rätt förbehållen, effter det går utom börd.

Oppböd Olof Mickellson från Thuringen hemmanet ib:m om 1 ½ tunneland, 2/3 skatte, 3 gången, hwilka 2/3 skatte han för 16 r.d:r specie utom börden har köpt af Ingiborg och Gertrud Andersdotter d. 26 october 1697. Och efftersom alla upbud med förbehåld af Kongl. Maj:t höga rätt äro skiedde, dy skulle det Hans Kongl. Maj:t i underdånigheet hembiudas, warandes detta hemman dragounehåll wijd Bergz compagnie, har god åker, men frostländ, tarfwelig eng, god timber- och weedbrand-, sampt giärdzellskog, qwarnställe till huusbehof, något fiske och diurfång. Dess en tridiedeel är under sidsta [fol. 941r] fäijdetijden blifwit öde och räntorne för ett år inneståendes, hwarföre effter den då här i orten öflige praxin samma en tridiedeel af hemmanet skrifwen till crono, hwilken deel Lars Mickellson ödmiukeligen anhöllt att fåå lösa, som med det öfrige uti höga öfwerheetens nådige behag underdånigst heemställes.

7. Förekom Oloff Ollson i Wästerwigge, klageligen tillkiänna gifwandes hurusom förleden april månad, natten emellan 3 och 4 april, een skadelig wadelld hoos honom är löös kommen, som i dess lofft i taket först är yppad, hwilken större deelen af hans gård med hans egendom har i aska lagdt, som den der öfwer skiedde wärderingen wijdare uthwijsar, och blifwit wärderadt till 102 d:r 18 s.m:t.

Huru den eld löös kommit blef noga undersöckt, men det kunde intet finnas att det af någon hans el/er hans folckz wårdzlösheet och wangiömo woro tijmadt, eftersom och alla grannarne gofwo honom det loford att han altijd warligen hade med ellden umgådt.

Altderföre och i förmågo af Kongl. huusesynsordningens 34 § dömbdes han Olof Ollson att niuta branstod, [fol. 941v] doch att till underdånigst föllie af Kongl. Maj:t nådigste resolution, huusgerådz saaker afdrages, då rätta summan blifwer, som Olof Ollson bör niuta, 86 d:r 8 s.m:t.

8. Betygade nämnden så wähl som närwarande allmoge att Lars Swänson i Bärgezbyn woro så af sig kommen, att mantalspenningarne för sig och sin hustru för innewarande år han intet kunde ärläggia. Dess utan resterade han för år 1697 med 1 d:r s.m:t för mantalspenningarne, dem han eij heller förmätte clarera, warandes hans tillstånd så eländigt att i sommar han af fattigpenningarne måst niuta understöd.

9. Uthi dhen här instämbde saaken emellan Jöran Essbiörson i Moo och Essbiör Ollson i Hofwermoo om en slättmyra, i Mooskogen liggandes, som i forna tijder legat till Jörans hemman, men sedermera genom hwarjehanda händelse kommit under Essbiörn Ollsons, hwilken derföre åhrligen måtte till Jöran Essbiörson gifwa skatten 3 öre s.m:t, föreentes parterne [fol. 942r] att myran kommer till det hemmanet hon ifrån kommen är, skohlandes Jöran Essbiörson gifwa Essbiörn Ollson i afträde 7 d:r s.m:t och myran der med tillträda och under sitt hemman behålla, hwilken förening häradrätten och så approberade.

10. Öfwer den twist som upkommen war emellan Gudzorm Kiällson och Erich Grelson i Böhle och Rätans s:n, resolverades att angående den wäg som Erich Grelson skall hafwa in på Gudzorm Kiällsons ägor, den afstår han och låter blifwa på sina ägor. Dijket hwad wijd kommer, så emädan af tolfmännen intygadt är, att det dike som ofwan bägges åkrar lagdt är, länder

bägges åkrar och egor till större nytta, hwilket och af ålder warit hafwer, fördenskuuld bör och samma dijke wijd macht hållas, wider laga straff för den som det försummar, så och 1 d:r s.m:tz wijte dess utom.

11. Den wijd tinget 1697 förehafde sak om den ellg Per Månsson i Norderhögen [fol. 942v] beskylldes före hafwa skutit, blef nu företagen och Per Månsson hörd, som betygade att ellgen för hans giller war gången, och när han honom öfwerkom, warit så siuk att han intet kunde gåå utur rummet, derföre gaf han ett skått på honom, efter han ändå dödt. Anders Lustig, som actor, förmeente att ellgen hade gådt för Klaxåås mans giller, det Per Månsson neekade, eij heller påstode Klaxååsmän det samma. Per Månsson tillböd sig med eed utj detta att purgera, hwilket som utj en witsmåhls saak rätten fant skiäligdt i förmågo af det 19 cap. *Tingmålabalken* L.L.

12. Såsom under den ordewäxling dragoun Samuel Bröms hafft med Anders Anderson i Åsen, Anders kallat Brömssen af hastige mode retorsive tiuf och skiällm, det han nu ångrade, fördenskuuld saakfältes han derföre efter det sidste cap. *Tingmålabalken* L.L. till 2 gånger 3 m:k s.m:t.

13. Alldenstund dragoun Anders Starck [fol. 943r] måtte tillstå att utur fähuuset för Per Jonson i Rätan han stulit en killing à 4 öre s.m:t och för Sundwajs Erson fisk för 8 öre s.m:t, dy dömbdes han effter Kongl. straffordningens § 3 att böta 3 dubbelt, nembl:n 1 d:r 4 öre s.m:t, så och ståå kyrkioplicht.

14. Den attest som munsterskrifwaren Hans Resell har den 28 april 1697 gifwit gästgifwaren Nills Jacobson i Timbrå och Mällpad angående half tunna salt, besannade och beswoor han edeligen med hand å book.

15. Förehades den skogzeld som 1697 gådt på Brynielshögens skog, för hwilken Måns Persson och Johan Jonsson höllo dragoun Jonas Galbeck misstänckt, efter först hans moder tillstådt det Galbeck hade den natten warit uthe och meetat, och sedan hade Galbäck för dragoun Borg sagdt, det han då om natten hafft ellden uppe i skogen, hwar af den kommit löös, som Borg nu tillstod, men Galbäck neekade der till.

Och alldenstund ingen annan den natten warit i skogen, och Galbäck för Borgen sig yttrat här om, dy som i ett witsmåhl [fol. 943v] slötz att Galbeck effter det 19 cap. *Tingmålabalken* skulle med sielf sins eede befrija.

16. Undersöktes om den skogzeld som genom Jon Sunwissons förwällande i Eltnäs kommit löös på Gallhammars skogen i det Jonas Sundwisson brändt någon rödning i sin äng, och betygades så af tolfmännen Jon Jöranson i Bärg, Jon Ersson i Wattwijken och Olof i Qwitzle att samma elld ingen skada giordt, det och h. capitein Planting tillstod.

Altderföre och efftersom Jon Sunwisson wijd rödningens antändande eij har effterlefwat Kongl. Majj:tz placat af år 1690, i det han intet hafft grannarne med sig, då alt sådant wordit förekommit, dy effter d. 20 § i Kongl. huusesynsordningen dömbdes han till 12 m:k s.m:t och arbetet förlustig.

17. Såsom Olof Ollson i Dahlåsen wederkiändes att dhen eld som på deras skog lös kommit woro af den eld han i skogen upgiordt, då han med sitt folk skulle få maat, ehuruwähl han betygade det han samma eld på bästa sättet hade [fol. 944r] uthsläckt, så att från måndagen, den först om lördagen yppades, fördenskuuld emädan Kongl. Majj:tz placat af år 1690 wijd 30 d:r s.m:tz bötter förbiuder det ingen på dee tijder då torka är, skall elld i skogen uptända, det Olof Ollson har giordt, dy anstod intet rätten honom från samma straff at frija, fast än denne eld ingen serdeles skada giordt hade.

18. Den elld som 1697 gådt på skogen emellan Åsan och Hallen kunde intet finnas hwem som uptändt, emädan den dagen bönderne warit at släckia Galhammarselden, men denne hade ingen skada giort, utan gådt ett ljtet stycke i bergen, som nämbden wittnade, och fördenskull kunde innan bättre bewijs frambtees här till intet giöras.

19. Ehuruwähl att Mårten Mårson i Bäck och Hallens s:n blef i föllie af processens 2 § tijd lembnat nu instundande ting att återwinna dess saak emoot h. capitein Plantin[g], doch som han nu mehra saken defererat och förklarar sig ej willia den fullföllia, dy wardt den och för desert [*öwergiven, förlorat sin talan*] förklarad.

20. Capiteinen wälb:ne h. Michael Planting [*fol. 944v*] angaf hurusom bonden Erich Larson i Grönwijken hade utaf de a:o 1695 d. 20 december för Galhammars byggnad hoos honom arresterade egendom åthskilligt bortsåldt och förskingradt, nembl:n 1696 slachtat för sig en koo och en qwijga, som tillstodz, 1697 till Johan Efwertzon i Wigge såldt en koo för 10 d:r k.m:t, noch en till Olof Persson i Åsen, noch en till Per Åberg för 6 d:r 24 k.m:t, som alt å bägge sijdor wederkändes, beklagandes kiöparne att dee ej afwettat arresten. Äfwen och beklagade Erich Larsson sin fattigdom. Och såsom han såledz brutit en lagligen lagd arrest, dy saakfältes han effter det 6 cap. *Kiöpmålabalken* L.L. att böta 40 m:k. Och om han för desse abalienerade pertzeler ej är solvendo, så böra dee som såledz kiöpt af honom det han ej ägde, det åter betahla till Kongl. Majj:tz boställes byggnadt, och söke dee Erich Larson igen det bästa de gitta.

21. Tillstod Erich Larsson i Grönwijken de 5 d:r s.m:t han till Bärgez kyrkia war skyldig, hwilka och till kyrkians säkerheet intechnades.

22. Attesterades af tolfmännen och allmogen att dragoun Per Edenfältz hustru [*fol. 945r*] förledit åhr haftt åhrstiänst hoos capitein wälb. h. Carl Gustaf Hammarsiöldh och jempnwähl i åhr sig der qwar städiat, det h:r capiteins henne gifne attest jembwähl betygar.

23. Såsom Swän Ollson i Klöfsiö, hwilken förleden sommar kommit tillbakas från Norrie, intet hade någon tiänst eller annat för sig, fördenskull, i föllie af Kongl. Majj:tz nådigste resolution, blef han för löösdrifware förklarad.

24. Examinerades boskapzlängden.

Utaf dee 29 d:r 28 s.m:tz brist som uthsatte äro på Erich Ollsons hemman i Rätan 1 ½ tunneland crono, dragonehåll wid Bärgez compagnie, afdrages 1 ½ d:r s.m:t för wedlijdret. Det öfrige åtog sig åboen Matz Pålson att bättra, hwilken dess utan en fljigtig man är, och bör inom 3:ne åhr förfärdiga.

25. Bewilljades Olof Jönsson i Tåssåsen fasta på hemmanet ib:m 3 ½ tunneland, kiöpt utom börden af Jon Jönsson i Moo, effter det war 3 gånger upbudt, d. 16 jan. 1692, d. 10 martij och 16 sept. 1693, hafwandes Kongl. Majj:t igenom dess nådige breef d. 6 julij sidstleden till högl. Kongl. cammarcollegium i nåder tillåtitt att [*fol. 945v*] han må fåå fasta.

Bewilljades Kongl. Majj:t och cronan fasta på Medwigge 2 tunneland, kiöpt till fendrikz boställe, effter det och alt fins lagfarit.

Opbödiz chergiante boställe i Klöfsiö för Kongl. Majj:t och cronan 2 gången.

Bewilljades Jon Jöranson i Bärge fasta på dess fädernes hemman i Bärgezbyen 5 tunneland, hwilket han emoot 225 d:r s.m:t inlöst och bördat af sahl. kyrkioherdens h. Johan Drakes effterlefwerska hustru Margreta Hofwerberg d. 4 martij 1696, effter det klanderlöst war upbudt d. 10 martij och 7 november 1696, så och d. 26 octob. 1697, och alt sedan oqwalt ständit.

Bewilljades Swän Jonsson i Wämdahlen fasta på Oloff Swänsons hemman i Klöfsjö om 2 tunneland, köpt för 90 r.d:r specie, effter det war 3 gånger upbudt och lagståndit, doch påminte Nills Ollson i Klöfsjö att hans swärfader måtte efter contractet sitt underhåld niuta, hwar öfwer redan är serdeles dömbdt. Elliest war Swän Jonsson med Oloff Swänsson till det 3:die slächt och i skyldskap.

26. Wijd tingzslutet inkom capiteinskan [fol. 946r] fru Elisabeth Falck och begiärte att med majorn wälb:ne h. Carl Rutencrantz hon måtte få wijdare tahla, eftersom hon nu hade sig något bättre besinnadt, då uppå rättens begiäran h. majorn inkom, förklarandes sig fru capiteinskan, att hon nu wille alt låta falla, serdeles uti de 2:ne måhl hon emot h. majorn hade anfördt, nembl:n om dee 25 d:r s.m:t, sin sahl. mans löön, dee 18 d:r s.m:t, sonens löön, och 7 d:r 18 s.m:t expenser, alldenstund hwad [hon] här tills anfördt, det woro af swagheet skiedt utj hennes enfalldigheet, hälst hon för än nu icke hade desse skrifter afwettat, som h. majorn nu har framwist, begiärandes tjänsteligen att h. majorn af sin wanlige bewågenheet wille henne sådant alt eftergifwa.

Då och omsijder och på rättens intercession *herr* majorn sig förklarade att ehuruwähl han största fog hade att påstå reconvention, så wille han doch nu som en rättsinnig christen i anseende till capiteinskans enfalldigheet och gjorde förklaring, henne gifwa till sitt förseende, allenast att hon flera gånger intet kommer igen, då alt detta skall ståå henne öppet, hwar med hon lofwade afstå, så att alt detta nu och i [fol. 946v] framtijden skall dödat wara, gifwandes der med h. majorn sin hand, hwilken parternes förening tingzrätten med dem approberade, så och satte wijte 20 d:r s.m:t för den som detta först rygger eller påyrkiar.

Ting den 12–13 maj 1699

Källa: Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv, vol. A I:20a, fol. 172r–184v, ÖLA. Komplettering från Svea hovrätt, Advokatfiskalens arkiv (Gävleborgs län), vol. E XI e:3189, fol. 1012v–1025r, RA. Häradsrättens text är slarvigt skriven och med många förkortningar, men väljs ändå som huvudkälla, eftersom hovrättens version, som är mer lättläst, har en hel del textbortfall i marginalerna.

Anno 1699 d. 12 och 13 maj höltz *ordinarie* ting med allmogen af Bärgez pastorat i sochnestufwan, närwarande häradsfogden wälb:de Lorentz Bachman och nämnden.

Pär Isacsson i Skucku	Jon Ersson i Wattwijken
Jöns Jönsson i Röröön	Sunviis Ersson i Rätan
Nilss Jonsson i Klöfsjö	Jon Olsson i Åsarne
Anders Olsson i Bärgezbyn	Jon Jöransson i Bärgezbyn
Jöns Essbiörsson i Vigge	Olof Svensson i Qvitzle
Lars Pärsson i Hallen	Kiähl Gudzormsson i Böle

1. Uthi Erich Månssons ställe i Högen antogz till tolfman Kiähl Gudzormsson i Böhle, som dess domare och huldheetz eed aflade.

2. Publicerades dhe Kongl. placater och förordningar som wijd Owijkens ting och dhe förra specificerade finnas.

3. Förehades mantalslängden.

2. Förmedlingar, *gamla* och nya, woro för 1698 af lijka beskaffenheet som 1697.

3. Bränwijnsbrännerijet war ingen som emot en wiss taxa sig antaga wille.

4. Löösdrifware eller lättingar woro ej flere än Sven Olsson i Klöfssiö, hwilken af befallningzman antogz till dragoun under någon vacant roote. [fol. 172v]

5. Gierningzmän woro uti detta tingelaget inga för 1698.

4. Såsom framblidne dragoun Pehr Funkes hustru Kierstin Karlsdotter Bröms har d. 9 aug. 1697 wid Kongl. commissionen i Råfsund inlagdt en supplique, dheruti hon klagar öfwer majorn wälb. h. Carl Rutencrantz, det skall han för 1674 af hennes mans lön innehållit 11 d:r s.m:t, så och för det åhret regementet war i Wissmar af hennes mans 15 d:r s.m:t 1 d:r innehållit, hwilket hon påståår tilbakas att niuta, så och wedergälning för det hennes penningar så länge warit borta etz. Och Kongl. commission sig med samma sak ej befattat, utan d. 30 aug. samma åhr till sin ort lembnat, och hustru Kierstin sedermera sin talan ej fullfölgt, dy påstår h. majorn medelst dess skrifttelige deduction genom munsterskrifwaren Vernhell ej allenast reconvention för det hon *honom* så oförskiämt angriipit, utan och at hon uti dhe 50 d:r s.m:t expenser må proportionaliter swara, jembwähl och 6 d:r s.m:t ärläggia för dhet beswär hon i denne saaken [fol. 173r] enskyt har h. majorn tilfogadt.

Dessutan skall hustru Kierstin från sin wärdinna hustru Giölu i Hallen borttagit en åkl[ä]dzfäll för 5 r.d:r wid den tijd at hennes man fohr till Stockholm, som skrifften med mehra utwijsar.

Hustru Kierstin *swarade* att effter commissions remiss hon 1697 angaf detta hoos *general-auditeuren* h. Holmströöm, men han swarat, det han med så *gamla* saker ej kunde sig befatta, och ehuruwähl hon hade hafft h. majorns qvittance till bonden sahl. Jöran Jönsson i Hallen uppå dhe p:g:r hon utaf hennes mans löhn hade upborit, men det war nu borta, men wille i Kongl. krigzcollegio wijdare sökia i rullorne huru hennes man tient hade. Till åklädzfällene nekade hon aldeles, det hon dhen samma stulit hade, utan den lånat, och åklädet tilbakas skaffadt. Hustru Giölu war ej heller tilstädes, icke heller hade hon instämndt hustru Kierstin om fällen.

Detta alt blef af nämnden öfwerlagdt och resolveradt, det reconvention angående, \som h. majorn på hustru Kierstin Carlsdotter söker./ rätten nu intet kunde dömma, efftersom till föllie af Kongl. commissionens [fol. 173v] remiss hufwudsaken, hwar på reconvention *änteligen* bör föllia, icke är uti dess behörige foro afgjord och sluten, blifwandes h. majorn imedlertijd dess expenser och reconvention i krafftigste måtton förbehållen.

Öfwer dhen förkombne åklädesfällene uppskiutes till dess hustru Giölu, som rätta åklagaren är, kommer tilstädes.

5. Jöns Ersson i Östberg, på sin hustrus Sigrid Olssdotters wägnar, kärade till Sven Jonson i Klöfssiö med Anders Pålsson i Tåsåsen om 6 d:r s.m:t, som hustru Sigrid i warande echtenskap med sin förra man har inlagdt uti Olof Anderssons hemman i Klöfssiö, och han nu återfodrar effter en hennes berättelse för länsman d. 14 april sidstleden. Swaranderne förklaradhe att först wijsas intet det hustru Sigrid med sin man inlagdt så mycket i hemmanet för utlagorne och sedan, om *änteligen* så woro, så ålåg hustru Sigrid med sin man, så wijda dhe hemmanet brukade, utlagorne dherföre prästera.

Jöns Ersson *swarade* att hans förman war [fol. 174r] allenast som en dräng, och borde inga utlagor betala, uthan dhen *gamla* quinnan Giertrud, åth hwilken de hemmanet brukade. Huru och på hwad sätt hemmanet är brukat kunde intet bewijsas, ej heller til hwad ände, *eller* om desse 6 d:r s.m:t äro af Jöns Erssons hustru utlagde, al[t]dherföre uthstältes detta till bättre bewijs.

6. Dhen wijd sidsta ting förehafde saak emellan Jon Andersson i Pärsåsen och Myske *sochn* emot dess farbröder Olof och Anders Jonssöner angående inlösningen och utbetahningen af Qwitzle hemmanet, påståendes Jon Andersson att efftersom hans fader Anders Jonsson hade warit ägare dher af, och farbröderne ej gitta bewijsa det faderen sin dehl bortsåldt, mindre dhe

dher med lagfarit, det måtte effter den skiedde föreningen, de honom betala för dess faders dehl 20 r.d:r courant, eller och tillåta honom med samma summa dhem utlösa.

Olof Jonsson inladhe för sig köpebrefwet på halfwa hemmanet d. 22 april sidstleden för 60 d:r s.m:t, och hade [fol. 174v] med Jon intet at giöra, utan brodren Anders Jonsson, hwilken betygade att och han hade det andra halfwa hemmanet utlöst af syskonen, och der wijd och så betalt Jons fader dess 24 d:r s.m:t, som aftalt warit, allenast att han dherutaf innehållit 6 d:r s.m:t för en stufwa Jons fader sålde, inlade och ett qvittance af Jon på dess dehl af d. 5 jan., men utan århtahl. Jon wille samma qvittance icke agnoscera, effter han det allenast gifwit på farbrodrens relation, fodrandes honom till eeden, det alt woro betalt, den Anders Jonsson tilböd, men Jon wille at han måtte det giöra med 3-mannaedh, som honom förehöltz löpa mot Kongl. Majj:tz nyligen gjorde förordning.

Anders Jonsson sade at desse 24 d:r såledz äro betalte till Jons fader 18 d:r s.m:t. 6 d:r s.m:t hade han innehållit för 1/2 stufwa som Jons fader 1670 har såldt till Olof Jonsson, hwilka 6 d:r han nu lade på tingzbordet. Men på de 18 d:r s.m:t hade han intet qvittance, förebärandes att Jons fader straxt dher på fohr [fol. 175r] till Norrie, och för dhen skull wille Jon samma 18 d:r intet goda kienna, så frampt dhe ej bewijsas.

Wijdare fodrade Jon Andersson på dess syskonebarn Jon Stenssons wägnar ifrån Hudickz-waldh, effter fulmacht d. 24 febr. sidstleden, dess jordepenningar 20 r.d:r, hwar emot Olof Jonsson inlade Jon Stenssons original qvittance d. 25 december 1689 för sig och systran på 24 d:r s.m:t, 12 d:r af Anders och 12 d:r af Olof Jonssöner, hwar af nogsampt fans, att han sin fylnad erhållit hade, dher emot Johan Pärsson ej heller hade något att säija.

Wärdet angående, hwar effter detta hemmanet skulle lösas, så fans det allenast $3\frac{2}{3}$ tunnland, hwartill warit 7 bröder och 4 systrar arfwande à 24 d:r s.m:t till mans, hwilket rätten finner wara rätta summan, så af Jon Steenssons qvittance, som 1691 åhrs dom, och att Jon Anderson till 20 r.d:r för hwar broder intet skiäl eller fundamente hade. Jon anböd farbröderne 20 r.d:r hwardera om han finge lösas, på brodersdelen. Swågren Jöns Jonsson i Röröön tilstod och det för sin dehl han allenast upborit 12 d:r s.m:t, [fol. 175v] som aftalt warit, och mehra kunde han intet begiära. Dhe andra arfwingarne funnes och sine delar hafwa qvitterat, brodren för 24 d:r och systrarne med 12 d:r s.m:t.

Änteligen begaf sig Jon Andersson att Anders Jonsson skulle giöra eeden, som och straxt skiedde, at han desse 18 d:r s.m:t hade till Jons fader betalt för farbrodern. Erikz och fastrarne Berit och Lucias andelar fodrade och Jon sin portion, effter de döde woro barnlöse. Men dher emot wijste swaranderne at de dödt för än hemmanet till arfz föll.

Emellan Jon Andersson i Päråsén och Myske s:n och dess farbröder Olof och Anders Jonssöner i Qwitzle om in lössen och besittningen af Qwitzle hemmanet är detta tingzrätts dom, afsagd på Bärgez ting d. 13 majj 1699.

Häradzrätten har dhenne saken i öfwerwägande tagit, finnandes twisten först dher uti beståå om Jon Andersson, som mehra för hwars och ens dehl biuder, skall fåå dess farbröder utlösa; så emedan af dhe upwiste köpebref och qvittencier bewist är, det ~~käranderne~~ swaranderne alla de andra syskonen utlöst och såledz större delen i hemmanet äga, warandes det emot lagen och det 3 cap. Jordabalken L.L. såledz öfwer dess wärde hemmanet [fol. 176ar] stegra och lösa, altdherföre böra Olof och Anders Jonssöner i krafft af Kongl. Majj:tz nådige resolution d. 10 junij 1684 wid besittningen af detta hemman förblifwa, och Jon Andersson för dess faders dehl utlösa med 24 d:r s.m:t, alldenstund dhe med de öfrige syskonen låtit sig nöija, och emot öfwer allegerade det 3 cap. Jordabalken hemmanet ej högre wärderas kan. Och fast än Jon Andersson nekat, det Anders Jonsson dess fader betalt 18 d:r s.m:t på dess jordepart, dock emedan Jon den en gång qvitterat och Anders Jonsson effter Jons påstående sin eed dheröfwer aflagdt, fördenskill böra dhe Anders Jonsson i dess betahlning giöras goda.

Jon Stenssons dehl anbelangande, så emedan med hans qvitto är bewijst at den är d. 25 december 1689 betalt, dy warda och swaranderne från hans wijdare åtahl aldeles frijerkiende.

För farbrodern Erick och systrarnes Berits [och] Lucias andelar kan Jon Andersson intet bestås, effter de döde blifwit för än *hemmanet* skifftades.

För dhen af Jon Anderssons fader försålde halfwa stufwan, bestås hans farbröder intet, ej heller för korntunnan som Jon Andersson fodrar, effter dertill intet bewijs kunnat uptes, *compensatis expensis*. [fol. 176av]

7. Inteknades Sven Pålssons obligation i Klöfsjö till Gudzorm Kiälsson i Hoån och Wämdalen på 10 d:r 22 s.m:t.

8. *Dragoun* Märten Halis hustru kärade till Jon Jönsson i Moo om ett sölfwerbälte, som Jon tagit i betalning för 14 r.d:r eller 21 d:r s.m:t och hoos Jon Jönsson pantsatt emot 15 d:r 24 s.m:t, och påstod dy öfwerskättet igen. Jon Jönsson nekade icke det samma, allenast att han får interesse för sitt capital uti de 8 år desse *penningar* borttowarit, fördenskull och i förmågo af det 11 cap. *Kiöpmålabalken* L.L. värderades bältet af 20 lod för 11 m:k[?] lodet, gör 18 d:r 10: 16 s.m:t, hwar af, när capitalet och 8 års interesse à 5 procento åhrligen, 6 d:r 9 ³/₅ s.m:t, afdrages, blifwer intet i behåld, som Jon Jönsson bör hustrun tilställa, utan må han bältet för sin fodran behålla, och för bristen sökia henne om han will.

9. Tilstod Salmon Pärsson i Qwarnsiön sig wara skyldig Sunwijs Ersson i Rätan 10 d:r s.m:t, lånte för 5 år sedan, dem han utfäste nu straxt wijd dess heemkomst betala. I widrigt fall han det försummar, skall han och betala interesse à 5 procento i 5 år, 2 d:r 6 öre [fol. 176br] s.m:t, så och expenser 1 d:r s.m:t.

10. Föreentes Jöran Steensson i Bärgezbyen med dess granne Olof Andersson angående en lijten slått wijd Bäckengen, som 1671 är från Jörans *hemman* förpantat till Olof Anderssons emot 2 r.d:r 1 ort, och Jöran alt här till dragit skatten före, det Olof Andersson emot 8 d:r kopp.m:t betalande afstår besagde eng under Jöran Stensson, dock att goda män dem emellan lägga skola och pröfwa huru widt *bemält* slått sig sträckia skall, hwar med dhe alldeles skola wara skilde.

11. Attesterades af nämnden och närwarande allmoge det fölliande som på 1698 års hösteting till bötter dömde äro, intet hafwa at böta med, nembl. Erik Larsson i Grönwijken 10 d:r s.m:t, Olof Olsson i Dalåsen 30 d:r s.m:t, utan måtte *corporaliter* plichta, men *dragoun* Anders Stark hade redan för sin 1 d:r 4 s.m:t utståt corporal straff.

12. *Dragoun* Mauritz Wretman kärade till dess swåger tolfman Jon Jöransson i Bärgezbyen om de 15 r.d:r han honom för dess bröllop för 13 år [fol. 176bv] sedan skall betalt, hwilket, som det skall wara för mycket, efftersom Jon Jöransson och samma gång gjorde barnsöhl, och fick gåfwor så wäl som Wretman, så will han hafwa något åter, särdeles en hoop som wijd 1677 års arfskifte effter swärfadren skall wara förbigångit, och hans hustru ej niutit, nembl.

1. Af sölfret 4 ¹/₂ r.d:r.
2. Dess hustrus dhehl uti 4 st. koor.
3. I 2 st. swijn.
4. Uthi 2 st. hästcreatur.
5. I en heem- och en åqwarn.
6. I kåpp och kar, snikarwärdetyg, noot och näät sampt yxor och lijär.
7. Dess hustrus andehl i årswäxten.
8. 3 ¹/₂ r.d:r courant, hwilka hans hustru lånat sin fader af de penningar hon fått för sin tienst.
9. Nok 6 orter hon effter byteslängden har utaf Jon Jöransson att fodra.

Här emot förklarade Jon Jöransson att Wretman för alt detta långesedan dels war tillfrijdzstält, dels och förlijkte så at han nu intet foog hade att tala, inläggandes der öfwer dess försäkringzskriff af d. 29 december 1690, först af länsman Halfwar Jonsson med Jöns Kiälsson i Bergzwijsken underskrifwen, [fol. 177r] och sedan af Wretman verificerad och godkiend d. 25 [hovrätten: 23] april 1692 med dhe ord att dhen 1 ½ tunna korn effter accord han af Jon Jöransson undfått, och är der med, med Jon Jöransson wänligen öfwereens, så att å sin hustrus wägnar hwarken i löst eller fast han har mehra af honom at fodra, uthan honom aldeles qvitterar; i krafft af hwilket Jon Jöransson icke wille sig med honom uti någon wijdare twist inlåta.

Dock till att närmare komma till saksens uplyssning gickz hwar post för sig igenom, då Jon Jöransson förklarade:

1. Sölfret angående, så hade Wretmans hustru det niutit, hwilket han af arfzlengden effter modren bewijsa wille, som lyder att af sölfret belopp sig på hwar syster 4 r.d:r 1 ort, men Jon hade sin part för undfått, och hade Wretman sin dehl der af erhållit, som af 1690 åhrs transaction in specie fans om sölfret. Wretman förklarade att så wijda det intet stäär i hans qvittance, så wille han intet wara bunden till det som länsman och Jöns Kiälsson hafwa skrifwit. Honom förehöltz att med sin underskriff han godt kienner hwad dhe slutit hafwa. [fol. 177v]

2. Dhe 4 st. koor beträffande, så woro de och under föreningen, som angår både löst och fast. 2 st. fick han emot sölfret, en gaf honom hans moder, och en fick kyrkioherdhen i lijkstohl, hafwandes modren dött 1682.

3. Dhe 2:e hästecreatur hade Jon bekommit emot giäldens betalning, 6 r.d:r, som af 1677 åhrs delningzinstrumente befans.

4. Sammaledz och swijnen 2 st. Wretman förmente att effter swärfadren ingen giäld woro, men Jon hölt sig wijd instrumentet.

5, 6. Qwarnarne med kåpp och kar, snickareredskap etz. berättade Jon Jöransson att det sammaledz kom under föreningen wijd 1677 åhrs skiffte honom till, hwilket och så befans.

7. Lijkaså och århswäxten, hwar emot Wretman inwände, det hans hustru, som då warande omyndig, icke skall hafft macht sådant at bortgifwa. *Qwästion*: enär han blef med henne gifft? *Responsio*: för 15 [13] år sedan wijd pass. Dher emot honom förehöltz att han då hade bordt effter det 15 cap. *Erfdabalken* L.L. och 35 § i förmyndareordningen dher på [fol. 178r] i laga tijd tala, eller och sådant utföra, men det har han ej allenast försummat, utan och dher ofwan på ingådt en förening och sig all talan afsagdt. Men Wretman wille, som för, nu samma förening förtyda [feltyda].

8. Dhe 3 r.d:r wajsade Jon Jöransson att Berit eller Wretmans hustru wijd offtabemälte skiffte gifwit effter emot dhe 9 r.d:r Jon hafft at fodra. Men Wretman förmente sådant intet kunna beståå, alldenstund hon då war omyndig.

9. Dhe 6 orter tilstod Jon Jöransson sig warit systran skyldig, men dhe samma henne betalt för 14 år sedan genom hennes fullmechtige, en kiöpman som kom från Owijken. Wretman påstod at han måtte wijsa hustruns fulmacht och dhen andras qvittance, eller och betala å nyo. Men Jon sade sig intet sådant hafwa tagit.

Bröllopet beträffande, så sade Jon Jöransson sig det icke ringare kunnat giöra, hwar med Wretman en gång warit nögd, och må dher på ej mehra tala. Wretman förehöltz än en gång hwij han på arfskifftet för sin hustru ej för talat? *Swar*, at han bodt utsoknes i [fol. 178v] Hackåhs och intet wettat af detta för än han kom heem hijt i socknen för 2 år sedan. Honom swarades att han ändå icke war utrijkes. Wijdare war intet at påminna, och dy slötz saken som föllier.

Emellan dragoun Mauritz Wretman på sin hustrus wägnar, kårande, och tolfman wälförständig Jon Jöransson i Bergzbyen, swarande, angående åtskillige prætensioner, som Wretman på dess hustrus arf giörer, jempte bröllopskost och andra fodringar, är detta häradsrättens dom, afsagd på Bergz ting d. 13 majj a:o 1699.

Häradsrätten har parternes tahl och geenswar noga åhördt och hwar påst för sig med flijt ransakadt, och af alt sådant befunnit, att dhe prætensioner som Mauritz Wretman giör på sölfret,

koerne, swijnen, hästecreaturen, qwarnarne med annan små redskap, åhrswäxten och 3 ½ r.d:r courant, eij allenast är en redan wid arfskiftet d. 25 september 1677 arfwingarne emellan avsluten saak, dhen Wretman sedan han gifft blef icke har effter det 15 cap. Erfdabalken L.L. och 35 § i Kongl. förmyndareordningen åtalat, [fol. 179r] uthan fast mehra har Wretman den här öfwer d. 29 december 1690 af goda män träffade föreningen, d. 23 april 1692 medelst sitt underskrifwande stadfäst, det å sin hustrus wägnar han icke något mehra hadhe af Jon Jöransson att fodra, hwarken i löst eller fast, hwar under och bröllopet kommer, och altdherföre pröfwar rätten skiäligt at Jon Jöransson wijd sådan en gång honom gifwen försäkran bör förblifwa, och från Wretmans åtahl uti detta befrijas, hälst Wretman icke kan säija det han eller hustrun till sådant äro på något sätt lockade och dragne.

Dhe 6 orter hwad wijdkommer, så emedan Jon Jöransson, som lagen uti det 33 cap. Konungabalken L.L. icke fulleligen gittat bewijsa sig desse penningar hafwa betalt, uthan tiltror sig det ännu kunna giöra, fördenskull lembnas honom tijd der till, till nästa ting sådant skaffa, eller och betala.

13. Salmon Pärsson i Qwarnsiön kärade till dragoun Mårten Haliss om en qwarn han skall af honom till kiöps tagit för 1 d:r 28 s.m:t, men icke än betalt, påståendes dher öfwer rättens handräkning. På Haliss wägnar förklarade sig hustrun, det hennes man [fol. 179v] aldrig tagit någon qwarn till kiöps, utan hade han stått hoos Jöran Enarsson och Mårten i Hallen, effter den intet dugde. Der från skall hon wara förd till Krogen, derest hon än skall ståå. Och såsom Halis hustru således nekade till detta kiöp och Salmon Pärsson förmente sig kunna henne sådant öfwertyga, dy lembnades honom det till nästa ting at giöra.

14. Såsom med pijgan Kierstin Hansdätter ähr upskutit öfwer det lägersmål hon på sig bekiendt med Hans Resell, att rätten måtte om hennes tilstånd blifwa informerats, och nämnden betygade henne nu, som för, wara med något fehl på sitt förstånd bekaijat [behäftad], det och af hennes tahl nu jembwäl befans, dy kunde för dhenne gången intet till saken giöras.

15. Såsom Jon Ersson i Wattwijken eij gitte bewijsa at Pär Jonsson i Jonseng och Liusdals s:n fåt dhen på honom utgångne stembningen, dy skiötz den upp.

16. Såsom dragounerne Jöran Galbek och Måns Ersson i Brynilshögen woro af länsman och Sunvis Ersson lagligen stämbde at [fol. 180r] effter tingsdomen höras öfwer deras eeder, men sig eij instälte, dy sakfältes de till hwar sin daler s.m:t pro absentia och dem wid nästa ting pålagdt att inkomma wijd förlust af saken.

17. Såsom hustru Brijta Andersdätter från Turingen wille klandra det kiöp Lars Mikelsson giort om hennes hemman ibid., så lembnas henne dheröfwer honom till nästa ting stämman och penningar i beredskap hafwa.

18. Emedan effter sahl. Sven Pålsson i Klöfssiö woro åtskillige creditorer som sig angifwit, till 61 daler 16 s.m:t, men effter honom in bonis allenast 28 daler 3: 4 s.m:t, hwilka hoos länsman inneståå, altså skulle samtellige till nästa ting instämmas om præferencen at utföra, tillståendes länsman at de 28 d:r 3: 4 war hoos honom.

19. Oppböd Sven Olsson i Wattwijken Jon Carlssons hemman ibid. 2 ⅔ tunnland 2 gången utan klander.

Oppböd Jon Olsson i Qwitzle Christopher Ersson[s] hemman i Wigge 2 gången.

Oppböd Sven Ersson i Qwitzle *hemmanet Wigge 3 tunnland*, köpt af Lars Jonsson, då Sven til Jöns Essbiörsson insatte 21 d:r s.m:t för creditorerne [*fol. 180v*] till nästa ting. Sälliarens och köparens hustrur woro elliest till det 3:die slächt, som nämnden wittnade.

Oppböd Olof Jonsson i Qwitzle halfwa dess faders *hemman* *ibid.*, 1 $\frac{1}{3}$ [*tunland*], af syskonen inlöst effter domen, 1 *gången*.

20. Såsom Esbiörn Olsson i *Hofwermo* genom tolfman Olof Svensson [i] Qwitzle förklaradhe att under den slättmyra som Jöran Esbiörsson i Moo wid tinget d. 2 nov. 1698 medelst förlikning af honom återfick jämbwäl Gudzmorslägden war begriipen, dhen han då ej omtalte, dy hade han den under samma hwilkor afstådt, som Jöran Essbiörsson till säkerheet ad protocollum fördes.

21. Jöran Essbiörsson i Moo kärade till Anders Olsson i Österwigge först om en dehl i ett qwarnställe, beläget i Lillån på Jörans egor in wijd Moogården, hwilket forna tijder blifwit wunnit åter till Moo från Wigge, som Jöran af ett gammalt bref de *anno* 1551 bewiste, men sedermera åter af Wiggeman tillgriipit, hwilket Jon Olsson en tijd innehafft, men nyligen till Anders Olsson försåldt, williandes Jöran der till wara så när som en annan.

Sedan fodrade han utaf [*fol. 181r*] Anders Olofsson en rest på en räkning som sig slöt på 54 d:r kopp.m:t, hwar på war betalt 38 d:r 3 öre, och återstodo 15 d:r 29. Räkningen, så i debet som credit, tilstod Anders, men sade sig dessutom betalt 3 *caroliner* och 6 g:r sööm à 4 öre g., det Jöran gjorde honom goda, föregifwandes att de 3 *carolinerne* woro på en bränwijnsspanna, så att rätta saldo förblef 9 d:r 17 öre k.m:t.

Qwarnstället angående, så inlade Anders Olofsson köpebrefwet dher öfwer med Jon Olsson i Byen d. 22 majj 1692 på 3 r.d:r, dherföre wardt Jon Olsson der om tilspordh, och berättadhe att han intet kunde neka det iu det lågo på Moo ägor, och war på det sättet kommit till Wigge, att i hans faders tijd låg det förfallit, och då war han dijt med honom och bygde det upp. Den tid satt en, *benämd* Sven, på Moogården, som berättades warit en utfattig man. Men om fadren hade lof af honom *eller* elliest någon rätt der till, war honom obekant. Parterne togo afträde och resolverades.

Emellan Jöran Essbiörsson i Moo och Anders Olsson i Wigge 1.) om dehl i qwarnen uti Lillån och 2.) om någon skuldfodran resolverades.

Att, såsom hwad qwarnen beträffar, det af 1551 åhrs bref finnes att dhen till Moo hördt och lydt, efftersom den och på Moo ägor är belägen, men dher emot kan Anders Olssons [*fol. 181v*] hemulsman Jon Olsson icke wijsa på denne qwarndehl något laga fång, som det 1 cap. *Jordabalken* L.L. fodrar, widare än hans fader der bygd, effter stallet stod ledigt och den tijden bodde en utfattig bonde i Moo. Fördenskull såsom denne qwarndehl icke är någon tilhörigheet till Wigge, så at derföre någon skatt gifwes, dy pröfwar rätten skiälligt det i krafft [af] Kongl. placatet de a:o 1677 det bör gåå till Jöran Essbiörsson i Moo tilbakas, dock emot betahlning af 3 r.d:r courant, till underdånigst föllie af Kongl. Maj:t:z *resolution* de a:o 1685 d. 10 martij.

Skuldfodran berörande, så finnes Anders Olofsson effter skiedd liquidation till Jöran Essbiörsson skyldig 9 d:r 20 öre kopp.m:t, dhem han genstan bör till honom betala.

22. Uppå kyrkioherdens *ehrewyrdige herr* Måns Flodalini begiäran tilsades församlingen at reparera nu straxt deras hus effter synen *eller* böta.

23. Föredrog länsman Halfwar Jonsson hurusom af Wattwijkens och Eltnäs boerne dhem som boo i Bärgezbyen någon intrång tilskyndas uti deras fiskewatn och notewarp under dheras ägare, i det at med dhem de willia draga warp om warp, begiärandes att dhe måtte der till anten wijsa någon *resolution* *eller* annat skiäl, *eller* och sig der ifrån afhålla. [*fol. 182r*]

Kyrkioherden ehrewyrdige h. Magnus Flodalinus, som och med Bergzboerne uti samma fiske på prästbordetz wägnar intresserade, gjorde och för prästbordet samma påminnelsse.

Jon Ersson i Wattwijken med Jon Sunwijsson i Elnäas kunde på tilfrågan intet laga skiäl för sig här till uptee, uthan föregofwo att såsom de för sine land inga nootwarp hafwa, så hafwa de altijd med Bergzboerne på deras watn fått draga. Desse *swarade* der emot att Wattwijken och Elnäset intet tillåter dem at gåå med sig i fiske på deras watn under Grubbkiälen.

Tingzrätten förehölt Elnäs och Wattwijcz män att så wijda dhe nu ej kunna för sig wijsa någon rättigheet, såledz med Bärgezbyboerne under deras land och fiske och draga noot warp om warp, skola de i förmågo af det 25 cap. *Byggningsbalken* L.L. sig afhålla och i deras watn intet åwärka. Skulle dhe några skiäl hafwa, åligger dhem sådant wid nästa ting at framptee.

24. Attesterade nämnden at *dragoun* Magnus Lindberg sedan han först sagdt sig intet hafwa at böta med för de 3 d:r s.m:t han 1697 dömdes till, han lell sedan gifwit uth *penningar*, som uptagas skola i längdhen. [*fol. 182v*]

25. Bewilliades Olof Ersson i Bergzwijken fasta på dess hustrus odelshemman *ibid.* 2 ½ *tunnland*, effter häradzdomen d. 6 nov. 1695, inlöst af en obördig man, benämnd Thomas Larsson, efftersom det war *lagligen* upbudit och oqwalt ståndit altsedan d. 11 martij 1698, så och Thomas Larsson dess *penningar* undfåt, 150 d:r s.m:t effter qvittencet.

26. [*För att förstå i vilket sammanhang följande paragraf förekommer, bör man läsa protokollet från Ovikens tingslag 8-9 maj 1699 § 30*]

Undersöktes hwem i detta tingelaget hade hysat dhen förrymde norske man Ingebrecht Enarsson, då *dragoun* Hans Flygare i Wigge angafz. Men Flygaren påstod att dhen natten han warit hoos Christopher Jonsson i Wigge, derest han den wekan arbetade. Christopher tilstod at Flygaren arbetade, men om nättren gick han heem, dy förehöltz han säija sanningen, hwarest han den natten war. *Swarades* änteligen, at med Anders Wåhl han war på orrleek, men hade ingen bössa med sig, och när man änteligen wille sända effter Flygaren, bekiende Flygaren at han den natten war hemma, då Ingebrecht kommit seent om afftonen och gådt bordt bitijda om morgonen, hade och intet kunnat hålla honom misstänckt, effter han sade så wist [*fol. 183ar*] af och att han hade ährende till capiten Planting, bad fördenskull dhenne *gången* om förskoning, aldenstund han ej bättre hade förstådt.

Här ifrån sade Ingebrecht at han gådt till Bärgezbyn och i en gård frågat wäg till Galhammar, och der allenast talt med en hustru, men den *eller* gården kiende han intet.

När han kommit till Galhammar hade han på gården talat med capitein och för honom berättat, det han stått sitt straff och fått lof gåå heemåth, han hade och för h. capitein sagdt det han intet pass hade.

Dher ifrån till Åsarne, hwarest han råkat allenast en siuk dräng, det Jon Olsson berättade hafwa warit hans son, hwilken än är siuk. Han hade wijsat honom wägen till Klöfssiö öfwer bärget, dhe andra sade Jon Olsson hade warit i bönen, emedan den dagen war söndag, så att ingen blifwit honom warsse.

I Klöfssiö hade han gådt in hoos en bonde högre handen wijd wägen, det Nilss Jonsson sade hafwa warit Opmo Erik, derest han warit in emot afftonen, då gådt [*fol. 183av*] dädan, gådt till Lars i Backen, hwarest han fått maat. Der råkade han och Skrubben *eller* Swegberg, en natt hade han och legat i *dragoun* Stabergz huus, då hustrun war hemma, men Staberg på arbete. Der fick han och maat. *Lensman* sadhe at Skrubb hade här berättat, det Ingebrecht och så en natt hade legat hoos honom Skrubb, men der till nekadhe Ingebrecht, säijandes at han med Skrubben fölgde så bort öfwer fiället, men i Wämdalen tog länsman dhem fast, sändandes dhem under 3 karlars wacht till Klöfssiö. Och såsom Skrubb hade för capitein bekiendt det Ingebrecht

welat tubba honom med sig att på fiället slå ihiehl wachten, så wardt sådant honom förhållit, men der till nekade han enständigt, eij heller funnes dher till några bewijs.

Sedan tilspordes Jon Essbiörsson i Wigge med dess cammerater, som förde Ingebrecht till Hofwermo, huru dhe så togo handklöfwarne af honom, och icke låte dhem föllia med fången till Owijkz länsmansgård? Swar, at de welat låtat dhem gåå med, men Hofwermo [fol. 184r] karlarne skiötte intet om dhem, effter dhe ändå kunde fordzla fångarne.

Och emedan af alt detta fans hurusom denne Ingebrecht passerat hela tingelaget igenom, och ingen honom antastat, särdeles at de några nätter wid Klöfssiö hade honom hysat, fördhensskull, som de eij woro stämde, eij heller en så lång wäg nu i hast hijt komma, dy blef detta till nästa ting upskutit, och länsman medh tolfmän tilsagde dess innan noga effterspöria, hwilka flera som honom hysat, och dhem alla då citera.

[Här inlagt i häradsrättens protokoll ett kort brev på tyska]

27. Såsom länsman i Hafre Michel Larsson d. 20 febr. sidstleden skrifwit til länsman Halfwar Jonsson och begiärat att han wille hijt stämma Olof Månsson i Turingen för begåt storböndagz-brutt; altså och emedan Turingeboerne till kyrkiolag liggia under Hafröö, och Olof Månsson från Hafröö kyrkia sig absenterat, så att detta brutt der giort är, fördensskull måtte och [fol. 184v] gierningen der ransakas och dömmas, effter det 24 cap. Tingmålabalken.

Ting den 10–11 november 1699

Källa: Svea hovrätt, Advokatfiskalens arkiv (Gävleborgs län), vol. E XI e:3190, fol. 1273r–1285v, RA. Komplettering från Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv, vol. A I:20b, fol. 465r–478r, ÖLA. Visst textbortfall i marginalerna i både häradsrättens och hovrättens versioner.

Anno 1699 d. 10 och 11 november höltz laga ting med allmogen aff Bärgez pastorat, närwarande häradzougden wälbetrodde Lorens Bachman och nämbden, undantagandes att utj den afledne Oloff Swäns ställe i Qwitzle antogz effter aflagdh edh Anders Jonss ib:m.

1. Oplästes dhe Kongl. placater som wijd Hallens protocoll specificeras.

[2.] Jöns Olsson i Söderhögen anklagade dragounerne Olof Rijsberg och Måns Sommarberg för det dhe förledne sommar upbrutitt hans stufwa och förstufwudör, och uthur hans systems Brijtas kista bortstullit 2 st. sölfwerskedhar och en ring som wägede 5 $\frac{1}{4}$ lod [c:a 13 gram] å 10 m:k [häradsrätten: 10 m:k 4 öre] lodet, så och en sammetzring, dem han betalt med 1 carolin, en skiorta som æstimerades för 24 öre s.m:t, samt 5 d:r s.m:t contant, hwilket på det sättet blifwit uppenbaradt att Rijsberg gifwit ringen åt sin fästmö i Klöfsiö och Sommarberg den ena skeden åht en pijga i Dalarne, den andra hade Rijsberg sålt till Swän Olsson i Wattwijken, men pungen förloradt och skiortan utsljiten af Rijsberg. Penningarne hade de wäxlat bort, Rijsberg med Jöns Essbiörs son i Wigge och Sommarberg en 4 dubbel carolin i Wämdalen wäxlat.

Denne stöld tillstodho desse [fol. 1273v] dragouner, och att dhe hälfften hwardera der af niutitt, men den ene wille drifwa på den andra, att han der till wällande woro, jembwäll och den andra der till bedragit, derföre hördes dhe separatim, beklagandes Sommarberg att den andra honom bedragit, i det han läst opp bägge dörarna, sedan och slagit bottn undan kistan löös, och bidit Sommarberg taga sölfret och penningarna, på det han Rijsberg, som war i gården, skulle kunna swäria, om dhe honom misstänckte, att han det intet tagit.

När Sommarberg tagit detta godz bar han det med Rijsberg till skogz och der giömbdet, delandes sedan hälfften sins emellan. Och emedan på den ena skeden Sommarberg för sig behållet, namn och åhrtahl woro bortfijhlat, så wardt det honom förehållit, då han tillstod sig det samma giordt. Tog afträde.

Och inkallades Rijsberg, som nekadhe sig intett hafwa rådt Sommarberg att stiäla, utan han har för honom bekient dessa tanckar, då hade Rijsberg swarat, tag fritt. Dher med fohr Rijsberg till skogen och slätten med de andra, hafwandes Sommarberg sedan gifwit honom med sig en 4 dubbell carolin, en skedh, ringen tagit till kiöpz, men skiortan elliest fått, hwar emot Sommarberg bedit honom tija. Q, om icke Rijsberg dyrkat up dörarne och slagit bottn uhr [fol. 1274r] kistan? Swar, näij. Derföre blef med honom Sommarberg confronterad, men ehuru hårdt han det påstodh, wille Rijsberg det intet wederkännas, eij heller kunde man förmå dhem att bekiänna huru eller hwem dörarna öpnadt.

Swän Ollsson i Wattwijken tillstodh att han af Rijsberg kiöpt den ena skedhen, icke annat troendes än Rijsberg, som af så wackra föräldrar är född, den skohlat, som han berättade, tillhördt, aldenstund han alldrig tillförene med sådan odygd är beträdd, det och nämnden intygade, jembwäll och att Swän Olson woro en redelig och stilla man, som detta eij afwettat.

Den ena 4 dubbla carolin kunde Jöns Essbiörson i Wigge eij neka, det ju hans son wäxlat, men som af en penning man ingen lijknellse kan hafwa om den är stullen *eller* eij, dy förmente han sonen derföre eij kunna lijda.

Resolutio.

Emedhan dragounerne Olof Rijsberg och Måns Sommarberg tillsammans hafwa stulit från Brijta Ollsdotter i Söderhögen 2 st. sölfwerskedar, en sölfwerring, en sammetzpung, en skiorta och contant i penningar 5 d:r s.m:t, som gör tillsammans en summa af 10 d:r 31 öre s.m:t, fördenskull skohla de effter Kongl. [fol. 1274v] straffordningens 3 §, så och Kongl. Maj:ttz nådigste resolution af åhr 1698, derföre hwardera böta 3 dubbelt med 32 d:r 29 s.m:t, jembwäll och stå uppenbara kiörckioplicht, alldenstundh det går öfwer 8 d:r s.m:t, så och restituera mållsägaren sitt af det som förkommit är, nembl. Rijsberg 4 caroliner och skiortan med 9 m:k, och Sommarberg 4 caroliner och pungen med 1 carolin, hwartill, om eij annat fins, bör sådan restitution, till underdånigst föllie af Kongl. Maj:tz resolution de *anno* 1685 d. 4 majj, tagas af deras löön.

Dhe som wäxlat penningarne med desse tiufwar, kan häradrätten med intet straff beläggia, emedan de eij kunna säijas med tiufwarne witterligen handlat, och contante penningar af dhen beskaffenhet är, att man egenteligen eij kan wetta om dhe äro misstänckte eller eij. Äfwen befrijas och Swän Olsson för samma skiähl skuld, så och att han altijdh sig redeligen förehållit, och om honom en sådan odygd eij kan præsumeras.

3. Ehuruwäll [att] sexman Måns Person i Brynillshögen hade angriipit dragoun Jöran Galbeck för sabbatzbrått, i dy han om söndag skall warit hemma från kiörckian och flyttiat, doch emedhan han der till nekade, och honom sådant [fol. 1275r] icke kunde bewisas, dy wardt han frijerkiend, efftersom han elliest woro flitig att gå i kyrckan.

4. Jöran Essbiörsson från Funnäs och Myskie s:n tilltallade Nills Person i Skucku och hallfwa hemmanet ibidem, efftersom han der är född, och hans hustru på sin farmoders wägnar jembwäll der till skyllid är, hälst Jöran Essbiörsons fader war älldr[e] brodern än Nills Persons swärfader, förfrågandes dy sig om han eij må wara närmare besagde 1/2 gård att lösa och besittia än Nills Person. Hwilken der emot inladhe ett kiöpebref af *den* 25 martij 1650, hurusom Jörans fader, Esbiörn Sunwijsson, och Nills Persons swärfader Oloff Sunwijsson, som woro brödher, hafwa af deras farbroder tillhopa inlöst dess dehl i Skucku, så och ett annat kiöpebref af aprill månadh 1670, hwar af fans att desse bröder af deras systrar tillsammans hafwa uthur merbemälte hemman utlöst, och sedermera bägge hemmanet åbodt halfft hwardera. Effter deras död

utlösser Nillss Person sin swägerska och tillträder sin swärfaders dehl, och Jöran Esbiörsons broder Sunwijs deras faders anpart, förmenandes det Jöran intet foog hafwa skall honom från dess hustrus odell att drifwa.

Wid detta påminte [fol. 1275v] befallningzman huru under en röök, 2:ne åbor komma att sitta på ett hemman, då Nills Person inlade en sahl. h. landzhöfdingen Ribbingz resolution d. 5 junij 1686 att när ett hemman så stortt är att 2:ne kunna derpå sig berga, skohla de derpå få blifwa besuttne, det befallningzman skall tillbörligen observera.

Emellan Jöran Esbiörsson ifrån Funnäs och Myske sochn, kiärande, och Nills Persson i Skucku, swarande, angående utlösen af hallfwa Skuckuhemmanet, som Nills Peerson åbor, hwilket Jöran Esbiörson påstår, resolverades att såsom den hallfwa dehl af ofwanbemälte hemman hwilken Nills Person åbor, han effter sin swärfader Olof Sunwijsson med sin hustru dells har ärfdt, dells och af swågren inlöst, men Jöran Esbiörson der emot på intett sätt finnes berättigad till fram för Nills Persson, som är närmare.

Altderföre och i krafft af det 6 cap. *Jordabalken* L.L. warder Nills Person från hans åtahl befrijat, så att i anseendhe till Jöran Esbiörson, han må sin andehi i Skucku oqwald besittia och bruka.

5. Dett kiärade dragoun Jöran Lindroth till brodren Jöns Pällson i Eltnäset, att såsom han så när [fol. 1276r] är skyld till deras fädernes hemman ibidem som Jöns Pällson, det måtte honom tillåtas brodren utlösa, hälst utom sin arfzpart Lindroot jembwäll har utbetalt brodren Pär Pällson i Wattwijken med 18 d:r 24 öre s.m:t effter quittencet d. 30 april 1699, kunnandes hwarcken för det heller sin arfzpart af Jöns Pällson betallning erhålla. Jöns Pällson swarade att och han utom sin part och så har utlöst äldste brodren Pär Pålson med 12 ½ r.d:r och des utan för corporallsbostället i Åsan, som deras fader caverat före, hafft stort beswär, så och skaffat landboo derpå, hwilket hemman är crono, och berättades icke ännu wara kommit till sin fullkombigheet, derföre och befallningzman uthj Eltnäs hemmanet förbehölt Kongl. Maj:tt des säkerheet, till des caution är fullgiord, men Lindroot anhölt ändå om att få tillträdhä hemmanet.

Detta slötz som föllier.

Emellan dragoun Jöran Lindroot, kiärande, och Jöns Pällson i Eltnäset, swarande, angående utlösen af deras fädernes hemman Ältnäset 2 *tunnland*, resolverades att såssom detta hemman så ringa är att det 2:ne åbor ej tåhla kan, warandes bägge parterne dertill jembskyllde, förutan att de och lijka stoor dehl der uthi ärfdt och der jempte inlöst hafwa, fördenskull pröfwär [fol. 1276v] rätten skiälligt att emedhan Jöns Pällson har settat och än sitter i possession af detta hemman, är och äldre brodren än Lindrot, hwilcken och den äldste brodrens rätt sig tillhandlat, dy bör Jöns Pällson i förmågo af ofwantalde skiähl, så wäll som det 22 cap. *Egnasalubalken Östgöotalagen* dhe andre syskonen utlösa, hwar med dock bör innehållas till dess nästkommande sommar cronohemmanet Åsom är synat, att finnas må huru wijdha dheras faders dher förr gångna caution är fullgiord.

6. Uppå Sven Pälls enkias anhållande i Klöfsiö, hustru Elizabet Olofzdotter, wille rätten afsluta hennes mans creditorer emellan, på det att om något skulle öfwerskiuta af dhe penningar hennes man fått för chergiantebostället i Klöfsiö, hon det samma måtte till sin understödh bekomma, men hennes creditorer woro nu intet instämde, hwar om ländzman lell på sidsta ting ansades tidig försorg draga. Uthaff dhen lista som ländzman giordt öfwer dhe medell han för Swän Olsons hemman upborit till 73: 12: 18 s.m:t fans att han större delen utbetalt, så att ~~han~~ allenast 28 d:r 3: 4 hoos honom innestod, fördenskull fans nödigt att alla creditorer till näste ting skulle [fol. 1277r] inkomma om præferencen att utföra, jemwäll och dhe som fått några penningar aff ländzman, att wijsa huru till sådant dhe warit berättigadhe, efftersom i slijkt fall der en concensus creditorum bör skeep, länsman ej bordt af egen myndigheet och effter behag någon föruth betahla.

7. Opböd Matz Pällson i Östberg Anders Svensons dehl i Östbergzhemmanet, köpt af Erich och Olof Swänssöner i Qwitzle, 2 *gängen*, med förbehåld af Kongl. Majj:ttz höga rätt, effter han är obördig.

8. Såsom Pär Jöranson i Skåhlen och Swän Stensson i Klöfsiö hafwa d. 26 octob. 1697 med hwar annan giordt hemmansbyte, således att Per Jöranson updragit sitt odellshemman i Skåhlen om 2 *tunnland* till Swen Steenson med 31 d:r 16 s.m:t i mellanlag, hwar emot Pär Jöranson skulle tillträda Swän Stenssons hemman i Klöfsiö om 2 $\frac{2}{3}$ *tunland*, och bemält byte lagligen war upbudit och lagståndit sedan d. 3 november 1698, fördenskull och i krafft af det 1, 2, 10 och 17 cap. *Jordabalken* L.L. dömdes det för dem bägge till fasta på besagde hemman i Klöfsiö och Skåhlen.

9. Jöran Essbiörsson i Moo kärade till sin granne Jon Jönsson, hurusom han en tijdh bortåth har förstådt, det Jon Jönsson borit hat och [*fol. 1277v*] afwund till honom, hwilket giort Jöran Essbiörsson ondt, och fördenskull wijd sochnestämman hade han tagit Jon Jönsson med Johan Efwerdtson i Wigge med sig afsijdes och tillsporadt Jon Jönson om han hade ondt och afwund till honom, då han swarat: Ja Gudh, har iag så, och det för det du (Jöran) har såldt bort vår skog, både råå och torr, som en skiälm. Då hade Jöran honom frågat om han skall wara en skiälm, hwar till Jon Jönson swarat ja, och slog honom i hand derpå, det att beståå, sländes Johan Efwerdtsson det aff, och sedan hade Jon Jönsson kalladt honom Jöran både tiuf och skiällm, anhållandes för sådant att blifwa beskydad och här effter, som ~~han~~ här tills, dess ährliga namn få behålla.

Jon Jönson förklarade sig således, det förledne sommar wijd sochnestämman skall Jöran Esbiörsson honom med otijdig mund öfwerfallit, fattat honom i skiägget och spåtat på honom, säijandes att han wore hans afwundzman, sedan knytt näfwen åth honom och på sidstone fattat honom i skiägget då Jon Jönsson till honom sagdt: Du har skeppadt och såldt obytt skog, som oss grannar tillhör, som en tiuf och skiälm. Wijdare klagar Jon Jönsson [*fol. 1278r*] att för några åhr sedan hade på Jörans begiäran han åth honom köpt ett *pund* humbla i Hoogendahl för 4 d:r s.m:t, och wid hemkomsten den till honom fördt genom Anders Oldberg, så att humblan aldrig kommit i Jon Jöns händer, och lell will han skylla honom hafwa förbyt samma humbla, och derföre sändt till Jon humbla i en halftunna, begiärandes dy att få niuta frijdh och bekomma dess utlagde penningar igien.

På tillfrågan om Jon Jönson då tillägger Jöran Essbiörss hafwa stulit någon skog? Swaras näij, intett annat sagt än det han som en tiuf och skiälm skeppade bort till andra samptelige grannarnes skog för penningar, efftersom utj 6 à 7 års tijdh han tillåtit andra bönder kåhla på skogen och kålen afföra, och alt de andra grannarne owitterligen, hwilka eij hafwa sålt någon skog.

Jöran Essbiörson swarade att i Wigge äro 3:ne smeder som alla legdt kohlningar på Moo-skogen. Johan Essbiörson legdt af Anders Jonsson i Moo, Christopher Jonsson af Larss Larsson och Oloff Persson af Swän Andersson den tijdh han bodde i Moo, men när han 1693 flytte der ifrån, begiärte Oloff Persson lof aff Jöran, och fast Jon Jönsson eij gifwit någon lof att kohla, så har han lell låtit Mårten i Wigge hugga [*fol. 1278v*] dher 2:ne huustimber, förutan att han sielf mycket bräder låter såga. Jon Jönson swarade det och Jöran sågar, så och låtit Wiggebönderne hugga 3:ne huustimber. Jöran swarade att det timber Jöns Essbiörson huggit har han haftt alla grannarnes lof till, som alt tillstodz, men att Jöran lofwat Swän i Wigge att hugga, nekade han aldeles.

Till uplysning i saken blef Johan Efwerdtsson hörd, hwilken parterne gofwo edhen upp, [och han refererade det Jöran hade bedit] honom med Jon Jönsson gåå afsijdes, då hade Jöran tillsport Jon hwad ondt han hade emot honom, hade Jon Jönsson swaradt: Ja Gud har iag så.

Sade Jöran: Huru kommer det till, derpå Jon Jönsson gifwit till swars, derföre att Jöran hade sålt bort deras skog, både råå och torr, som en skiälm. Då hade Jöran frågadt om han skulle wara en skiälm, Jon Jönsson swaradt ja, slændes der med Jöran i hand och på hans begiäran slog Johan Efwerdtson af, frågandes till hwad ända han skulle slå af? Swar, att det skulle wara sandt som Jon Jönsson sade.

Honom förhøltz att än skiönt Jöran hade skeppadt bort någon skog, så wore det ändå icke något tiufwestycke, utan en åwärkan, [fol. 1279r] som borde ansees effter det 19 cap. *Byggningsbalken* L.L. Jon Jönsson swarade att Jöran fått en ort om åhret för det han lagt bort skogen, det han förnekade, utan alt det han fått, hade sahl. Oloff Pärsson i Wigge gifwit honom en lije och lagat 4 plogjärn. Dhe andre grannarne i Moo, Anders Jonsson, Lars Larson och Oloff Ersson sade sig intett wetta här aff eller läggia här om något.

Mårten i Wigge hördes om det timber han huggit? Swarade, sig intett wetta hwars loff sonen hade, som hemmanet förestår och brukar.

Hwad humblan angår, sade Jöran att den intett dugde, och dy sände den till Jon Jönsson igien. Jon Jönsson swarade att så god han fans kiöpte han, och lät honom oförfallskat komma till Jöran, men nu hade han i en hallf tunna sändt honom igien, hwilken 1/2 *pund* ej håller, derföre han samma tunna förwaradt at wijsa, men humblan hade hans qwinfolck i fiohl låtitt upbyggia, fordrandes nu sina 4 d:r s.m:t åter. Jöran hölt det obilligt, alldenstund Jon Jönsson har humblan han kiöpt och den sielf nyttiat.

Wijdare undersöcktes om Jon Jönsson offenteligen och i allmogens åhöro utropat Jöran för desse skiältzord, då han der till nekade, hwilket ej heller nu påstås, [fol. 1279v] mindre bewijsa gitta, men att Jöran rijfwet Jon Jönsson i skiägget, måtte han wederkiännas.

Sedan saken såledz war ransakat togo parterne afträde, men kommo effter en stund in igien och beklagade att af en hastigheet ett sådant missförstånd dem emellan opkommit, som tillförene warit goda wänner och grannar, förklarandes sig intet annat än ähra och godt med hwar annan wetta, med begiäran att få förlijkas, hwilket dem ej wägras kunde, Kongl. Maj:tz höga rätt oförsummad. Sedan deras förlijkning war såledz upläsen, resolverades.

Emellan Jöran Essbiörson i Moo och des granne ibidem angående injurier sampt annan oförrätt med skog och dyljck, resolverades; att ehuruwäll Jon Jönson i Moo tillstår sig med 2:ne skiälzord öfwerfarit Jöran Esbiörson, med hwilka han honom swåra angripit, doch emedan han dem intett påstår, utan på det högsta afbeder, dhe och finnas af hastige mode wara fälte och utsagde, fördenskull och i anledning af det 20 cap. *Tingmålalbalken*, så och den 36:e domare-reglan, skall han för sådant böta 2 g:r 3 m:k s.m:t, jembwäll och Jöran Essbiörsson [fol. 1280r] för hårdrag, efter det 13 [cap.] *Såramålalbalken med willia* L.L. 3 m:k s.m:t. Uthi öfrigit äro desse parter så förente att de härmedellst uphäfwa all oenigheet och missämia som dem emellan warit, nu eller för, så att de alldrig skohla der på tänka eller sådant yrcka, wider 5 d:r s.m:tz wijte till kyrckian och de fattige.

Skogen angående, så skall effter lag och det 19 cap. *Byggningsbalken* L.L. den till ingen bortläijas utan alla granarnes wettenskap, och hwad härtills skedt är, skall ej widare [o]mtahlas.

Twisten om humblan blifwer alldeles uphäfwen, behållandes Jon Jönsson den samma, och Jöran Esbiörson derföre frij.

Dhenne förening bekräffade parterne med handeband inför rätten, alt under samma wijte, derföre den och till mera stadfästelse af rätten blifwer confirmerad och gillad.

10. Opbödes fölliande hemman:

- [1.] Jon Olsson i Qwitzle Dahläsens hallfwa hemmanet 3 gången.
2. Swän Ersson i Qwitzle Medwigge hemmanet, kiöpt af Lars Jonsson, 2 gången.
3. Swän Olsson i Wattwijken Jon Carls hemman ibidem 2 *tunnland*, 3 gången klanderlöst.
4. Opbödth Nills Pärson i Skucku des hustrus inlöste hemman, dels och ärfde i Skucku 1 gången, det han genom dom nu wunnit. [fol. 1280v]

5. Isac Kiällsson i Berg ländzman Halfwar Jonssons hemman, köpt för 120 d:r d. 4 majj 1699, hwar på 75 d:r s.m:t äro betalhte, 1 gången.

Befallningzman Bachman påminte att som länzman hafft Kongl. Majj:ttz räntor om händer och derfore ingen räckning slutitt, dy förbehölt han Kongl. Majj:tt dess säkerheet i hemmanet till dess alt är klart, det och h. kiörckioherden gjorde för kiörckiohornet som ländzman opburit, derfore tillsades Isac Kiällsson inga *penningar* mehra utbetahla. Innewarande åhrs tingz kåst-penningar hade och ländzman inne, som jembwäll reserverades. Länzman sade att deras accord warit, det Isac så snart ej skulle biuda op hemmanet. Isac påstod nu wid fardag få stiga der till, eller och få sina penningar igien, det och ländzman lofwade honom till nästa ting, men han wille hafwa dem straxt eller och hemmanet.

11. Såsom dragoun Jöran Galbäk änteligen tillstod sig förledne åhr utj tårckan på Brynielshögskogen hafft up elldh, der medellst han kommit till skogz, men lell ingen dugelig skog förbrändt, fördenskull och effter Kongl. Majj:ttz placat af åhr 1690 om skogzelldar, fältes han till sina [fol. 1281r] 30 d:r s.m:t, dherfore han corporaliter straxt plichtade.

12. Det nekade icke Erich Olssons hustru i Wigge till des sahl. mans obligation till Gudzorm Kielsson i Håen d. 6 febr. 1688 på 6 d:r s.m:t, men påstod, som och allmänt intygades, att effter hennes man intet fans till bästa, fördenskull kunde, i föllie af det 22 cap. *Erdabalken* L.L. hon derfore ej sökias.

13. Pijgan från Dalarne Märit Olsdotter androg hurusom förledne sommar hon kom till krögaren Gudmun Olson, och på hans begiäran fölgde honom en wecka på slåtten, men lemnade 26 alnar lärfftt i hans huus, det han försäkrade att ingen skulle omaka. När dhe foro till skogz, war han sidst hemma och läste igien dören, men när [de] om lördagen kommo hem, war lerfftet allena bortstulit, men intet aff hans saker, ehuruwäll hwarcken dör eller fenster war brutit, påståendes att såssom Gudmun tagit godzet i förwar, det måtte han och swara för detta.

Gudmun swarade att det är lögn det hon säger, för hwilket effter det 43 [cap.] *Tingmålbalken* han fältes till 3 m:k s.m:t, ty han [hade] intet lärfftt emottagit, utan om söndagen, då dhe skulle fara till slåtten, kom Merit och bödh sig uth att föllia med, [fol. 1281v] och satte så in säken i hans stufwa. Hwad der utj woro wiste han intett, ej heller wårdade han det samma. 2 *caroliner* hade hon, dem lefwererade hon till hustrun.

Merith påstod att Gudmun tog emot lärfftet och det wårdade, men han utbrast och swor att fanen tage honom om de[t] så war, därföre fältes han effter den [tomrum] § i Kongl. Majj:tz placat om edher till 1 d:r s.m:t, men hon constesterade ändå at hon hade sant, och det med bittra tårar.

Och såssom till äfwentyrs stoore uplysning torde finnas, ty lemnades detta till nästa ting.

14. Uthj den upwuxne twisten emellan Gudzorm Kiälson i Böhle och des granne Erich Grelsson resolverades.

Först angående den lagde vägen öfwer Gudzorms åker, så åligger Erich Grelson sig att rätta effter domen af d. 2 nov. 1698, och på det den må blifwa orörd, skall der grinden warit en fast gård sättias, så och emellan bægges åkrar en skiffteshaga, effter det 26 cap. *Byggningsbalken* L.L. så att dhe hålla den hwardera effter hwars och ens tunneland.

Sedan hwad widkommer det intrång som den ena skall giöra den andra uthj slåtten och [fol. 1282r] rödningzlandet wijd Twäråhn, så skall det af goda män synas och pröfwat om bægge desse grannar på hwar sin sijdha om åhn kunna hafwa lijka lägenheeter, så till slått som rödningzland, och der effter dem emellan jembka, så att hwar får full gent fullo, effter dess skatt och tunneland.

15. Såsom Jon Andersson i Päråsén twärt emot häradsrättens dom d. 10 maj sidstledne, honom och des farbroder Anders Jonson emellan, som alla expenser compenserar, af honom nu fordrade expenser, altså, effter det 39 cap. *Tingmålabalken* L.L. dömdes han till 3 m:k s.m:t för domqwahl.

16. Alldenstund det så wäll af Mårten Jönsson i Wigge som des sonebarns Jöns Mårtenssons målsmän Per Isakson och Jöran Essbiörson i Moo tillstodz att dee 100 d:r s.m:t Mårten des son gifwit i warande echtenskap med nu warande Jon Olsons hustru i Dahlåsen, icke war för några jordpenningar, utan en pärgåfwa utan någon condition, som skulle den sönnerna eller deras barn allena tillkomma; fördenskull och i förmågo af det 5 cap. *Gifftmålabalken* L.L. resolverades att Jon Olssons hustru af bem:te 100 d:r 1/3 dehl skulle niuta, [fol. 1282v] alldenstund bem:t gåfwa utj boet är insluten. För den äldre sonens föda består intet underhåld, men för den yngre, kan med målsmännen öfwerens kommas.

17. På Oloff Swänssons wagnar från Klöfsiö söckte wäll sonen Olof Swänsson [*ser ut som felskrivning*], det Swän Jonson från Wemdalen måtte till fadren betahla åhrligen 3 tunnorr förråd, som accorden blifwit då hemmanet såldes, men emedan sådant af kiöpebrefwet ej fans, och detta redan på tinget 1698 d. 11 martij war en afdömd saak, dy anstod häradsrätten icke derwid någon förändring giöra.

18. Öfwer dhe 3 d:r 24 öre s.m:tz jordepänningar som Nillss Olson i Klöfsiö fordrade på pijgan Anna Månsdotters wagnar af Erich Jonson i Berg, resolverades att såssom Erich med Christen Johansons quittance i Klöfsiö bewiste sig bemälte penningar upborit, dem och Anna skall niuttitt, det skulle detta till nästa ting beroo, att Erich Jonson kan få Christen Johansson instämma.

19. Afladhe säxman Per Jonson i Råhtan dess sexmanna edh. [fol. 1283r]

20. Uppå Oloff Månsons wagnar i Wijken och Hafrö s:n, boendes nu i Turingen på Isac Pärssons hemman, ansökning, blef för Nills Jönsons 2:ne omyndige barn han hoos sig hafwer, anslagit 2 d:r s.m:t om åhret från den dag han dem emottagit, in till dess de blifwa sina 10 åhr, men ej längre, och det aff deras hafwande egendom.

21. Förehades hållen huusesyn på Anders Nillsons hemman Turingen 1 ½ tunneland, der af berättades 1 tunland skatte och 1/2 tunnland crone. Effter Anders Nillson hade dottren med sin man frambledne Nills Pärsson det brukadt till 1697, då på tinget Lars Michellson är der till kommen, efftersom hustru Brijta Andersdotters systrar, som ej fått sin lössn, hafwa honom sine 2/3 dehlar sålt och uplåtitt, och hustru Brijtas 1/3 dehl hafwa creditorerne angrijpit, och för huusröta, så wäll som för deras fodringar jempte Lars Michellssons inlöste dehlar, nu upbudne 3 gånger och d. 3 hujus lagståndne. Fehlachtigheeterne skattades till 15 d:r 15 s.m:t.

Hustru Brijta begierte att få sättia till landboo på hemmanet en benämnd Essbiörn Pärsson till dess hennes barn blifwa wuxne. Men såssom han ej allenast war en odugelig man, utan och hemmanet för [fol. 1283v] den befintelige huserötan lagståndit, och änkan till [dess] upprättande oförmögen, så anhölt så wäll h:r capitein Planting som befallningzman att dhen åbo der å är satter, måtte wid dess erhåldne lagfarande förblifwa, då han och cronodelen lærer, som sig wederbör, häfda. Det samma begiarte och creditorerne, men hustru Brijta wille ändå hafwa disposition om hemmanet, som henne förehöltz ej kunna skeep, alldenstund af skatträttigheeten henne allenast 1/3 dehl tillkommit, hwilken för huusrötan och creditorerne är lagståndin och högre graverat än han kan lösas före. Hennes systrars 2/3 delar äro och lagståndne, cronodelen hörer henne intet till, så att hon utj hemmanet intet äger, och derföre lär henne ogiörligit falla att hemmanet behålla, men hon påstod ändå sin begiäran.

Doch som hon dertill aldeles fans oförmögen, fatalia jembwäll woro exhpiererade, kunde Lars Michelson nu derifrån eij drifwas, utan som han fehlachtigheeterne sig åtager att bättra, bör han wid hemmanet förblifwa, och creditorerne betahla för det som öfwerskiuter.

22. Effter ländzmans och tolfmäns intygande war Anders Olsson i Byien lagligen instämd [fol. 1284r] emot brodren Olof Olsson om 36 d:r s.m:t Anders Olsson för 15 åhr [sedan] eller der öfwer af honom lånat, men icke destе mindre, sedan han i går tingzpredikan bewijstade, hade han utan laga förfall farit sin koos, och dy effter processens 2 § företogz saken. Och såsom nämnden wittnade att Anders Olsson hade denne fordran tillstådt wid sochnestämman, men welat en och annan inwäning dher emot giöra, fördenskull dömdes han att betahla desse 36 d:r, dock honom till nästa ting öppet lemnat att återwinna saken och wijsa förfallan.

För uteblifwande böter Anders Olsson 1 d:r s.m:t.

23. Jon Ersons sak i Wattwijken emot Per Jonsson i Jonseng och Liusdalls sochn remitterades som en skuldhsaak, effter det 33 cap. *Konungabalken* till forum rei [orten där svaranden bor].

24. Öfwersågz hållen huusesyn på Jon Jöns hemman i Turingen 1 ½ tunland, dels crono, dels skatte, dragounehåldh wijd Bärgez compaignie, som åbos af Olof Olson, och såssom der å fans eij mera än 4 d:r 2: 8 s.m:tz brist, tillsades och dömdes åbon dhem nästkommande åhr att bättra.

25. Uppå Swän Knutzsons hemman i Turingen 1 ½ tunland, hwilket Jon Siulsson åbor, pröfwades [fol. 1284v] allenast 2 d:r 31 öre s.m:tz brist på häfd och bygnad, den han förklarades nästkommande åhr att bättra. Elliest war och detta hemman dragounehåldh wijd Bärgez compaignie.

26. Dhe 4 d:r 25 öre s.m:tz fehlachtigheeter som effter förrättadt husesyn pröfwades wijd Anders Ols hemman Turingen 2 tunland, dragounehåld wijd Bärgez compaignie och Jon Jonson åbor, åtog han sig nästa åhr att bättra, der wid tingzrätten lätt beroo, emedan han och war en flitig bonde.

27. Afsades att Anders Pärsson, som åbor des fädernes hemman Turingen, Per Månsons, 1 ½ tunland, dragounehåld wid Bärgez compaignie, skulle innom 3 åhr bättra den derpå befintelige bristen af 29 d:r 30 öre s.m:t, och till Kongl. Maj:tz säkerheet intächnas jorden.

28. Anbelangande de 17 d:r 1: 16 s.m:tz fehlachtigheet som wid hållen huusesyn äro pröfwade wid Pär Mårtens hemman Turingen 1 ½ tunland, dragounehåld wid Bärgez compaignie, så afsades att Olof Månson skulle dem bättra innom 2 åhr, och desinnan, till Kongl. Maj:tz säkerheet, intechnas jordhen. [fol. 1285r]

29. Företogz hållen huusesyn på Bertill Jonssons hemman i Hwijtwattn, hwilket Erich Jönss åbor, 3 ¼ tunland, dels skatte, dels crone, dragounehåld wijd Bärgez compaignie. Des fehlachtigheeter pröfwades till 28 d:r 31: 8 s.m:t, dem Erich Jönson innom 3 åhr skall reparera och imedlertijdh intecknas jorden.

30. Förehades 1. Boskapzlängden.

2. Med förmedlingar, *gamla* som nya, war samma beskaffenheet som förra åhren.

3. Brånwijnsbränerijet förmåtte ingen sig antaga.

4. Tienstlösa och lättingar betygades här inga wara.

5. Eij heller gierningzmän.

31. Utj den instämde saken emellan Erich Stensson i Tåhsåsen och Jöran Steenson utj Bärge med Swen Tåssman om jordepennigar förentes parterne så att Erich Steenson behåller gårdhen i Tåhsåsen och gifwer Swän Steenson och Tåssman 4 plåtar hwardera med det första, dock effter handen, och det för all præntion, så i löst som fast, hwilken förening rätten med dom approberade.

32. Ehuruwäll Måns Sommarberg anbödh [fol. 1285v] dhen edh honom blifwit pålagd för en ellg han stullit [felskrivning för skiutit], så kunde dock rätten dhen nu icke tillåta, efftersom nu i medler tijdh Sommarberg för tiufnad är dömd, och såledz intett edhbär, utan skulle detta först den höglofliga Kongl. hofrätten underställas.

Ting den 12–13 mars 1700

Källa: Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv, vol. A I:21a, fol. 76r–83v, ÖLA. Komplettering från Svea hovrätt, Advokatfiskalens arkiv (Jämtlands län), vol. E XI e:3818, fol. 676r–684v, RA. Textbortfall i marginalerna i hovrättens renovation, även i viss mån i häradsrättens version.

Anno 1700 d. 12 och 13 martij höltz ordinarie laga ting med allmogen af Bärgez pastorat, närvarande häradskrifwaren wälbetrodde Zacris Warg med fölliande nämndh.

Jöns Jönsson i Rörön	Nilss Jonsson i Klöfssiö
Sunwis Ersson i Rätan	Pähr Isacsson i Skucku
Anders Jonsson i Qwitzle	Jon Olsson i Åsan
Lars Pärsson i Hallen	Anders Olsson i Bärge
Jöns Essbiörsson i Vigge	Kijäl Gudzorms i Böle
Jon Jöransson i Bärge	Pähr Pålsson i Wattwijken

1. Uthi Jon Erssons ställe i Wattwijken, som död blifwit, antogz Pähr Pålsson ibidem, som dess eed aflade.

2. Opplästes dhe Kongl. placater som uti Råfsundz protocoll finnas specificerade, så och högloflige Kongl. hofrättens bref d. 5 febr. om tienares olydna etz. emot deras huusbönder.

3. Effter tingzrättens resolution d. 10 november sidstledne infunno sig nu [fol. 76v] fölliande creditorer effter frambledne Sven Pålsson i Klöfssiö, nembl.

	d:r öre
Olof Olson i Wämdalen genom dess skriffit för	20: –
Gudzorm Jonsson i Håen effter obligation d. 8 nov. 1696 som d. 13 majj 1699 är intekndt s.m:t	10: 22
Hustru Margreta Hoffverberg	1: –
Jon Jönsson i Moo	1: 21
Anders Andersson i Rätan	– : 10
Dragoun Hans Palms hustru	3: –
Jon Andersson i Wämdalen	4: –
Märit Pålssdotter i Klöfssiö	8: 14
Anders Pålsson i Tossåsen	2: –
Nok dess jordepennigar som en rest	3: –
Karin Pålssdotter dito jordepennigar	1: –
[Summa]	55: 4

Hwilka alla påster enkian hustru Elizabet Olsdåtter ej förneka kunde, begiärandes äfwenwäl niuta dhe 4 d:r s.m:t hon af dess jordepennningar från Tåssåsen i mannens hemman hade inlagdt, det effter betänkiande creditorerne i anseende till hennes uselheet ej förnekadhe.

Till dhenne skuldz afbetahning war ej mehra att tillgå än 28 d:r 5 öre [fol. 77r] s.m:t, hwilka som ett öfwerskått af dhe 73 d:r 12: 18 s.m:t frambledne Sven Pålsson för dess hemman i Klöfssiö har bekommit. De öfrige pennningar har Sven Pålsson dels sielf, dels och hustrun åthniutit, som länsmans specification uthwijsar, och hustrun nu jembwäl wederkiendes. Och aldenstund till desse 58 d:r 4 s.m:tz gjäld allenast war 28 d:r 3 öre s.m:tz egendomb at betala med, förden-skull och i anledning af hwars och ens hafwande förmåhn, i följe af lag och Kongl. Maj:tz nådigste förordningar, wardt desse creditorer emellan resolverat som föllier.

Emellan samptlige Swän Pålssons creditorer i Klöfssiö om betahning för deras hafwande fodringar af Sven Pålssons qwarlåtenskap resolverades:

Att såsom till dhe 58 d:r 4 s.m:tz gjäld i Sven Pålssons egendom af 28 d:r 3 s.m:t ej förslår eller tillräker, dy är hwars och ens hafwande rätt blifwen considererat, [fol. 77v] hwar wid Sven Pålssons hustru för dess 4 d:r s.m:t jordepennningar, i krafft af Kongl. M:tz resolution d. 15 oct. 184 [felskrivning för 1684?] bör dess betahning undfåa.

Sedan och der näst Anders Pålsson i Tåsåsen för dess resterande jordepengar 3 d:r s.m:t, så och Karin Pålssdåtter 1 d:r s.m:t.

Anbelangande dhe öfrige creditorerne, nembl.

Olof Olson i Wämdalen	20: –
Jon Andersson ibidem	4: –
Gudzorm Jonsson i Håen	10: 22
Hustru Margreta Hoffverberg	1: –
Jon Jönsson [i] Moo	1: 21
Anders Andersson i Rätan	– : 10
Dragoun Hans Palms hustru	3: –
Märit Pålssdotter i Klöfssiö	8: 14
Anders Pålsson i Tossåsen	<u>3: –</u>
[Summa]	52: 4

Så emedan deras prætensioner äro alla af lijka beskaffenheet och vigilance, dy som till deras betahning allenast äro 20 d:r 3 s.m:t, fördensskull kommer för dhem effter det 22 cap. Erfdabalken L.L. at brista så af mark som mark, dher effter de i stället för hwar daler [fol. 78r] allenast komma 13 öre $7 \frac{5}{13}$ [hovrätten: 13 öre 2] p:r att åthniuta.

4. Säxman Olof Anderson i Bärg hade låtit stämma Nils Jonsson i Klöfssiö för det han en söndag för juhl skall druken kommit i Bergz kyrkia, hwilket säxman nu förklarade sig ej sedt eller wijdare afwetta än att capitein Plantingh hadhe sändt furijaren til honom och så låtit berätta. Capitein refererade det Nilss Jonsson straxt han kommit i kyrkian, hade han måst gåå uth igen och lagdt sig i socknestufwan och såledz måst warit druken.

Nilss sade der till näij, men orsaken hwij han gick uth war den att han då om morgonen gik från Tåssåsen, kom så warm i kyrkian, der effter han då i den swåra kiölden hade fått frässebrutt, och dy måst gåå uth i socknestufwan at warma sig, men druken hade han ej warit, emedan han då ej supit mehra än en suup bränwijn [fol. 78v] och en kannä öhl, der om de woro 3 karlar.

Tolfmännen Jon Olsson i Åsan och Jöns i Rörön, med hwilka Nilss den gången hade stådt i bänk, intygade att dhe ej märkte honom wara drucken, uthan at han klagat sig ondt af frästbrått och derföre gådt uth, men ingen förargelsse giordt. Socknestugugubben Jöran Olsson berättade at då Nilss kom in i stugun klagade han sig ondt i ryggen och sedan han settat wijd spijsen en stund lagdt sig på bänken, men intet hade han märkt honom warit drucken.

Capitein sade at då Nilss kom til kyrkian föll han kull på wallen. Nils *swarade* at han hade kängior och haalt war det, det och fändricken Gyllensparre intygade.

Nämnden med allmogen berättade enhälleligen at ingen af dem såg honom den gången druken, det och kyrkioherdhen besannade.

Resolutio.

Såsom det ej kan bewijsas at Nilss Jonsson dhenne gången kommit [*fol. 79r*] druken till kyrkian eller der gjort någon förargelsse, uthan för sin opassligheet måst gåå uth, fördhenskull blifwer han uti detta befrijad.

5. Dragoun Pehr Svartkopp fodrade dess farbroder Jöran Pärsson i Skålen, som målsman först för 6 r.d:r courant arf effter fadren och 20 d:r s.m:t för dess faders innestående gamla fodran.

Jöran Pärsson swaradhe att de 6 r.d:r hade Svartkopps moder och stiuffader Jöns Jönsson i Skålen emottagit, och dher emot honom dess säkerheet i *hemmanet* gifwit. Gamble lönen hade föraren Stark utthagit i Stockholm och effter contract för omaket fått halfparten, så at på Svartkopp allenast kommit 13 d:r s.m:t, dhem modren med mannen äfwen inlade i gårdhen, hwarföre wille han hafwa sin regress till *hemmanet*.

Men som Jöns Jöns son, Anders, berättades hafwa det samma inlöst, dy kunde här till ej giöras för än [*fol. 79v*] han till nästa ting blifwer instämd. Elliest hördes Svartkopps moder, hustru Märit, hwilken tilstod det som Jöran Pärsson här om berättade.

6. Emedan på sidsta ting, till bättre bewijs blef upskutit dhen klagan som pijgan Märit Olssdåtter från Dalarne förde till Gudmun Olsson på Krogen om 26 alnar lärffft, hon i hans hus lembnat, och för henne blifwit bortstulit, at någon större uplysning inhämtas skulle, dy infunno sig åter parterne. Men Märit hade nu inga bättre skiäl, förutan at hon inlade en attest af Olof Pärsson i Färella, det lärffftet war 26 alnar och wärdt 1 d:r alnen. Sedan och Ingiborgz attest i Qwarnsiö, at hon hade der haft lärffft, men allne-talet wiste hon intet.

Gudmun sade sig intet tagit något lärffft i förwar, ej heller wetta om hon haft [*fol. 80r*] något lärffft dijt med sig, emedan hwad hon hade i säcken, det war honom aldeles obekant. Men hon påstodh det han tagit emot lärffftet och henne försäkradt att medan de woro till skogz ingen skulle dher stjäla, dher på hon wille göra eedhen. Gudmun erböd och eedhen. Elliest hade Gudmun tilförene för någon odygdh icke blifwit angifwen.

Detta öfwerlades af nämnden och slötz at Gudmun Ersson [*felskrivning för Olsson*] såsom i ett witismål och effter det 19 cap. *Tingmålabalken* skall med sielf sins ede erhålla det han intet lärffft af Märit hade i förwar tagit, ej heller at han wiste hwem som det borttagit, mindre att han der aff någon nytta haft.

7. Såsom effter det a:o 1680 soknemännen och prästerskapet emellan gjorde saam i stället för inventarie häst, socknemännen lofwat hwart 10:de år 14 r.d:r courant, hwilket år 1700 kommer [*fol. 80v*] att å nyo begynnas, dy på h:r kyrkioherdens påminnelsse belofwade allmogen samma 14 r.d:r courant till instundande walborgmässo att betala och riktigt ärlaggia.

8. Förekom tolfman Jon Jöransson i Berg och upwiste h. baron *generalmajorns* och landzhöfdingens resolution d. 2 september att såsom hans skattehemman i Bergzbyen om 5 *tunnland*, det han emot 225 d:r s.m:t [*i hovrättens renovation skrivs 150, men då menas antagligen r.d:r – 1 riksdaler motsvarade ju 1 ½ daler silvermynt*] af hustru Margreta Hofverberg sig tilhandlat, är till länsmans boställe anslagit, hwarföre han fasta dher på ej kan erhålla, det skulle han föreslåå något *cronohemman* som han kunde wara benögdh med att till sig byta. Då Jon Jöransson beklagade att i detta tingelaget intet *cronohemman* war, som till *tunnland* eller elliest till åkers och andra lägenheeters godheet emot detta hans uppingo, om han icke då emot sitt kunde fåå 2:ne små [*fol. 81r*] *cronohemman*, föreslåendes att uthi Rätans s:n och by Jon Erssons

om $1\frac{2}{3}$ *tunnland*, corporalshemman wid Bärgez compagnie, och sedan Sanne i Hakåhs s:n om $2\frac{1}{2}$ *tunland*.

Anbelangande Rätanshemmanet, så betygades det beståå af fråstlånd åker, lijten och wijda aflägen slått, ymbnig skog till alla tarfwar, fiske och qwarnställe till huusbehoff, jembwål och mulbete.

Jon Jöranssons hemman betygades der emot beståå af 5 *tunnland* och är belägit på en fördehlachtig ort, beqwäm för länsmans boställe, beståår af god åkerjord som sällan fryser, har tarfwelig eng, så och skog till wed, timber och gierzell, ingen qwarn, nödtorfftigdt fiske i Stoorsjön, godt mulbete.

9. Efftersom Jon Ersson i Wattwijken ej allenast genom dess obligation af d. 16 febr. 1695 ärkienner sig wara skyldig hustru Christina Hansdatter 30 r.d:r courant, uthan och d. 20 [fol. 81v] augusti sidstleden sig reverserat dhem till Gregorij marknad betala, dy på kyrkioherdens h. Måns begiäran inteknades samma fodran, och i öfrigit som en pur executions saak till h. executiontors handräkning remitteradt.

10. Tilsades allmogen effter förre slut nu i tid, wijd plicht, framföra timber och hwad som behöfwes till prästegårdzbyggningen.

Så och Rätansboerne att omlaga deras bogårdzmur.

Jembwål täckia kornladhan i prästegården.

Och som tijondeladan i Rätan är gammall och utfallen, så skall allmogen 1700 der en ny förfärdiga.

11. Effter Jon Ersson i Wattwijken angofwo sig som creditorer at fodra, nembl. Pähr Isacsson i Skucku på Jöns Mårtensons son i Wigge 20 d:r s.m:t, Jon Jönsson i Moo 18 plåtar, hwilket inteknades, och Pär Pålsson i Wattwijken förbudit något [fol. 82r] af köpesumman utbetala innan laga utslag creditorerne emellan blifwer.

12. Oppböd Nilss Pärsson i Skucku $\frac{1}{2}$ hemmanet ibidem 2 gången.

Oppböd Nils Jonsson i Klöfssiö Anna Bängtzdatters sytningzbref den 7 december 1699 1 gången.

13. Betygadhe med h. kyrkioherden nämndhen och allmogen at på Bärgez prästebord åhrligen $\frac{1}{2}$ i säde och $\frac{1}{2}$ i träde ej såås mehra än $3\frac{5}{8}$ *tunnland*, hwilket och öfwereens stämde med dhen mätning som d. 25 september 1696 läns- och tolfmän giort hade. Men i Rätan och Klöfssiö äro inga prästebord.

Cappellanen har intet annat boställe än ett bondehemman, för hwilket han som bonde gifwer utlagor.

Klåckaren har ej heller något boställe, utom dess bondehemman.

Sochneskriwaren hafwer af hwar rök 8 öre s.m:t lön, öfwer- och underofficerareboställen undantagne. [fol. 82v]

14. Sakfåltes ryttaren Johan Lundh och konan Brijta Månsdatter för begådt lägersmåhl, han till 40 och hon till 20 m:k s.m:t, skolandes Lund, effter Kongl. M:tz resolution af årh 1699, till barnetz underhåld åhrligen till dess det sig föda sielf kan förskaffa, gifwa 3 d:r s.m:t, så och ståå bägge kyrkioplicht.

15. Förentes hustru Barbro från Tåssåsen med Anders Siulsson, at hon skall fåå disponera dhe huus hennes man upsatt och för åkeren och giødningen af en god willia gifwer han henne $\frac{1}{8}$ *tunna* korn.

16. Oppböd Isac Kiälsson länsman Halfwar Jonsens hemman 2 gången, med förbehåld af Kongl. M:tz höga rätt, effter han obördig [är]. Landzskrifwaren Warg förbehölt befallningzmannens rätt för upborne räntan, hwar öfwer man nästa ting måtte liqvidera. Imedlertid insattes resten af 42 d:r s.m:t hos tolfman Pehr Hansson, att ej utan rättens tilstånd dhem uthsläppa. Öfwer liveriet hafwa de hoos capitein att liqvidera, som och insattes hoos Pehr Isacsson.

Länsmans brorson Olof [fol. 83r] Pärsson och Mårten Bergfält anhöllo om deras lössen, med hwilka länsman sade sig skola liqvidera.

17. Oppböd Sven Ersson från Qvitzle Lars Jons hemman i Vigge om 3 tunnland 3 gången.

Då tilsades at creditorerne til nästa ting böra om præferencen til betahllningen utföra af de 21 d:r s.m:t som d. 13 maj 1699 hoos Jöns Essbiörsson insattes, sade han at effter befallningzmannens ordres han till hustru Margta Hofwerberg lefwererat 8 d:r s.m:t, hwilket sades honom wara illa, och lärer på hans answar komma.

18. Oppböd Erich Olsson från Hallens s:n Hallens hemmanet 1 ½ tunnland, köpt af Pähr Pålsson i Wattwijken, 1 gången, med förbehåld af Kongl. M:tz höga rätt, effter han är obördig.

19. Inteknades Anders Udds obligation af den 30 junij 1699 till Sven Olsson i Wattwijken på 6 d:r s.m:t emot pant af 1/2 engen wid Sundeåhn. [fol. 83v]

20. Inteknades Jon Sundvijssons obligation i Elnäs af Jon Ersson i Wattwijken d. 1 maj 1698 på 7 d:r s.m:t emot pant af ett förland wijd Börilsteen.

21. Förehades mantalslängdhen för 1700.

2. Contributionslängden för 1699, hwar wijd undersöktes och intygades at här i tingelaget inga lönske- eller fördelskarlar woro.

22. Sakfältes Gudmun Ersson [har i tidigare mål kallats Gudmun Olsson] på Krogen för det han kalladt pijgan Märit lögnare, till 3 m:k s.m:t, effter det 23 cap. Tingmålabalken.

23. Uppböd Erich Kiälsson i Skanderåsen dess farbrors hemman ibidem 3 ⅓ tunnland, effter föreningzskrifften d. 29 sept. 1699, 1 gången.

Syn den 4 juni 1700

Källa: Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv, vol. A I:21a, fol. 230r–234v, ÖLA. Komplettering från Svea hovrätt, Advokatfiskalens arkiv (Jämtlands län), vol. E XI e:3818, fol. 870r–875r, RA.

Anno 1700 den 4 junij höltz syyn och laga besichtning emellan Medwigge och dess grannar Öster- samt Wästerwigge, närwarande Bärgez tingelagz ordinarie nämndh.

Emedan som på häradztinget i Bärge den 6 maj a:o 1695 Medwiggeboerne hafwa med dheras grannar i Öster- och Wästerwigge twistadt om dehlachtigheet uti skogen, och samma twist då blifwit till laga syyn dömd, effter det 26 cap. Byggningsbalken L.L., fördenskull är termin dher till utstält till i dag, då effter föregången communication med hans nåde h. landzhöfdingen d. 24 maj sidstleden, jempte h. öfwersten d. 23 dito, för boställen och cronohemmanen, som fullmechtige sig instälte, capitein wälborne herr Carl Gustaf Hammarsjöldh, och i häradzfogdens

ställe länsmän wälförständig Halfvar Jonsson. På Medwiggeboernes wägnar, som kärande, war först *herr* capitein med fändriken Gyllensparre på fändrick boställes wägnar, sampt Pär Olsson, [fol. 230v] Jöran Mårsson, Christopher Jonsson, Jöns Essbiörsson, Sven Ersson, Jöran Andersson. I Österwigge, som swarande, Olof Jonsson och Anders Jonsson; Wästerwigge capiten*leutenant* Vilhelm Scarman, Oloff Svensson och Oloff Olsson.

Då sedhan 1695 åhrs ransakning war upläsen, käranderne påstodo att såsom Medwigge med Öster- och Wästerwigge äro en by tillhopa, det måtte Medwigge med dhem effter lag niuta skog och mulbete, och at hugga yxa om yxa, och gåå klööf om klööf, *eller* och, der de eij skulle sig dher till beqwämma, att då skogen effter öre och ortug i proportion effter hwars och ens tunneland må skiffas.

Wästerwiggeboerne begiärte i förstone att niuta som gammalt warit deras gamble häfd, effter deras råå och röör till godho, hwilka på begiäran dhe uppnämde, nembl. först från siön upp till skiffteshagarne och sedan till skogz, derest några råstenar skola finnas, [fol. 231r] men dem kunde de med sina namn eij beskrifwa.

Österviggeboerne påstodo sammaledz att niuta deras förfäders häfd till godo effter råå och röör, som äro från siön till skiffteshagan up i skogen till ett steenmärke.

Käranderne disputerade samma rågång och påstodo niuta commun skog med swaranderne. Österwiggeboerne *swarade* at de dem det icke wägrat, utan då de welat hafwa, de fått hugga både wedh och timber, så och taga både näfwer och bark. Käranderne *swarade* att det hafwa de med bön måst niuta, men påstodo nu det samma som en rättigheet att hafwa.

Synerätten förehölt parterne at sig wäl betänkia, och icke draga käranderne med sig uti en onödig process, ty så wijda de eij hafwa någon laga skillnad, hwar med dhe kunna bewijsa at Medwigge, som en apart bohlby från dhem är skild, kunna dhe dem ifrån nyttningen af skogen emot [fol. 231v] det 28 cap. *Byggningsbalken* L.L. icke afstängia.

Då änteligen Wästerwiggeboerne sig begofwo att dhe willia effterlåta Medwiggeboerne som deras grannar, skogen med dhem effter lag at nyttia till wed, timber och gierdzell, allenast de in wijd gårdarne niuta sitt förland fritt. Men mulbete funnes ingen på deras skog, utan woro alt öfwer deras engiar här och der, så att om boskapen kommer dijt, upätes och förtrampas slätten. Sedan och præcaverade dhe at om ibland slätten finnes någon skog, det Medwiggeboerne eij må dhen samma swedia *eller* afrödia.

Käranderne utlofwade at de eij willia giöra någon skada på slätten *eller* beta annorstädz sin boskap än der mulbete wara bör. Deras förland kunde de dem eij heller wägra, efftersom de och där emot niuta det samma för sina ägor. [fol. 232r]

Österviggeboerne wille icke aldeles sig till förlikning beqwämma, uthan som de påstodo rågången, dy förfogade man sig tijt, då de wäl wijd siön upwijsade en skiffteshaga emellan dhem och Medwigge ägor, som gick wäster upp till grinden wid landzwägen. Men när man kom dher ofwanföre, fans der icke någon skifftes, utan elliest en förlorad gierdzelgård af 3 st. roar [*gårdsgårdsstänger*], eij heller syntes der något tekn effter gamal hagastoo, samma förlorade gierdzelgård gick allenast ett stycke upföre, hwarifrån de pekade i wäster, derest ett steenmärke skulle finnas, hwilket och besichtigades och fans en lång steen nedsatt med stenar om, pekandes norr och söder, den Moo och Qwitzle påstodo wara en skillnad dhem och Wigge emellan.

Förutan at dhenne gierdzelgård således fans ogill och ny, så war han och mycket irregulair och i krokar hijt och dijt, hwarföre den så mycket mindre för ett skiäl kunde ansees, hwar [fol. 232v] effter någon wiss linea tagas borde. Käranderne remonstrerade att i Medwigge äro 7 grannar som hafwa tilhopa 21 tunland, men i Österwigge 2 grannar af 5 ½ tunland, men lijkawäl hafwa de allena fast mehra dubbel större skog och mark, den de med orätta sig tillwäladt, och begiära dy nu med dhem att niuta deras andelar.

Änteligen begofwo sig Österviggeboerne att Medwigge jembwäl hoos dhem må niuta commun skog, med mulbete och skoghugga[nde], sampt näfwer och bark, allenast de för deras åkrar

fåå niuta fritt förlandh, så och at Medwiggeboerne ej måtte altför myket dhenne skogen utöda, särdeles medh swediande och annat slijkt, hwilket och käranderne ej nekade, efftersom det och dhem förhöltz dherutinnan at rätta sig effter lag och Kongl. förordningar, dock at ingen skada tillfogas på deras slätter. Samma rätt niuta och Öster- och Wästerwigge på Medwiggeskogen, [fol. 233r] hwar med parterne aldeles woro eensse.

Vid sig ☉ infra [se tecket nedan].

Detta blef af synerätten öfwerlagdt och resolveradt.

Emellan Medwiggeboerne i Bärgez s:n, kärande, och Wäster- samt Österwigge, swarande, angående dehlachtigheet i skog och mulbete, den käranderne af deras grannar och bylagar i Wäster- och Österwigge præterdera, är detta synerättens dom, afsagdh i Medwigge d. 4 junij a:o 1700.

Sedan synerätten har parternes å bägge sijdor förde tahl och geenswar, samt dher wijd anförde skiäl och omständigheete anhördt, hafwa de på synerättens giorde remonstration änteligen skrijdit till en wänlig förlikning, således att emedan hwarken å Öster- eller Wästerwigges sijda några laga bohlstade skiäl kunnat åberopas, mindre [fol. 233v] bewijsas, som dem från Medwigge skillia, och det samma till en särskiltt byy giöra, så att med Öster- och Wästerwigge, Medwigge i dess skog och mulbete ingen communion må hafwa.

Fördenskull är förafskedat, det Medwigge må nu och frambeent uti Öster- och Wästerwigge så kallade skog, effter öre och ortug samt tunneland hafwa deras rättigheet, så med mulbete som timber, wed och gierzels huggande, samt bark och näfwers tagande; dock så att Medwiggeboerne ingen skada dem tilfoga med betande och trampande på deras slätter, ej heller att med off[t]mycket swediande och rödiande de skogen utöda, alt wijd laga straff tillgiörandes.

Sedan och förbehålles så Öster- som Wästerwigge samt Medwigge deras förland utanför deras åkrar, hagar och heem-lägder till 300 alnar, aldeles [fol. 234r] fritt, så att ingen må sig understå den andras förland i någon måtto att åwärka. Emot desse conditioner skulle och Öster- och Wästerwigge en lijka rättigheet på Medwigge skog hafwa och behålla.

Och aldenstund dhenne således godwilligen ingångne förlikning pröfwades med lag och det 28 samt det 32 cap. *Byggningabalken* L.L. aldeles conform och eenlig, fördenskull wardt dhen af synerätten aldeles gillad och med dom stadfästad.

Expenserne anbelangande, hwilka sig bestijga till 17 d:r 16 s.m:t, kunna Medwiggeboerne ej graveras med, alldenstundh de hafft orsak sig att beswära öfwer det intrång och oförrätt deras grannar dhem tilfogat, hwaruti dhe och wunnit, och komma dherföre samma expenser at fördelas emellan Öster- och Wästerwigge, på Österwigge 2/3 delar eller 11 d:r 21: 8 s.m:t, effter dess byemän största [fol. 234v] orsaken till dhenne oredan warit, och Wästerwigge 1/3 part eller 5 d:r 26: 16 s.m:t, doch detta grannarne emellan, effter tunnelanden proportionerat och uträknadt.

☉ Expenserne angående, så uträknades dhe effter Kongl. M:tz nådigste placat af år 1686.

För häradszhöfdingen en dag till synen och en resedag à 3 d:r s.m:t	6: –
Resedagen heemåth och hästelegan gifwes effter.	
Ingenieuren Busk för sitt omak	4: –
Nämnden som bor i soknen 9 st. 1 dag hwardera à 16 öre st.	4: 16
2 st. i Klöfsiö och Rätan 3 dagar	3: –
	<hr/> 17: 16

Saken öfwerlades om den anbefalte delningen wid fändrickebostället, hwilken nu ej kunde skee, för än hela byen, som för en by effter denne dom kommer at considereras, blifwer aftagen.

Ting den 14–16 november 1700

Källa: Jämtlands domsagas häradsrätts arkiv, vol. A I:21b, fol. 490r–502v, ÖLA. Komplettering från Svea hovrätt, Advokatfiskalens arkiv (Jämtlands län), vol. E XI e:3818, fol. 1173r–1188v, RA. Visst textbortfall i marginalerna i både hovrättens och häradsrättens version.

Anno 1700 [*i hovrättens renovation skrivs felaktigt 1701*] den 14, 15 och 16 november höltz ordinarie laga ting med allmogen af Bärgez pastorat uti sochnestufwan, närwarande befallningzman wälbetrodde Bertel Alander och samma nämnd som wijd wintertinget fins upfördh.

1. Uplästes de Kongl. placater som wid förra tingen finnas.
2.
  1. Förehades boskapslängden.
  2. Med förmedlingar, gamla och nya, samma beskaffenhet i åhr som förra åhren.
  3. Inga gierningzmän.
  4. Eij heller tienstelösa eller lättingar.
  5. Bränwijnsbrännerijet war ingen som wille antaga.
3. Företogz contributionslängden pro a:o 1700.
  2. Sochneskriwarens löhn 8 öre s.m:t, officerarne boställen intet.
  3. Profossen 1 kannu korn.
  4. Brofogden lijka så.
  5. Sammaledz fiellstugumännen.
  6. Inga orgnister[?] eller fördelskarlar. [*fol. 490v*]
4. Såsom dragoun Olof Rijsberg war siuk, altså upskiötz saken angående den emot honom angifne stöldh om 1 carolin till nästa ting.
5. Föredrog tålfman Kiähl Gudzormsson i Böhle hurusom förledne d. 10 junij dragoun Jonas Järnberg kommit i hans gård och honom der illa öfwerfallit, således att länsman i Hogendal Lars Olsson och tolfman Sven Essbiörsson woro der hoos honom till giäst, och huru Kiähl talat med dhem om en dragoun han från Hogendahl fått, att han woro en braf karl, hade Järnberg swarat, en diefwull war han, hade han icke kommit hit, hade iag hafft min hälssa behållen, men han skall aldrig slippa för än iag hämnas på honom igen och taga lifwet af honom, för hwilket han warnadt honom att intet så låta.

Och som han leet illa, derföre att undfly honom, gick han med giästerne i den andra stufwan, tog så med sig en kannu öhl, råkandes Jernberg på gården, hwilken af honom begiärat en gång dricka, det Kiäl nekat, och dy när Kiäl kom i stufwudören hade Jernberg kastat effter honom [*fol. 491r*] en steen, hwilken dock eij träffade honom.

Straxt fölgde och Jernberg, sättandes sig på stoolen wijd Kiäl, och i det han drack honom till, hade Jernberg sagdt, du är och falsk hund förbannad, så wäl som din dragoun, tagandes dher med upp en steen han hade under räckten fördölgd, at slåå Kiäl i hufwudet med, hwilket och skedt om eij Sven Essbiörsson kommit emellan och hindrat, hwarföre Jernberg wille med samma steen slåå honom, om han eij lupit undan. När nu Kiäl påstod för sig och giästerne hafwa frijd, hade Jernberg bedit honom kyssa sig i sin ohöfligheet.

Jernberg kunde icke neka att han i Kiäls huus warit något otijdig, hwilket der af kommit att han af den nyligen utståndne siukdomen warit något swag och sedan något druckit, så at han blifwit drucken, och när dhe begynte tala om hans dragoun något förrijfrad, efftersom han när de bråttades, illa skadde sig uti dess foot.

Wittnen länsman Lars Olsson och Sven Essbiörsson från Hogendahl blefwo förekallade, dhem parterne gofwo eeden upp, berättade hwar för sig att [*fol. 491v*] det så passeradt som Kiäl

refererat, skolandes Järnberg hotat Kiähl, at han wille taga lifwet af honom, men de skilde åth, att det intet blef utaf. Desse wittnen anhöllo att såsom de gådt en så lång wäg, det måtte de fåå sin betahlning för 13 ½ mijhl hwardera.

Detta blef af rätten öfwerlagdt och aldenstund dragoun Jernberg har utan laga orsak öfwerfallit Kiäl Gudzormsson först med otidig mun i dess huus, och sedan, när han med giästerne gick undan för honom i andra stufwan, gådt tijt effter, och först slagit med en steen i dören effter Kiähl, sedan han inkommit hafft en steen under räckan fördölgd, hwar med han welat honom slåå, hwilket dock till ingen effect är kommit, och aldenstund han så medelst har sökt heem åth Kiäl att giöra skada, men ej gittat, dy för en sådan heemgång skall han effter det 5 cap. Edzörbalken L.L. böta 40 m:k s.m:t, så och för 2 oqwädinsord effter 20 och 43 cap. Tingmålabalken 2 gånger 3 m:k s.m:t, sampt i expenser till wittnen 2 d:r s.m:t.

6. Angående 12 fambnar näät, som dragoun Lars Swanbergz hustrus [fol. 492r] boskap sönderlijtet för Hans Olsson i Klöfssiö, blefwo de så föreenade om, att Svanberg lofwade samma näät byggia och reparera.

7. Alldenstund Matz Pålsson i Östberg tilstodh dhe 2 d:r s.m:t han för 15 åhr sedan lånat af Mårten Jönsson i Vigge, dy dömdes han dhem till Thomasmäso att betala, så och, för det uti en så klar saak han låtit draga sig för rätta, uti expenser ärläggia 24 öre s.m:t.

8. Angaf länsman Halfwar Jonsson dragoun Magnus Lindberg att förleden martij månad han skall funnit 2 st. elgzdiur, af wargarne rijfne, hwar af länsman påstod för Kongl. M:t och cronan dess rättigheet, såsom af annat fynd, kunnandes länsman icke tilläggia Lindberg att hafwa welat detta undandöllia, emedan dagen effter, så wijd mötet som för grannar och flere han detta om-talat.

Lindberg sade sig ej förstått, det han något här af borde gifwa från [fol. 492v] sig, tilståendes elliest att det ena diuret intet warit skadat, utan allenast lijtet bijtet i halssen, men på det andra hade halssen, ena bogen och låret warit ätit. Och emedan Lindberg af desse diur ej gifwit kyrkioherden dess rättigheet, så hade och han derföre låtit stämma Lindberg, hwilken förklarade sig icke afwettat, det kyrkioherden borde sådant niuta, men när han dher om wardt underrättad, lofwade han med några dagzwärken det aftiena, efftersom kiöttet nu woro förtärdt.

Dragoun Mickell Frisk och Jon Pärsson i Qwitzle blefwo som wittnen edeligen hörde och betygade hwar för sig, det samma diur de hielpte Lindberg föhra heem, och war det mindre heelt, men det andra rifwit i halssen, bogen och ena låret.

Resolutio. Det bör Lindberg af desse hudar, som ett fynd effter det 22 cap. Tingmålabalken L.L. hafwa 1/3 part, och Kongl. M:t och cronan 2/3 del, blifwandes den större huden wärderat för 2: 10: 16 s.m:t och den mindre för 1 d:r 16 s.m:t. För kyrkioherdens tijonde bogar, skall Lindberg [fol. 493r] honom wijd tilfalle och när som påfodras förnöija med några dagzwärken.

9. Jon Jönsson i Moo och Olof Siulsson ifrån Funsdalen hade hwarannan vic[e] versa instämndt, fodrandes dhen förra Olof Siulsson om betahlning för en oxe af 10 d:r s.m:t han förledit åhr höstetijden af honom till kiöps tagit. Dher emot åter Olof Siulsson refereradhe att åhr förledne Michaelis tijdh, hadhe de råkatz i Tåssåsen hoos Erich Steensson. Der hade Jon Jönsson af honom kiöpt 2 st. hästar, den ena för 16 plåtar, och dhen andra för 12 dito, men i de 12 plåtars ställe skulle Olof Siulson taga bärgmästarens i Röroos Hendrik Jürgens revers af d. 6 april 1694 på 24 r.d:r i betahlning, dock med det betingande att Jon Jönsson genstan skulle låta honom samma obligation bekomma, som han och lofwadt, resandes Olof Siulson heemåth, men Jon Jönsson till Moo, wäntandes obligation effter sig, hwilken han ej fick, och dy reste han först in novembri hijt, då han fick de 16 r.d:r för dhen ena hästen, men obligationen [fol. 493v] intet.

Fördenskull wedersade han henne, williandes hafwa de 12 r.d:r som honom lofwade woro och hästen kostat, hwar till Jon Jöns hustru skall honom inrådt och lofwat honom en oxe i afräkning för 10 d:r s.m:t, hwilken hit till prästegålen blifwit effter honom skickadt, den han och tagit i afräkning, fodrandes nu resten, som är 14 d:r s.m:t, sampt rättegångz expenser.

Sedermehra in decembri hade Jon Jönsson skickadt obligation till honom åth Dalarne, hwilken han ej kunnat emottaga, effter det war emot aftahl, uthan lembnat henne hoos Pehr Svensson, aldenstund bärgmästaren imedlertid blifwit död och intet in bonis effter honom funnitz, men hade han effter aftahl straxt Michelis tijd han den fått, hade han den icke wägrat behålla.

Jon Jönsson påstod at Olof Siulsson hade uthan något förbehåld tagit emot obligationen, den han och honom skaffat så snart han kunde, emedan då Olof Siulsson in novembri war hoos honom, den låg i Kiöfre, och den henne hade, warit till skogz gången. Oxen skall Olof Siulsson särskilt tagit [fol. 494r] till kiöps, så att dhen icke kommo i hästhandelen, williandes för än han skall betala hästarne så dyrt, låta Olof Siulsson fåå dhem igen, och han honom betala för det han födt dhem.

Och emedan Erich Steensson i Tåssåsen warit tilstädz då handelen skedde, dy hördes han, dock utan eed, effter de gofwo honom eeden upp, refererandes at de handlade om 2:ne hästar. För dhen ena skulle Jon Jönsson gifwa 16 plåtar, för den andra hade intet prijs blifwit nämndt, uthan skulle Olof Siulsson för honom taga handskrifften, och den skulle med första honom tillställas, effter Jon Jönsson ej hade henne med sig, mehra wisste han intet.

Jon Jönsson föregaf at ingen wiss tijd war föresat till obligationens öfwerlefwererande, ej heller om den andra hästen något kiöp i *penningar* satt, uthan togz obligationen på gewinst och förlust för honom. Olof Siulsson *swarade* at hästen kostat honom 12 plåtar, och det hade han Jon sagdt, under kunde han och intet sällia honom. Jon Jönsson wille nu intet [fol. 494v] taga obligationen igen sedan Olof Siulsson åhr och dag hafft henne borta.

Länsman sade at obligationen woro hijt kommen från Swän Swänsson i Wämdalen, som och af hans bref fans, att *förledne* winter Olof Siulsson den hoos honom lembnat hade. Länsman Halfwar Jonsson beropades och till wittnes och betygade det i november månad han kom at föllia Olof Siulsson till Jon Jönsson, då Olof Siulsson fått de 16 r.d:r för dhen ena hästen, och som han då ej kunde fåå den lofwade obligation, påstod han och 12 plåtar för dhen andra, efftersom med obligation, det nu war för seent, hwar på de begynt at kijfwa, då länsman gådt till sängz.

Om morgonen woro de åter goda wänner, gingo så i fähuset och handlade om en oxe, hwilken och hijt till prästgålen kommit effter Olof Siulsson, men om han skulle wara på dhen andra hästen *eller* om Olof Siulsson skulle den särskilt betala, sade han sig intet hördt.

Jon Jönsson sade sig nu intet kunna taga igen obligationen, emedan på Olof Siuls [fol. 495r] ordh, han hade dhess handell hållit för richtig och utbetalt dess medarfvingar, som med Swän Jörans attest i Hallom han bewijsa wille, tilståendes at Olof Siulsson då fodrat för hästen 12 plåtar, effter han ej fick obligation, men han war ej wärd 6 plåtar.

Sidst hördes *lagligen dragoun* Jöran Pålsson i Bärg, som wittnade at först i november, då Olof S. kom hijt, sände han honom till Jon Jönsson effter de 16 r.d:r och obligation, med de ord att der han då ej finge henne, wille han ej mehra befatta sig med henne. *Pennningarne* fick han, men obligation intet. Mera war ej at påminna, och dy slötz saken som föllier. Vide n. 29 [31] infra [se § 31 nedan]

10. Opbödes fölliande hemman.

1. Nilss Pärsson i Skucku dess 1/2 inlöste hemman ibid. 3 *gången* klanderlöst.
2. Erich Kiälsson hemmanet Skandereåsen effter kiöpeskriffen, 2 *gången*.
3. Erich Olsson från Hallens s:n hemmanet Hallen 1 ½ *tunnland* 2 *gången*, med reservato som för.

4. Thomas Larsson från Bärgezwicken Röröhemmanet $1\frac{2}{3}$ tunnland, af dess slächt inlöst, 1 gången.

5. Dragoun Jon Steensson dess med hustrun giorde recipoque testamente 1 gången.

6. Upböd Isac Kiälsson det af länsman [fol. 495v] Halfwar Jonsson utom börden köpte hemman i Bärgezbyn $1\frac{1}{2}$ tunnland, för 120 d:r s.m:t, 3 gången. Och aldenstund detta hemman bör Hans Kongl. M:t först i underdånigheet heembiudas innan lagfarande tillåtes, dy wart om dess beskaffenheet undersökt, så är dess åkerjord god, men lijten eng, lijten och ringa slått, ingen timberskog, allenast wedbrand och gierdzelfång, fiske i Stoorsiön, intet qwarnställe eller elgzwånor, gammalt skatte, och dragounehåll wijd Bärgez compagnie.

11. Opböd Matz Pålsson från Östberg det af Erich Svensson sig tilhandlade hemman i Qwitzle af $3\frac{1}{2}$ tunnland för 75 d:r s.m:t, 3 gången. Och emedan Matz Pålsson är utom bördhen, dy måtte innan lagfarande tillåtes, det Hans Kongl. M:t i underdånigheet heembiudas, warandes det dragounehåll wid Bärgez compagnie, har fråstländ åker, mäst myrslått, skog till alla tarfwar, så och mulbete, qwarnställe till nödtorfft, magert fiske i Storsiön, elgzwånor ibland, och som nämnden sig eij annat kunde ärinra, gammalt skatte. [fol. 496r]

15.[!] Såsom Jon Sundwijsson i Elnäset hade genom dess bref af d. 18 aug. sidstleden till Jöns Kiälsson i Bergzwicken försåldt en steril [karg, mager] platz uti Lilhallen, den Jöns Siulsson will upbruka, efftersom de bægge dher uti är interesserade, altså, och emedan samma platz under gårdzskatten är belägen eller grijpen, dy wardt till wederbörandes åtahl det denne gången 1 gången uppbudit.

16. Angående den öfwerbyggnad som dragoun Oloff Halkz hustru fodrade af dess bonde Pär Jonsson i Dahlåsen, föreentes de änteligen att Pär Jonsson i ett för allt gifwa henne tree dal. s.m:t.

17. Föreentes Sunwijs Ersson i Rätan och dragoun Jöran Galbäk, at Galbäk med det aldräförsta til honom skall betala 3 d:r s.m:t.

18. Dragoun Jonas Broberg fodrade föraren Johan Bokhoffski om betalning för det han förledne winter medh ett hans lass war åth Stokholm, hwartill föraren swarade att detta icke gick honom, utan h. capitein Planting ann, hwars lass det war. Sedhan och hade Broberg för detta nogsampt erhållit sin betahlning, i [fol. 496v] det att under resan fram och tilbakas, han hafft dess underhåld, och sedan i Stokholm fått 12 d:r s.m:t, och der han för mera wille sökia honom, borde han som i en civil och skuldsaak det giöra wijd Owijkens ting, hwarest föraren boendes är. Hwilket och rätten i krafft af det 33 cap. Tingmålalbalken L.L. fan rättwijst.

19. Carl Hansson i Åsarne klagade öfwer dess brodher dragoun Samuel Medberg, hurusom fast han i Hallen hade sitt qvarter, skall han ändå aldrig wara honom qvitt från Åsarne, uthan skall han jembwäl en och annan oförrätt honom tilfoga, tagit från honom ett bessmar [våg], det han såldt till dragoun Jöns Backman, item en stekpanna till Anders Jönsson i Hallen, en skiorta och ett paar strumpor.

Medberg swarade att bessmaret hade Carl tillijka med pannan hafft undan wijd bytet, för utan annat mehra, och skall det så wäl tilhördt honom som Carl, lijka så och skiortan, men strumporne förnekade han. Carl swarade att bessmaret hade samtliga arfwingarna wid skifftet honom gifwit. [fol. 497r] Pannan hade han för egna medel köpt, skiortan skall och warit hans. Medberg klagade, at han hwarken af jorden eller annat smått skall fått sin behörige andehl effter faderen.

Men länsman och tolfman Jon Olsson och Lars Olsson i Hallen sade sig intet wetta något wara undandölgdt, betygade och att bessmaret blifwit Carl af syskonen föräkrat wid skiffet. Medberg nekade, at han der till samtycht, men det påtygade honom delningzmännen. Medberg sade att Carl och hade aff oskipto undan en häst och 14 *tunnor* korn. Carl *swarade* at det eij skall bewijsas, men om Medberg honom will stämma, skall han tillbörligen swara.

Anders Jonsson i Hallen sade sig köpt bessmaret för 6 m:k och Bachman pannan för 18 öre kopp.m:t, då Medberg föregifwit at det warit hans arf.

Resolutio. Såsom det eij bewijsas at denne panna och bessmar tilhördt Medberg, utan Carl Hansson, och Medberg likwäl honom owitterligen har dem utur hans huus tagit och bortsåldt, dy skall Medberg effter Kongl. straffordningens 3 § derföre böte 3 dubbelt, så och stå kyrkioplicht i sacristijan, [fol. 497v] blifwandes här med förbuden här effter at wistas i Åsarne, uthan effter Kongl. M:tz reglemente wistas i sitt tilordnade qvarter i Hallen. Angående skiortan och strumporne, så uppskiutes till bättre bewijs.

20. Aldenstund Jon Jönsson i Turingen genom sonen Jöns Jonsson tilstod sig hafwa swediat på Rätans kyrkiobys oskiffto skog, ehuruwäl han wille föregifwa sig dher till lof hafwa, det han dock icke bewijsa gitte, fördhenskull effter 1664 åhrs skogzordnings 19 § dömdes han att böta 12 m:k s.m:t och säden wara förlustig, hafwandes om sitt skadestånd at sökia dhen honom skall lof gifwit. Och efftersom i Rätan äro cronohemman, så förbiudes, i krafft av besagde §, icke af myket swedia, eij heller det giöra utan alla grannars wettenskap, mindre någon annan lof gifwa at swedia.

21. Det fodrade dragoun Anders Staberg effter en dess framble^{dne} swärfaders Erich Jonsson i Hallen d. 9 junij 1681 gjorde lista på dess utestående skuld, först af Anders [fol. 498r] Jönsson i Hallen 13 ½ r.d:r, som en rest af 24 r.d:r jordepenningar. Anders *swarade* att 9 r.d:r allenast återstodo, dem han lofwade betala, och det hade Stabergz swärmoder på dess yttersta tilstånd, som Nilss Jonsson i Klöfsiö wittnade, hwar med Staberg änteligen lät sig nöija, och pålades Anders Jönsson desse 9 r.d:r med foderligaste at betala och clarera.

Af dragoun Per Schalberg fodrade Staberg 4 d:r s.m:t, hwilka Scalberg tilstod sig warit skyldig, men hade dem långesedan betalt och i bröllopskosten afräknadt öfwer 20 åhr sedan, och aldrig talade Erich Jonsson eller hans hustru sedan der på. Tolfman Nilss Jonsson i Klöfsiö tilstod iembwäl at det war sant, som han hördt.

Effter framble^{dne} Jon Svensson i Bynom prätenderade Staberg 6 r.d:r, hwilka hustrun, Kerstin Månsdåtter, påstod långesedan wara betalte, medan hennes man lefde, och för 23 åhr sedan dödde, och sedan hade ingen talat här på, det Staberg hwarken wid dhenne eller näst föregående fodran kunde bewijsa.

Sidst och af Jöran Jöns arfwingar i Hallen fodrade Staberg 1 d:r s.m:t, hwilka mågen dragoun [fol. 498v] Mårten Halis sade långesedan wara betalte till Erich Jöns enkia. Det samma betygade Nilss Jonsson i Klöfsiö, at enkian för honom tilståndt, hwilken för 1 à 2 åhr sedan dödde.

Wijdare tiltalade Staberg Nilss Jonsson, at han skall warit hans hustrus målsman, och eij bättre hennes rätt vigilerat. Men Nilss Jonsson nekade der till, icke heller kunde det honom bewijsas. Och aldenstund ofwan nämde fodringar äro gamble, och på 20 åhr af Stabergz swärmoder medan hon lefde, icke påtalte, påståendes creditorerne dem wara betalte, som med dhem Nilss Jonsson intygadt, dy kan häradsrätten wijd så beskaffadt saak creditorerne andra gången med dhem icke gravera, allenast att Anders Jönsson i Hallen dess 9 r.d:r courant genstan utbetalar.

22. Effter skedd notification wijd sidsta ting, instälte sig till comärsum Lars Jonssons creditorer i Wigge, nembl. d:r s.m:t

Hustru Margreta Hofverberg för dess datter jungfru Helena Drake genom h. Olof Flodalin, fodrandes effter obligation 1693 d. 22 febr.	8
Erik Kiälsson i Skanderåsen	6
Jöns Essbiörsson i Wigge	3
Drängen Pär Ersson för 2 ½ tunna korn à 4 d:r	10
Sven Andersson i Wigge	3
[fol. 499r]	
Jöran Andersson i Wigge	3
Kyrkioherden <i>erewyrdige</i> h. Magnus Flodalinus	4: 16
	37: 16

För hwilka 4 d:r 16 s.m:t han hade en slått i pant, hwilken först blifwit bortsat till Pär Pålsson i Wattwijken, hwars rätt h. kyrkioherden inlöst, och påstod dy förträdet. Alla desse fodringar tilstod Lars Jönsson, men hade intet mehra at betala med än 21 d:r s.m:t som af dess jordpenningar hoos Jöns Essbiörsson i Wigge inestodo in seqvestro.

Ingen af desse creditorer hade någon intekning *eller* pant, mehra än kyrkioherden, påståendes hustru Margreta Hofverberg att som hennes 8 dal. woro fallne dess omyndige dotter till arfz effter fadren, at de måtte som barnepengar considereras, men det disputerade creditorerne, aldenstund de woro utlånte medan fadren lefde och det ej hellet bewistes dem wara på dåtterns lått fallne.

Resolutio. Såsom h. kyrkioherden har en förskrifwen pant, så finner rätten skiäligdt at han först och föruth effter [Kongl. resolution 1665] bör hafwa sina 4 d:r 16 s.m:t. Dhe öfrige creditorerne för deras 33 d:r s.m:t äro af lijka rätt, och såsom till deras förnöijelsse ej mehra fins än 16 d:r 16 s.m:t, dy bör effter det 22 cap. *Erfdabalken* [fol. 499v] L.L. för dem brista så af mark som mark, så att i stället för hwar dal. s.m:t de allenast undfå 16 öre s.m:t [*de fick alltså hälften av sina fordringar*].

23. Förekom Mårten Olssons enkia i Hallen, klagandes huru hon är kommen från sin sahl. mans hemman, och andra det bruka, williandes för sig och sin omyndige son hon stijga der till igen, efftersom hon och inlade sin mans *lagligen* upbudne bref dher på.

Länsman och nämnden berättade at på det sättet hon der från kommit, emedan hon war aldeles oförmögen det at bruka, och dy är *dragoun* Bakman, hwilken och har deruti sitt arf, tijt satt, elliest hade *hemmanet* warit öde. Anders Jönsson i Hallen fodrade och sitt arf. Dhenne enkia förehöltz, om hon kunde skaffa sig medel *eller* ställa säkerheet för *hemmanetz* häfd och uprätt-hållande, men det förmåtte hon intet, derfore på länsmans så wäl som arfwingarnes begiäran upbödz *hemmanet* 1 *gången* i anledning af 27 § i husesynsordningen.

24. Emedan länsman intygade att Pär Nilsson i Giärde war *lagligen* instämd, Jöns [fol. 500r] Jönsson i Thuringen til swars för dess prætenderade skadestånd, at *förledne* sommar han för honom måst gåå såldat, och så wäl med karls legande som resor till h. öfwersten och h. landzhöfdingen innan han slapp, sig myket måst påkosta, det han upförer in alles till 23 d:r 20 öre s.m:t, fördenskull effter processens 2 § dömdes Pär Nilsson in contumaciam och at ärsättia Jöns Jonsson med 18 d:r s.m:t, ståendes honom dock öppet wid nästa ting at wisa dess förfall och winna saken åter, då han sin contrapart *lagligen* instämmer, hwilken imedlertijd och emot borgen må desse 18 d:r lyffta.

Pro absentia wijd upropet böter Pär Nilsson 1 d:r s.m:t.

25. Emedan med Olof Pärsson i Åsan tålfmän och flere wiste betyga att Måns Nilsson i Helberg och Alzens s:n för 4 åhr sedan af honom fåt 8 d:r s.m:t på korn, dem han ej betalt, för

hwilket länsman intygade honom *lagligen* wara stämd, men ändå icke comparerade, dy effter processens 2 § företogz saken, och dömdes Måns Nilson dess skuld betala, dem Olof Pärsson [fol. 500v] emot borgen må lyffta, i fall Måns Nilson wid nästa ting skulle willia wisa dess förfall och saken åter winna.

Pro absentia böter Måns Nilsson 1 d:r s.m:t.

26. För uteblifwande wijd upropet sakfältes Olof Gunbiörs hustru i Hwijtwatn till 1 d:r s.m:t.
27. Utbödes 5 st. artolleriehästar till kiöps, men kunde icke högre utbringas än specification wijsar på n:o 27, 41, 49, 45 och 51.
28. Bewilliades Jon Olsson i Qwitzle skiötning och fasta på halfwa hemmanet Dalåsen, kiöpt d. 16 januarij 1698 af Christopher Jonsson i Wigge, Anders Olsson i Toosåsen, Olof Hansson i Wigge, Jon Uneson i Dalåsen och Jon Andersson i Qwitzle för 93 d:r s.m:t, effter det sedan d. 11 nov. 1699 lagståndit hade.
29. Det hade länsman instämmt Anders Andersson i Åsan angående *cronohemmanet* han åbor, och länsman caverat före, men nu upsade, hwarföre skulle honom förhållas på hwad sätt han will skaffa säkerheet, men innan saken förekom, drog han sin färde utan lof, och dy effter processens 2 § fältes han till 1 d:r s.m:t och skall [fol. 501r] i vår syn hållas på hans hemman, och för kan länsman sin caution icke slippa.
30. Till dragounehållarne i detta tingelag under h. capitein Plantingz compagnie giordes samma åthwarning som wijd Owijken. [Se *Ovikens protokoll från hösttinget 1700 § 30*]
31. [forts. från § 9] Uthi dhen emellan Jon Jönsson i Moo och Olof Siulsson i Funsdalen vice versa instämde saken angående en dem emellan förelupen hästehandell, med hwad mehra der af flyter, resolverades.
- Det finner häradsrätten huruledes förledne åhr Michaelis tijdh, Olof Siulsson har i Tåsåsen till Jon Jönsson föryttrat 2 st. hästar, dhen ena för 16 r.d:r och för den andra skulle han taga en bärgmästarens i Röros Hendrick Jürgens revers af d. 6 april 1694 på 24 r.d:r 1 ort 7 skilling, dock med förord att Olof Siulsson med det aldraförsta skulle *bemält* revers till sig bekomma, hwar med Olof Siulsson rest heem, i mening at fåå besagde revers effter, hwilket, som det eij skedde, har han först in novembri måst resa hijt till Bärg, sändandes först Jöran [fol. 501v] Pålsson till Moo, hwilken bekommit de 16 r.d:r, men reversen intet, och dy hade Jöran Pålsson på Olof Siulssons *wägnar* tilsagdt Jon Jönsson att der han då icke finge reversen, wille Olof Siulson eij mehra wetta af honom, uthan hafwa sina *penningar* för hästen, som skall warit 12 plåtar, dock hade dagen effter Olof Siulson å nyo rest tijt att fåå offtabemälte skriff, men icke kunnat dhen mechtig blifwa, och fördenskull hade han sig den samma aldeles afsagdt, påståendes nu för hästen at niuta dhe accorderade 12 plåtar *eller* 24 d:r s.m:t, hwar på han skall bekommit en oxen å 10 d:r, återståendes nu 14 d:r s.m:t förutan expenser.
- Dher emot Jon Jönsson exciperar, det ingen tijd blifwit föresatt till reversens öfwersändande, sedan skall om denne häst icke till något wist prijs wara handlat, utan hade Olof Siulsson tagit emot sedelen på gewinst och förlust i betalning för den ena hästen, hwilken sedel han och så snart han om händer fick, har först in december till Olof Siulsson efftersändt, den han in [fol. 502r] emot åhr och dag hafft hoos sig, och fördenskull förmenar han sig så mycket mindre kunna obligeras den at igentaga, fodrandes jembwäl betahlning för oxen, om hwilken apart är blifwit handlat och kiöp giordt.
- Och aldenstund Jon Jönsson icke har effter aftahl, som Erich Steenson i Tåsåsen wittnat, straxt skickat reversen till Olof Siulsson, utan der med drögdt öfwer 2 månader, för hwilket

drögmål Olof Siulsson har imedlertijd sig den afsagdt, som länsman och Jöran Pålsson intygadt hafwa, dessinnan bärgmästaren död blifwit och hans sterbhus insolvendo, så kan icke heller Olof Siulsson påbördas offtabemälte revers nu effteråth för sin räkning behålla för hästen, utan åligger Jon Jönsson honom samma häst betala med reda medell, efftersom han af goda män pröfwat wärd. I fall Olof Siulsson med fulla skiäl eij skulle gitta bewijsa att om 12 plåtar accorderat blifwit, behållandes han dock i [fol. 502v] afräkning den för 10 d:r s.m:t undfådde oxen, compensatis expensis.

Emot denne dom appellerade Olof Siulsson.

32. Bewilliades hustru Margreta Hofverberg fasta på dess här i Bärgezbyen köpte hemman, effter det war lagfarit.

33. Opböd Nilss Jönsson i Klöfssiö Anna Bängdzdåtters testamente 2 gången.

Förteckning över återgivna protokoll

Nedan förtecknas alla protokoll som ingår i denna utgåva. Protokollen gäller ordinarie ting i Bergs tingslag om inte annat anges. Siffror hänvisar till sidor i utgåvan.

			sid.				sid.
1691	6-7/3		11	1696	7/4	rannsaking	90
	2-4/11		17		6-9/11		91
1692	15-16/1		24	1697	25-27/10		108
	19/8	syn	30	1698	24-25/1	extraord.	120
	11-12/11		34		11-12/3		128
1693	9-10/3		40		6/7	syn	137
	22/7	syn	45		2-3/11		139
	15-16/9		46	1699	12-13/5		146
1694	4-6/6		52		10-11/11		154
	20-23/10		63	1700	12-13/3		162
1695	6-9/11		70		4/6	syn	166
1696	7-10/3		83		14-16/11		169

I serien *Källor till Jämtlands och Härjedalens historia* har Riksarkivet (f.d. Landsarkivet) i Östersund och Jämtlands läns fornskriftsällskap hittills publicerat följande källutgåvor:

- 2009: *Härjedalsbrev 1531–1645*. Red. av Christer Kalin.
- 2010: *Fale Burmans dagböcker över resor genom Jämtland 1793–1802*.
- 2011: *Hammerdals tingslags domboksprotokoll 1649–1690*. Red. av Georg Hansson.
— *Revsunds tingslags domboksprotokoll 1649–1700*. Red. av Ingegerd Richardsson.
- 2012: *Jämtlands avradsland 1649 och 1666*.
- 2013: *Undersåkers tingslags domboksprotokoll 1649–1690*. Red. av Karin Bark.
- 2014: *Offerdals tingslags domboksprotokoll 1649–1690*. Red. av Curt Malting.
- 2015: *Skogsavvittringen i Jämtland. Protokoll från Ragunda tingslag 1755–1758*. Andra, utökade utgåvan 2017. Red. av Anders Sjöberg.
— *Svegs tingslags domboksprotokoll 1649–1690*. Red. av Marianne Andersson.
- 2016: *Hammerdals tingslags domboksprotokoll 1691–1700*. Red. av Georg Hansson.
— *Offerdals tingslags domboksprotokoll 1691–1700*. Red. av Curt Malting.
- 2017: *Alsens tingslags domboksprotokoll 1649–1679*. Red. av Curt Malting.
— *Lits tingslags domboksprotokoll 1649–1690*. Red. av Sonja Olausson Hestner och Monica Kämpe.
- 2018: *Häggenås sockenstämmoprotokoll 1821–1862*. Red. av Birgitta Nyman.
— *Ragunda tingslags domboksprotokoll 1649–1690*. Red. av Tobias Sundin.
— *Rödöns sockenstämmoprotokoll 1742–1862*. Red. av Märta Olsson och Georg Hansson.
— *Skogsavvittringen i Jämtland. Protokoll rörande Ragunda tingslag och Borgvattnet 1759–1779*. Red. av Anders Sjöberg.
— *Undersåkers tingslags domboksprotokoll 1691–1700*. Red. av Karin Bark.
- 2019: *Föllinge sockenstämmoprotokoll 1761–1862*. Red. av Rolf Olsson.
— *Hackås tingslags domboksprotokoll 1649–1679*. Red. av Curt Malting.
— *Hotagens sockenstämmoprotokoll 1797–1863 och Frostvikens sockenstämmoprotokoll 1822–1863*. Red. av Rolf Olsson.
— *Åre sockenstämmoprotokoll 1754–1863*. Red. av Karin Bark.
- 2020: *Hallens tingslags domboksprotokoll 1648–1700*. Red. av Andreas Tegen.
— *Ovikens tingslags domboksprotokoll 1649–1690*. Red. av Curt Malting.
— *Rödöns tingslags domboksprotokoll 1649–1700*. Red. av Sonja Olausson Hestner och Andreas Tegen.
— *Lits tingslags domboksprotokoll 1691–1700*. Red. av Sonja Olausson Hestner och Andreas Tegen.
- 2021: *Hallens tingslags domboksprotokoll 1701–1710*. Red. av Andreas Tegen.
— *Lillhärads tingslags domboksprotokoll 1649–1690*. Red. av Nils-Erik Eriksson
— *Sunne tingslags domboksprotokoll 1649–1690*. Red. av Andreas Tegen, Martin Ahlström, Mats Göransson, Georg Hansson och Mia Nilsson.
— *Sunne tingslags domboksprotokoll 1691–1700*. Red. av Georg Hansson och Andreas Tegen.
- 2022: *Ovikens tingslags domboksprotokoll 1691–1700*. Red. av Andreas Tegen.
- 2023: *Ragunda tingslags domboksprotokoll 1691–1700*. Red. av Tobias Sundin.
— *Revsunds sockenstämmoprotokoll 1714–1863*. Red. av Ingegerd Richardsson och Märnit Magnusson.
- 2025: *Bergs tingslags domboksprotokoll 1649–1690*. Red. av Andreas Tegen.
— *Bergs tingslags domboksprotokoll 1691–1700*. Red. av Andreas Tegen.

Redaktörer för serien har varit: 2009–10: Olof Holm; 2011–18: Olof Holm och Georg Hansson (2018 även Mats Göransson); 2019–20: Georg Hansson och Mats Göransson; 2021–22: Sara Grut och Georg Hansson; 2023–24: Sara Grut; 2025: Olof Holm.

www.fornskrift.se

www.diva-portal.org